

Eugeneeka wadons,

jeb

rokas grahnata

preekš

kapteineem, rehdereem, eksportereem un
importereem.

No

Dr. freikfcha.

Rigā, 1902.

Drukats un apgahdets Ernsta Plates tipo-litografijā, burtu leetumē un foto-
kimigrafijā, pee Petera basnijas.

Дозволено цензурою. г. Рига, 23 марта 1902 г.

Preekschwahrs.

Motto: Materialas intereseš eenem weenumehr
plachataš telpaš zilmegibā.

Tà fà fugueeziba starptautiska, fuga kapteinam darba lauks iisteepjas par wišu pasihstamo uu apdihwoto semi uu beš tam fuga kapteinis ir ue tikai ween fuga mantiskais dirigents, bet ir ari fuga ihpaschneeka weikaliskais weetneeks uu aistahws, tad iē katram buhs weegli šaprotams, fادهف taišni fuga kapteinam wairaf nefa kaut kuxam zitam darbneekam ir wajadfigs darbigs pabalsts; pamahzišhaua un padoms. Kas apstahfkus daudš maf pahrkata, tas to gan šaprot, ka tas ir itin gruhts usdewums, kapteinam wišos atgadijeenos un wišur, kur wišch nonahf ar palihdšibu un ar padomu buht pee rofas. Bet ir tikai jawehlas, kaut šchi grahmatina bnhu labš padoma dewejs wišos gruhtos apstahfkos.

Pirmā nodala.

Mahziba par peefracakeschanas weikalu.

Rā kapteinim jarihkojas pee frakts noslehgschanas u. t. t.

Kad kapteinis ar rehdera atkauju kugi peefracakte, tad winam ari par to ir jagahdā, ka kugis ir derigs preeksch iseeschanas juhā (seetüchtig). Ja tas buhtu wajadsigs, tad kapteinim ir jaleek kugis kalfateret un flittas meetas islabot. Ja kapteinis to atstahj neisdaritu un ja wehlať zaur to iszeķas sandejumi, tad par to kapteinis ir atbildigs personigi, bet rehders ir atbildigs ar kugi un frakti. Pee frakts noslehgschanas kapteinim japahrleek, kura frakts preeksch wina kuga ir ta wiseeneķigakā, tas ir ar kuru frakti winšč war taiķt to wislabako weikalu, waj winšč war dabuht atpakat-frakti, jeb waj wajaga pahrseħgelet ar balastu.

Bes tam kapteinam pee iķ katras frakts noslehgschanas wajaga notaiķt, ka lahdiņšč teeķ dots taiņni us kuga (frei am Bord) uu taiņni no kuga teeķ nonemts (frei von Bord). Pee lahdiņa eenemščanas kapteinam ir par to jarnħpejas, ka staumewščana teeķ isdarita peħz juħrneeku paradumeem, ka lai prezes neteeķ apstahdetas, un ta ka lai dabu derigu kugi preeksch juhā eeschanas (nach Seemannsgebrauch). Pee tščarte-partijas noslehgschanas ir kapteinim par to jaruħpejas, ka lai lahdesčanas un leščesčanas laiķi teeķ ņlaibri norobesčoti. Naw eeteizams, ka lahdesčanas nn leščesčanas laiķi teeķ kopā nolihgti; jo tad deesgan drošči us to war reķinat, ka wiķas deenas buħs jaiķguķ. Ķarasti teeķ lahdesčanas un leščesčanas deenas apņihmetas par teķoščām deenam (running days), bet tad teeķ wiķas tās deenas, kuraķ newar tiķt strahdats, ka ņweħtdeenas, ņweħttn deenas, deenas, kuraķ ņliķts laiķs un ta jo projam, atņkaititas; ja griķ, lai wiķas deenas top ņkaititas, tad tščarte-partijā wajag eeraķņtit: „Ne-pahrtranķti teķoščas deenas“ pa mahziķķi: „Ununterbrochen fortlaufende Tage“. It ņewiķķi tas ir wajadsigs katoku ņemēs, dandso ņweħttn deenu deķķ. Kad frakts ir noslehgta, tad kapteinam wajaga peeteiķtees,

kad wińſch ir gataws pee lahdina eenemſchanas. No ſchi brihſcha eefahkas lahdeſchanas laika ſahtums. Zai ſchis leetas deht neiszeltoſ pahrpdatumi un ſtrihduſ, tad ir wajadſigſ par peemeldeſchanu liſt apleezinat waj nu uſ tſcharte-partijaſ jeb uſ konofementa.

Za gulamaſ deenaſ naw norunataſ, taſ ir, ja lahdeſchanas laika ilgums, jeb ta deena, kura lahdeſchanas laikam wajaga beigtees, zaur nolihgumu ir noteikta, tad tahtakaſ guleſchanas deenaſ (Ueberliegezeit) eefahkas tuhlia pehz lahdeſchanas laika notezeſchanas.

Za tahda noteikuma uſ nolihguma truhſt, tad tahtakaſ guleſchanas laika (Ueberliegezeit) eefahkas tikai tad, kad kapteinis frahtſ dewejam iſſkaidrojiſ, ka lahdeſchanas laika eſot notezejiſ. Kapteinis war ari wehl paſchâ lahdeſchanas laika frahtſ dewejam iſſkaidrot, kura deenâ wińſch lahdeſchanas laiku tura par notezejufchu. Schini atgadijeena naw wajadſigſ, ka kapteinis ſinojumu atfahrto tai brihdi, kad lahdeſchanas laika notek un tahtakaſ guleſchanas laika eefahkas.

Pehz lahdeſchanas laika notezeſchanas, jeb ja tahtakaſ guleſchanas laika ir nolihgts, tad pehz tahtaka guleſchanas laika notezeſchanas, kapteinis wairſ newar tiſt peefpeeſtſ, nſ lahdina wehl ilgati gaidit. Bet tad kapteina peenahſtums ir paſinot frahtſ dewejam wehlakaſ trihſ deenaſ eepreeſch lahdeſchanas laika jeb guleſchanas laika notezeſchanas, ka wińſch ilgati negrib gaidit. Za taſ naw tiziſ iſdaritſ, tad lahdeſchanas jeb guleſchanas laika agrati nenotek lihdi kamehr tahds ſinojums tiziſ iſdaritſ un pehz ſchi ſinojuma trihſ deenaſ ir notezejufchaſ.

Schis nupat peemiuetas trihſ deenaſ teek ſkaititaſ wiſoſ atgadijeenoſ ka nepahrtranſti tekoſchaſ deenaſ pehz kalendara.

Lahdeſchanas laika kapteinim ir par to jaruhpejaſ, ka fugiſ teek taiſtſ gataws preeſch ſehgeleſchauaſ, t. i. promijantam wajaga buht uſ fuga, ſehgelem un taſelaſchaj wajaga buht gataweem, rehſineem wajaga buht ſamaſſateem un papireem wajaga buht kahtiba; pee papiru notahrtoſchanas gan maſleram wajadſeſ lihdi ruhpeteeſ. Kad nu fugiſ ir gluſchi gataws, nodokti preeſch fuga un lahdina ir ſamaſſati u. t. j. pr., tad ſaka, fugiſ ir iſflaretſ un no ſchi brihſcha fugiſ pehz liſuma teek eefſtatitſ par gatawu preeſch ſehgeleſchanas. Pehz ſchi brihſcha neweeuſ no fuga kaudid wairſ nedrihſt tiſt atturets atpaſat parahdu deht.

Kad kapteinis ir iſflarejiſ, tad winam pee pirma iſdemiga atgadijeena ir jaeet juhra, zitadi lahdina deweja war taiſt proteſtu un kapteini darit atbildigu par wiſam ſſahdem.

Ja fugis uš zela ir hawariju zeetis, tad naw eeteizams, ka fugis uš iseeſšanas oſtu eet atpaſat, tapehž ka lahdina dews war lahdinu nemt atpaſat, un tad wehlaſ war notikt gruhtumi pee hawarijas-groſſes iſdalifšanas. Œahdos atgadijeenos kapteinam wajaga fraſts naudu, ka ari maſſajumus preeſſh hawarijas-groſſes u. t. t. liſt deponet; beſ tam winam wajaga liſt dot atpaſat konofementns. Wehl ſliſtati ir, ja fugis hawarijas atgadijeena ir peepſeets eeeet ſawâ dſimtenes oſtâ, ta tad tani oſtâ, pee kuras winſh ir peerakſits, tadeht ka kapteinim ſche naw teeſbas naudas aiſnemtees uſ bodmerejas. Bet ja fugis teef kondemnets, t. i., noteikts par wraſn, tad winam peenahſas dabuht diſtanžes frakti, kuras leelumu noſata teeſneſis. Bet ja fugim ir jaeet uſ Angliju, tad diſtanžes fraſts neteef maſſata, bet kapteina peenahſums ir, ja winſh fraſts naudu grib dabuht, lahdinu aiſgahdat nonahſšanas oſtâ.

Kad kapteinis uſ tſcharte-partijas pamata peefraſtets nonahſ lahdina eenemšanas oſtâ, tad winam tuhlin ir japeeteizas, ka ir gataws preeſſh lahdina eenemšanas. Lai nowehrſtn maldinašanas, tad ſem apſtahtleem ir eeteizams lahdina dewsam uſ tſcharte-partijas liſt apleezinat, ka ſchi peeteiſšanas ir tiſuſi iſdarita. Ja pehž fuga eenahſšanas lahdina dews peeteizas, tad ir jarihkojas, ka jau ſazits. Bet ja lahdina dews nepeeteizas, tad kapteinam winn wajaga uſaižinat atklahti un tani pat reiſe noſagit lahdešanas laika eeſahſumu. Kapteinim nu tagad ir jaiſguſ guſamais laiks un pa ſcho laiku ir jaiſgatowo protests, kurâ iſteikts, ka grib uſturet ſpehkâ wiſas teeſbas pret lahdina dwejn.

Ja lahdina dews ir kritis bankrotē un konkurſs pee teeſam ir eeſahſts, tad kapteinam pee teeſas ir jaſuhdſ uſ tſcharte-partijas iſpildifšanu; ja winſh no ta dabu pahrleezinatees, ka winſh lahdina newar dabuht, tad wiſlabati ir, kad mehgina no tſchartera tiſt wakâ, tapehž ka winſh ar ſaweem praſſjumeem tatſchu tiſai pee konkurſu maſes tiſs raidits, t. i., tiſs raidits pee tas naudas, kuru uſ konkurſu eenems.

Nonahſšanas oſtâ teef wiſas leetas ſtarp kapteini un lahdina ſanehmeju noritinas pehž konofementa ſatura. Wiſpirms kapteinim wajaga apklaufhinatees pehž polizijas un tulles preeſſhrafsteem. Pehž tam kapteinim ir japeeteizas lahdina ſanehmejам un jaiſſata, ka ir gataws preeſſh lahdina iſdošanas un ſahnus wajaga ari apklaufhinatees pehž lahdina ſanehmeja mantas apſtahtleem. Pehž tam, kad lahdina weena data ir tiſuſi leſcheta, ſem apſtahtleem daſchu reiſi ir eeteizams, ka par ſcho lahdina daſu leef iſmaſſat fraſts naudu; ja

lahdina fanehmejs frakts naudu ismaksā tikdauds ka peenahkas, tad zaur scho samaksaschann winsch apleezina, ka winsch ar lahdina ihpafchibam, t. i. ar wina labumu, ir meerā. Bet ja lahdina fanehmejs frakts naudu attur atpakaļ, tad kapteinis war isleetot retenzijas teesibu, t. i., winsch war prasit lai lahdina fanehmejs dod droschibn par frakts naudu. Bet kapteinis scho retenzijas teesibu titai tad war isleetot, ja winam weena lahdina data wehl ir fugi. Ja winsch lahdinu ir isleschejis, tad winam apklihaschanas teesiba peeder titai tik tahn, zik tahn prezes wehl naw pahrgahjuschas trescha ihpafchumā.

Ja lahdina fanehmejs leedzas lahdinu fanemt, us ko winam war daschadi eemešli buht, tad kapteinim ir jaisguļ gulamas deenas, schini gulamu deenn isguleschauas laika jaisstaisa protests, lahdina dewejam par scho atgadijeenu ir japasino un it ihpafchi zaur apleezinatn protesta kopijas peefuhtischann, pehz tam kapteinim ir jaluhds par to, ka lahdiensch no teefas puses teef leschets un no wina tikdauds teef atklahti pahrdots, zikdands preesch frakts prafjumu n. t. t. segschanai ir wajadsigs. No protesta, tapat ari no ankziona protokola kapteinim wajaga isnemt diwns apleezinatns norakstus un tan pat reisē teefai ir jaluhds, ka lai lahdina fanehmejs isdod konosementn. Ja lahdina fanehmejs naw nsdabnjams, tad ir jarihkojas glnschi tapat.

Ja diwi peeteezigi legitimeti fanehmeji peeteizas, tad kapteinim wajaga abus atraidit un leeta ir janodod teefai pret frakts naudas samaksu. Preefschejos atgadijumos zefojums ir tizis isdarits bes hawarijas. Bet ja fugis iszeestas hawarijas deht ir eegahjis notes ostā, un us fugi, us lahdinu, ns fraktes ir njnehmis bodmereju un fugis nu bes tahsfakeem nelaimes atgadijeeenem ir safneedsis nonahfschanas ostu, tad kapteina peenahkums ir wispirms pee lahdina fanehmeja peeprasit, waj winsch grib aisdot naudu preefsch bodmerejas sumas un preefsch premijas segschanas. Ja winsch to grib darit, tad bodmerejas grahmatas ihpafschneeks zaur to teef apmeerimats, pee kam winsch atdod kwitetu bodmerejas grahmatas effemplaru atpakaļ. Bet lahdiensch agraki nedrihst tikt isleschets, lihds kamehr bodmerejas suma neteef samaksata. Ja kapteinis newar naudas dabuht un bodmerejas suma ir koti leela un fugis un lahdiensch naw dands wehrtes, tad kapteinis pasino, ka winsch bodmerejas grahmatas newar ispirkt, un bodmerejas grahmatas ihpafschneeks tad par to gahdā, ka zaur bodmerejas grahmatn eekihlatee preefschmeti teef pahrdoti. Bet kapteina peenahkums ir no wiseem protokoteem isnemt apleezinatas kopijas jeb norakstus.

Bar lahdina papireem.

Tſcharte=partija.

Tas wahrds ir zehlees is widns laiku latiau walodas is ta wahrda charta partija. Kontrakts tika norakstits us pergamenta jeb papira lapas un tad widu robaini jeb witau weidigi pahrgreests pnschu; to weenn pusi dabuja weens un otru pusi otris kontrahents.

Lai gan juhneefn aprindas ir ſchemati isgatawoti preeſch ſchahdu tſcharte=partiju ſastahdiſchanas, tad tomehr ſchis tſcharte=partijas war pehz patiſſchanas un it ihpaſchi zaur abu pusu nolihgſchanas tikt ſastahditas un papildinatas tadeht, ka ſchahda tſcharte=partija naw nekas zits ka kontrakts ſtarp diweem nolihdſejeem. Tahdi papildinajumi noteef gandrihs iſkatru reiſi, pee kam paragrafi, kuri nepatiht teef iſstrihketi un to weetâ teef eelitti ziti nolihgnmî, kahdi patiht. Tâ ka pee ſchahdas kontrakta noſlehgſchanas iſkatris kontrahents ſawn labumu nem wehrâ, tad galwenais praſijnms ir, ka ſchahdu kontraktu wiſâs wina datâs pareiſi ſaprot un ſchini kontraktâ atrodoscho nolihgnmu noſhmi pareiſi prot apſwehrt; tikaî tad ir eespehjams ſawu ſtahwoſli pareiſi pahrfſtatit, tikaî tad war no ſlahdem iſſargatees. It ſewiſchka uſmaniba kapteinim ir japeegreeſch tſcharte=partijai, ja tſcharte=partija ir rakſtita ſweſchâ walodâ. Lai kapteinis ſchahdâ atgadijeenâ waretn nodroſchinatees, tad winam wajadſetn tſcharte=partiju likt pahrtulkot winam ſaprotamâ walodâ, waj nu no ſawas walſts konſula, jeb ari, ja tas ir eespehjams, no ſwehrinata tulkâ. Preeſch tam iſleetotee maſee iſdewumi atmaſajâs bagatigi leelakâs datâs atgadijeenos.

Tſcharte=partijas eespehja.

Juhras likumi peekodinâ ſrakts kontrakta uſtizigu iſpildiſchanu ar ſewiſchku ſtingrumu.

Ta ka ſrakts kontrakts ir diwpuſigs nolihgums, tad winſch rada preeſch abeem kontrahenteem ſawſtarpigâs teeſibâs un peenahſnmns, tomehr pehz wiſeem juhneezibâs liknmeem ir fuga ihpaſchneeka un it ſewiſchki wina reprezentanta, kapteina peenahſnmî un teeſibâs iſpildiſchanas ſinâ nemti dandſ ſtingraki, neka lahdina deweja pee=naſnmî un teeſibâs, bet it ihpaſchi ſihmejotees us teeſibu ſrakts kontraktu uſzelt. Leekâs ka weeglaki noſazijnmi pret lahdina dewejn ir iſſtaidrojami zaur to, ka kapteinis ir daudſ maſak padots tirdſ=neezibâs liktam neka tirgotajs. Winam pee kontrakta noſlehgſchanas

ir wišwairaf uš to jaštataš, waj wina fugis preefšch ušnemta zefojuma ir derigš, waj buhš peenahšofcha pekna u. t. t.

Bet tirgotajš padotš daudš wairaf daudšfahrtingam dašchadam, daudšfahrt uegaiditām tirdšneezibas konjungturam, ka par peemehru zaur fuhtamo pretšchu eewefšchanas aišleegšchanu tanī semē, zaur kara atgadijeeneem, zaur kureem war buht fuhtifšchanai nodomatas prežes paleef par kara konterbandi, zaur neparedsetu ahtru muitas paaugstinašchanu tanī semē uš kuru prežes ir jašuhta, zaur kaħda Lieferanta jeb wina destinatora bankrotu, zaur wina korespondentu aplameem šinojumeem, jeb zaur pahrttraufšchanam pašcha weikalā u. t. t. Tahdā šinā tirgotajš nereti ir peespeestš pahrgrofit šawas tirdšneezibas špekulazijas paščusturešchanas labā. Tapehž tad ari juħneezibas lišumi laħdina dewejn atšwabina daudš weeglafi no kontrakta wišas išpilbišchanas uu winam atkauj no kontrakta pawiřam atřaziteeš, ja winšch tikaī šamařšā šinamu, pehž apřahkēem dařchadu atliħdřinajumu jeb řautřrakti. Šchahđš atliħdřinařchanas peenahřnms ir piłnigi weetā, jo taš tatřchu buhtu netaiřni, ka řapteinił liřtu zeest wiřu řkaħdi tikaī tadehř ween, lai laħdina deweřš tiřtu no řkaħdes iřřargatš. řautřrakte ka atliħdřinajuma mařša ir liřumiga gandriřš wiřāš juħraš braužeju walřtiš. Laħdina deweřš war eepreefšch zefojuma eeřařhumam, weena alga waj řchiš zefojums buhtu weenfahrřčš, jeb ari no wairaf zefojumeem řopā řaliřtiš, no noliřguma atřařpteēš, ja winšch iřmařšā puřř no liřgtas řraktiř naudas ka řautřraktes. Pee řchi noteiřkuma iřleetořchanas teēf zefojums eēřtatitiš par jaw eeřařřtu:

- I. řa laħdina deweřš jaw fugi ir atlaiđiř;
- II. řa laħdiřřch waj nn wiřš jeb ari pa đakai jaw ir nodotš un guřamas deenas jaw ir notežejnřčas.

řa piřmā un otrā pułktā iřřazitee noteiřkumi jaw řaktiřki ir notifuřchi, tad laħdina deweřš war no kontrakta atřařpteēš, ja winšch wiřu noliřgto řrakti řamařšā par řautřrakti. Pee tam řapteiniř neđriřřř aiřmiřř, ka, eēřams winšch laħdiřu atđod atpařař, winam teēf atđoti atpařař iřřatawotee řonořementi. řurpreti pehž angļu liřnmeem řapteiniř wiřoř atgadijeenoř war prařř, ka winam teēf iřmařřatš piłniřš atliħdřinajnms.

řarařti iřteizeeni řřčarte=partijaš (řlaufeleeš).

řee pułkti, uř kureem pee řřčarte=partijaš nořlehgřčanas řapteinił it řewiřřki jaģreeřch weħriřa ir: no řa řařtaħw laħdiřřch, řiř daudš no wina war eelaħđet, jeb waj pawiřam no wina war đabuht fugi piłnu: ja laħdiřřch řařtaħw no dařchadam prežem, tad ir

jastatas us to, waj minas samstarpigi nesamaitajas, jeb waj zaur
 paschaisdegšanas neapdraud fugi, tad tast ir jastatas us to, waj
 prezes ir tahdas, kuras dod derigu fugi preesch juhra eeschanas, waj
 minas weegli luhst, jeb ari samaitajas, ta par peemehru kartupeki;
 schahda atgadiseenā kapteinim wajaga no lahдина deweja list frakts
 naudu deponet, tad wehl jastatas us to, waj prezes naw tahdas,
 kuras issuhd, ta p. peem. negataws zafurs, salpeters, schals u. t. t.,
 preesch lam sinams prozents no lahдина ir jaatwell, tad ir jastatas
 us to, waj lahдинsch naw tahds, kusch weegli istef, ta p. peem.
 wihs, melafe, darwa, petroleja; tad wehl ir jaewehero, waj ir ja-
 maks leela stanweru maks, waj lahдинsch ir wakā eelahdejams, jeb
 waj winsch fastahw no preseteem un nepreseteem bafeem; waj lahдина
 gabali fastahw no maifeem, fastem jeb muzam, un ja frakts teef
 pehz isdota netto swara maksata, waj tad naw daudj tara swara
 janem lihdsi. Ja frakts teef maksata pehz usdota mehra un swara,
 tad ir jastatas us to, lahda samehra stahw nonahschanas ostas mehri
 nn swari ar iseeschanas ostas mehreem un swareem. Skatotees us
 to tahds ir lahдинsch, ir jagreesch wehriba us to, ta lahдинam ir
 derigi garumi, un ta teef dots peeteefschs masakn gabalu skaits
 preesch nostaufschanas. Pee koku lahдинeem newajaga peenemt
 parasta isteizeena tscharte=partijas: „Der Capitän erhält fallende
 Längen zum abstaufen“, tas ir latwiski: „Kapteinis dabu krihtschus
 garumus preesch nostaufschanas“; schis isteizeens kriht weenigi
 lahдина dewejam par labu, tapehz ta winsch zaur scho grib at-
 swabinatees no ihfeem garnmeem, kuras winsch tik eenefgi newar
 isleetot. Pee smageem lahдинeem, kuri fastahw no maschinam,
 marmora, jeb gabalu prezem ir eeteizams, ta tscharte=partija teef
 nofazits gabala leelatais swars, par kuru smagatas leetas neteef pee-
 nemtas. Ja tas naw eefpehjams, tad wajaga nolihgt, ta lahдина
 dewejs schos gabalus dod us fuga us sawa rehina un atbildibas, un
 ta lahдина samehmejs schos gabalus nonem no fuga us sawa rehina
 un atbildibas. Tahdas klauseles, ta smago preschu doschana us fuga
 un nonemschana no fuga ir jaisdara us lahдина deweja rehina un
 atbildibas newajaga peenemt, tapehz ta zaur to weegli war notift,
 ta ir jagreeschas pee lahдина deweja, tas pa leelatai datai paliks bes
 panahkumeem. Ja tscharte=partija ir janoflehdj ns daschadam frakts
 maksam, nn lahдинsch pehz tscharte=partijas war fastahwet no waira
 dakam, par kuram teef maksats, par weenu daku labak un par
 otru daku masak frakts nauda, tad tscharte=partija nefad newajaga
 peelais wihsphrign isteizeenu, ta p. peem. schahdu: „Eine volle und

bequeme Ladung Dielen und Bretter“, „Ballen und Mauerlatten“, „Bech und Theer“, „Harz und Terpentin“, tas ir pa latwiski: „pilnn nn derigu lahdiinn no planku galeem un dehleem“, „bakkeem un mnhrlatam“, „pika un darwas“, „sweku un terpentinn“; lai issfargatos no skahdem, tad tsharte-partija wajaga eerakstit zit daudj kugim tnwinotees no katras sortes wajadsees lahdet.

Tsharte-partijas nahk daudskahrt preekscha schahds isteizeens: „Volle und complete Ladung“, tas ir pa latwiski: „Pilns un kompletis lahdiinsh, kur ne weena gabala neistruhkst“. Kas teef usstatits par pilnu un kompletu lahdiinu, stahw atkarâ no tsharte-partijas fatura. Ja par peemehru tsharte-partija stahw: „Eine volle und complete Ladung Zucker“, un ja znkurs pehz ostas paraduma teef eelahdets muzâs, tad tirgotajs newar tikt peespeests dot masakas pakinas, lai ispiditu neisleetotâs telpas (broken stowage). Ja kugis preeksch schahda lahdiina teef tsharterets, tad kapteinim ikkatru reisi wajadsetu to nolihgt lihdsi, ka tirgotajs winam dod peeteekoschu masaku pakinu jeb kastu skaitu, ka lai par daudj lahdeschanas ruhmes neeetu fuschana. Ja par peemehru Trinidadê kugis newar wairs eenemt orhofstes jeb puncheonus, tad tas, kas ir eelahdets, teef eestatits par pilnu un kompletu lahdiinu, lai gan wehl ir deesgan telpas preeksch masakam pakam. Tas pats ir sakams ari par lahdiineem, kur frakts nauda teef maksata pehz gabalu skaita, ka par peemehru par flihpereem; ari sche wajaga fargatees no wispahrigi israkstitas formeles parakstischanas, par daschadeem beesnmeem, platummeem un garumeem; bet ir wajadsigs prafit, lai no teem daschadeem tokeem, kuri nahk eelahdejami, nsdod spezifizeti scho toku dimensijas, zitadi war buht droschs, ka dabuhs zeest saudejumu.

Tas wahrds „circa“ tsharte-partijas ir daudskahrt bijis par eemeslu pahrpatureem un strihdeem. Shi wahrda fajehdseens tsharte-partijas, kuras teef noslehgtas Kreewija, it ihpafchi Rigâ, pehz Rigas birshas likumeem teef isstepts lihds 10 %, kas weegli war nahkt kapteinim par skahbi. Ja par peemehru kugis circa 150 lastes leels teef peesraktets us pilnu nn kompletu lahdiinu, tad lahdiina deweja peenahkums ir, dot 10 % wairak par 150 lastem, ja kugis tikdaudj lahdiina war eenemt. Turpretim, ja kugis eenem pahri par 10 % masak ka 150 lastes, tad lahdiina dewejam ir teeftba prafit atlihdsinajumu. Bet ja tsharte-partija istruhkst klausela: „Zur vollen bequemen Ladung“, tad lahdiina dewejam ir teeftba dot 10 % masak par 150 lastem. Sche klahk dotais peemehrs to leetu labaki isskaidros: Rigâ tika peesraktets kugis circa 150 lastes leels no diweem lahdiina

dewejeem. Tās klauseles: „Zur vollen und bequemen Ladung“ tšcharte-partijā nebija nolihgta. Pehz uolihguma pirmās tirgotajs dod circa 120 lastes à 40 frankus, otris tirgotajs dod to istrufumu à 35 frankus. Kad nu pirmās tirgotajs 108 lastes bija uodewis, winsch wairak nedod, tadeht ka winsch 10 % drihtst dot masak — fraktis par to laiku bija palikuschas sematas — un nu otram tirgotajam wajadstigs 12 lastes wairak dot, lai kugis nepaliktu tukšs; bet par tam tika 5 franki masak maksats, kas istaistija 60 franku saudejuma. Ir ee-teizams, ka kapteinis ar to wahrdinu „circa“ it pawisam neelaischas, bet tikai weentahrschi us to norahda, zif leels wina kugis pehz Reg.-Lou. jeb kubik pehdam ir mehrots.

Ir saprotama leeta, ka wifos atgadijeenos ir stingri us to ja-raugās, ka wifs tas, kas ar mutes wahrdeem ir uorunats, ari tšcharte-partijā teef usnemtš; tas daudskahrt naw tizis eewehtots, zanr ko daudš rehderi ir zeetufchi saudejumus.

Wifas augšā islistas punktis ir tās swarigakas, kuras kapteinim pee tšcharte-partijas noslehgschanas ir jaeewehtro.

Bet ne masak swarigas ir tās klauseles, kuras sihmejas us lahdiņa eenemshanu un lescheschanu. Gandrihs pastahwigi tšcharte-partijās atrod schahdas klauseles: „Laufende Tage“, „laufende Tage Sonntage ausgenommen“, „laufende Arbeitstage“ pehz „regular turn“, tas ir pa latwiski: „tefoschas deenas“, „tefoschas deenas, swehtdeenas isnemot“, „tefoschas darba deenas“ pehz „kahrtigas rindas“. Ta klausele: „To load in regular Turn“, tas ir pa latwiski: „jalahde pehz kahrtigas rindas“, teef Anglijā it fewischi pee atmeņu ogtu lahdiņeem pawisam patwarigi tukstota un ir bijusi par eemeļu daudš fuhdsibam. Ir tatschu gluschi dabiski, ka gukama laika ilgums ir janofaka pehz kuga leeluma un ka nedrihtst ingam list tik ilgi gaidit, ka lahdiņa dewejam jeb fanehmejam patihkas, bes ka kugim buhtu teefiba gukamu naudu dabuht, ka tas Deewam schehl daudskahrt noteef. Anglijas augstata teefa Queens Bench jau wairak atgadijeenos ir isspreedusi, ka, ja tas laiks, kuru kugis ir gaidijis un kuresch preefch lahdeschanas ir isleetots, ir leelaks par 14 deenam, ka tad kugim teefiba dabuht gukamu naudu. Ifrunas, kuras schahdos atgadijeenos pastahwigi teef isleetotas, ka: ogu bedru pahrluhfchanas, maschinu luhfchanas n. t. t. ir bes kant lahdas wehtibas; jo ja lahdas leetas teefcham buhtu notiknšas tad tas ir atgadijeens, kuresch ir notizis weenai personai un tās fahdes scho atgadijeenu deht ir jazeefch lahdiņa dewejam, bet newis kugim.

Augschminetâ klausjele: „Laufende Tage“ gan naw tik leelâ mehrâ bihstama, ka winas wiſos atgadijeenos wajadsetu atmeſt par nepeenemamu, tomehr labaki ir, ja tſcharte-partijâ tani weetâ ſtahw: „ununterbrochen fortlaufende Tage“, „running days without interruption“. Tomehr tahdâs ſemës, fur ir daudi ſwehtu deenas, ka par peemehru Spanijâ, Portingaliâ wajadsetu peenemt tikai to klauseli: „runnig days without interruption“, jeb „ununterbrochen fortlaufende Tage“. Tapat wajaga ſargatees no ſetofcho klauselu peenemſchanas tik ilgi, kamehr naw ſazits, kaſ ſem ſchim klauselem ir ſaprotams: „Nach Koſtum“, „custom of the port“, „Uſanz oder Ortsgebrauch“, „baldmöglichſt“, „ohne Aufenthalt“, „Arbeitstage“, „Wetter erlaubend“, „weather permitting“, „Collery working days“ u. t. t. Schis ſchaubigâs klausjeles ſſan latweeſchu walodâ: „peh̄z paraduma“, „peh̄z oſtas paraduma“, „peh̄z uſanſes jeb weetas paraduma“, „tiklih̄s, ka eefpeh̄jams“, „bej uſkawefchanâs“, „darba deenas“, „ka laifs attauj“, „tekoſchas darba deenas“ u. t. t. Wenebigâ ſaprot ſem tâs klausjeles: „darba deenas, kâ laifs attauj“, tikai meerigâs, ſaules deenas; tapeh̄z tad ari eet ſoti lehnam ar fuga iſ-leſcheſchanu. Tâs klausjeles weetâ: „the freight to be paid in cach at current rate of exchange“, wajadsetu ſtahwet: „the freight to be paid in cach“, bet wehl labaki ir, ja tſcharte-partijâ ſtahw: „in Gold“, tadeh̄t ka pirmejâ atgadijeenâ ari papira nauda ir peelaiſchama. Pirmâ klausjele latweeſchu walodâ ſſan: „frakts ir maſſajama ſſaidrâ naudâ peh̄z furſa“; otrâ klausjele, furâ jau ir druſku labaka, ſſan pa latwiſki: frakts ir maſſajama ſſaidrâ naudâ“; bet tâ labakâ klausjele ir: „frakts ir maſſajama ſelta naudâ“.

Ta pee frakts noſlehgumeem uſ Memeli ſtahw: „die Beladung geſchieht nach Ortsgebrauch“, taſ ir pa latwiſki: „lahdina eenemſchana noteef peh̄z weetas paradumeem“, tad kapteinim ir lahdiſch uſ fuga reh̄kina jadabiu uſ fuga. Beſ tam fugim, furſch ir 50 Reg. Tonu leels, ir aſtonas lahdeſchanas deenas, fugim, furſch ir 100 Reg. Ton. leels ir 14 lahdeſchanas deenas, 150 Reg. Ton. leelam fugim ir trihs nedetas lahdeſchanas laifs. Tapat ari kapteinim ſche ir japaraſta konofementi, tiklih̄s ka fugim jaeet uſ reidina, lai eenemtu pehdigo lahdiu. Gluſchi tamlih̄dſigi apſtah̄ki ir pee frakts noſlehgnumeem uſ Danzigu. Ta tad kapteinis ne uſ lahdu wiſſi newar peenemt ſcho klauseli. Beſ tam wehl kapteinis ir jadara uſ to uſmanigs, ka pee lahdeſchanas laifa peh̄z weetas paraduma, taſlaſ guleſchanas laifs (Ueberliege=Zeit) tikai tad eefah̄taſ, kad kapteinis lah̄dina dewejam ir ſinojis, ka guleſchanas laifs ir pagah̄jis. Ta

tſcharte=partijâ ſtahw 'tâ klaufeſe: „Das Schiff iſt ohne Aufenthalt zu beladen“, tas latweeſchu walodâ ſkan: „kugis ir beſ uſtaweeſchanas peelahdejamſ“, tad weenumehr pee ſcha teikuma tſcharte=partijâ wajaga peerakſtit klat: „und zwar iſt ſo viel Ladung zu geben, als daſſelbe täglich einnehmen kann“, tas pa latwiſſi buhtu: „un it ihpaſchi ir peedodamſ tik daudſ lahdina, ziſ daudſ kugis war katru deenu eenemt“.

Ja kugis naw dabujis pilnu lahdinu, tad kapteinim peenahſas wiſpirmſ neiſleetotâſ lahd=ruhmes leelumu zaur leetpratejeem liſt noteikt, tad pee notara taiſit proteſtu un tad konofementuſ paraſtit ar ſchahdu peeſihmi: „Gezeichnet unter Protest wegen nicht completer Ladung“, tas ir pa latwiſſi: „paraſtitſ ar proteſtu deht ne=pihniga lahdina“. Schini proteſtâ kapteinim wajaga ari ſewim reſerwet to teeſibu, kâ hawarijaſ=groſſeſ atgadijeenâ lahdina dewejam pee maſſaſchanaſ japeedalaſ ari ar to hawarijaſ=groſſeſ atlihdfinaſchanaſ daſu, kura kriht uſ taſſ lahdina daſaſ, kuraſ winſch naw demis.

Ja kapteinis redſ, kâ winam nahſſeeſ dabuht guſamu naudu, tad winam newajaga lahdina beidsamo daſu iſdot agrati, lihſſ kamehr guſama nauda ir nodroſchinata, jeb pee teeſaſ deponeta u. t. t.; ſchis ir taſ wiſlabakaſ zekſch lai iſſargatoſ no nepatiſſchanaſ. Scho teeſibu kapteinis war iſleetot wiſâſ ſemêſ iſnemot weenigi Angliju.

Tiſdaudſ par lahdſchauu un leſcheſchanaſ; tagad pahreeſim uſ galwenako tſcharte=partijaſ punktu, it ihpaſchi uſ ſrakſſ naudaſ no=lihgumu. Uſ ſrakſſ naudu ſihmejoſchâ klaufeſe pa leelaſai daſai tſcharte=partijaſ ir: kâ ſrakſſ nauda pee lahdina nodoſchanaſ ir iſ=maſſajama ſkaidrâ nauda peſſ birſchaſ kuraſ. Ziſ newainiga ſchi klaufeſe ari neiſliktôſ, tad tomehr wina, tnwaki apſkatot, naw gluſchi beſ winaſ; kugim zaur ſcho klaufeſi war zelteeſ eewehrojami ſau=dejumi taſdâſ ſemêſ, kuraſ papira nauda ir liſumigaſ maſſaſchanaſ lihſſekliſ, it ihpaſchi tadeht, kâ papira nauda daudſſahrt ſtahw dſiki ſem pari (ſem wehrtibaſ); nn taſ weennmehr notikſ taſdâſ ſemêſ, kuraſ wal diba ir atzehluſſ papira naudaſ pahrmainiſchauaſ pee=naſkumu pret ſelta naudu. Sche wajaga eerakſtit tſcharte=partijâ ſekôſcho klaufeſi: „Die Fracht iſt zahlbar in Gold“, „in Reichſ=mark“, „in £ Sterling“, „in Francſ“, tas ir pa latwiſſi: „ſrakſſ ir maſſajama ſelta nauda, waj nu reichſmarkâſ, jeb mahrzin ſ' elinoſ, jeb ſrankoſ“. Pee ſrakſſ nolihgumeem uſ Angliju ſchi klaufeſe paraſſi ſkan, kâ puſe teek iſmaſſata ſkaidrâ nauda ar 1¼% atwiſkuma un otra puſe ir jamakſâ zaur labu weſſeli approved bill peſſ 3 meh=neſcheem. Bet labaki ir ja tſcharte=partijâ ſtahw: „The freight to

be paid in cash without reduction“, tas ir pa latwišķi: „frakts nauda ir maksājama skaidrā naudā bez atvilkuma“.

Ja nēwar zītadi eerihkot, ka tīkai tā, ka frakts nauda teef maksāta wefsefos, tad tšcharte=partijā wājaga stahwet šchahdam nolihgumam: „Die Fracht ist zu zahlen in einem trassirten, acceptirten und indossirten Wechsel“, tas ir pa latwišķi: „Frakts ir maksājama zaur traſſetu, azeptetu un indosſetn wefſeli“. Dandstahrt tšcharte=partijās atrodaš tā klausele, ka frakts ir maksājama preefšch zītām prezem, kuras war buht kugi eelahdetas, proporzionali ar frakts naudu par tām prezem, kuras tšcharte=partijā ir nolihgtas. Ja šchi proporzija ſawā pilnā wehrtibā tšcharte=partijā naw taiſni noſazita, tad šcho nolihgumu jeb klauſeli nēwajaga peenemt. Pee frakts nolihgumeem uſ Rio de Janeiro šchi klausele teef koti beefšchi leetota. It ihpaſchi kugi tur teef pa leelakai daſai peeſrakteti, lai eenemtn lahdinu preefšch ſautſahdaš Ģiropaš oſtaš. Tšcharte=partijā tad tur paraſti ſtahw: „To load a full and complete cargo of sugar in cases ^{and} _{or} other lawfull merchandise. Freight to by paid per ton sugar net weight delivered and for other goods in a fair proportion to sugar in cases, a'ccording to the Bahia Table-rate“, tas ir pa latwišķi: „Salahde pilns un peeteefošchš lahdinšch zūkura jeb zitaš litumigas prezeš. Frakts ir maksājama par tonu zūkura pehž netto ſwara nodoma nn par zītām prezem ſkaidrā proporzijā ar zūkuru, ſaſtanā ar Bahias tabelem.“ Šchišs fraktis nn ir tahdaš, ka pee zūkura lahdina teef teefšcham labi nopelnits. Bet deſmit atgadijeenu ſtarpā naw diwn, kur kapteiniš dabu zūkuru, bet paraſti dabu koſwilnn un tad wiņšch war buht preezigs, ja dabu puſi no tšcharte=partijā nolihgtas frakts. Šchi Bahia Table-rate ir jaw daſchu kapteini wednſi leelās nepatiſſchanās un tapehž uſmaniba ir nepeezeefšchami wjadſiga.

Tapat kapteinim ir ari jaſargajaš peelaist tšcharte=partijā ſeſoſchu klauſeli: „Der Kapitän muß die Konnoſſemente zeichnen, ſo wie ſie ihm vorgelegt werden, ohne jegliche Einſchränkung“, jeb ka tas Anglu tšcharte=partijās ſtahw: „The Captain has to sign bills of loading as they are presented without qualification“, tas ir pa latwišķi: „Kapteinim ir japaſta konosementi tahdi, ka tee wiņam teef liſti preefšchā, bej jeb tahdaš eewehroſchanas“. Šchišs klauseles it pa wiſam nēwar peenemt zītadi, ka ar ſeſoſchu peeſſhmi: „Without prejudice to this Charter“, jeb Wahzu tšcharte=partijās ar ſeſoſchu peeſſhmi: „Ohne Nachtheil zu dieſer Charter-Partie“, tas ir pa latwišķi: „Ja tas ſaſtan ar tšcharte=partijas nolihgumeem“. Ja konose=

mentā ir eerafstita augstaka frakts=nanda nekā tšcharte=partijā ir no-
lihgtš, kas pa leelakai dātai tad naht preefšchā, ja frakts ir noslehgta
ar kautkahdu midus personu ka par peemehru, špeditoru un zitu
palihdsību, tad daudsfahrt atgadas kreetni daudš nepatīfšchanu, tapehž
ka par to sumu, par zifdaudš konofementa frakts=nauda ir leelata
nekā tšcharte=partijā, eelahdeschanas ostā wajaga parakstit wekfeli, pee
tura weenumehr nahkas pasaudet, un ar šcho leelako frakts naudas
sumu ir japeedalas pee hawarijas=groffes, ja tahda atgadas. Bet ja
konofementā frakts nauda ir eerafstita semakn nekā tšcharte=partijā,
kas tikpat beeschi noteef, tad no lahdina šanehmeja war praftt tikai
to sumu, tura konofementā ir eerafstita, nu tikai par šcho sumu ir
teešba lahdinu apšihlat. Pehdejais atgadijeens weenumehr naht
preefšchā pee out and home-peešrakteschanam, tas ir pee peešrakteschanam
turp un atpakaf, tur lahdinšch turp lahdina deweja labā ir janem par
welti lihds nn kapteinis dabu šamafšatu frakts naudn tikai par atpakaf
wedamo. Ta ka ta diferenze starp tšcharte=partijā noteikto un konofe-
mentā noteikto frakts naudu ir jamafšā lahdina dewejam, tad šchim
apstahklim war tanī atgadijeena buht šaunas šefas ja lahdina dewejs
pa zetojuma laifu ir kritis bankrotē. Tapehž ir wajadsigs pee šchahdas
peešrakteschanas noslehgšchanas mehginat dabuht šfaidribu par to waj
lahdina dewejs ir turigs wihrs.

Angļu tšcharte=partijās daudsfahrt naht preefšchā klausele, pehž
turas wišas šaites ar lahdina dweju teef šarautas, tiklihds ka lahdinšch
ir fugi eenemts, jeb tā tas angļu walodā štan: „All responsibility
of the Charterer do cease as soon as the cargo is shipped“, tas ir
pa latwiški: „Lahdina deweja wiša atbildiba beidšas, tiklihds ka
lahdinšch ir eenemts fugi.“ Šchahda klausele ir wišadā šinā atraidama.
Winaī weenumehr buhs šaunas šefas tad, ja gušamās naudas ir
dabujamas, ja eenemts lahdinšch ir masaf wehrts, ka frakts nanda,
ka tas par peemehru naht preefšchā pee afmenu ogšu lahdineem uš
tahšam reisem, jeb ja lahdinšch zaur juhras šlahdem jeb eefšhejn
šamaitafchanos zetojuma laikā ir palizis bes wehrtibas. Tapat ari
kapteinim ir par to japahrleezinajas, ka tai personai, tura tšcharte=
partiju paraksta, no tirdšneezibas nama ir ari dota profura, tas ir
teešba tirgotaja wahrdā parakstit, kapteinis ari uefad nedrihšt atkaut,
ka lahdina dewejs parakstas ka agents.

Ja ir japeesehgēle orderes osta, tad ir no šwara, ja tšcharte=
partijā ir eeliktš šefoššs teikums: „or any neighbouring harbour“
pa wahziški: „oder einen benachbarten Hafen“, pa latwiški: „jeb žitā
nahburgos atrodofchā ostā“.

Ja kugis eesehgele ostâ preetsk orderes, lai kaut kahdâ zitâ ostâ lahdetu, tad wajaga prašt rakstitas orderes, un tās labi usglabat; stridus atgadijeenâ mīna buhs deriga. Setošchais peemehrs to šlaidrakī rahdis. Kugim bij jaeet pehz orderes uš Korkas ostu, meh-traina laika deht kugis tika nodsihts orderes ostai garam un eesehgeleja kahdas juhdses uš austrumeem no tureenes atrodoschās Waterfordes ostâ. Kapteinis nopnhlejās tā lai Waterfordâ dabnhtu orderi uš kureeni kugim ir jaeet, ajszejoja pats ar scho noluhku uš Korku, šarakstijās schai sinā ar lahdina šanehmeju, kusch dsihwoja Londonā. Bet wišs tas neko nelihdseja, lahdina šanehmejs pastahweja uš to, ka ordere war tift dota weenigi Korkas ostâ. Tā tā tas bij seemu, tad pastahwigi šlitta laika deht kapteinim isdemās šafneegt Korkas ostn tīkai pehz feschī nedekam nn sche nn tuhlin dabuja orderi sehgelet uš Waterfordi. Lahdina šanehmejs uš tahdu wišsi bij aistaupijis feschu nedekn spihkeru ihres, zita noluhka nekahda nebija. Wiša zefojuma pekū bija aprijuse guleschana Waterfordē.

Tapat ari tšcharterē wajaga buht šlaidri issazitam, tad eesahkas orderes ostâ guleschanas deenas. Ar to noluhku buhtu eeteizama šekoscha klausele. Tšcharte-partijās parašti stahw: „calling at Queens-town or Falmouth for orders (which are to be given by return of post, in reply, to the captains letter to charterers or lay-days to commence)“, pa wahziški: „in Dneenstown oder Falmouth die Ordre zu erhalten (welche gegeben werden muß bei wendender Post, als Antwort auf den Brief des Capitāns an die Befrachter, widrigenfalls die Liegetage beginnen)“, pa latwiški: „Ordere ir pee-prasama Kwinstaunē jeb Falmutē (tura ir jadod ar pirmo atpakal nahkdamo pastu, ka atbilde uš kapteina wehstuli lahdina dewejeem, zitadi eesahkas gufamās deenas).

Tā tā wišpahrigi ir peenemts, ka hawarija-groffe teef ušstahdita pehz nonahkščanas ostâ pastahwoscheem šifumeem, tad ir jagahdā par to, ka tšcharte-partijā neteef eerakstitas tahs klauseles, pehz kura hawarija-groffe ir ušstahdama pehz angtu šifumeem, jeb ka tas tagad parašti teef nolihgts, pehz tahs semes šifumeem, kura lahdišč teef apdrošchinats. Šchihs klauseles parašti atrodas angtu tšcharte-partijās un minas tad ir šchahdas: „In case of average the same to be settled according to the place where the cargo is assured“, tas ir pa latwiški: „Hawarijas atgadijeenos tapate teef ušstahdita šastanā ar tahs weetas šifumeem, kura lahdišč ir apdrošchinats.“

Ta ka Anglijā naw neweena šifuma, pehz tura kapteinim buhtu dota teešba lahdiņu apšihlat, tad pee šrakts nošlehgschanam uš scho

semi ir eeteizams šefošču klausele ūsnemt tšcharte-partija: „The kaptain has an absolute lien on the cargo for all freight, dead freight and demurrage“, taš ir pa latwiški: „Kapteinim ir absolūta pretenzijas teešiba ūš lahdina frakts naudas, nepilna lahdina došchanas, ka ari gušamā laika un gušamās naudas šinā.“

Ari šefošču klausele ir derigs eewehrot: „The owners have an absolute lien on the cargo for all freight, dead freight demurrage and average, and the charterer's responsibility to cease on shipment of the cargo, provided it be of sufficient value to cover the freight and charges on arrival at port of discharge“, taš ir pa latwiški: „kuga ihpašchneekem ir absolūta retezijas teešiba ūš lahdinu preekšč wišas frakts, frakts par ištuhštšošču lahdina daku, preekšč gušamām naudām un preekšč hawarijas segšchanas, un lahdina deweja atbildiba beidsas lihds ar lahdina eenemščhanu kugi, ja tikai lahdinam ir peeteekošča wehrtiba preekšč frakts un zitu išdewumu segšchanas lahdina išdošchanas oštā“. Domehr pa leelakai dakai pehdejais teikums tšcharte-partijās ištuhšt un tanis tik stahw šefošča klausele: „Die Verantwortlichkeit der Befrachter hört auf, sobald die Ladung im Schiff ist,“ taš ir pa latwiški: „lahdina deweja atbildiba beidsas, tiklihds ka lahdinšč ir kugi.“ Ja nu tad lahdinšč ir masat wehrtis ka frakts u. t. pr., tad kapteinim iktatru reiži nahškees zeešt faudejumu. Lai šča ištargatos no faudejinmeem tad Frantšču tirdsneezibas ministris ir fastahdijis šchahdu klausele, un kuru beš schaubišchanas ir eeteizams ūsnemt tšcharte-partijā: „ir nolihgts, ka rehderi war atturet atpakat lahdinu preekšč frakts naudas, gušamas naudas un wišu zitu prašijumu atlihdsinašchanas. Lahdina deweja atbildiba nobeidjas lihds ar lahdina išlescheschchanu ūš šchihs tšcharte-partijas pamata“. Wahzu walodā šchi klausele štan šefošči: „Es ist vereinbart, daß die Rheder die Ladung für die Bezahlung der Fracht, des Liegegeldes und aller übrigen Forderungen zurückhalten können. Die Verantwortlichkeit des Befrachters hört auf mit der Entlösung der Ladung in Gemäßheit dieser Chartre-Partie.“

Ir dauds tahdu klauselu, kuras weenigi ūš to ir aprehkinatas, lai kapteini peemahnitu. Gandrihs weenumehr tiks kapteinis peekrahpts ja tšcharte-partijās stahw: „kapteinis dabuhn frakts naudas par peemehru ūš Bapenburgu M. 15, ūš Leeri M. 14½, ūš Emdeni M. 13. Ordere tiks dota pee konosementu paraktišchanas.“ Kapteinis, kuras ir peedšihwojumi un kuresch apstahklus pašišt tuhlin no pašča eesahkuma šin, ka Emdene buhs wina nonahšchanas ošta, tiklihds ka

winsch augschejo klauseli peenem. Bet kapteinis, kuzam naw peedshwojumu, un kuzsch apstahktus us Gmjes masati pasihst, ja winsch gribetu par augschejo frakts maksu brautt labpraht us Leeri un Papenburgu un uewis us Gmdeni, lifsees zaur augschejo klauseli, kura zaur maldinadamam fuga meklera wilinaschanam daudsfahrt teef pataisita wehl faldaka, peekrahptees. Us tahdu pat mihfi tas noteef ari pee transatlantiskam reisem, ja fugim ir japeesehgele orderes osta, no fureenes fugis war tift suhtits gandrifs us wisam pasaules matam, tad schahdu nolihgumu paraksta, tad starp tam daschadam ostam un us winam makfajamo frakts leelumu wajaga apfwehrt to sehgelejamo distanzi eewehrojot gada laitu, wehju un laitu; tad wajaga us itatru ostu femischfi greeft wehribu sihmejotees us uhdens stahwofli, us droschibu, us weselibas apstahktem, us karantinas buhschanu, us to, waj ir dabujamas fraktis un ta tahlak. Ja nu atrod, ka us weenu jeb us otu no scham ostam neisnajt riktiga proporzija, un tadehft schi osta ir masaf deriga preeksch fuga, tad droschi us to war rehfinat, ka tiks dota ordere us scho ostu, ja tikai taisni zefojuma laika apstahkfi us scho ostu naw eewehrojami labojuschees.

Daudsfahrt najt preekscha, tad kapteinis negrib preeksch sinama zefojuma tscharte-partijas peenemt dahrgas lichteru makfas dehft. Schahda atgadijeena mehgina lahdina dewejs jeb fugu meklers, zaur maldinoschu klauselu eerakstischanu, scho peedausischanas atmeni pa daka itin ka isnihzinat, pee kam winsch eeleef tscharte-partija sefoschu klauseli: „Der Empfänger hat das Recht, die Ladung an Bord in Empfang zu nehmen gegen eine Vergütung seitens des Capitäns von so und so viel pr. Ton Lichterkosten.“ Tas ir par latwisli: lahdina fanehmejam ir ta **teefiba**, lahdinu fanemt us fuga, pret atlihdsinajumu no kapteina pufes lichteru nauda tif un tif dauds par tonu. Us tahdu tif smeekligu mihfi kapteins nebuht nedrihft list femis peewiltees; tscharte-partija eerakstita lichtera makfa, ka tas gan pirmä azumirkli isleekas, nebuht nebnhs ta lichteru makfa, kahda tani osta teef makfata, bet tani osta makfajama lichteru nauda buhs dauds leelaka un tapehz lahdina fanehmejam ir ne prahta nenahfs scho **teefibu** isleetot. Sche ir wajadsigs labi isschfirt to starpibu starp teefibu un peenahkumu. Sawu teefibu es waru isleetot pehz patischanas, bet sawus peenahkumus ispildit, nj to es no lifuma waru tift peespeests.

Lai peeteef ar to, kas ir rahdits zit daschadas tahs klauselles ir, turas tscharte-partijas najt preekscha un zit toti kapteinim tadehft wajaga buht usmanigam, ja winsch negrib, ka winsch daudsfahrt us

to rupjako wihsji top peekrahpts. Uj scho nu gan war atbildet, ka
 flittas kauseles tscharte=partijās weenumehr ir bijuschas un flittas
 kauseles tscharte=partijās ari us preefschu buhs un it ihpafchi jo
 flittafi tee laifi, jo wairaf. Bet tas tatschu ir taisniba, ka eenaidneeks
 nefad til leela mehrā newar buht bihstams, ja wiiau pasihst, nekā tad
 wiiau nepasihst. No bankteem un flintem war weeglafi isbehgt, ja
 flaidri jin fur winas guf, nekā tad, tad winas fartē naw eefihmetas.

Tscharte=partija ar daschām nepeenemamām kauselem
 Angku walodā.

New-Castle upon Tyne, 19 . .

It is this Day mutually agreed between.....of
 the good ship or vessel called the.....of.....
 whereof..... is master, and of the measurement of
 or thereabout, now..... and ready
 to..... on the one part and
 Messrs. Eichholtz & Co., as agents to the freighters, of
 the other part.

That the said ship being tight, staunch, and strong, and
 every, way fitted for the voyage, shall proceed, without
 delay, to a safe loading place.....
 and there load from the agents of the said freighters,
 according to the conditions of the Colliery Guarantee, a
 full and complete cargo of coals,.....
and being so loaded, shall therewith proceed,
 with all possible dispatch, to..... and there deliver
 the same as ordered by the freighters or their assigns.
 Freight for the said voyage to be paid at the rate of
 per ton of 20 cwts. taken
 on board.

The freight to be paid on right and true delivery
 of the cargo. in cash, at current exchange.

As soon as the cargo is put on board, the Captain shall
 call at the office of Messrs. Eichholtz & Co or of their
 agents, and there sign the bills of lading as presented
 without prejudice to the tenor of this charter party, and
 without qualification except the words. Weight unknown.

As soon as the vessel is in her proper dis-
 charging berth the cargo to be unloaded weather per-

1/3 freight to be advanced, if required on signing B. of lading subject to 3% for all charges.

A true copy

P. pro Watts, Ward, Co.

mitting, at the rate of one keel per working day, according to the custom and law of the port of destination, riots, strikes, of workmen, floods, frosts, or other causes which may prevent the discharging of the cargo always excepted.

Demurrage at port of destination, over and above the discharging time agreed upon at pounds per day. Any duty payable on the cargo in consequence of the ship not being privileged, to the borne by the ship.

In cases of average, the same to be settled according to the law and custom of the place where the insurance on the cargo is effected, and the ship, in case of average, not to be valued at less than six pounds sterling per registered ton*). The owner and the Captain agree to and shall have a lien on the cargo, and rest solely on such for their freight, and demurrage incurred at port of destination only. This charter party being entered into by Messrs. Eichholtz & Co., as agents to the freighters, it is agreed that all liability of the former in every respect, and as to all matters and things as well before as during as after the shipping of the said cargo shall cease as soon as the cargo is shipped.**)

..... per cent. brokerage is due on the signing of this charter to Messrs. Eichholtz & Co., ship lost or not lost, and the vessel to be reported and cleared by them or their agents at the customhouse on their usual terms, the Captain paying all charges on receiving his dispatches. The ship to be addressed to the merchant at port of discharge, paying the usual commission, and to clear with merchants, broker, or forfeit £ 1 per keel freight for each breach of contract..... Penalty for non-performance of this agreement estimated amount of freight.

Witness to the Signature of

" " " " "

*) Echi klausela wifadā jinā ir atraidama.

**) Echi klausela ir tapat atraidama.

Tſcharte=partija ar daſchàm nepeenemamàm klaufelem
Latweeſchu walodâ.

Ku=Kaſtlè, pee Teines..... 19 ..

Tas ir ſchodeen ſawſtarpigi nolihgts ſtarp

no ta freetnâ fuga jeb fugiſcha ar wahrdu

no uſ kuru ir kapteins, un kurfch ir

mehrots jeb apmehram, tagad eefſch

un ir ſagatawojees uſ ir lihdjejs no weenas

pufes un Eichholz & Co. fungi, kâ lahdiina deweja agent, ir

lihdjeji no otras pufes.

Minetam fugam, kurfch ir zeets, ſtingrs un ſtiprs, un
wiſadâ ſinâ bruhſejams preeſch zetojuma, wajaga bej kawefchanâs
ſteigſchus zekâ dotees uſ droſcho lahdeſchanas weetu

un tur lahdet, no mineteem lahdiina

deweja agenteem, pilnu un kompletu lahdiinu atmemu ogfu,

peh3 ogfu raſtuwes noteikumeem,

un tâ peelahdetam wajaga ar to tif ahtri kâ eefpehjams zekâ

dotees uſ un tur tās paſchas

nodot kâ pawehlets, no lahdiina dewejeem jeb winu weetneekem.

Par mineto zetojumu frakts nauda tiks maſkata, rehſinajot

..... par tonn, no 20 cwt. kâ fugi eenemts.

Pee pareiſas un ſahrtigas lahdiina nodofchanas, frakts
tiks iſmaſkata naudâ, rehſinajot peh3 tās deenas kurſa.

Tiklihds kâ lahdiinſch ir eenemts, kapteinam wajaga eeraſtees
Eichholz & Co. fungu, jeb winu agentu tantori, un tur paraſtit

konnoſementus (Bills of Lading), lahdi winam tiks preeſchâ

litti, ja tee tikai nerunâ preti tſcharte-partijai wiſpahrigi

un winas ſmaſtakeem noſazijumeem, iſnemot tikai tos wahrduſ

„ſwars neſinams“. Tiklihds kâ fugis nonahks iſlahdeſchanas

oſtâ, tad, ja laits atkauj, lahdiinſch tiks iſlahdets, rehſinajot

weenu kihli par iſſatru darba deenu peh3 lahdeſchanas

oſtas liſumeem un paradumeem, bet weennmeh3 iſnemot dumpjuſ,

ſtrahdneeka ſtreikuſ, pluhduſ un ſalnas un wehl zituſ atgadijumuſ,

kuri war buht par kawekli fuga iſlahdeſchanai. Par fuga no=

kawefchanu iſlahdeſchanas oſtâ, pahraſ par nolihgto iſlahdeſchanas

lauku, tiks maſkats mahrzinas par deenn. Par mantam,

kuras nebija niſtizetas fugam preeſch aiſweſchanas, wiſa maſka=

jamâ muita ir fugam paſcham jaſamaſkâ.

Pee konnoſementu paraſtitichams (Bills of Lading) ni preeſchu iſnemts 1/2 no frakts naudâs; par wiſchem
aſſebenuncem ir ſamaſkâ 3 0/0
Pareſſa kofſſa
p. Rat, Arab & Co.

Ja hawarija atgaditos, tad ta pate jafastahda, un ja-
 islihdina pehz tās weetas likumeem un eeradumeem, kur lahdiņš ir
 bijis apdrošināts, un ari tapat pee hawarijas fugis nedrihst tikt
 masat wehrtets tā feshi mahzinas Sterling par registeretu tonu.*)
 Mehderam un kapteinam ir likumiga teešiba uš lahdiņa, bet teešiba
 pastahw tītai frakts naudas šina un fuga notaweshanas deht is-
 lahdeschanas ostā. Šhi tšcharte=partija nolihgta ar Eichholz & Co.
 kungeem, ka lahdiņa deweja agenteem, ka wiša winu atbildiba par
 lahdiņu, preefš eelahdeschanas, lahdeschanas laika, un pehz eelahde-
 schanas par to pašn beidsas, tiklihdj ka lahdiņš ir uš fuga
 nodots.**)

per Cent meklera naudas peenahšas Eichholz &
 Co. kungeem pee šhi kontrakta parakstišchanas, weenalga waj fugis
 pasuhd jeb ne, un fugis tiks muitas namā no wineem jeb agenteem
 pašnots un klarets pehz winu parastām zenam un kapteinim pee papiru
 fanemšchanas wišs ir jafamafšā.

Islahdeschanas ostā fugis nododams kantora nsfraudšibā, un par
 to ir jamafšā parastās agenturas nodoschanas un ari ir jaflare ar
 kantora meklari, jeb par iffatru kontrakta lausumu, šamafsat štrahpi
 £ 1 (weenu mahrz. Sterl.) par iffatru fihli no lahdiņa.

Sods par šhi lihuma neispildišchanu: wiša aprehšinātā frakts
 naudas attureschana.

Par apleezību parakstijušchees

" " "

Tihra tšcharte=partija Angļu walodā.

It is this day mutually agreed between Capt. N. N. of
 the good ship or vessel called the „H“ of the
 Burthen of 138 Register Tons, or there about now in
 N. N. Road where-of is Master for the
 present voyage

..... of the one part.
 and Mr. N. N. of the other
 part.

That the said ship being tight, staunch, strong and in
 every way fitted for the voyage, shall with all convenient
 speed sail and proceed to Boness, and there load in regular

*) Šhi klausele ir wišadā šinā atraidama.

**) Šhi klausele ir tapat atraidama.

turn*) of the Colliery, a full and complete Cargo of Coals, not exceeding wath she can reasonably stow and carry; and being so loaded shall therewith proceed to

or so near therunto as she may saftly get and (The act of God the Queens enemies, fire and all and every other dangers and accidents of the Seas, Rivers and Navigation, of whatever nature and kind soever during the said Voyage ordered), on being paid Freight of the rate of £ 10 say ten pounds Sterling per Keel of 21½ Tons in full and two pounds Sterling gratuity. The Freight to be paid on unloading and righth delivery of the cargo in cash.

One working day to be allowed the said Affreighters (if the ship is not sooner despatched) for discharging each Keel and ½. Demurrage over and above the said lying days at three pounds Sterling per day.

Ship to clear with Mr. N. N. Geestemünde. In case of Colliers strike, or any other causes beyond their control, the Charterers not to be responsible for dedention.**)

A Brokerage of 2½ per Cent on the estimated amount of Freight is due by the Ship Owner on the acceptance of this Charter.

Penalty for non-performance of this agreement amount of Freight above conditioned for.

Witness (Sig) N. N.

(Sig) N. N. Capt.

A true copy of the original stamped Charter-Party in our possession.

(Sig) N. N.

Lihra tšcharte-partija Latweefšhu walodā.

Schodeeu ir šawstarpigi nolihgtš, starp kapteini N. N. . . . no ta kreetnā fuga, jeb fugišča, kuru nosauz par „S” un kura leelumš ir apmehram 138 register tonu, un tagad atrodaš eefšch
 N. N. rehdeš no kuras
 kapteins preefšch tagadejā zefojuma
 ir weens no kontrakta lihdsjeem
 un N. N. . . . kungs ir otriš kontrakta lihdsješ.

*) Pehž daschu Ņngšu teesu spreedumeem, kugneetam pehž šchis klawjeles, naw wišš tas laits jauogaida lihds wiši preefšch wina nahtuščee fugi ir peelašdeti, wišpahrīgi fugam no 160 reg. tou. ir aštonaš deenaš guleščanaš laits, un tā ir pehž fuga leeluma gušams laits japeemehro.

**) Šchi klawjele ir društu wiltiga.

Minetam fugam, fursch ir zeets, stingris un stipris, un wifadâ
 jinâ bruhšejams preefsch reijes, wajaga bes kaweschanas zefâ
 dotees nn sehgelet uš Bonefs, un tur lahdiu eenemt pehz rindas*)
 no atmenu ogfu raftuws, pilnu un
 kompletu lahdiu atmenu ogfu, bet tomehr wairaf ne, ka fugim ir ee-
 spehjamš nest, un tifdaudš ka war winâ eestaumet, un tad tã pee-
 lahdetš, tad ar scho zefâ dotees uš jeh, tif
 tuwu lihds tureenei, zif winam ir eespehjamš neapstahdetam nofsuht;
 (Deewa darbi, kara eemesli, uguns breefmas, un wehl wifas zitas
 nelaimes, kas war gaditees pee fugoſchanas uš juhras un par upem,
 un zaur kaut kahda nesinama eemesla jeh apstahſta deht, kas war
 preefschâ naht, minetâ zetojumâ, par wifu scho fugis paleef ne-
 atbildigs) tifs maksata frakts nauda, rehſinajot £ 10, wahrdoš,
 deſmit mahrzinas Sterlingas par kihli, no pilnã 21½ tonam, un
 diwi mahrzinas Sterlingas brihwprahrtigi. Pehz lahdiu iſdoſchanas,
 un riſtigas nodofchanas, frakts nauda ir iſmaksajama tihrâ naudâ.

Minetam fantoram, jeh fuga noihretajam, ir attauts preefsch katra
 puſotra (1½) kihla (untikait tad, ja fugis preefsch ſchi laika wehl naw zitureet
 nolihdsis) iſlahdeſchanas weena darba deena. Pahraf par minetã
 gulamã deeuam, par iſkatrn deenu, zif fugis teef noſawets, ir winam
 jadabu atlihdsinaschana, par katra deenu rehſinajot, 3 mahrz. Sterling.

Rugam jaſlahre ar N. N. . . fungu Geeſtemündẽ. Ja warbuht
 uſnahtu atmenu ogfu ſtrahdneeku ſtreikis, jeh gabitoš kahds zits
 apstahlis, par kura iſlihdseschanu wineem naw eespehja, tad fuga
 norentetaji naw atbildigi par fuga noſaweschanos**)

Pee ſchi kontrakta peenemſchanas, fuga rehderam ir jamakſa
 mehſleram 2½% no wifas aprehſinatas fraktes.

Sodš par ſchi lihguma neiſpildischan: wiſa frakts naudaš at-
 tureſchana.

Leezineekš (Parakſts) N. N. (Parakſts) N. N. kapteins.

Pilniga original apſchtempeleta tſcharte=partijas kopija ir muhſu
 uſglabaſchanã. (Parakſts) N. N.

Gala=kwihthe.

Pee peesrakteschanã Danzigã tſcharte=partijas weetã naht gala
 kwihthe, kuru tur noſauz par „Schluſzettel“; gala kwihthe teef parakſtita

*) Pehz daſchu Auglu teeſu ſpreedumeem fugneekam, pehz ſchis klaujeles,
 naw wiſš laš laikš janogaida lihds wiſi preefsch wina nahtuſchee fugi ir peelahbeti,
 wiſpahrigi fugam no 160 reg. ton. ir aſtonas deenas guleſchanas laikš, un tã ir
 pehz fuga ſeeluma gulamš laikš japeemehro.

**) Šchi klaujele ir druſku wiltiga.

tik weenigi no meßlera un tad wiina ir deriga glufchi tapat, ka kad tſcharte=partija buhtu paraſtita no lahdina deweja un no kapteina.

Watejas tſcharte=partijas.

Watejas tſcharte=partijas paraſta kapteins uß 24, jeb ilgakaß uß 48 ſtundam, beß ka lahdina deweja wahrds buhtu peeminets. Ka no ſchahdām watejām tſcharte=partijām kapteinam ſem apſtaßkeem war ißzeltees leelaß nepatiſſchanas, taß ir ſkaidri redßams un tapeß minam pawißam newajadsetu ar ſchahdām tſcharte=partijām eelaiſtees. Tam lihdßigas nepatiſſchanas kapteinam war ißzeltees ari ar ta no=fauttām ſpekulazijas peeſrakteſchanam, kuraß it ihpaßchi Anglija daudß=faßrt naß preeßſchā. Pee ſchahdām peeſrakteſchanam pa leelakai daſai lahdina deweß pawißam ißti naw, bet ar ſcho weiſala paraſtu no=darbojaß laudiß, kuri meßle pelnit zañr to, ka wiini mehßina kugaß taßlaß peeſraktet par augſtaßu fraßts maßfu neßa wiini paßchi ir fugi nolißgußchi. Ja taß neißlaimejaß, tad pa leelakai daſai lahdina deweß naw atrodamaß.

Tſcharte=partijas uolißgumu ißpildiſchaua.

Kapteinam ir ſtingri jarißkojaß peß tſcharte=partijaß nolißgumeem. Mereti teß ta wißu maßfaß nowehrſchauaß no tſcharte=partijaß no=teißumeem no lahdina deweja jeb no lahdina ſaneßmeja ißleetota, lai no tſcharte=partijaß klußtu waßa, jeb ari lai taißtu nepatiſſchanas un ißdewumuaß, ja par peemeßru lahdina ſaneßmejam kaut kaßda eemeßla deßt lahdinſch nepatißtu. Ka peemeßru peewedißim, kur kapteins, kußſch tißiß peeſraktets ar balaßtu ſeßgelet, no tirtotaja biß tißiß peerunaßs, marmoru laßdet. Laßdeßſchanaß oßta nonaßkußſcham lahdina deweß leedßaß dot to peß tſcharte=partijaß nolißgto lahdinu un it ihpaßchi tapeß ka kapteins balaßta weeta biß laßdeßiß marmoru. Un tapat ir naßziß preeßſchā, ka kugim, kuraß biß jaet uß Franziju ar wilnn un lineem, un kußſch aßmeñu weeta biß neßmiß dßelßi par garneerinn, tamdeßt 600 franki no fraßts tißa atwilkti. Par ſchahdu atwilkuma eemeßlu tißa ußdots, ka Franzija naw paraßts, dßelßi par garneerinu lißt, un beß tam lahdina ſaneßmeß ißteizees, ka wiñſch patß eßot dßelßn weißalu ihpaßſchneekß un tapeß zañr ſchahdu lahdina papildi=naßumu wiina laßumam teekot ſtaßdets.

Tapeß kapteiniß tad drißßt no tſcharte=partijaß noteißumeem nowehrſtees, ja wiñam uß to ir ißdota rakßtita atkañja no lahdina deweja jeb no wiina agenta; ziñadi lahdina deweß war no fraßts nolißgnma atteißtees un kuga ihpaßſchneeku darit atbißdigu par kon=traßta laußſchanu.

Tſcharte=partijas uſglabaſchana.

Tſcharte=partijn kapteinim wajaga tiſ ilgi ruhpiſi uſglabat, ſamehr wiſſſch noliſgto ſrakts maſſu ir ſanehmis. Un pat tanı atgadijeena, ja uſ ſrakts naudu ſihmejoſchees noliſgumi ir tiſuſchi eerakſtiti konofementa, tad kapteinis tomehr wehl nedrihſt tſcharte=partijas iſnihzinat; peenemſim to atgadijeenu, ka lahdina ſanehmejs maſſaſchanaſ neeſpehjas dehl newaretu ſrakts naudu ſamaſſat, jeb tapeh; ka lahdinſch ir ſamaitajees atſakas no lahdina peenemſchanaſ, tad kapteinim uſ tſcharte=partijas pamata wajaga lahdina deweju pee maſſaſchanaſ peeſpeeſt, jo lahdina dewejs wiſoſ ſchahdoſ atgadijumoſ liſumigi ir peeſpeeſtis ſrakts naudu lihdj ar wiſeem ziteem praſſjumeem ſamaſſat.

Schahdoſ atgadijeenoſ der ſekofſch wiſpahrigris liſumſ: preeſſch ſtrihduſ leetas iſſchirſchanaſ ſtarp kapteini un lahdina dewejn paleeſ ſpehka tſcharte=partijas noteikumi.

Ja kaut kaſ tſcharte=partija eerakſtits runa preti drufatam, tad paraſti teeſ peenemts, ka drukatais zaur pahrſtatſchanoſ naw iſſtrihketſ un taſ rakſtitaſ paleeſ ſpehka.

Saprotamſ, ka ari noliſgumſ ar mutes wahrdeem ir liſuma preeſſcha derigſ ſrakts kontraktſ, ka taſ pee gabalu pretſchu peeſſrakteſchanaſ ir paraſtſ.

Par kapteina ſatiffmi ar lahdina deweju u. t. t.

Ja daudſmaſ eephehjamſ, kapteinam wajaga uſturet labu ſatiffmi ar lahdina deweju, ar ſrakts noſlehdſeju un ar lahdina ſanehmeju uu wineem laipni darit tiſ daudj pa prahtam, ka taſ ar kapteina peenahſumeem ir ſameenotſ. Tapat ari aiſ daſchadeem eemeſleem naw eeteizamſ, kad tuſleſ amata wihrus, tiſlab augſtafoſ ka ari ſemakoſ pataiſa ſewim par eenaidneekeeem.

Konnoſements.

Par konnoſementu wiſpahrigi.

Taſ wahrds konnoſementſ ir zehlees no Latianu „cognoscere“, taſ ir pa latwiſſi paſiht un tad tahlat no Staleeſch „conoscere conoſcemento“, ka konnoſementu wehl tagad italiſſi noſauz. Frantſchu waloda konnoſementu noſauz par „connaissoment“ ſamehr Deenwiduz=Frauzija konnoſementa paraſtſ noſaukumſ ir, „police de cargaison (ou de chargement)“. Anglu waloda winu noſauz „bill of loading“.

ſrakts kontraktu iſpildot kapteinim ir japaraktſta konnoſementz jeb lahdſchanaſ ſihme, kura ir formala apleeziba par to, ka prezes ir

teefcham faemtas un furâ ir eerakstits peenahkums ſchis prezes aiſweſt un nodot tahdâ pat ſtahwokli, tahds tam prezem pee faemſchanas ir bijis, tas ir, prezes nodot tahdâ ſpezialitatē, tahda ſchim prezem zaur mehrkeem un numureem ir dota. Rezieſs jeb kwihte gan ari ir maſuleet lihdsiſs konnoſementam; tomehr rezieſâ atrodas tikai apleeziba par eelahdetam prezem, un tikai weentahrſchas kwihtes wiſſe, beſ kâ taiſni uſ ſrakts kontraktu buhtu norahdits pee kam rezieſs naw nekahds formaligs papirs. Turpretim konnoſements atſauzas taiſni uſ ſrakts kontraktu, un pat ja par ſrakts nolihgumu naw noſlehgta tſcharte=partija, tad konnoſements ſtahjâs tſcharte=partijas weetâ. Beſ tam konnoſements ir formals kontrakta dokuments, furâ ir tiſdaudſ juridiſka ſatura un kureſch tiſ ſtipri ſaiſta, ka wiſch ir derigs preeſch iſſuhtiſchauas uſ ſweſcham ſemem. Rezieſs gan ari ir juſneezibâ leetojams papirs, bet ar wiſu nemehdſ iſdarit iſhtos tirdſneezibas weikalus; turpretim konnoſements ir tirdſneezibas ſatikſmē gluschi paraſts maſſaſchanas lihdseliſs. Tahlak rezieſs dod tikai teeſbu uſ konnoſementu iſgatawoſchanu, turpretim konnoſementa ihpaſchneeks dabu par konnoſementâ peeminetam prezem rihkoſchanas teeſbu.

Tſcharte=partija un konnoſements ſawâ ſinâ weens no otra iſſchſirâs: Tſcharte=partija nekad nepataiſa konnoſementu par ne= wajadſigu, bet peeſrakteſchanas weikals war likumigi paſtahwet weenigi uſ konnoſementa pamata ari beſ tſcharte=partijas, kâ tas pee gabalu pretſchu peeſrakteſchanas pat weenumehr tâ ir. Tikai konnoſements ir patees peerahdijums par pretſchu eelahdeſchanu fugi, ueſkatotees uſ ziteem ſewiſchkeem peerahdijumeem, kuri uo pretſchu eelahdeſchanas iſjelas preeſch kapteina un lahdina deweja. Konnoſementâ atrodas apleeziba par pateefu pehz tſcharte=partijâ nolihgta lahdina apſoliſchanas iſpildiſchanu, uu tâ tad ir leeziba, ka ſrakts kontrakta iſpildiſchana pateefibâ ir notikuſe. Un tâ tad konnoſements ir ſtipraks par tſcharte=partiju un tapehz tad ari war noſtahtees tſcharte=partijas weetâ. Bet tſcharte=partija ir paraſti pehz apmehra leelata par konnoſementu, tapehz kâ tſcharte partija ſatur wiſus tuwakos nolihgumus un ſrakts kontrakta peenahkumus, turpretim konnoſements paraſti ſatur, it ihpaſchi ja pa preeſchu tſcharte=partija ir noſlehgta, tikai iſfu pahrfatu par uolihgteem peenahkumeem, pee kam konnoſementâ teeſ taiſni norahdits uſ tuwakeem un uſ ſewiſchkeem no= teikumeem tſcharte=partijâ, kura konnoſementam ir par pamatu; tomehr ſchi ſtarpiba naw tiſ pamatiga, kâ newaretu eerakſtit wiſus tſcharte=partijas nolihgumus ari konnoſementâ, un pee ſrakts kontrakteem beſ tſcharte=partijas ir pat derigi, kâ wiſt ſchee nolihgumi konnoſementâ top uſnemti.

Konnoſements ir zaur tſcharte=partijn nolihgta frakts kontrahta ſekas un tanî pat reiſe ſchi frakts kontrahta iſpildiſchana maſatais no lahdina deweja puſes ſihmejotees uſ lahdina eelahdeſchanu un no kapteina puſes ſihmejotees uſ pretſchu ſanemſchanu, uſ ko tad ſeko tahtaka frakts kontrahta ſewiſchka eespehja ar ſawàm teeſibàm uu pee= nahnumeem preeſch lahdina deweja un kapteina ſihmejotees uſ lahdina noweſchanu, ka ari wina iſdoſchauu, pehdigi ſihmejotees uſ frakts maſſaſchanu u. t. pr.

Tahdos atgadijeenos, kur tſcharte=partija naw bijuſe noſlehgta, tur konnoſements ir weenigaïs dokuments par to, ka frakts kontrahts paſtahw un tà tad konnoſements ir tà ſagit tſcharte=partija pate.

Konnoſementi ir tiſ koti derigi preeſch ahtras un droſchas ſatiffmes weizinaſchanas, ka beſ wineem tiſ weegli newar wiſ iſtikt. Tomehr wiſàs weetàs, tas ir, abſoluti wajadſigi wina naw, un juhe= neezibà ir tahdi weikali, kur konnoſementi paraſti nekad neteek ſa= ſtahditi, it ihpaſchi pee maſàm peeſtaſtes braukſchanàm, tadeht ka ſchahda tirdſneezibas ſatiffme naw eewehrojama pehz ſawa apmehra, nn tapehz ari pa leelakai datai teek iſdarita pilnigi beſ jeb lahdàm formalitatem; tàpat ari konnoſementi neteek rakſtiti, ja lahdinſch peeder paſcheem rehdereem, un no wineem paſcheem uſ ſawa rehkina teek pahrwefſts. Kur twaifoni iſdara ſahrtigas braukſchanas, tà tad pee Tour= uu Retour braukſchauàm, konnoſementa weetà pa leelakai datai nahſ manifefſts; kamehr peeſtaſtes fugneezibà teek iſteetotas tilai weentahrſchas frakts=grahmatas (Tracht=Briefe). Schee ſekofchee kon= noſementi ir tahdi, lahdi tee twaifonu uu ſehgeku fugneezibà paraſti teek leetoti.

Bill of loading.

Shipped, in good order and well conditioned, by N. N. of Leith in and upon the good Ship or Vessel the „Heinrich“ whereof N. N. is Master for this present voyage and now lying in the port of Boness and bound for Geestemünde for discharge in the Geeste.

Two hundred and twelve Tons best large West-Limerigg Steam Coals are to be delivered in like good order and well conditioned, at the aforesaid port of as above.

(The act of Good, the Queens enemies, fire and all and every other dangers and accidents of the Seas, Rivers and Navigation of whatever nature and kind, excepted), unto or to Assigne:

he or they paying Freight for the said Goods, and all other conditions as per Charter-Party with average accustomed. — In Witness whereof the Master or Purser of the said ship or Vessel has affirmed to 3 Bills of loading, all of this tenor and date; one of which Bills beeing accomplished, the others to stand void.

Dated at Boness,
the 30 day of October 18 . .

Weight unknown
N. N.

212 Tons best large West-Limerigg Steam Coal

Reseived to account of Freight the sum of Thirty two pounds Sterling. All Charges thereon paid here.

£ 32.—

(Sig) N. N.

Konnofements. (Bill of Loading).

N. N. . . . kungs no Leithes, nodewis preeksch aishveschanas, labâ kahrtibâ un labâ stahwołłi, uš un eeksch tâ kreetna fuga, jeb fugišcha „Heinrich“ uš kuru N. N. . . ir kapteins preeksch ſchis tagadejâs reiſes, un tagad atrodâs eeksch Boneſs oſtas un ſehgeles uš Geestemiindi preeksch iſlahdeſchanas eeksch Geeste.

Diwi ſinti un diwpadſmit tonnes, gabalos labakâs ſortes West-Limerigg Steam Coals.....un ir nododamas, tahdâ paſchâ labâ kahrtibâ, un labâ stahwołłi ka jaw augſchâ peemineſs, preekſchraſtitâ oſtâ.

(Deewa darbi, kara eemeſli, uguns breeſmas, un wehl wiſas žitas nelaines, kaš war gabitees pee kugoſchanas uš juhras un par upem žaur kaut kaħda eemeſla, jeb apſtaħka deħt, ir iſnemami) pee teem jeb pee meetneeka; wiſſch, jeb wiſi ſamaſſas ſrakti par minetâ mantam, un wiſuſ žituſ ſſcharte-partijaſ noliħgumuſ peħž wiſpahriga paraduma. Uš ſcho kâ leezineeki, no minetâ fuga, ir kapteins jeb kaſeeris paraſtijuſchees uš 3 konnofementem (Bills of Loading) ſchini paſchâ datumâ, un wiſu ſaturu ir weenliħdſiģs; weens no ſcheem konnofementem reiſ iſpildits, padara žituſ pahrejoſ par nederigeem.

Boneſa,

Swarſ neſinamſ

tai 30. oktobrî 18 . .

N. N.

212 tonnes gabalos labakâs ſortes West-Limerigg twaita ogles

Uš ſraktes rehkinu ſaneħmu triħsdeſmit diwi mahrzini Sterling. Par aiħderumu wiſs ir ſcheit ſamaſſats.

£ 32.—

(Paraſts) N. N. . .

Konnossement.

Shipped in good order and well-conditioned by.....
in and upon the good Steam-Ship called the.....
whereof is Master for this present voyage,
and now lying at the port of Hamburg and bound for.....

being marked and numbered as in the margin, and are to be delivered in the like good order and condition at the aforesaid Port of..... or so near thereto as she can safely get.

(To sail with or without Pilots, with leave to tow or assist vessels in all situations, or to be towed and with leave to call and load and discharge at any other intermediate Port or Ports without being deemed a deviation, and with liberty to tranship the said goods or specie on board any other craft or steamer. The Act of God, the Queens Enemies, Pirates, Robbers, Restraints of Princes, Rulers and People, Vermin, Jettison, Barratry and Collision, Fire on Board, in Hulk or Craft, or on Shore, and all Accidents, Loss and Damage of whatsoever nature or kind, and however occasioned, from Machinery, Boilers, Steam and Steam Navigation, or from Perils of the Seas or Rivers, or from any Act, Neglect or Default whatsoever of the Pilot, Master, or Mariners in Navigating the Ship the owners of the ship being in no way liable for any of the consequences of the causes above excepted, and it being agreed that the Captain, Officers and Crew of the vessel in transmission of the goods, as between the Shipper, Owner or Consignee thereof and the Ship and Ship-owners, be considered the Servants of such Shipper, Owner or Consignee. In the event of River Navigation, should the vessel be unable to take all or any part of her cargo up to destination, she has power to lighter as much as is considered advisable, at the Consignee's risk, but at Ship's expense. In the event of the Steamer being prevented by ice, blockade, quarantine, or the hostile act of any power from reaching her destined port, the Master reserves the liberty of either landing her Cargo at the nearest accessible unblockaded Port he can reach with safety, or of bringing her Cargo back to Port of Shipment; in either case at consignee's risk and expense; but charging outward Freight and Charges, and on completion of such delivery Ship's responsibility shall cease. This Bill of Lading to be only binding between the Ship and the Consignees as regards delivery of the cargo and for freight. Weights, measures, contents, quantity, number and value unknown. Ship free of Lighterage, Breakage, Corruption, Decay, Mortality of or injury to Animals, Rust, Leakage, Torn Wrappers, Broken Cords and Hoops bent or broken Rails, and the consequences of incorrect delivery of Goods from insufficiency of Marks or Numbers. The goods to be taken from the Ship by the Consignees (at their expense) immediately after arrival or the same will be transhipped into Lighter, or landed, or warehoused at the expense and risk of the Proprietors of such Goods. All Live Stock Machinery which is too bulky to be shipped below decks, Phosphorus, Varnish, Spirits, Oil, and other substances combustible Goods, and other dangerous goods, Gunpowder, Castings, and other articles which are too heavy to be shipped, or otherwise liable to damage, shall not be shipped, and when shipped the Shipper and Lighter to be named or otherwise liable to the consequences of the risk and expense of the Consignees. Shipper will be held accountable for all charges, and at the risk and expense of the Consignees.

The goods to be forwarded to

at Ships expense, but not at
Ships risk, the Ships respon-
sibility ceasing at the port
of discharge.

Freight

£ " " "

Primage

£ " " "

Charges for
which the
Goods are
to be held
responsible
payable by
consignees.

£ " " "

remove, must be taken out and from the Steamer and Lighter by Crane or otherwise, at Steamer's option, at the risk and expense of the Consignees. Shipper will be held accountable for all Damage caused by Goods of an inflammable, explosive, or otherwise dangerous character, shipped without permission or without full disclosure of their nature, whether such Shippers shall be aware thereof or not, and whether such Shippers, shall be Principals or Agents only. All Articles of Glass, or contained in glass, or any of a fragile nature, will be taken at Shippers risk only, and the Shipper agrees that the Steamer named in this Bill of Lading shall not be held responsible, either severally or collectively for any injury by breakage or otherwise, nor for damage to goods not properly packed and secured for transportation. In accepting this Bill of Lading, the Shipper or other Agent of the Owner of the Property carried, expressly accepts and agrees to all its stipulations, exceptions and conditions whether written or printed. Double Freight will be charged on all Goods incorrectly described either as to contents, weight or quantity. All Goods consigned to „Order“, will be delivered upon the Quay, or into Lighter, or Warehoused at the option of the Agents of the Steamer, such delivery to be for account and risk of the senders or Owners of the Goods. In cases where the ultimate destination at which the Company may have engaged to deliver Goods is other than the Steamer's Port of discharge, the Company reserve the right to forward such goods by Rail, or Canal or Steamer, at Ships expense but at Merchants risk, the ships responsibility ceasing at the port of discharge. Should any excess of weight or measurement be found in discharging the Goods at Port of Destination all extra expenses and double Freight thereon will be followed on the goods, and consignees are bound to pay such charge; or, if freight and charges should be prepaid at port of shipment, shippers instead of consignees will be bound to pay extra expenses and double freight. In cases of Goods being carried at through rates, no responsibility shall rest with the Ship after delivery at the port of destination of the Steamer.) The expense of weighing, taring, coopering, sampling, stowing, on the Quay at Steamer port of discharge and all Customhouse Charges to be paid by Consignees; the Shipper is responsible in case of confiscation or fine by the English Custom-house of illegal Packages.)
unto M. or to his or their Assigns;
Freight for the said goods to be paid by Consignees at the rate of

Shillings pence Sterling per Ton of. 20 Cwt. gross Br.
pence Sterling per Cubicfoot

with ten per cent Primage, and average accustomed, and Charges as in the Margin; all freight payable in advance to be considered earned, ship lost or not. In Witness whereof the Master or Agent of the said Ship has signed Bills of Lading, of this Tenor and Date; one of which being accomplished the others to be void.

£ " " "

Dated in Hamburg,

19 . .

Konnofements.

Nodots preefch aifweſchanaſ, labā fahrtibā un labā ſtahwoſſi no
 uſ tā un eefch tā kreetnā twaifona, kuru noſauz par
 uſ kuru preefch ſchis reiſes ir par ſapteini
 un tagad guk eefch Hamburgas oſtas, un nolihgts eet uſ

ta malā eerafftits, tā numuretas un apſihmetas, ir tahdā paſchā labā fahrtibā un labā ſtahwoſſi nododamas
 preefchminetā oſtā jeb tit tuwu lihds tureeni, zit wiſch war tit neapſtahdets.

(War ſehgelet ar jeb beſ loſſcha, atlants ſchlepet un palihdſet fugeem wiſados ſtahwoſſos, jeb pats
 liſtees ſchlepetees un patir teeſibu eebrault kaut tahdā zekā atzodofchā oſtā jeb oſtās un tur eelahdet un iſlahdet,
 par to neſad netits launā nemts, un ari ir brihwiba, augſchminetas mantas jeb ſeltu un ſudrabu (naidā)
 nodot kaut tahdam zitam fugam jeb twaifouim preefch aifweſchanaſ. Ta Wiſaugſtaſa wara, Dehmineenes
 naidneeki, juhras laupitaji, ſagli, dumpigi printſchi, waldineeki un laudis, ſchurtas, juhrā ſweeſtas mantas
 ſiſta laifa dehl, ſandejumi zaur ſapteina un matroſchuſblehdibu, un zaur ſadurſchanaſ, fuga uguus-ſtahde
 ruhme, jeb uſ fugi, jeb malā, un wiſas nelaimes, apſtahdejumi un ſandejumi, zaur kaut tahdu wiſſi, eemeſu
 jeb zehloni no maſchinas, fatleem, twaiteem un twaifu kugofchanaſ, jeb zaur uhdens breeſmam uſ juhras un
 upem, jeb zaur kaut tahdu tihschu darbu, neupafefchanaſ un nolaidibu, weena alga, waj zaur loſſcha, ſapteina,
 jeb uſ waktſ eſofcha ſtuhmana; no wiſeem ſcheem augſchā mineteem iſnehnuneem, fuga rehderi paleef ne-
 atbildigi, un ir nolihgts ar lahдина demejeem un lahдина ſanehmejeem un ſtarp fugi un fuga rehdereem, tā
 uſ nozentetā fuga atzodofchā ſaime, tā ſapteins, ſtuhmani un matroſchi teeſ eefſatiti tā lahдина deweja un
 lahдина ſanehmeja deeneſneeki. Pa upi kugojot, ja atgaditos, kad ſekla uhdens dehl kugis newar uſ nolihgto
 meetu aifweſt, wiſu jeb tahdu daku no lahдина, tad winam ir teeſiba ſewi atweeglotees zit wajadſigs uſ lahдина
 ſanehmeja atbildibu, bet fugam ir par to jamakſā. Ja gaditos tā twaifonis newar ſawu nolihgto oſtu ſaſneegt
 dehl zekā atzodofcho lebus, jeb oſta ſlehgtā no tara fugeem, jeb oſta ſlehgtā ſlimibas dehl, jeb tahda zita
 naidiga eemeſla dehl, tad ſapteinim ir atlants iſwehletees lahдинu aifweſt tuwaka no augſchmineteem ſtahwoſkeem
 neaiſfahrtā oſtā, kuru wiſch neapſtahdets war ſaſneegt, jeb ari atweſt lahдинu atpafal uſ to paſchu oſtu, eefch
 kuras wiſch to paſchu ſanehma; abos gadijumos uſ lahдина ſanehmeja atbildibu un ſamakſu; bet kugis war
 pagehret, tahſaſas iſdoſchanaſ un ſraſts naudu, un pee pilnigas lahдина nodofchanaſ, fuga atbildiba par to
 paſchu beidſas. Skatotees lahдина nodofchanaſ un ſraſts naudas ſind, konnofements (Bill of Lading)
 ir ſpehkā, titai ſtarp fugi un lahдина ſanehmeju. Swari, mehri, ſatiri un ſatwari, wairums un wehrtiba
 neſinama. Fugam naw jamakſā par lichtereem, ſalnhjuſchu lahдинu, apſtahdejumu zaur atreebibu, ne ari par
 eewainoteem jeb nomiriſcheem kuſtoneem, jeb ſamattafcham zaur leti un ruſſu, ſapleſſteem paſajumeem,
 ſarauteem ſehjumeem, ſalozitam ſtiſpam un ſalaufſtam lehnem, un ari naw dalas par wehlaſ iſnahkumeem,
 par manhi, kaſ teeſ neriftigi nodota, ar nepeteefofchām ſihnem jeb numureem. Duſlin behz fuga atnahſ-
 chanaſ mantas tiſs no fuga ahnemas no lahдина ſanehmeja (uſ wina ſamakſu), jeb ari tiſs pahlahdetas
 eefch lichtereem, jeb malā, jeb ſchuhnos ſakrautas uſ mantas iſpajdneeka atboiſibu un ſamakſu. Wiſi
 diſhiwi lovi, maſchinas, kurl ir par leeti apafid deka dabuht, tā ari jehwele, lafa, ſpiris, ella un wehl ziti

mantas tahlaſ ſuhtamas

uſ

us fuga rehkuina, bet ne
us fuga atbildibu, fuga
atbildiba beidsas is-
lahdeschanaas ofta.

Frakte

£ " " "

Wirsmakfa

£ " " "

3*
Zidewumi,
furu deht teef
mantas at-
turetas, ir ja-
samakfa
mantas fa-
nehmejam.

£ " " "

smageem, un neihweizigi ar fuga lahjam firkinat, wafaga tift ar frashu ihueniteem un noientem no twaitona un
lichtera, jeb ari fa zitadati, fa twaitonis pats to ihwehles un us lahдина fanehmeja atbildibu un samakfu.
Lahдина dewejs stahw sodam atbildigs par wifn stahdi tas iszeltos zaur paschaisdegoscham jeb iprahgloscham
mantam, jeb ari zitadi drandofchu faturu, furas ir tihuschas lihdj iuhritas bei atlaajas, jeb naw preekschlaikfa
piltigi finanu dariijs wim drandofcho faturu, un tas ir gluschj weena alga, waj lahдина dewejs ir pats to
finajis jeb ne, un ari gluschj weena alga, waj lahдина dewejs ir pats ihpafchneets, jeb tiftai agents. Wifas
deweja atbildibu, un lahдина dewejs pee tam paleef, tad tam twaitonim, furich minets schini lahдина fwiht, newajaga
buhst atbildigam, ne par wifam, ne ari pa datai, par apstahdejumu zaur salauschamu jeb fa zitadati, ne ari
samaitatam mantam, furas naw hijuschas preefsch wafaschanas, rittigi cepafatas un aiftaiftas. Lahдина dewejs
jeb aifwedamās mantas ihpafchneeta agents scho konnosementu labprahgtigi peenemdami, it ihpafchi pee-
friht un atfihst wifus nolihgumus, nofazijumus, ipehmunus un stahwofkus, tiftab raffitus fa drufatus. Par
wifam mantam, furu fatwars, swars un wairums, ir tizis wiltigi preefsch stahdits, tifs diwfarhtiga fratts
nanda pagehreta. Wifas mantas nowehletas us „Order“ tifs nodotas us stekeem, jeb eefich lichtereem jeb
spihleri, pehz mineta twaitona agenta ihwehles, un tahda islahdeschana lai paleef us tas mantas fletetaja jeb
ihpafchneeta atbildibu un rehkuina. Ja warbuhst fuga ihpafchneeti (Company) ir apnehmischees tas mantas nodot
tahda zita weeta, bet newifs tajā ofta, fur twaitonis islahde, tad tai fabeedribai ir teefibas tahdas mantas
tup aifuhstit, waj nu par dsefszeli, jeb kanali, jeb ar twaitoni us fuga samakfu, bet us firtotaja atbildibu,
jo fuga atbildiba beidsas islahdeschanas ofta. Ja nododama ofta pee mantu islahdeschanas tifs atrasts pahrats
swars jeb mehrs, tad par tahdam mantam tifs rehkins lihdjstelets par wifam pahrejām ijdofchanam, un diw-
farhtigu fratts nandu un mantas fanehmejam wajaga to samakfat; jeb ja fratts un ijdofchanas teef us preefschu
imafafatas lihdj eeneifschanas oftai, tad lahдина dewejam, un newis lahдина fanehmejam, buhs jafamakfa
wifas ihpafchas ijdofchanas un diwfarhtiga fratts nanda. Ja warbuhst mantas teef weftas pehz „taifui zaur“
nolihguma un twaitonis wifas peenahfama ofta nodod, tad pehz tam fugam wairs naw nefahda atbildiba
par tahdam mantam. Twaitona islahdeschanas ofta us stekeem, wifas ijdofchanas pee lahдина nowehfchanas,
apfihnefchanas, fastihpofchanas, ischfuschanas un fakraufchanas, fa ari wifas ijdofchanas par munitu ir ja-
samakfa mantas fanehmejam. Lahдина dewejs ir atbildigs par wifam preftitumigam pafam, par furu Anglu
munitas nama nowpreefch strahpi jeb apfihla.)
teem kungeem jeb wina, jeb wimu weetneekem;
mineto mantas fanehmejem, ir fratts nanda jafamakfa rehkinajot par
Schilingi penzes. Sterlingas par Ton no 20 Cwt. Wifs cerehfinats.
penzes, Sterlingas par kubit-pehdu.
ar desmit prozenti wirsmakfu, un pehz wifpahrigem eeradumeem, un aprehkinatees fa jaw mala pefifhmet.
Wifa preekschlaikfa imafafajama fratts nanda teef eefatita fa nopelmita, weena alga waj fugis pafnhd jeb ne.
Par jaw apleezibu no mineta fuga agenta jeb kapteina ir parafftijschi konnosementus, wifus schini
pascha datuma un wimu faturs weenshofigs, un weens no fcheem reis ispidits, ziti pahrejee paleef nederigi.

Dots Hamburga,

19 . .

Jaunnais Liwerpoles konnošements.

Gelahdets redsami labā kahrtibā un fastahwā no eefšch un uš twaitona, kuru nošan tagad guf ostā un ir jaeet uš ar teešibu eesehgelet ikfatrā ostā, tahdā kahrtā kā patihš, sehgelet bes lasmana, kuguš, kuri ir breefmās schlepet un palihdset nn no kursa nowehrstees ar to uoluhstu lai glahbtu dšhwibu un ihpaschnmu; nn ari ar to teešibu, ja kugim buhtu jaeet notes ostā preesch reparatnrās, prezes ar kautkahdu zitu twaitoni jeb kugi nowest uš nonahšchanas ostu un ar to teešibu prezes ar lichtereem peewest un nowest no kuga uš lahdiņa deweja atbildibu. Lichteru mašfa ir kugim jafamašfā, isnemot to atgadijeenu, ja lahdiņa nepeezeeschami ir wajadsigs nowest malā, tapehž kā kugis fawu nonahšchanas ostu newar šafneegt; schini atgadijeenā lichteru nauda kriht uš lahdiņa,

apšihmets ar merkeem un numireem, kā augščā redsams, nododams tahdā pat labā kahrtibā uu fastahwā augšchminetā ostā

isnemot augstatu waru, juhrās breefmas, uguni, noblehdishanu no kapteina un kuga laudim, eenaidneekns, juhrās laupitajuš un sagtuš, arestu un waru no semes waldneekn, likumu deweju un tautas pušes, šadurschanos, strandeschann un zitus juhrās braujeju atgadijeenuš, un pat tad ja tee ir notiknschi, zaur palaidnibu, wainu jeb maldishanos špreedumos no lasmana, kapteina, matroschu jeb zitu rehdera kalpotaju pušes.

Kugis naw atbildigs par saudejumeem, kuri isžetas zaur eksplōšju, katla luhšchanu, mašchinas datu luhšchanu, jeb zaur zitu kautkahdu apšlehptu wainu mašchinā jeb ruhme, kura naw isžehlusēs no peenahzigas usmanibas truhtuma, no kuga ihpaschneeka, jeb korespondentrehdera pušes; tapat kugis naw atbildigs par samaitaschanos, pnhschann, ruhfu, šweedreem, rakstura pahrmainishanu, ispileschann, istezechann, kura isžetas no eelahdeto pretšchu dabas, jeb winu nepeeteekoschas eepakaschanas; tapat kugis neatbild par nekahdām škahdem jeb sandejumeem, kuri ir isžehluschees zaur ilgu zekojumu; tapat kugis neatbild par to, ja uš, jeb wina waj winu agenteem eelahdeto pretšch merki, numuri, adreseš, jeb pretšchu aprakstischana ir tikuschu noberseti, jeb pawisam istruhšt. Fratts, kaplaki un nodoschanas par augšchminetām prezem, kā jau ir šazits, ir maksajami pee pretšchu nodoschanas zaur Fratts ir maksajama šfaidrā nauda bes atwillkuma, pehž tā sichtwešelu kursa, kahds bij kuga nonahšchanas deenā ostā pee muitas nama. Sawarija-grosse

ir maksajama pehz Dork-Antwerpen lifumeem. Schim nolihgumam par apleezibn peemineta fuga kapteinim jeb agentam ir japaraksta 3 frakts grahmataš jeb konnofementi, wiſſ no weena un tà paſcha ſatura un datuma tà pirmo, otro un trefcho frakts grahmatu un ir, ja pirmais no wineem ir iſpildits, tee ziti beſ noſihmes jeb wehrtibas.

- 1) Ja ir tahdi merki, kuri norahda pretſchu ihpaſchibas, tad wineem wajaga buht weenlihdsigi leeleem un weenadâ formâ ar wiſpahrigeem merkeem, un ja ſchee merki ir eefihmeti no ſtuhrmana peenemtajâ lahdeſchanas ſihmê, tad ir kapteina peenahkums ari frakts grahmata jeb konnofementâ ſchos ihpaſchibas merkuš uſnemt.
- 2) Rugiš neatbild par ſtikla, mahla un porzelana pretſchu luhſchanu.
- 3) Tapat kugiš neatbild par prezem, ſahdaš ſortes winas nebnhtn bijuſſhaš, kuru wehrtiba ir leelata par 100 £ par pakū, ja ſcho pretſchu wehrtiba naw ſkaidri uſdota, un naw tikuſchi iſdariti ſewiſchki nolihgumi; tapat kugiš neatbild par ſeltu, ſudrabu, nekaltu naudu, ſkaidru uaudu, dokumenteem, juwelem, mahkſlaš bildem, iſſchuwumeem, jeb wiſadeem mahkſlaš darbeem, ſihda prezem, ſaſchoſeem, porzelanu, pulkſteneem jeb ſwaneem, ja par wineem naw ſihmeta ſewiſchka frakts grahmata, wehrtiba tanis naw ſkaidri noteikta nu naw tiziš iſdarits ſewiſchks nolihgums.
- 4) Lahdina dewejs ir atbildigs par iſkatru ſaudejumu un ſkahdi pee fuga un lahdina, kuſſch ir iſzehlees zaur weegli aiſdegofham, ſprahgſtoſham jeb luhſdamam prezem, kuraš ir tikufhaš eelahdetas beſ winu dabas pilnigaš uſdoſchanas; ir gluſchi weenalga, waj lahdina dewejs to ir ſinajis waj ne nu tapat ir weenalga waj lahdina dewejs ir lahdina ihpaſchneekš jeb titai agents, tad ſchahdas prezes war no kapteina jeb fuga ihpaſchneeka iſkatrâ laiſtâ beſ jebtahda atlihdsinajuma tiſt ſweeſtaš par malu, jeb iſnihginataš.
- 5) Wiſſ ſodi jeb ſaudejumi, kuri noteek jeb ir jazeefch kugim un lahdinam zaur nepareifeem jeb nepeeteekofcheem merkeem pee pakam jeb ſatura aprakſtiſchanas, kriht uſ lahdina deweja un kugim ir apſihlaſchanas teeſiba uſ lahdina deweja jeb ſanehmeja mantu, par tiſ leelu ſumu, ziſ leelš ir bijis ſods jeb ſandejums.
- 6) Rugim nodotâš prezes ſtahw tiſ ilgi, ſamehr winas atrodas mala, gaididamas uſ eelahdeſchauu, uſ fuga atbildibas, tiſtaht ziſ taš ſihmejaš uſ ſchini konnofementâ iſnemtam breeſmam.

- 7) Weenreis fugi eelahdetas prezes no lahdina deweja newar titt nemtas atpataf, kà titai pret pilnas frakts aismakfashanu un atlihdjinajumu par islescheschanu, kà ari par ikkatru fshadi, kahda rehderam zaur pretfchu atnemfchanu izetas.
- 8) Ja fugim naw eefpehjams nonahfshanas ostu fashueegt, waj nu zaur karantinn, blokadi, ledu, jeb kautkahdas waras naidigu rihkofchanos, tad kapteinis jeb reders war lahdinu isleschet kautkahdâ spihkeri jeb nolittawâ, jeb kautkahdâ tuwumâ peeeetamâ ostâ, un wiß zaur to preefsch lahdina iszeldamees isdewumi ir famakfajami no wina ihpafschneekem jeb fanehmejeem.
- 9) Rugim ir apfihlafshanas teeßba nß wißam prezem par frakts un zitu isdewumu famakfashanu, eerehkinot lihdji atpataf frakti, gußamu naudu, fpedefshanas makfas, un peewefshanas makfas lihdj lahdeshanas ostai, pee kam ir weenalga, waj tee ir makfajami eepreefsch jeb nè.
- 10) Ja fugis eefpehj lahdinu lihdj nonahfshanas ostai nowest, bet lahdinisch zaur iszeestem apfshdejumeem jeb pehz fawas dabas ir tahds, kà winisch newar lihdj galam titt nowests un ja nu prezes zaur to, kà winas titai pa datai teef nowestas, dabu leelaku wehrtibu, tad fugim ir teeßba dabut pro rata frakti, famehrâ ar nobrautto attahlumu, bet fchi frakts netad newar buht leelaka par to sumu, par kuru lahdina wehrtiba ir palikufe leelaka. Pro rata frakts neteef neweenâ zitâ atgadijeenâ ismakfata, kà weenigi fchini, ja nenoteef lahdina fanemfshana no lahdina deweja jeb lahdina ihpafschneeka pufes.
- 11) Ja lahdinisch ir tahds, kà ir eefpehjams winu nowest nonahfshanas ostâ, bet fugis neefpehj lahdinu turp nowest, tad reders war dabuht ismakfat pilnu frakts naudu, ja winisch lahdinu uß fawa rehkina famehrigi neilgâ laikâ un zitâ fugi uowed lihdj nonahfshanas ostai; fchi teeßba neteef saudeta zaur fuga abandonu (atfshfshann) no fuga laudim, jeb nodofshann affeknradereem; fugis ar to uoluhfu teef noteifts par uederigu, lahdinu nowest nonahfshanas ostâ, ja winam waj nu nemas naw eefpehjams reparaet, jeb ir eefpehjams reparaet par tahdn makfu, kura ir leelaka nekâ fuga wehrtiba pehz reparaturas.
- 12) Bar apfshdetajam prezem ir makfajama pilna frakts nauda.
- 13) Bar apmehra jeb fwara peeaugfchanu, kas ir notizis zetojnma laikâ zaur ußnemto uhdeni frakts nanda neteef makfata.

- 14) Frakts nauda lihds apķihlaschanas teeķības pilnai wehrtibai, kura peķķ konnosementa nosazijumeem ir jamakķā lahdina ķaneķmeķeem, newar no lahdina deweķa tiķķ praķķta, peķķ tam ķad ķapteiniķ ir ķaudeķis apķihlaschanas teeķību uķ lahdina.
- 15) Preķeķ, kuraķ no lahdina ķaneķmeķa neteeķ tuhlin peķķ iķķeķeķchanas ķaneķtas, ķeb ari neteeķ ķaneķtas taķķā laiķā, ķaķķ no ķeķeķeķchanas oķķas ķiķumeem ir preķeķķā rakķķtiķ, tad ķapteiniķ war uķ preķķķu iķķaķķneķķa reķķina un atķildibas preķeķ noguldinat ķpiķķeri. Rakteiniķ ir teeķķba no lahdina deweķa praķķt to ķtarpību ķtarp frakķķ grahmatā nolihķķto frakķķ naudas ķumu un preķķķu paķrdosķanas wehrtību, ķa lahdina ķaneķmeķis noķawetu ķeb leeķķoķ preķeķ ķaneķt.
- 16) Ķa atģadas praķķķumi deķķ truhķigas preķķķu iķķosķanas, ķad ķugis nonaķķķchanas oķķu ir ķaķneēķķis, tad par wehrtības meķķru der tās deenas ķena, kura ķugis peē muiķas nama tiķķis peē mēķķeķķ, lihds ķameķķ wiķķ praķķķumi ir tiķķķi nolihķķinati.

Peeķiķme: Šķo frakķķ grahmatn nolihķķķtoķ tiķķlab lahdina iķķaķķneēķķ ķā ari lahdina deweķķ peēķem wiķķnķ noķliķķumnķ un noķeķķumuķ, kuri ķķini frakķķ grahmatā ir waj uu rakķķiti ķeb ari druckati.

Rakķķtiķ.....tai..... 19.. g.

Swars, iķķaķķibas un ķaturķ nepaķķķķtami.

Konnosementa forma un peērahķķchanas ķpeķķķ.

Konnosementķ teeķ ķaķtaķķiķķ ar rakķķu un peē tam naw paraķķķ, ķa wiķķķ tiķķu peē notara ķeb ari peē teeķas apķķiprinatķ, ķeb ari iķģatawotķ, ķet wiķķķ teeķ ģuķķi tapat, ķā ķeelakā data tiķķķneēķības doķumentu, iģatawotķ ķa priwat-rakķķķ, tomeķķ daķķāķ ķemēķ, ķa p. p. Angliķā nn ķitnr ir wajadķģis ķa winam nķleeķ ķķempeķmarkas, ģuķķi tapat ķā peē ķķķarte=partijam. Šķaķķai ķķempeķmarku ne= uķliķķchanai ir daķķaķāķ ķemēķ daķķaķas ķeķas, p. p. daķķāķ ķemēķ uķ ķķaķķn konnosementu pamata iķķnķķķet, t. i. peē ķķiķķuķ atģadiķeēķeem, kuri ķapteiniķ ar lahdina deweķu naķķ preēķķķā, ķķaķķa ķķķarte=partija ķeb konnosementķ peē teeķas neteeķ eēķķatiķ ķā deriģ doķumentķ, daķķāķ ķemēķ par ķķempeķmarku neuķliķķķanu ir noķeķķķ naudas ķoķķ, p. p. Angliķā lihds 50 maķķķinu. Konnosementu paraķķi iģatawo lahdina deweķķ un to leeķ ķapteinam deķķ paraķķķķchanas preēķķķā. Ķet no konnosementa teeķ iģatawoti wairak norakķķi, no

kureem weenu dabü kapteinis, lai wiñsch us schi effemplara pamata finatu un buhtu autorisets t. i. pilnwarots us pretſchu isdoſchanu konſignateram. Tirdſneezibâ tam noſaukumam konſignaters ir tâ noſihme, kâ tâ ir ta perſona, kurai uſtizetâ preze us lahdina deweja rehſina ir japahrdod; iſhti ſchis noſaukums noſihme to perſonu, kurai kautkaſ teef nodots uſglabaſchanâ.

Konſignateers ir angliſti conſigner, receiver; franziſti conſignataire; ſpaniſti conſignatoria.

Tâ tad ſchini atgadijeenâ konſignateers noſihme lahdina ſanehmeju.

Otro konnoſementa effemplari dabü rederſ, lai wiñsch dabuhtu finat ziſ daudſ wiñam peenahkaſ dabuht ſrakts naudaſ, kâ ari wiñpahrigi dabuhtu finat ſawaſ teeſibaſ un peenahkumus ſchini weiſalâ un uſ ſchi dokumenta pamata tâſ waretu iſpildit. Treſcho konnoſementa effemplari dabü lahdina dewejs jeb peeſraktetajſ, ar kuru tad ſche taiſni kontraktſ teef noſlehgts un kuras ſchis dokumentſ ir wajadſigſ preeſch droſkaſ peerahdiſchanas par notikuſchu weiſala uoſlehgſchauu, un kuras p. p. it ihpaſchi ſchis dokumentſ ir wajadſigſ, lai uſ ſchi konnoſementa pamata prezeſ, kuras jau atrodas uſ zekâ, waretu pahrdot, jeb ari lai waretu uſrahdit lahdinu, tanî atgadijeenâ ja par wiñu buhtu jamaſſa kaſdi nodokli, jeb jaapdroſchina. Pehdigi zeturto effemplaru dabü konſignateers jeb lahdina ſanehmejs, kâ lai wiñsch dabuhtu finat lahdina ſaſtahwu, t. i. labumu un wairumu un tad eelahdetâſ prezeſ ar konnoſementâ uſdotâm prezem waretu ſaſlihdſinat un tad iſſchſirt, waj wiñsch tâſ prezeſ taiſni griſ ſanemt jeb protestet; tapat konſignateeram konnoſementſ ir wajadſigſ preeſch teeſibu nodroſchinaſchanas iſdot naudu uſ preeſchu, tâſ ir naudaſ aiſdewums uſ prezem.

Grantſchu un Holandeeſchu liſumos ſcho tſchetru konnoſementu iſgatawoſchana ir liſumigi noſazita. Pehz Anglu un Amerikau liſumeem teef paraſti trihſ effemplari iſgatawoti, tomehr lahdina dewejam ir teeſiba paraſit wehl zeturto effemplaru. Pehz Spanijaſ liſumeem un neſkatoteeſ uſ augſchejo noſazijumu ari pehz Holandijaſ liſumeem kapteinim peenahkaſ paraſtit tiſdaudſ effemplaru, ziſdaudſ lahdina dewejs pagehr; gluſchi tapat tâſ ari ir pehz Wahzu liſumeem. Schahda riſkoſchanâſ ir pamatota uſ juhraſ tirdſneezibaſ dabas, jo lahdina dewejam nereti buhſ derigſ, pat wajadſigſ, kâ wiñam ir weenſ jeb wairak reſerweſ effemplari rokaſ lai ar ſawâm iſſuhtitâm mautam ari wehl wehlaki waretu zitadi riſkoteeſ, neſâ no eefahkuma bij nodomatſ, ja tirdſneezibaſ apſtahſki to praſa.

Wiſeem konnoſementem wajaga buht weenlihdſiga ſatura, weena un tà paſcha datuma un wiſos konnoſementos ir jaeraſta, ziſdauds ekſemplari pawſam ir tiſuſchi paraſtiti, tà lai tanì atgadijeenâ, tàd jau ir tiſuſt iſdarita weena ekſemplara iſſuhtſchana (p. peem. no 4), un tà tad wiſur iſtatrâ ſewiſchâ konnoſementâ ir bijuſt runa no 4 ekſemplareem, kapteins wairſ newaretu tiſt peeſpeeſt paraſtit peeſto ekſemplaru.

Holandeefchn un Frantſchn liſumi noſata, tà wehſakais 24 ſtundas pehz lahðina ſanemſchanaſ uſ fuga konnoſementa paraſtiſchanai wajaga notift. Tomehr ſcho liſumu newar eeſtatit tà wiſpahrigi derigu noſazijnmu, wehl wairaf ſche ir jaewehro weetejâſ nſanſes jeb paradumi nn tanì pat reiſe ir jaewehro ari weetejee apſtahſli. Bet ir pawſam bihſtama leeta un pawſam pret konnoſementa dabu un noſihmi tà konnoſements, tà taſ daſchnreiſ ir notiziſ, no kapteina teef paraſtitiſ jaw eepreeſch, eekam lahðinſch tiziſ eenemts fugi. Ir wairaf peemehri, kur rehderi zaur eepreeſchjeu konnoſementu paraſtiſchanu uo kapteina puſeſ ir zeetuſchi leeluſ ſaudejumus.

Pee fuga leeluma uſdoſchanaſ Sawannâ uu New-Orleanſâ wajaga buht uſmanigam tai ſinâ, tà minimumſ no tà taſ teef eelaðdetſ paraſti iſtaiſa tiſai 50 baſuſ.

Frantſchn liſums praſa tà wiſt 4 ekſemplari teef paraſtiti no kapteina nn no lahðina deweja; bet wiſpahrigi lahðina dewejam peenahſaſ paraſtit tiſai kapteina roſâſ paleekoſcho konnoſementu, tà to ari Spaueeſchu liſumi taiſni noſata. Wiſpahrigſ liſums ir ſekoſchais: „lahðina deweja peenahſums ir iſdot kapteinim uſ wina praſtijnun konnoſementa norakſtu ar lahðina deweja paraſtu.“ Kapteinim ir ſoti eeteizamſ, lai winſch ſcho ſawu teeſibu weenmehri iſleeto; ſchiſ teeſibaſ neiſleetoſchana ir atneſne ne retoſ atgadijeenoſ ſaudejumus un nepatiſchanaſ it ihpaſchi tàd, tàd ir notifuſt konnoſementu wiltoſchana. Ia nahſ preeſchâ neweenadibaſ ſtarp wairakeem konnoſementu ekſemplareem, buhſ jaiſſchſir pehz apſtahſteem, waj weenam jeb otram dokumentam ir wairaf jatiz, pee kam konnoſementi buhſ jaſalihdſina ar tſcharte=partijaſ noſazijnmeem, uſ kuraſ pamata konnoſementi tiſuſchi iſgatawoti, beſ tam wajadſeſ ijmeklet, waj naw notiknſchi lahði zitadi apſtahſli, pahrgroſiſchanaſ jeb wiltoſchanaſ, it ihpaſchi waj paraſti naw tiſuſchi wiltoti, pehðigi jagreeſch wehriſa uſ to, kurai puſei nahſ par labu ſtriðduſ punktſ nn kura puſe uſ wiau atſauzaſ. Pehz Holandeefchn liſumeem tam konnoſementam teef dota preeſchroſa, kuſch wiſwairaf ir kahtiba. Frantſchn liſumos atrodaſ taſ uoſazijumſ, tà ja par weenu un to paſchu lahðinu diwoſ konno=

fementu eksemplaros atrodas daschadi nosazijumi, tad tam eksemplaram, kusch atrodas kapteina rokās, ir peerahdischanas spehks, ja schis eksemplars ir no lahдина deweja jeb wina komiſionera ar paſcha roku iſgatawots un it ihpaſchi pret lahдина dewejn un wina reprezentantu, tā tad ari pret lahдина ſanehmeju; turpreti otradi pret kapteini ir peerahdischanas spehks tam eksemplaram, kuru lahдина ſanehmejs jeb koſignaters preeſchā rahda, ja ſchis eksemplars no kapteina ar paſcha roku ir paraſtits.

Turpreti ja leelakā data peenahzigā formā norakſtito konnoſementa eksemplaru ſakriht kopā, tad konnoſementam ir pilns peerahdischanas spehks preeſch wiſām partijam, kurām pee lahдина ir intereſe. Treſcham perſonam peeder pretpeerahdischanas teeſiba.

Sche klat ir japeeleef ſeſoſchais eerobeſchojums, kusch Holandeſchu liſumos ir taiſni iſſazits un kusch ſakriht ar juhras tirdſneezibas dabu: ja kapteins war peerahdit, tā konnoſementos uſdota is pretſchu wairums fugi nemas naw warejis tift eelahdets, p. peem. tā fugis ir bijis preeſch tam par maſu, jeb tā tif leels wairums dſeſes jeb kapara ir bijis par ſmagu, tā fugim pee tif leela ſmaguma wajadſetu grimt, jeb tā lahдина eenemſchanas oſtā no tahdas prezes tif leels wairums nemas naw bijis u. t. t. tad ſchis peerahdijums ir gan derigs pret lahдина dewejn, tomehr kapteinim pehz liſuma peenahkas lahдина ſanehmejā jeb koſignateram atlihdſinat wiſu ſkadi, ja koſignaters uſ konnoſementa pamata lahдина dewejā ir ſamaſfajis jeb ari aiſnehmumu (Vorſchuß) iſdewis wairak, neſā fugis ir eenehmis; kapteinim ſaprotams paleef teeſiba dabuht atlihdſinajumu no lahдина deweja puſes. Kapteina palaidnibas un peenahkuma ne iſpildischanas deht tatſchu newar zeeſt ſaudejumus lahдина ſanehmejs, bet ari blehdigam lahдина dewejā newar atkaut, tā wina wiltiba winam atneſtu labumu.

Tā tā kapteins ir ſtingri atbildigs par konnoſementos eerakſtito pretſchu nodoschanu tahdā wairumā un labumā, tā konnoſementā ſazits, tad kapteinim droſchibas pehz wiſpahrigi, tā tas ari pehz Holandeſchn liſumeem uoteef, teef dota teeſiba, ja winam prezes naw eeſtaititas, eefwehrtas jeb eemehrotas, uſ konnoſementa peesihtmet, tā winam naw ſinams kahda labuma prezes ir, zif leels winn ſkails, ſwars jeb mehrs. Tahdas pat peesihtmes ir jataiſa deht truhzigas eepaſchanas, deht pretſchu apſkadeſchanas u. t. t.

Pee konnoſementu paraſtischanas kapteinis ar pilnu teeſibu war praſt tā winam teef atdoti atpaſak no ſtuhrmāna iſdotās eepreeſchejās ſanemſchanas kwihtes jeb rezifi, tā tas Holandeſchu liſumos taiſni

ir nofazits; turpreti pehz Spaneeschu lifumeem fchee rezifi zaur konno-
fementu isgatarowofchann teef nofaziti par nederigeem. Lahdina deweju
peeuahfums bes tam ir kapteinim nodot muitas jeb klarefchanas
sihmes par eelahdetam prezem un it ihpafchi pehz Frantfchu lifumeem
tapat 24 stundu laikâ, kura laikâ ari konnofementi ir japaraksta.

Konnofementu faturâ.

Konnofements fatura:

- 1) Kapteina pilnigo wahrdu;
- 2) Kuga wahrdu un wina tautibu;
- 3) Lahdina deweja wahrdu;
- 4) Lahdina fanehmeja wahrdu;
- 5) Lahdina eenemfchanas ostu;
- 6) Lahdina isdoschanas ostu jeb to weetû, kura jasanem ordere par
lahdina isdoschanas ostu;
- 7) Gelahdeto pretfchu apsihmeschana, wann wairums un merki;
- 8) Nofazijums, sihmejotees nî frakti;
- 9) Parakstifchanas weetû un deenn;
- 10) Isgataroto eksemplaru skaitn;

I. Konnofementâ kapteins atsihtas, kâ winsch eelahdetas prezes
ir fanehmis un apsolas schis prezes nodot konnofementâ ar wahrdu
peeminetai personai jeb destinateram, t. i. personai, kura pehz
lahdina deweja gribas prezes wajaga dabuht. Konnofements naw
nefahds formals akts; zaur to tad ari tas ir isskaidrojams kâ konno-
fements ir tapat formali derigs, ja no augschâ peeminetam 10
punktim lahds konnofementâ nestahwetu. Domehr lahdina dewejam
ir teefiba no kapteina prafit kâ augschâ peeminetas punktēs, kuras
gandrihs ar wifn semju lifumeem sakriht kopâ, teef konnofementâ
usnemtas.

II. Sihmejotees us konnofementa sewischkam datam no kura
winsch fastahw, ir sekofchais japeefihmē: Naw wajadfigs, kâ lahdina
fanehmejs teef peefankts pee wahrda, bet tikai apsihmetis.

Kâ lahdina isdoschanas ostas weetâ war tift eerafstita tâ weeta,
kura ir jasanem ordere, tas stahw attara no tâ, kâ lahdina dewejs
kuga iseeschanas laikâ warbuht wehl nesin kura weetâ winsch prezes
grib pahrdot, bet grib atstaht sewim swabadas rotas lai zetojuma
laikâ wehl waretu taift pehz eefpehjas labafus uolihgumus pretfchu
pahrdofchauas sinâ, jeb ari pehz eepreefscheja nolihgama ar destinateri
schim grib dot eefpehju pee pretfchu pahrdofchauas us to labako rihtotees.

Konnoſementa ſaturſ ir zaur tſcharte=partijas ſaturu japapildina. Naw to ſchaubitees, ka iſſkatriſ konnoſementa ihpaſchneekſ peefſpeeſiſ iſpildit ari tſcharte=partijas noteikumus kura konnoſementam biinſe par pamatu, ja tikai tſcharte=partijā neſtahw nekaſ pretigſ juhe=neeſibaſ ſatiffmeſ likumeem — un ari tahdam konnoſementa ihpaſchneekam tſcharte=partijas noteikumi ir jaiſpilda, kuſch it nepawiſam naw peedalijeſ pee tſcharte=partijas noſlehgſchanaſ nediſ perſonigi patſ ne ari zaur tahdu zitu perſonu. Ir tatſchu ſaprotama leeta, ka pirmeem konnoſementa ihpaſchneekem it ihpaſchi lahdiſa deweſam, kapteinim, rehderim ir jaiſpilda tſcharte=partijas noteikumi; tapat tſcharte=partijas noteikumi ir jaiſpilda ari konſignateram, jo teeſibu atdoſchana jeb konnoſementa pahreeſchana uſ zitām perſonam nn it ihpaſchi no lahdiſa deweſa uſ konſignateri, tatſchu war notikt uſ tahdu pat wiſſi un ar tahdeem pat peenahkumeem un noſazijumeem, lahdi bij paſtahwoſchi preeſch teeſibaſ atdodamām perſonam, ta tad pehſ teem noteikumeem, kuri atrodas tſcharte=partijā. Un taſ patſ ir derigſ pee iſſkattras tahlaſas teeſibu pahrwefchanaſ pehſ konnoſementeem, un ir derigſ it ihpaſchi ari tad ja teeſibu pahrwefchana ir notikuſſi zaur indofeſchanu. Tā kà konnoſementſ pehdigi war nahkt tahdu perſonu rokāſ, kuri no tſcharte=partijas neſo neſin, tad wiſdroſchati ir, ja tſcharte=partiju ſewiſchkee noſazijumi, teeſ eerakſtiti konnoſementā wahrđn pa wahrđam. Ja konnoſementā naw ſewiſchki aiſrahdiſ nſ tſcharte=partiju, tad preeſch deſtinatera un rehdera tſcharte=partija naw ſaiſtoſcha un it ihpaſchi ja konnoſementā ir norahdiſ uſ weenu weenign tſcharte=partijas nolihgumu, tad no tā wehl naw wiſſ ſpreeſchamſ, kà ari wiſſ ziti tſcharte=partijas nolihgumi buhtu noſakami par ſaiſtoſcheem. Tſcharte=partijas wiſſ ſaturſ paleeſ par pee konnoſementa peederoſcho daſu, ja konnoſementā ir eerakſtita, kà taſ pee Anglu un Amerikaſ konnoſementeem nahkt preeſchā, ſeſoſcha klanſe: „On paying freight for the ſaid good and all other conditions as per charter-party“ t. i. latwiſki: „frakts nauda par lahdiſu ir maſſajama un wiſſ ziti nolihgumi pehſ tſcharte=partijas.“

Turpreti ir atkal ſchahđſ wiſpahrigſ likumſ: „konnoſementſ ir iſſchiroſchſ wiſoſ teeſibu jautajeenoſ ſtarp kapteini un lahdiſa ſanehmejn; it ſewiſchki wajaga pretſchu iſdoſchanai lahdiſa ſanehmejam notikt pehſ konnoſementa.“ Tapehſ wajaga ſargatees no ta, ka konnoſementā neteeſ eerakſtiti zitadi noſazijumi nekà tſcharte=partijā. Kapteinim, kuſch konnoſementu paraſſta, wajadſetu labi apđomat, kà winam konnoſementu paraſſtot iſhti ir wajadſigſ iſdot tikai apleezibu par to, kà lahdiſch ir ſanemtſ, bet winam nekahdā jinā newajaga

eelaistees us otu jaunu noliugnmu. No scha nu ar ir staidri redsams zif wjadfigs tas ir kã konnosementã atfanzas us tfscharte-partiju, it ihpafchi, kas sihmejas us „frakts naudu un ziteem nolihgumeem“, tadeht kã konnosementis ir pehdigaiz parafstitaiz dokuments.

Konnosementã neerafstitee tfscharte=partijas nolihgumi naw faistofchi preefsch lahdina fanehmeja, it ihpafchi ja wini konnosementã taifni pee wahrda naw peesaukti. Ja p. p. konnosementã titu no=rahbits us tfscharte=partijas frakts nolihgumu ar teem wahrdeem: „frakts ir mafajama pehz tfscharte=partijas,“ tad schis norahdiinms sihmejas weenigi us frakts mafafschann, bet nesihmejas us nolihgumeem, par lescheschanas laiku, tahtat gutamu laiku un gutamu naudu.

Starp lahdina dewejn un kapteini paleef spehta tfscharte=partijas nolihgumi. Atnefba starp kapteini un destinatern jeb lahdina fanehmejn ir deefgan wateja, t. i. naw stingra, to attahfo pamatu deht, kuri preefsch schim atnefbbam ir titufchi litti un paleef titai tad stingrafa, tiklihds kã destinaters dibinadamees us scheem at=tahleem pamateem isdara kantfahdu positifu rihtofchanos pret kapteini un lahdinn, p. p. zaur to kã winsch isdod konnosementu u. t. t.; titai tagad eefahfas kapteina stingrafa juridifkã atnefba pret destinateri, tã kã kapteinis war destinatern fuhdsset nf kontrakta ispidifchanu. Gepreefsch tam kapteina atnefba naw tif stingra, ka kapteinis waretu pret winu eefneegt taifnu fuhdsibu us nolihguma ispidifchanu. Jo ja destinaters negribetu frakts kontrakta nolihgnumus atfiht un negribetu frakts kontraktu ispidbit, un ta tad negribetu lahdina peenemt, jeb ari negribetu lahdina deweja nsdewumã lahdina peefkapet, tad wina newar us to peefpeest, jo neweena newar peefpeest, lai winsch peenem amatu jeb darbu us kuru winsch naw dewis fawn apfolijumu. Schahdos atgadijeenos kapteinim ir titai teeftba un ir ari wina peenahfumis, pret schahdu destinatera istureschanos protestet un ja wjadfigs prezes noguldinat, bes usfaweschauas ihstam lahdina dewejam par to pasinot un wispahrigi turetees pee ihstã lahdina deweja.

Turpreti, nefkatotees us wifu scho, destinateram ir stingras teeftbas pret kapteini, tã kã winsch lahdina deweja wahrda war kapteini apfuhdsset, deht kontrakta neispidifchanas.

Rihtofchanas pee konnosementu parafstifchanas.

Gepreefsch, famehr konnosementus parafsta wajaga pahrlleezinatees, waj konnosementeem ir uslittas stempelmarkas, tadeht kã daschãs semes kã Anglijã, Austruã u. t. t. par stempelmarku neuflifschana ir

usliski šodi; konnosementu nedrihst agrati parastit kamehr wisaš prežes fugi ir eelahdetas. Tad ir wajadsigs ruhpiği pahrbaudit waj wišt konnosementu eksemplari ir weenlihdfigi, waj winos kautkas nam eeraštits kas runā tšcharte-partijai preti u. t. t. Tad kapteinim ir jaleek labi tas wehrā kā tahds šwarigs darbs kā konnosementu parastiščana neteek nowilzinats lihds pehdigajam azumirklim tur daudsfahrt truhst wajadsigā meera. Ja stuhmanis ir isdewis fanemščanas kwihtes jeb rezisus, tad tee ir japrasa atpasa. Kapteina, it ihpašči stuhmana peenahnmis ir ruhpiği west lahdesčanas grahmatu un ščo tad ar konnosementu šalihdšinā.

Klausjeles jeb parašti isteizeeni.

Statotees us to kahdas ihpaščibas ir lahđinam un us ziteem ar lahđinu šafarā stahwoscheem apstahkeem, teek kapteina parastam peelittas klast: „Gewicht und Quantität unbekannt.“ Angliski „weight and quantity unknown“, latwiški „šwars un wairums nešinams“. „Nicht verantwortlich für inneren Verderb,“ „Fracht für eingennommene Ladung“, angliski „not accountable for loss by natural decay of the articles, freight to be paid for the articles shipped“, latwiški „nam atbildigs par eekščigu šamaitaščanos, frakts par eenemtu lahđinu“, „in schlechter Ordnung“ jeb „anscheinend beschädigt“ angliski „in bad order“ jeb „apparently damaged“, latwiški „sliktā fahrtibā“, jeb „kā leekas šamaitats“, „verladen als Garnirung“, angliski „shipped as dunnage,“ „eelahdets kā garneerinsč“, „Quantität und Qualität unbekannt“ angliski „quantity and quality unknown“, latwiški „wairums un labums nešinami“, „Inhalt unbekannt“, angliski „contents unknown“, latwiški „šaturs nešinams“, „Gewicht und Inhalt unbekannt“, angliski „weight and contents unknown“, latwiški „šwars un šaturs nešinami“, „drei Ballen Hanf in Dispute, wenn an Bord abzuliefern“, angliski „three bundles of hemp in dispute, if on board, to be delivered“, latwiški „trihs buntēs kanepaju strihdā, ja us fuga, tad janodod“, „nicht verantwortlich für Rost“, angliski „not accountable for rust“ „nam atbildigs par ruhsu“, „nicht verantwortlich für Leckage, Qualität, Quantität und Inhalt unbekannt, Fracht für eingennommene Güter“ angliski „not accountable for leakage as well as quality, quantity and contents unknown, freight to be paid on quantity shipped“, latwiški „nam atbildigs par leekščanu, labums, wairums un šaturs nepašiščami, frakts par eenemtām prežem“, „Gewicht unbekannt“, angliski „weight un-

known“, „swars nesinams“, „Qualität und Quantität unbekannt und nicht verantwortlich für Leckage und Bruch“, pa angliski „quality, quantity and contents unknown, and not accountable for leakage“. pa latwiški „labums un mairums nesinami un neatbild par leķešanu un luhšanu.“ „Nicht verantwortlich für Sterblichkeit und Unfälle“ pa angliski „not accountable for accidents and mortality“, pa latwiški „naw atbildigs par miršanu un nelaimes atgadījeeneem“. Ja kugim ir jāeet uš tahdu weetu, kur lahdinš ir jāisbods atlahtā juhras lihzi p. peem. uš Jaun Selandi, Natali, uš Tafel-Baiju, tad ir eeteizams konnosementā eeraštit ķeķo ķlauseli „aus den Schiffs-Taljen zu nehmen, auf Risiko und Kosten des Empfängers“, pa angliski „to be taken from ships tackles at the risk and expense of the consigner“, pa latwiški „ir jāņem no kuga taljam uš lahdina šaheheja reķina un atbildibas“.

Apstahdetu preķšu pawišam newajadsetu peenemt, bet ja tas tomehr ir notizis, tad par to ir wajadšigs konnosementā taišni eeraštit.

Kapteini ir teeķba praķit, ka muzas, kastes u. t. t., kuru šaturs isleekas šamaitats jeb nelikumigs jeb biķstams, teeķ attaiķtas waķā.

Ja preķes teeķ westas uš kuga jeb no kuga ar laimu jeb liķteri, tad iķarte-partijā un konnosementā wajaga eeraštit ka tam wajaga notitt uš lahdina deweja jeb uš lahdina šaheheja reķina un atbildibas. Frakts naudas leelumam wajaga buķt waj nu eeraštitam konnosementā, jeb ari konnosementā wajaga stahwet ka frakts nauda ir maķšajama „laut Charte-Partie“ pa latwiški „peķz iķarte-partijas“. It ķewiķķi tahdos atgadijeenos, kur konnosementā frakts nauda ir eeraštita maķata, neķa iķarte-partijā, ir labi, ka konnosementā teeķ eeraštita ķeķo ķausele: „Alle Bedingungen der Charte-Partie sollen für den Ladungsempfänger verbindlich sein“ pa angliski „all the conditions of the charter-party shall be obligatory on the holder of the bill of lading“, pa latwiški „wiķ iķarte-partijas nolihgumi ir šaiķoķķi preķķ lahdina šaheheja“.

Par konnosementu paraķtiķšanu iķewiķā walodā.

Ja kapteini teeķ liķts preķķā deķt paraķtiķšanas konnosements iķewiķā walodā, tad winam ķķis konnosements ir jāleek pahrtultot winam šaprotamā walodā waj nu no Kreewijas konsula, jeb no zitas lahdas uštizamas perķones, par peem. no apšwehrinata tulkā. Kapteini, kuri ķķo uaw eewehrojuķķi ir šaudejuķķi wiķu

frakts naudu. Tapeh3 pee konnosementēem šweščās walodās ir eeteizams ušņemt šefoščo klauseli:

„Freight and all other conditions as per charter-party, and anything contrary thereto to be woid“, pa latwišfi „frakts un wišfi ziti nolihgumi tā pee tšcharte-partijas, un wišs kas tam runā preti paleef nederigš“.

Par datumu doščanu konnosementā.

Ruga kapteinu newar deesgan brihdinat pee konnosementu parakstiščanas riškotees ar to wišleelako ušmanibu un it ihpašči uš to wehrotees tā konnosementā teeč eerakstīts konnosementa parakstiščanas deenas datumš.

Konnosementu wiltoščana.

Nereti naht preeščā konnosementu wiltoščana daščadā formā un šewišči ir nahzis preeščā tā konnosementēem ir tikušči wiltoti paraksti. Tā tā ir grūhti domajams tā šchahda wiltoščana buhtu warejuse notift beš likumigā konnosementa ihpaščneeka šinas tanis atgadijeenos, knr šchahdi wiltoti konnosementi, ir tikušči kapteinim preeščā litti, tad titai kapteinim ir eeteizams greest wehribn uš to waj konnosementi ir kahtibā un it ihpašči waj naw tikušči wiltoti paraksti. Žitadi kapteinim war notift nepatiščanas un sandejumi.

Tapat ir bijušči atgadijeeni, tā konnosementam ir tikušči peerakstītas kļah klausēš, peh3 tam, kad kapteinis konnosementu jaw bija parakstījis. Saprotama leeta, tā lahđina dewejam uš to nebij nekahdas teešības ja titai kapteinis uš to nebij demis šawu atšauju un tadeht šchahdu wehlat klausēšu peerakstiščanu gan newarēs žitadi eeskati, tā par dokumentu wiltoščanu; jo zaur konnosementu parakstiščanu no kapteina pušes, wišč atšihst šcha dokumenta šaturu taišni tahdu kahds winam tizis preeščā lītš; ja nu wehlat konnosementā noteek pahrgrošijumi, tad ir šaprotams paščam no šewis, tā šchee pahrgrošijumi preešč kapteina newar buht šaištošči, un tā tad kapteinim wajaga nš to paštahwet, tā lai konnosementš dabu atkal to pašču šaturu, kahds winam pee parakstiščanas bijis.

Par konnosementu parakstiščanu uš daščadām oštam.

Daščkahrt naht preeščā tahdi atgadijeeni, tā peh3 tam, kad kapteinis ir parakstījis konnosementnš uš weenu oštu, lahđina dewejs apdomajas un kapteini nšajina parakstīt konnosementnš nš kahdu žitu

ostu. Tà kà pehz weena konnosementa parastischanas naw kapteina peenahkums parastit otru konnosementu us zitu ostu, tad kapteinis schahdos atgadijeenos, ja winsch gribetu ispidit lahdina deweja wehleschanos war prastit fewischtu atlihdsinajumu. Tomehr schahdos atgadijeenos wajaga buht loti usmanigam, jo schahda strauja nodomu pahrmainschana no lahdina deweju puses nereti buhs drofscha fihme no ta, ka lahdina dewejs ir nahzis spaidigos apstahktos, un tà tad buhtu jabaidas no wina maffaschanas neeespehjibas.

Par konnosementu isgatawoschann.

Daudskahrt pastahw schanbas par to, waj kapteinim ir teesiba konnosementu pascham isgatawot, jeb waj tas ir weenigi lahdina deweja darischana, kà tas ir parasts.

Us to war dot gluschi skaidru atbildi, ka kapteinim ir pilna teesiba konnosementu pascham isgatawot, un ja wiszaur pastahw zitads paradums, tad tas ir zehlees no teem laikeem, fur kapteinis truhzigas skolas isglihtibas deht neeespehja konnosementu isgatawot.

Kapteinim war uahktees isgatawot konnosementns pascham; par peem. strihdus atgadijeenos ar lahdina deweju un it ihpafchi tad, ja kapteinim nsppeesch eenemt fugi tahdu lahdinu, kura eenemschana naw eespehjama, jeb ari, ja lahdina dewejs leedsas isgatawot preefsch kapteina peederigu konnosementu. Birmà atgadijeenà, pehz notifnschas apskatischanas un protokolleschanas no ekspertu puses, kapteinim wajaga isgatawot konnosementus pascham, sem protesta parastit un lahdina dewejam eefneegt, ja naw eespehjams schis leetas ar lahdina deweju ar labu nobeigt. Otrà atgadijeenà kapteinis wares isgatawot konnosementu patš un to eefneegt lahdina dewejam. Daschkahrt ir notizis, ka schahdos atgadijeenos lahdina fanehmejs ir leedses lahdinu peenemt un fugis ir uahzis us gutamàm deenam un lahdina dewejs ir kapteinu apfuhdsejis. Bet teefas spreedumi schini finà ir weennmehr tahdi bijufchi, kà kapteinis ir tizis attaisnots un lahdina dewejs ir tizis noteesats us wifu isderwumu segschanu un bes tam wehl tizis noteesats kapteinim samakfat gutamas naudas.

Par rihkoschanos tahdà atgadijeenà, kad tscharte-partija naw noslehgta.

Tahdà atgadijeenà kad tscharte-partija naw noslehgta ir wajadsigs konnosementà eerastit „der Empfänger zahlt Fracht, Liegegeld und alle andern Forderungen“. Tàpat „die Güter sind auf Kosten und

Risiko des Empfängers von längsseit zu nehmen“, pa angliski „consigner paying freight, demurrage and all other charges“, tapat „goods to be taken alongside at consigners expense and risk“, pa latwiški „lahdina šanehmejs maksā frakts naudu, gušamu naudu un wišus žitus prašjumus“, tapat „prežes ir uš lahdina šanehmeja rešhina un atbildibas jašanem no kuga šahneem“.

Konnošementa parakstīšana sem protesta.

Ja kapteinis domā, kā viņam weenā jeb otrā šīnā ir tizis šahdets, tad viņam ir jataisa protests un ja eespējams, šči leeta jaislihdinā wehl išeššanas ostā; bet ja tas naw iždarams, tad kapteinis sehgele sem protesta. Šhe kļah ir japeešihmē, ka kapteina parakstam peeliktā peešihme „unter Protest“, „signed under protest“, „parakstīts ar protestu“, newar titt eefkatītis par šihmejušchos weenigi uš lahdina daudsumu, jo šchahdai peešihmei war buht daschdaschadas nošihmes. Schahds kapteina protests war šihmetees uš to ka lahdiņsch naw labā kahrtibā un labā stahwofli. Tapat wehl tas wahrdiņsch „sem protesta“ war šihmetees uš lahdina laika pahrkahpšchanu no lahdina deweja pušes, tapat ari uš to, ka naw tizis dots tas lahdiņsch, kas tšcharte-partijā nolihgts u. t. t. Tā tad šči peešihme noteiz wehl neškadrafi nekā kad buhtu peeraštita ta kļausele: „škaitis, mehrs un šwars nesinami“, un pat šihmejotees uš wairuma ušdoschannu konnošementā, ta peešihme „unter Protest“ nenoteiz škadrafi par peemineto kļauseli. Škadrafas noteikšanas deht tai peešihmei „unter Protest“, ir japeeleek kļah kaphež; ja p. p. lahdina wairums buhtu leelaks, nekā konnošementā ušdots, un ja par to gribetu eerakstīt konnošementā, tad pehž kapteina paraksta buhtu jaeraksta: „unter Protest wegen Uebermaßes“, angliski „signed, under protest for over-measure“, latwiški „šihmets ar protestu deht pahrlēeziga mehra“. Zaur šcho ar peeteekofschu škadribu teek iškazits, ka kapteinis neatšihst lahdina wairuma ušdoschannu par peeteekofšchi riktigu, nn patura šewim teešbu nonaškšanas ostā zaur pahrmehroschannu nošazit pareišu lahdina wairumu. Šhe leeta tad ir jauotahrto nonaškšanas ostā; jo ne uš šahdu wihi newar no kapteina to prašt, lai wiņsch weenu lahdina daku web par welti.

Par lahdina išdoschannu konnošementa ihpašchneekem.

Pee konnošementem uš orderi kapteinim ir lahdina šanehmejs nepašihstams; ja nu lahdina šanehmejs nepeeteizās, tad kapteinim

wajaga pehz weetas paradumeem, zaur atklasteem fndinajnmeem lahdina fanehmeju usaižinat uš lahdina fanemščanu, kas parasti teef isdarits zaur mekleri. Ja lahdina fanehmejs ari tad wehl nepeeteizas, kas it ihpašchi atgadas pee lahdineem, kuri ir masaf wehrts, nefa frakts nauda, ka p. p. atmenu ogles uš tahkam reisem, fahls, kartupeki, ledus u. t. t., tad winam wajaga isgulet gulamu laitu; pehz tam tad jataisa protests, ko war isdarit ari gulamu deenu laika, tad lahdinšč ir waj nu no teefas puses, waj zitadi ka droschi janoguldina, un tani pat reise lahdina dewejs jansaizina frakts uaudu un zitus isdewumus samakfat, pee kam finams, tani pat reise lahdina dewejam ir eefnhtami wajadfigee peerahdiščanas dokumenti, ka protests un weens eefemplars no tas awises, kura lahdina fanehmejs uš lahdina fanemščanu teef usaižiuats. Ja lahdina dewejs leedjas makfat, tad kapteinim wajaga isfuħdset pee peenahkosčam teefam, ari no lahdina titdaudj pahrdot, žif ir wajadfigs preešč frakts un zitu praščjumu segščanas. Šhini pehdejā atgadijeena ir wajadfigs buht foti usmanigam it ihpašchi Anglijā, tapehz ka tureenē tscharte-partijās daudisfahrt teef fazits, ka lahdina dewejs atfakas no wifas atbildibas pret kapteini jeb pret rehderi no ta brihsča, kad lahdinšč ir tizis eenemts fugt.

Ja peeteizas wairaki legitimeti konnosementu ihpaščneeki, tad kapteina peenahkums ir winus wifus atraidit, prezes zaur teefu, jeb uš zitadi lahdu droschu wiħfi noguldinat un tad teem konnosementa ihpaščneekem, kuri bij peeteifuschees, pasinot par pretšču noguldinaščanu, pee kam ir usdodami eemešli, tapehz tas ka ir tizis darits. Tahdi atgadijeeni, kur wairak legitimeti konnosementu ihpaščneeki peeteizas, nenah wifs reti preeščā. It ihpašchi ja lahdina fanehmejs kufst makfasčanas nespehjis, un lahdina dewejs, kursch wehl naw dabujis pirms samakfas par lahdinu, par to dabu sinat tikai pehz konnosementu isfuhtisčanas, tad lahdina dewejs daudisfahrt isfuhta otu konnosementa eefemplari sawam korespondentam, lai schis pirmejam konnosementa ihpaščneekam ja eespehjamis aisteigtos preeščā un nowehrstu pretšču isdosčanu winam. Angfi schahdu riħkosčauos nosauz: „stopping in transitu“.

Par konnosementu atdosčanu.

Droschibas deht kapteinim ir teefba prašt par notifuscho lahdina isdosčanu kwihiti, un beš tam ari ta konnosementa atpakat dosčanu, kursch atrodas lahdina fanehmeja rokās. Ja tikai konnosements ween

teef atdots atpakaß, tad taß wehl uepeeteef preeßch kapteina pilnigaß nodroßchinaßchanaß, jo konnoßementa atpakaß atdoßchana wehl nam pilnigi peeteefoßchß peerahdijumß par lahdina atdoßchannu. Saprotamß ka kapteinis, tikai tad no lahdina deweja war praßit tihru kwihtu, ja winam prezeß ir tikufchß ißdotß ißklatrâ finâ pehß konnoßementa.

Wißpahrigi der fchis lifumß: kapteinim peenahßaß ißdot prezeß tikai pret weena konnoßementa eßemplara atdoßchanaß, uß kura pretßchu ißdoßchana ir jaapleezina.

Kapteinis nedrihßt prezeß agrafi ißdot, lihßß kamehr winam konnoßementa eßemplarß ir tijis atdots. Ja kapteinis lahdinu atdotu agrafi, tad winam zaur to war ißzelteeß leelaß nepatiffchanaß, tapehß, ka winßch lifumigi lahdinu drihßt ißdot tikai tam, kam no wina paraßtitaiß konnoßementß ir roßa.

Blehðibß pee konnoßementu paraßtißchanaß.

Iß nahßnfchi atgadijeeni preeßchâ, kur lahdina deweji noßeedßigâ nolnhßâ ir lifufchi kapteineem preeßchâ konnoßementuß dehß paraßtißchanaß, kuroß bij eerakßtitat taßdaß prezeß, tif leelâ wairumâ, kaßdaß nebuht kugi uebij tikufchß eelaßdetat. Waj uu zaur peeruum, jeb no mantat kaßribatß dßßhti, kapteini deemßchehl, daßchahrt ir ee= laidufcheeß uß fchahdu uoßeedßigu rißfoßchanoß, ir paraßtißnfchi fchahduß konnoßementuß, fañembami par to grehßa naudu, uu tad ir mehgiu= jnfchi kugi ißßtrandet, aißdedßiuat u. t. pr. Iß pawißam netizamß, kaß taßdaß leetatß fchinis laißoß waretn notift, bet tomehr ir bijnfchi taßdi atgadijeeni, p. p. gaduß 20 atpakaß ar weenu angfu twaißoni un ar weenu ðeepajatß tirdßueezibatß firmu. Tomehr inhrneeku kaßrtai par godu ir jaleezina, ka fchahdi atgadijeeni ir notiffnfchi tikai ka iß= nehmmi, wißai reti.

Par uß orderi ißrakßtiteem konnoßementeeem.

Ja kapteinis ir paraßtijis konnoßementu uß orderi, uu pehß konnoßementa paraßtißchanaß lahdina deweßß grib dabnht prezeß atpakaß, jeb ari grib lai prezeß ißdob, tad kapteinis drihßt prezeß atdot tikai tad, kaß winam wißi konnoßementu eßemplari teef atdoti atpakaß.

Wlnßchi tapat kapteinim ir jarißfojatß, ja weenß no konnoßementa ihpaßchneekem praßa lai winam ißdob prezeß, pirms kugis nonahß= fchanaß oßtu wehl nam faßneedßiß.

Ja kapteinis fcheem noßazijumeem dara preti, winßch paleef at= bildigß lifumigam konnoßementu ihpaßchneekam.

Ja konnošements naw israšstīts uš orderes, tad kapteina pee-
nahštums ir prezes dabuht atpakaļ ari beš konnošementa eksemplara
atdoššanas, ja tīkai lahdina dewejs un konnošementā peeminetais
lahdina šanehmejs īsfaka, ka wini ar lahdina atdošanū ir meerā.
Tomehr, ja wiš konnošementu eksemplari neteek atdoti atpakaļ, tad
kapteinis war prašit, lai winam dod šahdu droščibu par to, ka winam
wehlaš zaur to neišželfees nekahdas šlahdes.

Pee konnošementēem, kuri ir israšstīti uš orderi, ir notifuschi
tahdi atgadījeeni, ka pehž tam, kad lahdina weena daka jaw bij īs-
leščeta, lahdina šanehmejs taišja bankrotu un konnošements bij tizis
nodots treščai personai. Šchis jaunais konnošementa ihpaščneeks
nu prašja, lai winam īsdod pilnu lahdinu. Zaur teesu tika īšpreests,
ka kapteinim pehž konnošementa ir jaisdod pilns lahdinšč. Tāpehž ir
eeteizams ka kapteinis, eekam winšč lahdinu īsdod, atprasa indoseto
konnošementu atpakaļ.

Zaureedami konnošementi. Through-bills of lading.

Šcho konnošementu šahštums ir jaunatā laikā un wini teek
leetoti wišur tur, kur noteek kombinets transports, t. i. suhtijums ar
přešču pahrželščanu.

Mereti noteek, ka prezes ir suhtamas uš tahšam aīšjuhšas semem,
beš ka ar kugi waretu nokuht no īseščšanas oštas lihds tai weetai,
kurp prezes suhtamas, kas noteek tad, ja nonahščšanas weeta pehž
juhšas želojuma nobeigščšanas ir šafneedsama weenigi pa semes žeku.
Ir ari tahdi atgadījeeni, kur no īseščšanas oštas lihds nonahščšanas
oštai gan pastahw šatīšme pa juhšas žeku, bet ir wairak aprehešins
laika un īšderumu aīštaupīščšanas šinā juhšas žeku šarweenot ar semes
žeku. Rehderi nu ušnemas wišos šchahdos atgadījeenos suhtamas
prezes nowest lihds winu galigai nonahščšanas weetai, tišlab pa
juhšas, ka ari pa semes žekeem. Agraš, kur taišns transports nebij
eepšhams, jeb ari šahrtigi īkreīšes nebij īšleetojams, šchahdās pahr-
šrawaščšanas weetās bij jatura špediteri, ar kureem wajadseja ša-
rašstītees un mašat promīšju t. i. atlihdšinajumu.

Konnošementi ir parāštami jau pirmā eelahdeščšanas weetā,
teek nodoti lahdina dewejam un pee galigas lahdina atdošanas teek
īšdoti pehđigam transporta wadonam. Šchahdeem konnošementēem ir
fekofšs šaturs:

Shipped in the Steam-ship called.....
now lying in the port of.....and

bound for Liverpool..... The said goods to be delivered at the port of Liverpool to Messrs to be by them transshipped on board of the Steam-ship, which shall be appointed to sail for Halifax, and, failing shipment by such Steamer, then by any other Steam-ship belonging employed by the Montreal Ocean Steam-ship Company, which shall sail from Liverpool for Halifax and are to be delivered at the Port of Halifax unto the Agents of the Steamer, and by them forwarded to (nə-
nəhʃʃanaʃ meeta) and delivered there to (destinatəra wəhrdə). — This bill of lading duly endorsed to be given in exchange for delivery-order. Through-Goods sent forward by rail are deliverable at the Railway Station nearest to the place, named herein.

These goods are subject to all conditions of the Companies, which carry them to Liverpool, and on to the destination. All the provisions and conditions of this Trough-Bill of Lading apply to said Carriers and Shipowners respectively.

In witness whereof the Agent of the Montreal Ocean Steam-ship Company has affirmed..... Bills of Lading, all of this tenor and date, the one of which Bills being accomplished, the others to stand void.....

Par konnosementu wehrtibu pee muitas.

Pee lahdiineem uʃ wəhzu muitas ʃabeedribas ostam un ari wehʃ zitur konnosementos eerakʃtitee uʃdewumi par eenemto lahdiinu naw peeteekofʃi preekʃʃ muitas wəldes, bet ir derigʃ tas, ʃas ʃihmejotees uʃ lahdiinu ir eerakʃtiis muitas deklarazijā. Tā tad eekam ʃapteins ʃahhdos atgadijeenos konnosementu parakʃta, winam wajaga par to pahrleezinatees, waj ʃchinis dokumentos eerakʃtitee uʃdewumi ʃakriht kopā. Ir bijsʃi atgadijeeni, tur ʃapteini, ʃas ʃcho naw eewehrojʃi, ir nahʃʃʃi leelās nepatʃʃanās un wineem ir bijsʃi eewehrojami iʃdewnmi.

Kapteina parakʃtam peelikto ʃlaufetu noʃihme.

Ja ʃapteinim eelahdejamās prezes naw eekʃkaititas, eemehtrotas jeb eewehrtas, tad, ʃa jan ʃajits, winam wiʃadā ʃinā wajaga peelikʃ ʃawam parakʃtam to ʃlaufeli: „Staitis, ʃwars un mehrs neʃinami.” Ja ʃapteinis ʃahhdu ʃlaufeli ir peeraʃtijis, tad winʃʃ par konno-

fementâ eeraſtitu mehru, ſwaru u. t. t. paleef tiſtaht atbildigs, zittaht winam teef peerahdits, ka winſch ir ſanehmis zitu mehru, ſwaru u. t. t., neſa winam ir tizis dots, bet ja kapteinis ſchis klaufeles neeraſta, tad kapteinim ſem apſtahtkeem ir japeerahta, ka winam naw tizis dots wairaf pretſchu un tahdu peerahdijumn dot kapteinim naw eeſpehjamſ.

Glufchi tapat taſ ir ar klaufelem pee eepatatam nn ſchfidram prezem. Pee ſchahdam prezem, ka jan ir tizis mahzits, kapteinis peerakſta ſeloſchas klauſeles: „Saturſ neſtuamſ“, „ſwabadi no luhſuma“, „ſwabadi no leſeſchanaſ“, jeb „ſwabadi no apſtahtdeſchanaſ“. Schim klaufelem naw ta noſihme, ka taſ dandſahrt teef tizetſ, ka kapteinis naw atbildigs par luhſumu u. t. t. Bet ſchis klaufeles tikai atſwabiuu kapteini no peerahdijuma, ka winſch pee luhſchanaſ naw mainigs.

Otrâ nodala.

Mahziba par to, kas ir jaeewehro pee pretſchu eenemſchanaſ un leſeſchanaſ.

Par ſabojatam paſam.

Ja iſrahdaſ ka eepatajumi, muzaſ u. t. t. ir ſliktâ ſtahwolkſi, tad ir wajadſigs par to konnoſementâ peeſihmet, zitadi kapteinis par to ir atbildigs. No lahdina deweja iſdots revers jeb apleeziba, ka winſch par wiſam ſchim ſtahdem grib atbildet, kapteini nebuht neaiſſarga no atbildibaſ. Lahdina ſanehmejs, it ihpaſchi konnoſementa ihpaſchneekſ praſa prezeſ glufchi tahdâ ſtahwolkſi, kahdaſ winas konnoſementâ ir eeraſtitas, jo uſ konnoſementa pamata winſch taſ prezeſ ir pirziſ. Ja nu uſ konnoſementa naw nekahdaſ peeſihmeſ par ſliktu eepataſchauu, par apſtahtetam paſam u. t. t. tad lahdina ſanehmejs, ſaprotamſ taſ prezeſ ari praſa neſmahdejamâ ſtahwolkſi, jeb ari pagehr no kapteina atlihdsinajumn un tad tahds atlihdsinajumſ ar kapteinim wiſoſ apſtahtloſ ir jaſamaſſa.

Ja nu teef mehginatſ prezeſ apſtahtetâ bnhſchana eelahtet, tad ir nepeezeefſchami wajadſigs par to lahdina dewejam zaur rakſtu paſnot; ja ſchahdam ſinojumam naw nekahdu ſeku, tad ir jaeeraſta

konnošementā: „Verladen in beschädigtem Zustande“, „shipped in a damaged condition“, „eelahdetš apšahdetā stahwošlī“.

Ja lahdina deweš leedsās augščejo klauseli konnošementā eerakštit, kas gandrihs ikkatru reisi tā buhs, tad kapteinim wajaga pret šcho protestet un pee šawa wahrda parakštischanas konnošementā eerakštit kļah: „Gezeichnet unter Protest wegen Verladung von Gütern in schlechtem Zustande“. Angliški: „Signed under protest for shipped goods in bad condition“, latwiški: „parakštits ar protestu deht pretšchu eelahdeschanas šlittā stahwošlī“.

Ir wajadšigs ka merku un numuru eesihmejumi konnošementā ir tahdi pat kā manifestā, zītadi kapteinim no muitas waldes pušes war zeltees leelas nepatīschanas.

Ja prezes grib uš deka lahdet, tad uš to ir wajadšigs dabuht lahdina deweja atkaujas un tad konnošementā ir jaerakšta šefoscha klausēle: „Geladen an Deck auf Risiko des Abbladers“, angliški: „stowed on deck of shippers risk“, „lahdetš uš deka uš lahdina deweja atbīdību“.

Par protestu un ziti usrahdijsimi pee lahdina eenemšchanas.

Ja kapteinis kautkahdu eemeslu deht konnošementu paraksta sem protesta, tad wiņš, beš tam wehl parasti, deht šawu teešbu tahlakas apšargaschanas, taiša protestu pee uotara un šcho protestu tad eesuhtha lahdina šanehmejam deht šinaschanas. Ja konnošements ir israkštits uš orderi, tad preešch kapteina teešbu šargaschanas pilnīgi peeteē, ja konnošementā ir eerakštits, ka konnošements ir parakštits ar protestu; šaprotams, ka konnošementā ari wajaga eerakštit, kahež protests ir taištits.

Par preešch garneerina isleetoteem mašheem, kokeem un tamlihdšigām leetam, frakts nauda parasti neteē maškata. Šchahdas leetas konnošementā weenumehr ir jaerakšta: „kā garneerīnš“, „als Garnierung“, „to be used as broken stowage“ un weenalga waj par wiņām frakts nauda teē maškata jeb ne.

Neweena newar peespeest, lai wiņš kugi eelahde bištamas prezes, kā: witriolu, šchaujamo pulweri, špirtu u. t. p. Ja šchahdas prezes teē uš kuga šuhtitas, tad uš ahrpušes uš pretšchu eepafajuma wajaga škaidri israkštitam šaturam jeb ir japeesuhtha rakštita isškaidroschana, ka tahdas prezes uš kuga tiks šuhtitas.

Kapteini newar peespeest eenemt wairak lahdina, neka kugis war nest, un ari tanī atgadījeenā ne, ja šcharte-partijā buhtu šazits „eine volle Ladung“, latwiški: „pilnu lahdinu“. Pret

fuga pahrlahdeschanu kapteinim wajaga protestet. Zenschanäs fugi pahrlahdet no lah dina deweja pufes noteef sewischki tanis atgadijeenos, tad fugis ir peeskrattets us apgabala t. i. ir isihrets wijs fugis zi dauds winā war eelahdet. Pehz tam, tad fugis peeteefoschi peelahdets, newajaga atkaut wehl wairaf prezes fugi eelahdet, preefsch kura noluhka safneegschanas, war list fugi apskatit no affekuradera=surweijera jeb ziteem likumigeem leetpratejeem.

Par garneerinu.

Parasts likums preefsch garneerina ir 6 zollas dibinā, 9 zollas timā un $2\frac{1}{2}$ zollas sahnos. Pee wehrtigeem lah dineem jagarne wairaf, pee tam jastatas ari us fuga buhwes wijsi, waj winsch ir lehzeni jeb afi buhwets.

Lai gan garneerina listhana ir no leela swara, tomehr likumu noteikšana par garneerina listhanu lihds schim ir deesgan truhziga un naw wijsos apstahkos leetojama.

Loida likumi par jauktu pretfchu stauweschanu ir weenigee pehz kureem kapteinis waretu rihkotees. Bet ari us scheem newar palaistees, tapehz ka schee likumi gan nosaka garneerina augstumu fuga dibinā, timā un sahnos, bet neta nenoteiz par to zistahlu schis garneerina augstums ir jautsura us preefschu un us pakatu. Lai nu gan tas wispahrigi ta teef saprasts, un ari ir gluschi dabigi, ka garneerina augstums, ar peenemdamos fuga asumu paleef masaks, tad tomehr schahda garneerina augstuma atlaischana nesakriht ar Loida likumu tekstu. Ir bijuschi atgadijeeni, kur lah dina deweji scho apstahkli ir mehginajuschi isleetot sawa labā, p. p. lai atswabinatos no gutamas maksas u. t. t.

Tehjai, milteem, lineem, ahbolinam un linfehklam, rihseem tierzes, kastjai un kastao pakas wajadsetu list laba garneerina, warbuht 9 zollas dibinā, 14 timā un $2\frac{1}{2}$ zollas sahnos. Tierzes drihst stauwet weenu us otras 6 kahrtas un bareles 8 kahrtas.

Tahdas prezes ka guano, superfossatus, kaulu miltus u. t. t. newajadsetu ar faufam prezem kopā lahdet.

Oselsa kugeem parasti wajaga masak garneerina neta koka. Ta ka likumiga preefschkrasta par garneerinu augstumu pee daschadeem lah dineem truhst, tad strihdus par garneerina augstumu isschir zaur no teefas pufes issuhtito leetprateju (Besichtiger).

Slapju koku par garneerinu, it ihpaschi ja schee koki paleef lah dina, ka tas p. p. ir Kreewija pee linu un kanepaju lah dineem,

newajaga nemt, tapeh3 ka flapji tofi isdod mitrumu un zaur to samaità lahdiu; seemu tas naw tif slisti, kà wafarâ.

Par rihfoſchanos tahdos atgadijeenos, fur lahdiua eenemſchanas oſtâ naw lahdiuſch dabujam3.

Ja lahdiua deweja agents eelahdeſchanas oſtâ newaretn jeb negribetu dot lahdiua, tad kapteinim ir wajadſigs, peh3 tam, kad guſamas deenas ir iſguletas, pret lahdiua deweju taiſt proteſtu un tad ſteigſchu3 ſcho proteſtu paſimot lahdiua dewejam. Peh3 tam tad kapteinis drihſt ar balastu aiſſehgelet uſ lahdiua iſdoſchanas weetu, fur winâm ir teeſſba uſ wiſas frakts naudas ſanemſchanu. Tomehr labaki ir, kad kaptein3, peh3 tam kad winſch ir iſgulejis guſamas deenas un ir taiſjis proteſtu, mehgina, waj nu tant pat oſtâ, jeb ari kahdâ tuwumâ atrodofchâ oſtâ dabuht frakti un tad praſa no pirmâ lahdiua deweja, lai tas atlihdfina frakts diferenzi, guſamas naudas u. 3. iſdoſchanas. Peh3 Wahzu likumeem kapteinim naw wajadſigs iſgulet tahſat guſamas deenas. (Ueberliegetage).

Par peeteiſſchanos, kad fugis ir gataws uſ lahdiua iſdoſchann jeb eenemſchann.

Peeteiſſchanas par to, ka fugis ir gataws preeſſch lahdiua eenemſchanas jeb iſdoſchanas, noteek paraſti uſ ſekofchu wiſſi: leet iſgatawot no meſſlera peeteiſſchanas ſihmi (Fertig=Meldefchein), un tad ſcho ſihmi pats ar ſawu rotu paraſta. Meſſleris ſchis ſihmes kopiju eerakſta likumigi preeſſchâ rakſtitâ kopir=grahmatâ un gahdâ par to, ka ſchi ſihme teek peeſnhtita lahdiua dewejam jeb lahdiua ſanehmejam. Pee ſchahdas rihfoſchanas newar iſzeltees nekahdas pahrpſaſchanas.

Ja lahdiua ſanehmejs Skotijâ lahdiua negrib liſt nowest malâ, tad kapteinis, eewehrojot wajadſigos preeſſchrakſtus, drihſt lahdiu ſkapet malâ. Ja lahdiuſch ir malâ un lahdiua ſanehmejs leedſas prezes ſanemt, tad fuga ihpaſchneekam ir jagaida 90 deenas un tikai peh3 tam winſch drihſt liſt lahdiu pahrdot.

Utbildiba.

Newar deesgau uſ to norahdit, kâ frakts naudas pareiſa iſmaſaſchana pa leelakai dafai ſtahw atkarâ no tàs ruhpias, furu kapteinis lahdiuam ir peegreeſis, un ka uſ konnoſementu pamata kapteinim peenahſas lahdiu atdot tahdâ pat labâ ſtahwoſſi, kahdâ

winſch to ir ſanehmis, isnemot juhraz breeſmas — vis mayor. — Kapteini jau daudſtahr ir tikufchi noteefati, tapeh3 ka mini ſekofcho peenahſumu nebij peeteekofchi eewehrojnſchi: filungas naw bijufchas klaras, garneerinſch naw bijis labs un peeteekofchs, fugis naw bijis labi ar maſcheem iſflahts, pnmppſchotes, maſta kleeedinſch, ſchotes, kehſchu kaſtes naw bijufchas ſtipras un droſchas, filini ir bijnſchi palaisti, janr to lahdiinſch ir peetizis pee pnmppjeem un tos ir aiſſtopejis, braſelini un maſtu krahgis ir bijufchi nepeeteekofchi, pee pumpeſchanas ir bijuſt neuſmaniba (domajat weenumehr par pnmppjeem un eerakſtat iſſkatru deeuu ſchnrnala: „Pumpen gehörig bedient“, pa latwiſſi: „pumpeſchana ka peenahlas iſdarita“); deſi ir bijis leſis, ſtauwefchana ir bijuſt aplama (ſchis ar ir weens punkt3, kuram wajaga peegreest peeteekofchu uſmanibn), baſki nn plantas ir tikufchi ſagreesti, pakas un kaſtes ir tikufchas uſlauſtas, lai labaki waretu eeſtauwet; ſchurfas, peles un tahrpi ir iſdarijnſchi ſabojaumus. Par wiſam tahdam leetam kapteinis ir atbildigs.

Maſtu, pumppſchotas un kehſchu kaſtes apkleedeſchann, ka ari garneerina liſſchanu wajadſetu iſdarit ſem kapteina paſcha nſtraudſibas. Tahdos atgadijeenos, kur ſlapjas jeb weegli kuhſtoſchas prezes ir ja-eelahde kopâ ar ſauſam ir wajadſigs leelas uſmanibas. Par peem. ſoda newar lahdet uſ dſelfi. Stauwefchanas atteſtis neaiſſfarga.

Prezes kuxam ir nſrakſts: „Diese Seite oben“, „ſchee ſahni uſ augſchu“, ir peh3 ſchi preekſchraſta jaſtauwe, lai no apſlahdeſchanas aiſſfargatn. Ja pakas preekſch labakas eeſtauwefchanas teef atgreestas walâ, tad preekſch to ir wajadſigs dabuht no lahdiina deweja rakſtitas atlaujas. Ja prezes teef eebehrtas fugi watejas, ka p. p. labiba un ja no winam ir wairak ka weena ſorte, tad ſchis ſortes ir jatura ſchſirtas weena no otras. Lahdeſchanas grahmatâ wajadſetu eerakſtit, kurâ weetâ iſſkatra preze fugi guſ.

Kuga ruhme newajadſetu eeeet ar wateju ſwezi, un tapat ari newajadſetu atkaut ſmeſket.

Pee lahdiina iſdoſchanas atlikufchas prezes peeeder ihſti lahdiina dewejam, tomehr paraſti ſcho atlikumu atſtahj lahdiina ſanehmejam, pret fraſts naudas ſamaſſu un pret no lahdiina ſanehmeja iſdodamu kwihti, ka lahdiina dewejs no kapteina nepraſis nekahdes ſſahdes atlihdſinaſchanas. Ir weenumehr labaki, ja lahdiina naw par dauds, jo zitadi weegli war naht kildâ ar muitas walbi.

Pee lahdeſchanas ir eeteizams, iſſkatru rihtu peerakſtit fuga dſikumu preekſchâ un pakafâ. Ja tad fugis lahdeſchanas laikâ eeſahj leſet, tad ſin kahdâ augſtumâ leſis atrodas.

Gabalu pretſchu peeſrakteſchana.

Ja fugis grib eenemt gabalu pretſchu lahdinu, tad kapteinim wajaga peenemt labi kreetnu mekleri, winam wajaga mehginat iſſinat zifdauds lahdina ir paredſams dabuht, waj puſlahdina jeb trihszetortdaſ lahdina un faſſanâ ar to tad noſazit laiſu, kura prezes uſ fuga ir nowedamas. Tahtaf kapteinim uſ to ir jawehro, ka lai lahdiaſch teef peeſuhtits tahdâ kahrtâ, kâ pee pretſchu pareiſas ſtauweſchanas ir wajadſigs, tadeht ka kapteinis par ſtauweſchanu ir atbildigs; pee ſchahdeem frakts nolihgumeem nu ir wajadſigs daudſkahrt weſt deesgau dauds ſarunu, un ſcho eewehrojot tad ari mekleriſ dabu dauds labaku promiſiju, neka taſ pee zitâm peeſrakteſchanam ir paraſts.

Tâ kâ gabalu pretſchu peeſrakteſchana pamatojas weenigi uſ nolihguma ar mutes wahrdeem, tad wina ari ir wairaf uſtizibas leeta. Kad fugis uſ gabalu pretſchu eenemſchann ir peeſtahjees, tad taſ no meklera teef atklahti iſſludinats nn uſaizinats peeteiktees uſ papildu lahdina doſchanu. Pee ſchahdam peeſrakteſchanam kapteinis daudſkahrt teef uſaizinats paraſtit konnoſementns agraf, neka lahdiaſch wehl naw fugi; uſ to kapteinis nektahdâ ſinâ nedrihſt eelaiſtees.

Ta ka kapteinis labpraht grib nemt lihds tiſdauds pretſchu zit ween eeſpehjamſ nn tapeh3 daudſkahrt paleef guſot pahri par noſazito laiſu, tad nereti atgadas, ka tee lahdina deweji, kuri ſawu lahdinu fugim papreeſch ir nodewuſchi, taiſa proteſtu pret kapteini. Tapat ari daudſkahrt iſzetas kildas zaur to, ka weens lahdina dewejs grib, lai wina prezes teef eelahdetas kuga rnhmê angſchâ. Ja tirgotajs apſolito paku jeb pretſchu neatſuhta, tad winam tomehr par tâm ir jaſamaſſâ frakts nauda.

Pee lahdina leſcheſchanas ir lahdina ſanehmejeem tuhlin peh3 tam, kad wineem par to ir tizis ſinams darits, prezes jaſanem un it ihpaſchi tahdâ kahrtâ, kâ winaſ fugi ir tiſuſchſas eelahdetas. Kapteinim pee tam ir jaruhpejas ar wiſu uſmauibu, lai winam frakts nauda netiktu nowiltota; ta tad winſch nedrihſt lahdina agrafi iſdot, lihds kamehr winam iſkatrâ ſewiſchkâ atgadijeena ir dota droſchiba, bet ſewiſchki tad, ja lahdina ſanehmeja maſſaſchanas eeſpehja ir ſchaubiga.

Gabalu pretſchu lahdini Angliâ.

Wiſpahrigi pee gabalu pretſchu lahdina, bet it ihpaſchi Angliâ wajaga buht uſmanigam, un newajadſetu agrafi paraſtit tſcharte-partijas eekam kapteinis naw dabuiſ eelahdejamo pretſchu ſpezifikazijas. So waretu atgaditees, kâ lahdiaſch ſaſtahw weenigi no ſmagam

prezem, fà p. p. no fwina, dsels stabeem, dsels drahts un daschadeem dselsa gabaleem. Schahda spezifikazija kapteinim ir nepeezeeschami wjadfiga lai winfch no pascha eefahuma waretu ruhpetees par pretfchu fahrtigu eestaumeschanu, fà fà lai fugis eefpehtu eet juhrà.

Liverpoolse fà ari gandrihs wiszaur Anglija ir tas paradums, fà kapteinim leef israftit apleezibu par pretfchu fanemeschanu, jeb leef paraftit konnosementu, tad, fad prezes guf malà pee fuga fahneem. Wezi, peebraufufchi kapteini gan fafa, fà pret fcho weetas paradumu tika retos atgadijeenos esot fas isdarams. Tomehr ir pasihstami tahdi atgadijeeni, fur kapteini ir leegufchees paraftit konnosementus eepreefch pretfchu eelahdeschanai fugi un to ar ir iswedufchi zauri.

Tfcharte-partijas, furas teef noslehgtas Londone un Liverpoolse, pa leelakai dafai ir kapteinam par fahdi; ta p. p. kapteinis teef peepeeshts peenemt tos stauwerus, furus lahina dewejs dod, fahmehr kapteinis tomehr par stauweschanu paleef atbildigs. Rugis mafsa parafti 1 fchilinu 6 penzi pa tonu stauweru naudas. Stauweri ruhpejas tika par to, fà fugis teef labi pilns un tapehz tee pasahwigi ir jausrauga, bet it fewifchki tad, ja fugi teef eelahdets wihs, alus un jiti dsehreeni.

Pee gabalu pretfchu lahineem wajaga ruhpiigi uf to lufkotees, fà merki un numuri teef pareiji un ffaidri eeraftiti grahmata. Tapat ari pasas bes labi redsama merka un numura naw jausnem, fas it ihpaschi ir eewehrojams pee kofwilnas lahineem, fur konnosementi teef fihmeti preefch merkeem un numureem, ar fahdeem merkeem un uumureem tad ari pasas ir jaisdod. Pee kofwilnas lahineem merki zaur prefeschanu un ffruhweschanu toti weegli isdseest un tad fugim ir jamafsa par to fods. Ir eeteizams, fà kapteinis mehginatu no fchi foda issfargatees zaur peederofchas klauseles eeraftifchanu konnosementa.

Pee gabalu pretfchu lahineem, it ihpaschi ari pee muzam, ir jawehro uf to, fà uf winam stahw taifni tee merki, furi muitas deklarazija ir eeraftiti. Daudsfahrt ari atgadas, fà lahina fanehmejs leedsas fanemt tahdas pasas, furas merki waj nu pa dafai jeb ari pawifam isftrufst. Tapehz ir eeteizams, fà pee tahdam pasam, pee furam merki weegli war eet boja, fà p. p. pee kofwilnas bafeem, mafchinam un zitam dselsem u. t. t. peeliftu dubultus merkus, bet tani pat reisfe ari konnosementa peefihmetu, fà tas ir notizis tika ar to nolufku, fà ja weens isdsiftu fà tad wehl otris buhtu derigs. Pee dselschu gabaleem un mafchinam bes tam ir eeteizams, fà pee teem tiftu peefeeti masi koka gabalini uf fureem merkis ir uffihmetis, tadeht

ka merka isdſiſchana zaur ruhſu noteef weegli, it ihpaſchi tad, tad dſelfs teef ſlapja.

Sr eeteizams Anglija, ſihmejotees uſ eelahdejamu pretſchu mehru un ſwaru, nolihgt, ka p. p. kugi newar tiſt eelahdeti preeſſchmeti leelaſi par 8 kwadrat pehdam un ne ſmagaki par 4000 mahrz. u. t. t.; kaſ wairaf ſwer ir uſ lahdina deweja jeb uſ lahdina ſanehmeja atbildibu un rehſinn ar krahnu kugi eeleekami un no kuga iſnemami.

Daſchu ſemju liſumi noſaka ka, ja kugis pee wina peeweſtäs fraſts prezeſ newar uſnemt un it ihpaſchi atpataſ palikuſcho wairums ir leelaſt $\frac{1}{40}$ no wiſa kuga lahdina, ka tad kugim par wiſam zaur to iſzelbamäs ſlahdem ir jaatbild. Tahds liſums p. p. paſtahw Holandē. Tapeh3 ir eeteizams pee tſcharte-partiju noſlehgſchanaſ nenolihgt ne-laſda noſazita pretſchu wairuma, bet norahdit tiſai uſ to, 3iſ leelſ kugis ir mehrotſ.

Gambiera un Gutſcha lahdini.

Pee Gambiera un Gutſcha lahdineem ir leeli apgrehntinajumi zaur to, ka winuſ nahtas gruhti iſdabuht no kuga ahrä, peh3 tam tad wini ilgatu laiſu kugi ir gulejuſchi. Sr eeteizams, ka iſſatri diwi baſi janoleef ſchſirti weens no otra zaur diweem maſcheem un ſtarp iſſatru lahtu ari wajaga liſt diwi maſchuſ. Daſchäs oſtäs p. p. Singepoorä ir preeſſchä rakſtiſt, ka kugeem kuri gambieru lahdinu eenem, beſ ſtarp diweem baſeem liſteem maſcheem ir ari bagatigi ja-iſbahrſta ſahga ſkaidas. Zaur ſchahdu riſtoſchanoſ baſu kopä ſa-liſſchana nenoteef. Turpreti iſmehginajumi iſſargat baſuſ no kopä ſaliſſchanaſ zaur widu eeliſteem tokeem, wezäm tanwam, ſehgeldrehbi u. t. t. naw iſdewuſcheeſ.

Dead-Weight.

Sem ſchi noſaukuma Raſkuttä teef ſapraſti ſetoſchi preeſſchmeti: zukuſ, ſalpeterſ, riſſi, kweeſchi, labiba, ahboſi, ſirni, linſehſklaſ un wiſi metafi.

Par ſmagu lahdinu eenemſchannu maſoſ kugoſ.

Pee maſu kugu peeſrakteſchanaſ uſ gareem zetojumeem ir zeeſchi eeteizams neeenemt wairaf ſmagu pretſchu, neka kugim preeſſch baſaſta buhtu wajadſigſ, 3itadi kugis tiſt nolahdets par daudſ dſiti, zaur ko kugim uahſſeeſ garaſt zetojumuſ un ari wairaf tiſt lauſiſt, ta ka druſzin

leelakā peṭha parasti wairat ne kā diwāhrtigi ees paṣuṣhanā. Zita leeta ṣinamṣ ir, ja par ṣḥaḥdām ṣmagām prejem teef maṣṣata aḥ-
fāhrtigi leela fraṭṭṣ nauda.

Bar usmanibu pee lahdiu isdoschanas.

Ja lahdiſch teef ſanemts no lahdiſina ſanehmeja, jeb wiſa pilnwarneeka, tad ir jawehro uſ to, ka no wiſa dabu tiſtru ſanemſchanas kwihti; bet ja ir atgadijuſchees apſſahdejumi jeb luhſumi tad apſſahdeto gabalu ſkaiſts ir ſkaidri kwihte jaeraakſta, uu newajaga to peelaift, ka ſanemſchanas kwihte teef wiſpahrigi no apſſahdejumeem ween runats. Ir bijuſchi atgadijeeni kur kapteinim zaur to ir no tiſnſchas leelas nepatiſchanas un ſandejumi. Ja prezes ir iſlahdejamas lichteros, tad pehz Hamburgas likumeem kapteinis tiſtai tad no wiſeem ſetofcheem praſſjumeem teef atſwabinats, ja winam no lichtera wadona ir tiſnſe iſdota ſkaidra kwihte par pretſchu ſanemſchann un wiſa atbildiba par pretſchu uſtureſchauu labâ kahrtibâ tad kriht uſ lichtera wadona. Lichtera wadonim newajaga apſſahdetâs prezes no kuga peenemt. Ja wiſnſch to notes atgadijeenâ dara, tad wiſnſch ne-iſdod kwihti, bet kapteinis lichtera wadonim dod lihdſ weenu jeb diwi matroſchus, un ſchini atgadijeenâ paleef kapteinis atbildigs lihdſ pretſchu iſleſcheſchanai no lichtera; lichtera wadonim pretſchu apſſahdejums ir uſ kwihti japeeſihme.

Bremern likums ūstādi ir šādi: „Pretschi apskahdejums jeb pasandejums, kurech pee pretschi fanemšanas pee juhras kuga ir redsams, war wehlaſ tikai tad nahts uſ kapteina atbildibu, ja par ūchahdu pretschi pasandeschanu jeb apskahdeschanu pee pretschi fanemšanas kapteinim jeb wina weetneekam zaur rakstu, jeb zitadi kâ peeteekoschâ wihsē pašinots.“

Grakts maksaschana par apskahdetam prezem.

Wahyn likumos atrodas sekotchs nosajijums, ka kapteinis newar tikt peespeesits prezes peenemt frakts maksaschanas weetâ, ween-
alga waj tās prezes ir tinfshas apstahdetas jeb samaitatas, jeb ne.

Tanis pat likumos atrodas arī šefošais nosajijums: „Bet ja trausti, kuri ir bijuši pildīti ar šķīdram prezem, zefojumā laika ir vaj nu pamišam jeb pa daļai istezejnīši, tad tee var tikt nodoti kapteinim frakts naudas un zītadu maffaschann weetā.“

Zaur to nolihgumu, ka kapteinis naw atbildigs par lekešānu, jeb ari zaur to klauseli „Frei von Leckage“, šchi teešiba neteef atzelta. Šchi teešiba nobeidšas, tiklihdš ka traufi ir nonahkufšchi lahdina fa-nehmeja glabafšanā.

Ja frakts ir bijuši nolihgta uš wifa fuga lahdina un ja nu tikai daschi traufi ir waj nu pawifam jeb pa leelakai datai istezejufšchi, tad šchee traufi war tikai par frakts un zitu prašjumu proporzionalo datu kapteinim tift atdoti maksafšanas weetā.

Šchis Wahzu litumu nofazijums jihmejotees uš šchidram prezem gan laifam tamdeht ir tizis dots, ka šchis prezes weeglat ka wifas zitas prezes fuga kauschu noblehdifšanai ir padotas un parasti ari kapteinim weeglafi isdodas pret eemehrojāmu istezejefšanū at-taifnotees zaur ferflahrungu un to apgalwojumu, ka fugis zefojuma laifā ir gruhti strahdajis.

Turpreti šcho litumu nofazijumu pahrspreeschot eefsch „Benefe's System des See-Versicherung- und Bodmerey-Wesens“ isteizas šefofchi: „Kuga rehderis ispilda usnemtos peenahfnumus, ja winsch prezes pahrwed un nodod. Wina teešiba dabuht frakts naudu tad ir pilniga, un ka pretfchu pahrwedejs winsch neapdrofšina lahdina labo stahwofli, glušchi tapat ka winsch neapdrofšina lahdinu pret juhras breefšmam, jeb eefšheju famaitafšanos, jeb pret zenu krišchanu islahdefšanas ostā. Ja kapteinis zefojumu laifā godigi un ar usmanibu fawu peenahfumu ir ispidijis, tad winam naw nekahda data gar lahdina wehrtibas masinafšanos. Lahdina wehrtibas masinafšanas gan war masinat drofšibu, ja kapteinis gribetu lahdinu apfihlat, bet uš wina perfonigeem prašjumeem, furi winam ir no lahdina deweja, lahdina wehrtibas masinafšanai naw nekahda eespehja. Ja muzas fatur wihnu, rumu jeb zitus šchidrumus un winu faturis ir tizis isskalots, ta ka muzas nonahk tufšas, tad frakts nauda par to naw atbildiga. Rehderim bnhš teešiba dabuht frakts naudu, ja ir tizis peerahdits, ka muzas ir bijufšas kahrtigi stauwetas un ka winu faturis weenigi zaur muzu tezejefšanū jeb zaur dabifku isswihfšanū jeb zaur muzu nepilnibu ir gahjis pasufšanā. Ta tad pee šchahdeem lahdineem ap-fkatischana zaur leetpratejeem ir nepeezeešchami wajadfiga.“

No augščā fajita tad nu ir sfaidri redšams, ka kapteinim ir sem wifem apstahfkeem pilniga teešiba dabuht frakts naudu, ja winsch tikai naw noseedjees fawu peenahfumu ispidifšanas finā. Tā preze, par furu kapteinis ir parafstijis konnofementu, winam wispirms atbild par frakts naudu, otrā kahrtā winam atbild par frakts naudu

konfignaters, bet ja winſch leegtos prezes ſanemt, un ja prezes buhtu palikufchas tik ſliktas, jeb ja winu wehrtiba tik leelâ mehrâ buhtu maſtiuajufes, ka kapteinis no ſchis kihilas nedabû pilnu frakts naudas ſamaſku, tad lahdina dewejs ir pehdigâ inſtanze, no kura kapteinis praſa iſtruhumu ſegſchauu.

Tâ tad wiſa ſchi leeta nu ir ſſaidra, un kapteinim ſaprotams ir tikai par to jaruhpejas, ka lai winſch ueatſtahj pareiſa dabiska zeta un lai negreeschas ar atlihdsibas praſijumeem pee lahdina deweja agrat, eekam winſch ir greeſees pee konnoſementâ jeb manifetâ peemineeteem lahdina ſanehmejeem un pee teem naw neko panahzis, un ja winſch zaur no teefas puſes iſdaritu lahdina pahrdofchann naw tikdauds ſanehmis, zikdauds preeſch praſijumu ſegſchanas ir wajadſigs.

Tahlaſ taut pat grahmatâ ir ſazits: „Tapat ari kapteins newar tapt peepſeests ſanemt iſtezejufchos traukus, muzas u. t. pr. frakts maſſaſchanas weetâ, ja naw iſtezejufe puſe no wiſeem traufeeem. Iſtezejufcho trauku atſtaſchanas teeſiba kapteinim frakts naudas maſſaſchanas weetâ nobeidsas, tiklihds ka ſchee trauki ir nahkufchi lahdina ſanehmeja glabaſchanâ, tas ir, tiklihds kâ pateeſa pretſchu pahreeschana lahdina ſanehmeja ihpaſchumâ ir uotikufe, neſſatotees nſ to, waj pee pretſchu ſanemſchanas ir iſpilditas kahdas juridiſtkas formalitates jeb ne.“

Ir ſaprotama leeta, ka iſtezejufcho trauku, kâ ari ſamaitato pretſchu atdoſchanas teeſiba frakts maſſaſchanas weetâ war lahdina ſanehmejam un lahdina dewejam zaur nolihgumu tapt atnemti, un it ihpaſchi ja tſcharte-partijâ teeſ eerakſtita ſekofcha klaufelee „die Fracht iſt auch für nur theilweiſe voll abgelieferte und für leergeleedte Fäſſer zu bezahlen“, tas ir pa latwiſki „frakts nauda ir maſſajama ari par iſtezejufcham un ari pa dakai iſtezejufcham minjam“. Saprotama leeta, ka tſcharte-partijâ nedrihſt iſtruhſt ari paraſtâ klaufelee „frei von Leckage“, tas ir pa latwiſki „ſwabadi no iſtezeſchanas“, tomehr ſchi klaufelee nebuht neiſſarga kapteina no pretſchu atſtaſchanas frakts naudas maſſaſchanas weetâ. Schai klaufeleei ir glufchi tapat kâ tai lihdsigam klaufelem, tikai tâ noſihme, ka kapteini war darit atbildigu par ſkahdem kas zehluſchas zaur iſtezeſchanu, zaur ſalufſchanu un tâ tahlaſ, ja winam war peerahdit, ka tas ir zehlees zaur winu wainu par peemehru zaur ſliktu ſtauwefchanu u. t. t.

Manifests un prowiganta liste.

Manifestâ atrodas tās weetas wahrds, kura prezes ir tikufšas eelahdetas, tā ari tās weetas wahrds, uš kureeni fugim ir jaeet; tad wehl manifestâ atrodas kapteina wahrds, fuga nosaukums un leelums, fuga dsimtenes osta, iffatras fewishtas lahdina dafas aprafts pehz eepafafhanas wihses merkeem un numureem; tad wehl manifestâ stahw lahdina deweja un lahdina fanehmeja wahrdi, zittahf fchee wahrdi kapteinim ir pasihstami. Manifests ir no kapteina japarafsta.

Ja lahdiinch ir wedams us Spaniju, Portugali, Brasiliju un Meiksas ostam, tad manifestis ir jaleef apleezinat no nonaheschanas weetas konsula, jeb ari no lahdas teefas eestahdes. Wisas lahdas ostas, kurās prowianta newar eeweft bef muitas, uu tas gaudrihs wisās ostās tā ir, ir ari prowijanta liste jaisgataro.

Ja kugim ir jaeet us Meßku, weenalga waj nu ar lahdinu waj ar balastu, tad winam wajaga buht diwu weenlihdfigu no Meßkas konsula apleezinatu manifestu. Weenam manifestu eksemplaram wajaga buht aissehgeletam, un otram watejam un ir eefneedsami pirmam us kuga nahdamam muitas amata wihran. Bet ja is= eefchanas ostā Meßkas konsula naw, tad manifesta apleezinaschann war isdarit kahdas zitas Meßkai draudsigas walsts konsuls. Ja lahdina eenemschauas ostā naw neweena konsula, tad peeteek ari, ja manifests teek apleezinats no trihs tirgotajeem. Ja kugim ir jaeet us Amerikas ostam, tad manifestam wajaga buht isgatawotam deht eefneegschanas muitas kutera eerehdneem, kad kugis wehl ir no pee= frastes 50 juhraz juhdses attahlumā.

Ta Franĵijas oſtās neteef oſtās waldei eesneegts no kapteina paraſtits maniſeſts par laħdnu, tad par to ir noteiſts naudas ſods un it ihpaſchi ſchis maniſeſts ir eefneedsams pirmajam uſ fuga naħdamam amata wiħram.

Bar manifestu Spanijâ.

No kapteina parakstīts un Spanijas konsula apleezināts manifests Spanijā ir jāiesniedz pat tādēem kugeem, kuri kaut kādā Spanijas ostā ee-eet tikai kā orderes ostā. Turpreti ja kugi ee-eet Spanijas brihm-ostās Ceyta, Melilla u. t. t., tad neteek prasīts, ka manifests buhtu no Spanijas konsula apleezināts.

Manifests Venezuelâ un zitâs Amerikas ostâs.

Ikkatram kapteinim, kusch ee-eet tahdâ Venezuelas ostâ ir muitas amata wihrâm jaeefneedf:

I. Ruga registers.

II. Lahdina manifests, kura wajaga buht eerakstiteem fuga un kapteina wahrdeem, klasei, leelnmam, slagai, ifeeshanas ostai, merkeem, numureem, aprakstam par fugi eelahdeto pretshu labumu, ostai, us kuru fugim ir jaeet, lahdiina fanehmeja wahrdam, fashanâ ar konnosementu.

Par wišâm zitam formalitatem, kuras jaeewehro kapteinim, wajaga peepraktet pee nonakshanas ostas konsula.

Wislabatais gada laiks, kura Venezuelas ostâ war dabuht lahdiinu, ir no oktobra lihds majam.

Ari preeksh Ekuadora ostâs ee-ejosheem fugeem teef praktis apleezinatš manifests.

Manifests eeksh Rio de Schaneiro ir jaleef tulkot un preeksh tam ir noteikta tulkoshanas maksa, par ikkatru no pirmâm trim lapas pusēm 5000 reis, par ikkatru no sekoshâm lapas pusēm 2000 reis, pee tam tulkoshanas snma nedrihst buht leelaka par 4000 reis. Liniju skaitš weenâ lapas pusē ir 25 un ikkatrâ linijâ wajaga buht 30 bnrtiem. Pehž wehlata likuma tulkš dabu 2000 reis par ikkatru puslofsni, pee tam ikkatrai lapas pusēi, ja wiina ir wairak neka weena, wajaga šaturet 30 rindas.

Manifests un prowijanta liste Norwegijâ.

Kad fugi no ahrsemez ostam eenahš Norwegijas ostâs, tad kapteina peenahkums ir eefneegt pirmam us fuga nahdamam muitas amata wihrâm, no kapteina pašcha fashadito un no wiina pašcha parakstito šarakstu, par wišâm prezem, fuga prowijantu un ziteem fuga peederumeem.

Ruga peederumu wairums ir šarakstâ tahds jaeeraksta, tahds wiinš ir bijis ifeeshanas ostâ, jeb ari tahds, tahds wiinš ir bijis tanî laikâ, kad šarakstis ir tizis eefneegts pirmam us fuga atnahkuscham muitas amata wihrâm.

Formulars preefsch tahdas prowijanta listes ir sekofchs:

Ich Schiffer kommt von und
bestimmt nach mit dem Schiffe
gehörend in und trüchtig cbm.
nach dem Certificate erkläre hiermit, folgenden und nicht
mehr oder andern Proviant mit mir zu führen:

1000, schreibe ein Tausend Pfund Brod,

2, " zwei Tonnen Fleisch,

5, " fünf Pfund Zucker,

4, " vier Pfund Kaffee,

11, " elf Pfund Talglichter,

2, " zwei Batten Segeltuch,

1, " eine Tonne Pech,

1¹/₂, " ein und eine halbe Tonne Theer u. s. w.

Pa latwiski:

Es kapteins , nahkdams no un
eedams us , ar fugi , peederigs eefsch
un nefs cbm. pehz zertifikata , zaur scho
issaku, ka man ir sekofchais prowijants us fuga un ne wairak un ne masak:

1000, raksti weens tuhftots mahrzinu maises,

2, " divi muzas galas,

5, " peezas mahrzinas zukura,

4, " tschetras mahrzinas kasijas,

11, " weenpadfmit mahrzinas tauku fwezes,

2, " divi rufki sehgel drehbes,

1, " weena muza pika,

1¹/₂, " pufsotras muzas darwas u. t. t.

Muitas nosazijumi preefsch eenahdameem fugeem Greefijâ.

Ruga kapteinim fuga peelahdeschauas laitâ ahrsemes ostâ ir
jaefneeds Greeku konsulam deklarazija par lahdiu, kurai ir konno-
sements peeleeakams klagt; deklarazijai wajaga ar konnosementu sakrist
kopâ. Schi deklarazija lihds ar konnosementa norakstu teek no konsula
ar pirmo pastu eefuhstiti Finantschu ministerijai. Schis deklarazijas
noraksts un konnosementu originals teek no konsula peefuhstits kapteinam
aissehgeletâ kuwerâ, kur kapteinis schos dokumentus no sawas puses
pret sanemschanas kwihti eefneeds lahdiu islahdeschanas ostas sani-
tates teesai. Kas pret scheem nosazijnmeem grehko, tam ir jamakfâ
no 50 lihds 100 drachmam.

Manifesta formulars preekšč eenahkdameem kugeem.

Manifest für angekommene Schiffe.

Hamburg, den.....19

N^o.....

Name des Schiffers.	Name des Schiffes.	Flagge.	Name des Orts, woher das Schiff gekommen.	Die Angaben sind dem Declarationsgesetz gemäß zu machen.			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	N ^o Datum
Namen und Vornamen der Empfänger.	Folge- N ^o der Kon- nosse- mente.	Mar- ken.	N ^o	Zahl Art d. Koll.	Be- nennung der Waare.	Netto- Gewicht und Maß.	der Ein- fuhr- Declarationen. der Durch- fuhr- Declarationen.

Pa latwiski

Manifests preekšč peenahnscheem kugeem.

Hamburgā, tai.....19

N^o.....

Kapiteina wahrds.	Kuga wahrds.	Flagga.	Tās weetas wahrds, uo fureenes fugis ir nahjis.	Ušdewumi ir ja-eerastā pehž deklarazijas lītumeem.			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	N ^o Dat.
Sanahmeju wahrdi un preekšč-wahrdi.	Kon- nosse- mentu te- loščais N ^o	Merki	N ^o	Patu frāits weids	Pretšču uo- sautums.	Netto- svars un mehrs.	no eewe- ščanas no zaur- weščas nas deklarazijani.

Muitas deklarazijas formulars preekšč Spauijas oštam.

Factura de las mercancías que embarcan

à bordo del vapor aleman..... su Capitan

con destino

Marcas y números	Números de bultos	Clase de bultos	Peso bruto	Contenido	Valor

Zuhras protests un ferklarunga.

Pee ikkattras ee-eefchanas nonahfchanas ostâ jeb notes ostâ, kur reparaturas ir jaisdara, jeb ja ir paredsama lahdiina apstahdeschana, kapteinim ir, waj nu pee notara, jeb pee sawa konsula jataisa protests. Pehz Frantschn, Holandes, Spanijas un Belgijas likumeem kapteinim ir jataisa nš schurnala pamata protests pirmâs 24 stundâs pehz fuga eenahfchanas ostâ. Pehz wispahrigâ likuma ferklarunga ir jataisa tuhlin bes kaweschanas un it ihpafchi nonahfchanas ostâ, jeb pee wairakam nonahfchanas ostam tani ostâ, kuru fugis pehz nelaimes atgadijeena papreefchu ir fashneedfis, notes ostâ ferklarunga ir jataisa, ja schini ostâ teef fugis islabots jeb teef leschets; pehdigi ferklarunga ir taisama pirmâ derigâ weetâ, kura zefojums nobeidsas, bes ka nonahfchanas osta buhtu fashneegta.

Pehz Hamburgas likumeem ir ostas waldei eefneedsams fugu schurnals 24 stundu laikâ pehz fuga nonahfchanas Hamburgas ostâ. Schi likuma neispilditaji teef fobiti ar naudas fodu lihds 50 reichsthalereem. Ja kapteinis ir peenehmis fuga mekleru jeb zitu kahdu agentu preefch fuga apkalposchanas, tad schim jamakfâ angfchejais fods; bet ja winsch buhtu nespehjigs makfat, tad kapteinim peenahkas atbildet. Anglijâ war protestu taisit kaut kura laikâ pehz fuga nonahfchanas ostâ.

Schurnals wefts ikkatru deenn no stuhmana jeb no wirtsstuhmana nn no scha un kapteina parafstits, pee tam ir no wisleelakâ fwara, tapehz ka is schurnala isnemamee notifumi ir jaleef ferklarungai par pamatu. Tapehz schurnalâ wajaga buht eerakstitam: par to kahds ir bijis wehjsch un laiks un ari smalkam aprakftam par notifuscham fahdem, tiklab par to, kura ir notifnse nejaufchi un peeder pee Havarie particulare, ka ari par to, kura ir notifnse us kapteina pawehli (Havarie grosse), laiks, kad tas ir notizis, un us kura platuma un garuma fugis toreis atradas; kahds bij uhdens stahwoflis pee pumpeem u. t. t. Ja lahdiensch ir fastahwejis no labibas un pumpji zaur to ir nahfusch neklahri, tad ir jausdod kad tas papreefch ir tizis pamanits, waj pumpji zaur fuga strahdaschanu ir palifusch wairak neklahri, un kahdi lihdselki ir tifusch isleetoti, lai pumpjus atkal waretu klahret. Lai schurnals nesaudetu uftizibu, tad nedrihft neko rakstit rindu starpâs; tapat ari nedrihft nekâ iskast, un isstriket drihft tikai tâ, ka lai isstriketee wahrdi wehl ir lasami.

Tahatais protests, tà wina Anglija nofan, un sem kura no faukuma tà isleefas teef domata ferklahrunga, ir no kapteina un no fuga laudim jaapswehr. Schis fuga kauschu swehrasts teef no dascheem schahdâ sinâ saprafts: Ferklahrunga ir nelaimes atgadijeenâ islitschana no kapteina puses. Kuga laudis, kuri no kapteina teef peesaukti, un kuri, tapat tà winsch pats teef apswehrinati, par augschejo atstahstijumu faturu ir masaf ka leezineeki eestatami, bet ir eestatami wairaf tà leezibas palihgi, knreem tapehz ari naw jaapswehr ferklahrunga nsdotâ notikuma pateefba, bet ir jaapswehr tifai tas, ka wini neatrod netahdu eemeslu kapteina isteitschanam nensitizetees un ta wineem naw nefas sinams, kas kapteina isteikumeem runatu preti. Schai isskaidroschanai juristi rnnâ preti daudskahrt; bet jaewehero tas apstahstis, ka nelaimes atgadijeeni noteef pa leelakai dafai tahdâ laikâ, tad fuga kauschu weena puse gut, tad sche islitaais isskaidrojums ir pilnigi pareifs.

Wehl ir dands ziti fwarigi punkti, par fureem kapteinim wajaga list taißt protestu, par peem. tad fugis nonahf lahдина eenemschanas ostâ un lahдина dewejs nolihgta lahдина negrib dot. Seb ja lahдина fanehmejs leedsas lahдинu peenemt, tapehz ka lahдинsch ir samaitats, jeb ari zitu tahdu eemeslu deht winam nepatihf u. t. t. Par pahrsleezigu fwaru un mehru n. t. t. protests ir taisams lahдина eenemschanas weetâ, pee kam ari konnosementâ ir jaeraksta sekoscha klausle: „parastits ar protestu deht pahrsleeziga mehra“.

Juhras protests un ferklahrunga Anglija.

Pastahwoschai juhras protesta sagatawoschanas kahrtibai Anglija ir dands trahkumu.

I. Protests war iffatrâ laikâ pehz fuga nonahfchanas ostâ tist taißt, zaur to kapteinam un rehderam jeb zitam pee fuga interestam personam ir laika uu isdewibas deesgan, sawâ starpâ farrnnatees un pahrspreest un ja wineem ir netihri nodomi, tad wineem ir eespehjamis pascheem jeb ari zaur wina adwokateem isgatawot dokumentu, kurfch ir derigs wina netihreem nodomeem.

II. Tapat ari eerunas pret to, tà ferklahrunga teef ustaita, ir wifai fwarigas. Pa leelakai dafai teef protests, eekam ta leeta nahf pee notara, zaur kaut tahdu personu usrakstits, kurai war gan buht

pilnigi nesinami notikumi žetojuma laikā, bet kurai varbūt ir kāda interese pēdē protesta pamatuma un tapēc nāw bēspartējiga.

III. Tapat ari ir jātaisa ēerunās sīhmejotēes uš protestu uš-
taisādamo notaru; wīnšch peeder pē tāš kauschu schkiras, kuru schini
amatā ir kōti dandš, un nō kureem īffatris, kuru tīf patīktos pēnemt,
tīšpat labi protestu waretu uštahdit. Ja nu tahds kaptēis, kurešch grib
uštahdit nepateesu protestu ar notikuma sagrosīschanu, nahk pē weena
nō schahdeem notareem, kāhda wara tad ir schahdam notaram rokās,
aīsfargat lai protests netīktu ušnemtš tahdā jehdseendā, kā to kaptēinis
wehlas? Nō tahds notars war darit, ja winam želtos pat schaubas
par to, kā kaptēina īsteikumi nāw bijušchi pateefigi? Wīnšch war
gan pēprastī schurualu, bet winam nāw teešba kaptēini pēspēest
schurnalu preefšchā rahdit; wīnšch war gan tos kaudis nōšlauschinat,
kurus winam kaptēinis ir preefšchā stahdijis, bet winam nāw teešbas
to kuga kauschu aizinat preefšchā, kuru kaptēinis nāw atwedis, un pat
ir wehl jāschaubas par to, waj wīnšch tos nō kaptēina atwestos kaudis
drihšt nōšwehrinat.

Schahdu ueapmeerinoschu apstahktu īsnahkums ir tas, kā fer-
klahrunga Anglijā preefšch wīseem praktīskeem noluhkeem ir maswehrtiga.

Apstātīschana nō lectprateju pušes (Besichtigung).

Preefšch lahdiņa apstātīschanas wajadsetu nēmt tīrgotajuš jeb
produktu mēkklus, kuri ēelahdeto pretšchu dabu labi pasīhšt. Ja
lahdīnšch wehl atrodas kugī, tad ir ēeteizams uš apstātīschanu ušaizinat
kahdu kuga kaptēini, jeb ari kahdu zitu personu, kura kugnēezībī labi
pasīhšt.

Tahdu personu, kuram pē lahdiņa ir kaut kāhda dalība, par
apstātītājēem nedrihšt nēmt. Apstātīschana uš kuga ir jāisidara
ēekam prezes wehl nāw attaisitas wakā, jeb nāw nō weetas
kustīnatas. Kaptēinim pašcham wajadsetu tur klahst buht.
Stahdes daba, waj wīna ir īzēhklusē zaur nepareisu stauwešchanu
jeb garnēšchanu, zaur šwaigu jeb šahls uhdēni, jeb zaur kaut kāhdeem
zīteem ēemeslēem, ir fēwīschki ēerakstama par schim šlahdem ušnēmamā
apstātīschanas protokolā (Besichtigungs-Protocol). Ja baidas
kā lahdiņsch ir apstahdētš, tad pē luhktu attaisīschanas ir tapat ap-
stātīschana wajadšiga.

Par ſtauwefchanu.

Rapteina peenahkums ir par to gahdat, ka wiſt rihti preekſch lahdina eenemſchanas un iſdoſchanas ir kreetni, ka ari par to, ka ſtauwefchana teef iſdarita pehz juhrneekn paradumeem (nach Seemanns-gebrauch) un ari tan̄ atgadijeena, ja ſtauwefchana teef iſdarita zaur ſewiſchkeem ſtauwereem.

Rapteininim ir par to jaruhpejas, ka fugis neteef pahrlahdets, nn ka winam ir wajadſigais balasts un peeteekofchs garneerinfch.

Tapehz kaptelinim ir tikai jaruhpejas par kreetnn ſtauwefchanu pehz juhrneekn paradumeem, bet ne wiſt par abſolutn pretſchu labu ſtauwefchanu. No kaptaina neteef taiſni praſtſ, ka ſtauwefchana tiftu iſdarita faſtanā ar eelahdejamo pretſchu ihpaſchibam, bet no kaptaina teef weenigi praſtſ, ka ſtauwefchana teef iſdarita rihtojotees pehz wiſpahrigeem juhrneeku paradumeem, pee kam ari tas apſtahllis ir jaeewehro waj kaptelinim ſinamo traufu ſaturſ ir bijis paſiſtamſ, jeb ſchim ſaturam wajadſetu buht paſiſtamam. Sihmejotees uſ augſchā iſſazito, kaptelinim prezes fugi ir ta jaeeweto, ka lai weena preze otras neapſtahde un tad ari ta, ka lai ſchis prezes zetojumā neteef apſtahdetas, p. peem. zaur juhras uhdena eefuhſchanoſ. Rapteininim prezes ta ir japeeſtiprina, ka lai pee ſtipraſ fuga kuſteſchanaſ prezes neteef ſchnrp nn turp ſwaiditaſ.

Rapteiniſ neteef atſwabinats no atbildibaſ, ka ſtauwefchana, ta ari garneerina liſſchana teef iſdarita zaur ſtauwereem jeb ſwehryinateem ſtauwereem, kuri kaptelinim ir japeenem pehz tās ſemes liſtumeem, jo ari ſchini atgadijeena kapteniſ paleek ſtauwefchanaſ kungs, kura winam ir japahrſkata un jawada. Tikai tan̄ atgadijeena kapteniſ nebuhtu atbildiſ, ja winſch waretu peerahdit, ka ſtauwefchana ir tikuſe nekahrtigi iſdarita, neklatotees uſ to, ka winſch laiſus ir runajiſ preti tahdai ſtauwefchanai un ka winſch nekahdas palihdſibas pret nepareifaſ ſtauwefchanaſ iſdariſchanu naw warejis dabuht. Tas patſ ir ſakamſ, ja ſtauwefchana ir tikuſe iſdarita zaur lahdina deweja paſcha ſtauwereem. Ja kapteniſ ir runajiſ preti truhzigai ſtauwefchanai un garneſchanai un par to ſem apſtahktem ir paſinojiſ lahdinu dewejeem un ja neklatotees uſ to, ſchahda truhziga ſtauwefchana un garneſchana ir tikuſe iſrihtota un par labu peenemta, tad ſinamſ ſchini atgadijeena kapteniſ no atbildibaſ ir atſwabinats, tapehz ka winſch wiſn ir darijiſ, kaſ bija wina ſpehkā preekſch truhzigas ſtauwefchanaſ no- wehrſchanaſ.

Preekſch apſlahdeſchanaſ apſkatiſchanaſ uſ fuga teef nemti diwi fuga kapteini, jeb ja nu tahdn trnhſt, tad nem zitaſ kompetentaſ perſonaſ; naw preekſchâ rakſtiſt, ka buhtu janem loida agentî, bet ka ſcheem ir paraſti daudi peedſihwojumi, tad paraſti tee teef nemti. Apſkatiſtajn peenahnuſ ir par notifuſcheem apſlahdejumeem un ſaudejumeem uſnemt protokolu, un pehz tam, kad reparatura ir tiſuſe iſdarita, wineem ir jaſaſtahda protokola par to, ka ſchi reparatura ir iſdarita. Scho protokolu noſanz par rewifiſjaſ protokolu un kapteinim no wina wajaga preekſch ſewiſ iſgatawot diwuſ apleezinataſ ekſemplaruſ.

Pee koka lahdiſneem, kuri ſaſtahw no baſkeem n. t. t. nn kuri zaur juhraſ uhdeni newar tiſt apſlahdeti, daſchâſ Seemel juhraſ oſtâſ teef no kapteina praſtiſt, lai winſch taiſa ſerklahrungn, un iſleekâſ, ka ſchahdſ praſtjumuſ teef praſtiſt tiſai tapehz, lai no kapteina lahdaſ pahra markâſ dabnhtu iſſpeeſt; jo ja kapteinis ſerklahrungaſ netaiſa, kahda ſerklahrungaſ nſtaiſiſchanaſ taſſchu ir ſaweenota ar iſdewumeem, tad ka atlihdſinajumuſ par to teef iſdaritſ atwilnuſ no wina fraſtiſt naudaſ.

Schahda lahdiſna deweja rihtofchauâſ ir noſauzama par neſreetun. Lahdiſna dewejaſ ir tiſai tad teeſiba praſtiſt no kapteina ſerklahrungaſ, ja winſch war peerahdit, ka winam zaur to naht kahdſ labumuſ. Ja lahdiſna dewejaſ naw neſahdu ſaudejumuſ zeetiſ, tad winam naw teeſiba praſtiſt ſerklahrungaſ nſtaiſiſchanaſ.

Peterburgâ teef daudſfahrſt pehz notifiſchâſ fahrtigaſ lahdiſnn iſleſeſchanaſ no kapteina praſtiſt, lai winſch noleek ſerklahrungn un pat tahdâ atgadijeena, kad lahdiſch ir tiſiſ iſdotſ pilnigi neapſlahdetſ. Paraſti taſ teef weenumehr praſtiſt tad, kad lahdiſch teef ſuhtitiſ uſ ſemeſ eekſcheeni, uſ Maſkawu u. t. t. St ihpaſchi tapehz, lai agentu newaretu darit atbildigu par to, ja lahdiſch pee tranſporta uſ tureeni tiſtu apſlahdetſ, jeb ari ja kaſ no lahdiſna tiſtu noſagtſ. Neſkatoteeſ uſ to, ka ſerklahrunga teef iſdarita weenigi agentam par labu, tad tomehr iſdewumi par ſerklahrungaſ uſtaiſiſchanaſ ir janefſ kngam, kaſ naw pareiſi.

Trefchà nodata.

Frakts naudas eekafefchana.

Ir eeteizams, ka kapteinis preekfch lahdina isdoschanas ostà mehgina dabuht pehz eefpehjas nstizama meklera jeb korrespondenta adreß. Ar to noluhfu winam wajaga aptaujatees pee kapteineem, kuri tanì ostà agraf jaw ir bijufchi, jeb ari no kant kahdas zitas perfonas padomu. Schahda aptaujaschauàs ir nepeezeefchami wajadfiga, eewehe-rojot tàs daschadas usanzes, daschados muitas nofazijumns u. t. t.

Pee lahdina lefchefchanas un frakts naudas eekafefchanas der tas likums: dewums pret dewumn (Zug um Zug). Ja tirdsneeziabas nams ir tahds, us to war palaištees, un ja prezes teef nofrautas kahdà spihkeri, tad fewifchfu nodroschinaschanas lihdselku naw wajadfigs. Bet zitadi ta leeta ir, ja tirdsneeziabas nams naw nstizams un ja prezes teef fuhhtitas us semes eefcheni. Schahdos atgadijeenos ir kapteinam teeßba un daudsfahrt pat wina peeuahkums praßt frakts naudas nodroschinaschanas. It fewifchki winam us fcho ir jagreesch wehriba tanis atgadijeenos, ja winam ir praßjumi par gufamam deenam u. t. t., jo schahdu praßjumn ispidlifchana daudsfahrt noteef ar leelam gruhtibam. Ta tad ir eeteizams, tanis atgadijeenos, knrà leeta naw droscha, praßjumns nodroschinat, pee lam spihkeros eeliftàs prezes war list apfihlat u. t. t.

Frakts ir maksajama wispirmà fahrtà us konnofementa pamata, us tsharte-partijas pamata tikai tiktaht, ziktahf tsharte-partijas no-fazijumi konnofementà ir tiknfchi nsæemti, jeb konnofementà us wineem ir tizis norahdits, un tad frakts nauda teef maksata us tsharte-partijas pamata, ja konnofementi nemas naw tiknfchi isgatawoti. Frakts naudas maksafchanai, kuru lahdina fanehmeji zaur pretfchu fanemfchann ir peeßpeesti famakfat, likumu grahmata nostahda blakus, bes fahnn maksajumeem kà primage kaplakas, ari gufamu naudu.

Anglijà gan tas tà ir, kà rehderam jeb kapteinam naw likumigas apfihlafchanas teeßbas us fugi atraßdamos lahdinu preekfch Gaut-frakts jeb gufamam naudam; tomehr kapteinim fchi teeßba buhs, ja tsharte-partijà to tà ir nolihdñis; tas patš ari ir derigs sihmejotees us kon-nofementa ihpaschneeka prezem, ja winfch zaur konnofementa faturu tsharte-partijas nolihgumeem ir padewees.

Frantschu likumi gan kapteinim nedod tàs teeßbas, leegtees lahdinu isdot, kamehr frakts nauda naw famakfata, bet kapteinim ir teeßba list prezes noguldinat lihds kamehr maksafchana ir tikufe is-

darita. Zitu semju lifumos ir nofazīts, ka kapteinam peenahķas pirmajam usfahķt ar lahdina isdosķann.

Ja kapteinis un lahdina ķanehmejs newar par to weenotees, us ķahdn wiķķi ir jaispilda wiķpahrigais noteikums, dewums pret dewumu tad par to atrodas lifumos nofazijumi: Ja kapteinis un lahdina dewejs newar weenotees par to, us ķahdu wiķķi ir jaispilda ķķis nofazijums dewums pret dewumu, tad kapteinam peenahķas lahdinu isdot, tikliķķs ka lahdina ķanehmejs to no wina peķķ frakķs grahmataķmaķķajamo fumupeepeenahķigāķteefas jeb eestahķes ir deponejis.

Pee ķugu peeķrakķeķķanam us aķķķemes oķtam meķķķ rehķeri nolihķt aiķķeķmmu (Vorsķuķķ) us frakķs rehķina preeķķ isdewumu ķegķķanas lahdina eekemķķanas oķķā. Peķķ daķķu semju lifumeem ķķa aiķķeķmuma naw wajadķķģ atmaķķat atpaķķ, ja ķeķķjums ķtrandekķķanu jeb ķawariju deķķ newar taķķ nobeigķķ, un pat taķķ atgadiķķenā ne, ja no ķuga buķķtu peeteekokķi tizis isķķahķķķ preeķķ ķķi aiķķeķmuma atliķķķinaķķanas. Atpaķķat maķķaķķana ir tikai ja isdara taķķ atgadiķķenā, ja lahdina dewejs ar kapteini to tā taķķni ir nolihķķķis.

Ja lahdina ķanehmejs peeķķla kapteinam galwoķķķanu par to, ka frakķķ nauda tikķ ķamaķķata, tad kapteinim naw wajadķķģ us to eekaiķķees. Frakķķ nandas eekafekķķana teek paraķķi isdarita ķaur meķķķeri, ķet wiķķos taķķķos atgadiķķenos, ķnr us meķķķeri newar paķķaiķķees, kapteinim paķķķam par to ir ķaruhķķeķas. Un it iķķpaķķi kapteinim ir briķķw, naudu pee ķirgotaja paķķķam ķanemt. Rehķķinus ir wajadķķģ ķmaķķi iķķķatit ķauri, ķo nereti naķķ preeķķā ka rehķķinos atrodas rupķas ķķuhķas kapteinim par ķķahķi. Siķķeķķotees us frakķķ naudas nodroķķķinaķķanu peeteek, ja lahdina ķanehmejs paķķwew konķnoķementķķ us kapteina waķķrķa, ķaprotams tikai taķķ atgadiķķenā, ja preķķes weķķl atrodas ķķiķķķeri un naw ķaw paķķrķķotāķ trefķķai perķķonai.

Ja frakķķ nauda teek maķķķata ar ķweķķķu naudu, tad ir derigķķ tas ķurķķ, ķurķķ biķ taķķ deenā ķad frakķķ naudu naķķķas ķamaķķat. Ja maķķaķķana teek isdarita ar weķķķeķem, tad wajaga ķemt labus approved-weķķķus un newiķķ lahdina deweķķa, jeb lahdina ķanehķeķa aķķeptus. Ķapat newajaga us to eekaiķķees, ka frakķķ nauda ir maķķķajama peķķ diwi jeb triķķ meķķeķķeķem, jeb ari us ķinamu laķķķu peķķ lahdina isdosķķanas, ķet waj nu pee leķķekķķanas jeb leķķekķķanas laķķķā.

Brāķķjumus par taķķķaķ ķuķamām deenam, ķā ari us lahdina ķriķķtoķķo daķķu ķawariķķas = groķķķes kapteinis, peķķ Waķķķu ķirķķķ neķķiķas lifumeem, waķķ ķaur to nodroķķķinat, ka wiķķķ lahdinu atķķur atpaķķat par ķiķķu. Wiķķpahrigi wajaga ķeeti peetureķķes pee ta

pamata lifuma, ka kapteinis drihtst apkihlat lahdiu par ſaweem praſijumeem frakts naudas, hawarijas naudas un tahtak guſamu deenu atlihdsinaſchanas ſinā u. t. t., un weenalga, kurā ſeme fugis neatraſtoš. Œhis ir ſtarptautiſtais pamata lifums, Angliju iſņemot. Daſchadu eemeſlu deht ir eeteizams, ka guſama nauda teef eefafeta katru deenu un it ihpaſchi ſeſtdeen ari preekſch ſwehtdeenas. Tahdos atgadijeenoš, kur tirgotaja mantas apſtahtki naw teizami, tas ir pat kapteina pee-
nahkums.

Suhdſiba deht ſliktas pretſchu atdoſchanas war tiht iſdarita tikai pehž frakts naudas ſamaſfaſchauas, jo frakts nauda jau bij ſamaſfajama, bet lahdiu ſanehmeja praſijums wehl ir iſſpreeſchams. Tomehr lahdiu ſanehmejs war pee pretſchu ſanemeſchanas no ſweſcheem fugeem praſit, lai frakts nauda teef pee teefas deponeta. Iſnehmuma gadijumā kapteins dabu frakts naudu par tahdām prezem, kurās iſlahdeſchanas oſtu naw ſaſneeguſchas un it ihpaſchi:

- I. Rā ſaut-ſrakti, par kuru mehs jau runajam;
- II. Par prezem, kurās apſlahdejumu deht notes oſtā wajaſdeja pahrdot, un it ihpaſchi:
 - a) pilnu ſrakti, ja fugis ar žitām prezem žetojumn nobeidš;
 - b) ſrakti ſamehrā ar nobraukto žetu, ja žetojums notes oſtā ir tiziš nobeižts; ſcho noſauž par diſtanžes ſrakti;
- III. Par prezem, kurās preekſch wiſpahrigas glahtſchanas ir tiſuſchas par malu ſweeſtas, un it ihpaſchi tā ka punktā a un punktā b ir ſažižs;
- IV. Par prezem, kurās lahdiu dewejs jeb lahdiu ſanehmejs negribedams fuga galigu iſlaboſchann notes oſtā nogaidit nem atpaſak; ſchini gadijumā ir pilna ſrakts nauda ſamaſfajama, lihds ar hawarijasgroſſes maſſas daku, kura uš ſchim prezem kriht; tomehr ja lahdiu dewejs ſchis prezes nem atpaſak, tad kapteinim wajaga atpraſit atpaſak wiſuš konnoſementuš, jeb ari no lahdiu deweja ir jadabu peeteekofcha droſchiba, ka konnoſementa ihpaſchneekš nepraſiš no kapteina konnoſementā nſdotas prezes. Paradums kapteinim atlihdsinat diſtanžes ſrakti, paſtahw weenigi uš žetſemeš. Angliž ſchahda paraduma naw un diſtanžes ſrakte teef maſſata weenigi tanī atgadijeenā, ja fugis no eenaidneeka teef nowemts uu prezes teef atdots atpaſak. Pehž angļu lifumeem ir kapteina peenahkums, ja wina fugim japaleek notes oſtā, prezes uš ſawa rehkina noſuhtit lihds lahdiu iſdoſchanas oſtai, par ko kapteins dabu pilnu ſrakts naudu.

Ja kapteins fuga newar dabut — un tà tad lahdinsch paleet notes ostâ — tad ari winsch nedabu distanzes fraktes. Sche klagt ir japeeshme, ka lahdina dewejam ir jamakfâ distanzes frakte par nobrautto zefa gabalu, bet ne augstak ka pretschu isglahbtâ wehrtiba ir. Par pretschu „isglahbto wehrtibn“ war tikai eestatis to wehrtibu, kura pehz glahbschauas makfas atwillnma paleet pahri. Ur ziteem wahrdeem: lahdina dewejs atbild tikai par glahbschanas makfu, ka ari par distanzes frakti tiktahl, zif isglahbtâ wehrtiba sneeds. Winam wispirms ir jafamakfâ glahbschanas makfa un tad, tiktahl ka isglahbto pretschu wehrtiba wehl sneeds, winam ir jafamakfâ pilna distanzes frakte. Lahdina dewejam paleet tas, kas pehz glahbschanas makfas segschanas un bes distanzes fraktes wehl atleet pahri. Saweenotâs Walstis ir tas pamata likums, ka distanzes frakte parasti neteet makfata, bet gan teet makfata tahdos atgadijeenos, ja starpostâ prezes no laba prahta teet nemtas atpakaf; bet ja schahda pretschu fanemschana ir notikuse zaur peespeeschauu, tad distanzes frakte neteet makfata. Gandrihs tas ir gluschi tapat ka Anglijâ. Ja grib dabut teefbu us distanzes frakti, tad to ir wajadsigs fewischki zaur jaunu kontraktu starp kapteini un tirgotaju nolihgt, un pee tam ir gluschi weenalga, waj schis kontrakts buhtu tizis uorakstits, jeb ari no abpusejas rihkoschauas wihjes buhtu bijis redsams. Pee peesrakteschanam turp un atpakaf, kur tscharte-partijâ parasti teet nolihgts, ka frakts nauda teet makfata weenigi tikai par atpakaf lahdinu un lahdinsch turp ir jawed par brihwu, wajadsetu tscharte-partijâ bes tam nolihgt, ka tanti atgadijeenä, kad kaut kahda eemeßla deht frakts naw atpakaf dabujama, jeb atpakaf weschana neteet isdarita, par lahdina noweschanu turp ir jafamakfâ puse no wifas nolihgtâs frakts naudas.

Obserweschanas un tihrischanas karantene.

Teet isschkirtas diwejadas karantenes, un it ihpaschi obserweschanas un tihrischanas karantene. Obserweschanas karantene ir weeglata, uu winu war isgulet katrâ ostâ, kamehr tihrischanas karanteni war isgulet tikai fewischkâs preeßch tam isredsetâs ostâs. Karantenei padotais kugis stahw sem karantenes eerehdnu usraudßibas. Us wina teet uswillta dseltena flaga un satikfme us schahdeem kugeem ir pee zeefcha foda aisleegta. Likumi par karanteni ir gandrihs katrâ semê zitadi; bet wisstingraf wini ir Spanijâ, Portugalijâ un dauds Widus juhreas ostâs. Ja kugim ir jaeet us weenu no schim ostam un it ihpaschi ja kugis ir nahtdams no Deenwidus Amerikas un

Wakara Indijas ostam, wiensch nekad nedrihst peemiršt panemt lihdſi no lahdina isdoschanas weetas konsula apleezinatn weselebas paſi. Rugeem, kuri naht uſ Wahzijas ostam, it ihpaſchi ja tee ir Wahzijas kugi, tihriſchanas karantene ir jaisgnſ Sweedreem peederoſchâ Gorſoe oſtâ, netahlu no Wingo. Uſ tureeni par peemehrſn teef raiditi kugi, kuri naht no dſeltenâ drndscha ostam. Tahdas pat karantenes tihriſchanas oſtas wehl ir: Minorca, Malta, Christiansund, Vigo — Spanijâ, netahl no Dporto u. t. t. Tâ ka tihriſchanas karantene pa leelakai dakai welkas no 4 lihdſ 6 nedetam, tad kapteinim wajaga mehginat wiſu to nowehrſt, zaur to ſchahda tihriſchanas karantene wiſa kugim waretu tapt uſliſta. Preeſch tam par wiſam leetam ir wajadſigs, ka kapteins iſeeschanas oſtâ no peederoſcham teesam leef iſgatawot weselebas paſi. Ja tikai dandſ maſ ir eespehjamſ, tad wiſam zetojuma laikâ wajaga mehginat nowehrſt, lai kugim nebuhtu jae-eet tahdâ oſtâ, kurâ ir lipigas ſlimibas. Pee frakts noſlehgſchanas kapteinim ir jagreesch uſ to wehriba, waj oſta, kurâ ir lahdinſch jaeenem, ari ir weselega. Lai waretu peerahdit, ka eenemtais lahdinſch nenahſ no tahdas oſtas, kurâ ir lipigas ſlimibas, ſem apſtahtkeem ir nepeezeeschami wajadſigs, ka kapteins iſnem apleezibn par to, kur eelahdetâs prezes ir zehluſchâs.

Karantene daſchjâs Amerikas oſtâs.

Ja kugis ir peeſrattets no Wakara Indijas uſ Wilmiugtonu, tad kugim Wilmingtonâ ir jaisgnſ karantene, ja zetojuma ilgums naw bijis pahri par 15 deenam; tomehr kapteinim teef atkauts no-braukt uſ Wilmiugtonu deht frakts noſlehgſchanas.

Ja kugis naht no Braſilijas, eedams nſ Amerikas Sarweenotâm Walſtim, tad ir eeteizamſ, ka kugis ee-eet Barbados oſtâ un ſche iſnem weselebas paſi. Kugim zaur to iſzeldamees iſdewnmi un laika noſaweschana ir koti ne-eewehrojami. Schi oſta teef paraſti ari apmekleta no frakts mekledameem kugeem, kuri uahſ no Braſilijas, Kapſtates u. t. t.

Baltimore ir karantene ſinamos mehneſchos koti ſtingra. Schini oſtâ ir bijis kugeem jaisgnſ wairak deenas; karantene tapehſ ween, ka kajite, ruſſis, un wiſpahrigi wiſſ kugis ir bijis koti netihrâ ſtahwolli. Filadelfijâ teef waſaras mehneſchos iſpehtits pumpja uhdens; ja nu teef atraſts, ka pumpja uhdens ſmird, tad par kugi teef nolemta karantene uſ wairak deenam. Laſmani jau paraſti kapteinus dara uſ to eepreeſch uſmaniguſ.

Betortà nodatà.

Frakts nolihgumi kara laifos.

I. Ir deesgan fwarigi preefsch kapteina, ka winsch ir ffaidribà par to, kas ir ar tahdeem frakts nolihgumeem, kuri eepreefsch kara eefahfschanas ir noslehgti, bet wehl naw tikufchi ispilditi.

II. Rà ir ar tahdeem frakts nolihgumeem, kuru ispildisjana paschlait teef isdarita.

Ja frakts ir uoslehgta, bet uolihgums wehl naw eefahfts ispildit, tad tiklab lahdina dowejam, ka ari kapteinim ir teefiba, bes nekahdas atlihdsinajuma maksaschanas, no frakts nolihguma atteiktees. Tomehr sche ir labi jaewehero, ka schahdos atgadijeenos ir jaewehero un jarischojas pehz tas jemes lifumeem, us kureeni fugin buhtu jaet. Anglija par peem. newar no frakts kontrakta atfazitees, bet lifums sche taifni prasa, ka prezes ir us islahdeschanas ostu janowed.

Wisparigi lifumi schai sinà nosafa: it katrai pusei ir teefiba no nolihguma atfazitees bes peenahfuma maksat atlihdsinajumu:

1. Ja eepreefsch zetojuma eefahfuma us fuga ir uslifts embargo, t. i. fugin no waldibas ir tizis aisleegts isheet, jeb fugis ir tizis apfihlats preefsch tam, lai winsch kalpotu waldibai, jeb kahdai fwe schai warai, ja tirgoschanas ar islahdeschanas ostu ir aisleegta, ja lahdina eenemschanas jeb isdoschanas osta ir blofeta, ja to pretfchu isweschana ir aisleegta, kuras pehz frakts kontrakta fugi ir eelahdejamās.

Wifos preefschejos atgadijeenos waldibn nosazijumi tifa tad dod teefibu no nolihguma atfazitees, ja ir eemeffis domat, ka schee nosazijumi pastahwes ilgaku laitu;

2. Ja preefsch zetojuma eefahfuma iszetās karfch, zaur kuru fugis jeb fugi eelahdejamās prezes, jeb abi diwi wairs newar tift eefkatiti par brihweem un war nahft breefmās no eenaidneeka nonemteem.

Ja pehz zetojuma eefahfschauas noteef weens no preefschejeem atgadijeeneem, tad ifkatrai pusei ir teefiba no nolihguma atfahptees, bes ka winam par to buhtu kahds atlihdsinajums jamaksa.

Bet ja weens no augfchejeem atgadijeeneem ir notizis un pastahw, tad ir wajadsigs eepreefsch atfahpfchanas no nolihguma uoteifumeem, gaidit us zetojuma kawefku nobeigfchanas, t. i. us kara

beigschanos 3 lihdj 5 mehneschi, statotees us to, waj fugis atrodas Giropas, jeb Ahr-Giropas ostâs. Ja kapteinis sinu par kara eesahkumu ir dabujis pa ustureschauas laiku lahda ostâ, tad gaidischanas termins eesahkas no tās deenas, kurâ sina ir tikust dabuhta, bet ja kapteinis sinu par kara eesahkumu ir dabujis us juhras, tad gaidischanas laiks eesahkas no tās deenas kurâ fugis pehz sinas dabuschanas ir safneedjis pirmo ostu. Ja truhst zitada uolihguma, tad fuga islahdeschaua uoteef tanî ostâ, kurâ fugis atrodas tanî laikâ, kad ir tizis isdarits pasinajums par atfahpschanos no frakts nolihguma.

Par nobraukto zefojuma gabalu lahдина dewejs ir peespeests maksat distanz-frakti.

Ja fugis notikuscho kawektu deht ir atgreesees atpatat us lahдина eenemshanas ostu, jeb us zitu lahdu ostu, tad pee distanz-frakts aprehinaschanas teef distanz-frakts maksata par to distanzi, kuru fugis ir taisijis lihdj lahдина isdoschanas ostai wistnwat stahwosham punktam, kuru fugis ir bijis safneedjis.

Wifos schahdos atgadijeenos kapteina peenahkums ir ari preefsch un pehz atfazischanas no frakts kontrakta par lahдинu us to labako ruhpetees.

Ja fugim, pehz tam kad winsch lahдинu ir eenehmis, augschâ peemineto kawektu deht ir japaleef gulot lahдина eenemshanas ostâ eepreefsch zefojuma eesahkuma, jeb ari pehz zefojuma eesahkuma ir japaleef gulot lahda starp jeb notes ostâ, tad wif isdewnmi par fuga ustureschanos teef isdakita pehz hawarijas-groffes pamateem, starp fugi, frakti un lahдинu, weenalga waj pehz tam frakts nolihgums teef atzeltis jeb ari pilnigi teef ispidits. Pee ustureschanas isdewnmeem teef peeskaititi fuga kauschu algas un usturs pa ustureschanas laiku, kâ ari isdewumi par dsihwokli preefsch fuga laudim us semes, ja fuga laudis naw warejuschi us fuga palitt, tapat ari lescheschanas un lahdeschanas isdewumi lihdj ar spihkera ihri, tanî atgadijeena, ja lahдинu wajadseja isleschet ta eemesla deht, kapehz fugis bija eesehgelejis notes ostâ. Isdoschanas pee eesehgeleschanas un issehgeleschanas ir tikai tad pee hawarijas-groffes peeskaitamas ja schi kawekta deht ir tikuse usmekleta notes osta. Ir ari weenalga preefsch hawarijas-groffes usstahdischanas, waj lahдинsch ir neutrals ihpaschums, t. i. tahds, kuru karâ war jeb newar nonemt.

Angtu likumu prateji apgalwo, kad ta tscharte-partijas klausese, pehz kuras tehniinees eenaidneeku rihtoschanas kapteini atwabina no zefojuma turpinaschanas, tikai tad ir spehka, ja pate Anglija stahw karâ. Tapat ar fuga ee-eeschana ostâ deht kara breezmam neesot wijs

eenaidneeka rihfoschanas, bet kapteina un tapeh3 tad ari Angtu tir-gotaji prasa, lai lahdim3sch tiftu nogahdats bes uskaweschanas Anglijâ par nolihgto frakts sumu. Tapat Anglijâ ari schahdos atgadijeenos neteek maksata distanz-frakte. Ja nu nonahf3chanas osta zaur eenaidneeku ir bloketa, tad ir wi3dro3schaki, ja win3sch ee-eet tuwakâ neitralâ ostâ un no schejeenes sagaida konnosementâ peeminetâ lahdiina fanehmeja usrahbijumus un rihfojumus. Ja winam par lescheschanas ostu teek usrahdita tahda osta, kuras usanzes frakts maksaschanas sinâ winam naw passistamas, tad kapteinis davis labi, ja win3sch wi3slabati zaur sawu rehderi jeb korrespondentu eewah3s sinas par frakts naudas maksaschanas kahrtibu. Ja p. p. fugim buhtu jaeet us lahdiina lescheschanu us kahdu Angtu ostu, jeb us tahdu ostu, kura frakts maksa teek isdarita peh3 Angtu usanzem, tad waretu notift atgadijeens, kur wi3s zetojum3s buhtu isdarits par welti. Schahdu nosazijumu deht Anglijâ kapteini ir zeetnschi eewehrojamns saudejumus. Starp-tautiski peesfratteschanas nosazijumi, eewehrojot tagadejos tirdsneezibas un satifsmes apstah3kus, ir tapeh3 nepeezeeschami wajad3igi.

Parises kongresa nosazijumi no 1856. gada.

1856. gadâ Parises kongresâ no wi3am walstim isnemot Ameriku, Spaniju un Meksiku nolihgtee starptautiskee juhrneezibas pamata litumi ir sekofchi:

1) Kapereschana ir uu paleek atzelta.

2) Neitralâ fugu flaga glahbj eenaidneeka prezi, isnemot kara konterbandu. Par kara konterbandu teek eeskatitas wi3as tas prezes, kuras taisni preeksch kara weschanas teek leetotas, p. p. pulweris, swins, sehrs, salpeters, leelgabali u. t. t. Pee kara izjesschanas teek parasti no karu wesdamam walstim issludinats, kahdi preekschmeti ir usstatami par kara konterbandi. Anglijâ pee kara konterbandes parasti peeskaita mastus, sehgeles, taumerkus, it ihpaschi wi3u, kas ir wajad3igs preeksch fugu isrihfoschanas.

Ta tad peh3 augschejâ pamata lituma ir attauts naidneeka prezes eelahdet neitralos fugos.

3) Neitralas prezes, kuras ir eelahdetas sem eenaidneeka flagas sehgeledamâ fugi, newar tift apkihlatas. Ta tad peh3 schi lituma drihst eenaidneeka fugi tift eelahdetas neitralas prezes. Eenaidneeku fugis war tift nonemts, bet prezes nedrihst tift apkihlatas.

4) Blokades titai tad ir litumigi atsihstamas, ja winas teek ustructuretas no tif leela kara spehka, kursch ir peeteekofschs, eenaidneeku

teefcham atturet no tnwofchanàs peeftaftei. Schis preeffchraffts fa=protams ir derigs ari preeffch neitralas flagas, jo naidigi fugi drihft weennmehr tift nonemti, turpreti neitrali fugi tifai tad, ja wina ir lahdejufchi kara konterbandi, jeb ari ir gribejufchi blokadei zauri laustees.

Peekta nodata.

Par weffeteem un tas wajadfigafais no weffetu finibas.

Iffatru praßjumu, zittacht wina war pahrwehrt nauda zaur weffeli war pataift par ihstu pehz lifumeem stingri peedjenamu paradu. Dofchanai un nemfchanai mehds eet papreefchu nolihgums, furâ teef apfolits, kâ finamais weffelis tiks isdots, kahdâ wihfe winsch tiks isdots un kâ winsch tiks famakfats. Weffeta isdoschanas teeftba ir iffatram, furam ir atkauts taift lautfahdus uolihgumus, ta tad behrneem u. t. t. naw brihw isdot weffetus.

Pamata praßjumi pee weffeta ir fefofchee:

1) Weffeli pafchâ wajaga buht eerakftitam apfihmejumam, kâ tas ir weffelis, bet ja weffelis ir israftits fwefchâ walodâ, tad wina wajaga buht eerakftitam nofaukumam „weffelis“ tani walodâ;

2) Makfajamàs naudas fumas leeluma usdoschana;

3) Dàs personas jeb firmas wahrds, furai, jeb furas orderei weffelis ir famakfajams;

4) Laika usdoschana, furâ weffelis ir famakfajams. Samakf= fchanas laiks preeffch wifas naudas fumas war buht tifai weens un war tift nofazits waj nu us weenu deenu, jeb us preeffchâ rahdifchann auf Sicht (à vista), jeb us finamn laiku pehz preeffchâ rahdifchanas, jeb us finamu laiku pehz weffetu isdoschanas deenas (nach dato), us to un to tirgu (fahdus weffetus nofauz par turgus=weffeteem);

5) Weffeta isdeweja parakfts, waj nu wina pafcha wahrds jeb wina firmas wahrds;

6) Weffeta parakftifchanas weeta, mehnefcha deena un gada usdewums;

7) Dàs personas jeb firmas wahrds, fura weffeli famakfas;

8) Dàs weetas wahrds, furâ makfafchana ir jaisdara.

A. Paſcha, jeb ſauſais weſfelis.

Paſcha weſfelis ir paradu ſihme, kurā ir eerakstīts noſautums weſfelis un kurā weſſetu iſdewejs uſnemas weſſeta nehmejam ſa-
maſat naudas ſumu noteiktā laiķā patš perſonigi. Sauſa weſſeta
formulars wahzu walodā:

Bremen, den 30. Auguſt 1888.

Für Mark 200.—

Drei Monate nach dato zahle ich gegen diesen meinen
Wechsel an Herrn H. Weber oder an dessen Ordre die
Summe von

== Zweihundert Mark. ==

Werth empfangen.

Auf mich ſelbſt, zahlbar in Magdeburg.

Ludwig Ritter.

Latwiſki:

Bremenē, 30. auguſtā 1888. g.

Par 200 markam.

Trihs mehneſchi pehz dato eš maſſaſchu pret ſcho
manu weſſeli H. Webera kungam jeb wiņa orderei to
ſumu no

== diviſimti markam. ==

Behtibu ſanehmu.

Uš mani paſchu maſſajams Magdeburgā.

Ludwigs Ritters.

Preekſhejā weſſeli iſdewejs un ſamaſſatajs ſche ir weena un ta
pate perſona un weſſetu iſdewejs taņi pat reiſē ir atbildigs par
weſſetu ſumas ſamaſſaſchauu. Tahds weſſelis, kurā iſdewejs un ſa-
maſſatajs ir weena uu ta pate perſona, teeſ noſaukts par paſcha jeb
par ſauſo weſſeli.

Paſcha weſſeli neſtahw iſdewums ſamaſſaſchanu iſdarit zaur
zitu perſonu. Wiņſch teeſ noſaukts par „paſcha weſſeli“, tadeht kà
ſchahdā dokumenta atrodſchais weſſelu apſolijums ir iſdeweja paſcha;
par ſauſo weſſeli wiņu noſauz tapehz, kà ſchahds weſſelis neteeſ pahr

juhru suhtits. Paſcha weſſeli noſauz Anglija par „Promissory-note“ un Franzijsa par „Billet à ordre“ un Wahzijsa „der eigene (trodene) Wechsel“.

Tam wahrdam „weſſelis“ wajaga ſtahwet iſſatrâ weſſeli, jo zaur to weſſela iſdewejs padodâs weſſela ſtingrumam, t i. neno=leedſamam peenahumam beſ jeb taſhdâm eerunam weſſeli ſamaſſat. Naw peeteekoſchi ja weſſeli ſtahwetu titai tee wahrdi „Trate“ jeb „Prima“.

Bremene ir ta weeta, kur muſſu weſſelis ir tizis iſdots un Magdeburga ir ta weeta, kurâ weſſela ſuma ir jaſamaſſa. Wiſlabaki ir ja weſſela ſuma teek eerakſtita ar ſkaitteem um ar burteem. Weſſela ſumaſ ſanehmejs jeb parada dewejs ſchini atgadijeena ir H. Webers.

Sem weſſela noteſeſchanaſ laika ſaprot to laiku, kurâ weſſelis ir jaſamaſſa un ſchini atgadijeena, t. i. 30. now.

Ludwigs Ritters apleezina ar teem wahrdeem: „Werth empfangen“, ta wiſſch to weſſela ſumu ir ſanehmis.

Paſchn jeb ſauſee weſſeli naw pilnigi droſchi, un ſcho eeweſ-rojot, kapteinim par ſawu fraſts naudu nekahda ſina newajadſetu peenemt weſſeli, kuru lahdina ſanehmejs ir iſrakſtijis patſ uſ ſewi.

Iſſatram weſſela ihpaſchneekam ta teeſſba ſawas teeſſbas pehz weſſeles pahrdot zitam, kaſ teek iſſazits zaur: „an die Ordre“, jeb „oder an deſſen Ordre“. ſchi teeſſba paleek weenumehr, ari tan atgadijeena, ja ſchee wahrdi tituſchi iſlaiſti jeb iſſtrihketi.

B. Trate jeb wilftais weſſelis.

Wilfts jeb traſets weſſelis ir tahda paradu ſihme, kurâ atrodas apſihmejums: „weſſelis“ un kurâ weſſela iſdewejs uſdod otrai perſonai ſamaſſat treſchai perſonai naudas ſumu noteiktâ weeta un noſazitâ laika.

Traſeta weſſela forma:

Wahziſti:

Hamburg, den 2. Sept. 1883.

Für Mark 150.—

Einen Monat nach dato zahlen Sie auf diesen meinen Prima-Wechsel an die Ordre des Herrn C. Heine in München die Summe von

== einhundert und fünfzig Mark. ==

Werth empfangen, und stellen Sie auf Rechnung laut Bericht.

Herrn August Garbe
in Augsburg.

Ernst Günter.

Latwiški:

Hamburgā, 2. sept. 1883. g. Par 150 markam.

Weenu mehneš pehž datuma maksajat Suhš us scho manu prima weskeli C. Heine kuuga orderei Münchenē to sumu no

== Weenu simtu peeždesmit marku. ==

Wehrtibu šanehma, un leekat us rehķina pehž šinojuma.

August Garbe tgam

Augsburgā.

Ernst Günter.

Augschejais weskelis ir Hamburgā, 2. sept. 1883. g. isdots jeb trasets. Tā tad šchi wesketa notežeschanas laiks ir 2. oktobris. Wesketa sumas šanehmejs jeb remitents ir C. Heine kungs Münchenē. Zaur teem weskeli eerastiteem wahrdeem: „an die Ordre“ ir issazits, ka C. Heinem Münchenē ir teešiba, šawu teešibu, wesketa sumas eekasešchanu notežeschanas laikā pahrdot zitam. Wesketa isdewejs jeb trasants ir Ernsts Günters Hamburgā. Par augschejās wesketa sumas pareisu šamaksafchanu peenahķas atbildet, tiklab wesketa isdewejam, kā ari wesketa šamaksatajam, un ja weskels ir tizis indosets, t. i. ir tizis pahrdots no roķas roķā, tad ari indosenti ir atbildigi par wesketa pareisu šamaksafchanu. Tapehž ari šaka, ka trasets, akzeptets un indosets weskelis dod wisleelato drosķibn. Augtu walodā scho apsihņē ar wahrdeem „approved bill“.

Wesketa isdewejs apleezina ar teem wahrdeem: „Werth empfangen, und stellen Sie auf Rechnung laut Bericht“, ka winsch par C. Heinem isdoto weskeli, pee wesketa isdoschanas ir dabujis šamaksatu. Wesketa šamaksataja wahrds jeb firma stahw weskeli pa kreiso un wesketa isdeweja wahrds pa labo. Parakstu wajaga wesketa isdewejam isdarit ar pašķa roķu. Ja wesketa isdewejs ir tirgotajs, tad peeteek mīna firma, bet zitadi wajaga preeķsch un šamilijas wahrdu parakstit piluigi un it ihpašchi tā, ka wesketa isdewejs parasti šawu wahrdu raksta, jo wišs stahw atķarā no tā, waj wesketa isdewejs šawu wahrda parakstu atķal pašķst un atķķst.

Ja newis wesketa isdewejs, kā pee pašķa wesketa, bet šamaksatajs jeb trasats, wesketa sumas šamaksafchanu isdara, tad tahdu weskeli uošauz par wilktu jeb trasetu weskeli, jeb weeuķahršchi par trate. Augschejā weskeli trasants ir Ernsts Günters, kuresch wesk jeb trafe —

summu no fimts peezdesmit markam us trafatu Augustu Garbe un C. Heine dabu scho summu samakfatu, tà tad C. Heine ir remittents.

Wekfela duplikati.

Tà ka war atgaditees, ka wekfelis pee issuhtischanas war eet pasnŝchanà un tà ka daudŝkahrt teef wekfela weens ekŝemplars eesuhŝtits wekfela samakfatajam preekŝch atzepteschanas jeb peenemŝchanas nn tà ka daudŝkahrt gluschi tahdu pat wekfetu ekŝemplaru grib tahlaki pahrdot, tad wekfeli isgatawo parasti 2 jeb 3 weenlihdŝigos ekŝemplaros. Wilkta jeb trafeta wekfela isdeweja peenahŝums ir isdot wekfela nehmejam, ja winsch to prasa, wairaf weenlihdŝigu ekŝemplaru. Satikŝmè teef weenŝkahrŝchi israŝŝtitas trates, nosauktas par prima wekfeli, tadeht ka war jan nahŝt preekŝchà tahdi apŝtahŝŝi, zaur kureem duplikata isgatawoŝchana ir wajadŝiga. Titai us weenu ekŝemplaru teef wekfela ŝuma samakfata. Birmo ekŝemplaru nosauz par Prima=wekfeli, otru par Sekunda=wekfeli, trescho par Tertia=wekfeli.

Ja kapteins pats isdod wekfeli un it ihpaschi par to paschu ŝumu wairaf ekŝemplaru, tad winam iŝŝatris ekŝemplars ir jaapŝihmè ar wahrdeem: prima, sekunda, tertia; zitadi iŝŝatris wekfelis teef eesŝatits par patŝtahwigu paradu. Ir bijuŝchi atgadijeeni, kur tas no kapteina naw tizis eewehrots un rederim ir bijuŝe jaŝamakŝa trihsŝkahrtiga ŝuma no ta, kas winam nahŝtoŝ makŝat.

Preekŝchejais wekfelis ir prima wekfelis. Pee otra ekŝemplara ir japeeraŝŝta kŝaht tee wahrdi: „Wenn Prima unbezahlt ist“, tas ir latwiŝŝti: „ja prima naw ŝamakŝats“, nn pee treschà ekŝemplara ir japeerakŝta: „Wenn Prima und Sekunda unbezahlt sind“, t. i. latwiŝŝti: „ja prima un sekunda naw ŝamakŝati“. Jo iŝŝatris ekŝemplars ir derigs preekŝch wiŝeem un wiŝt der par weenu wekfeli.

Ja wekfela ŝumas ŝamakŝaŝchana us weena wekfela ekŝemplara ir notikŝŝe, tad zaur to tee ziti ekŝemplari pasaude ŝpehŝu.

Ta perŝona, kura weenu no wairakeem wekfetu ekŝemplareem ir eesuhŝtijuŝe deht atzepteschanas, ir peespeesta us ziteem ekŝemplareem uŝŝihmet, pee ka tas no wina, preekŝch atzepteschanas issuhŝtitais ekŝemplars ir dabujams, ka lai ŝcho ekŝemplaru waretu isdot tai perŝonai, kura preekŝch wekfetu ŝumas ŝanemŝchanas ir legitimejuŝes t. i. ir peerahbijuŝe, ka wina ir ta ihŝtà perŝona. Tà tad ŝchahdà atgadijeenà us sekunda=wekfeli wajadŝetu usraŝŝtit: „Prima preekŝch atzepteschanas

ir pee M. M. Braunschweiga", jeb wahziski: „Prima zur Annahme bei Herrn M. M. in Braunschweig“.

Solo wekfelis ir tahds wekfelis, kurfch ir isdots weenā weenigā eksemplarā, tā tad pastahw weens pats par sevi.

Wekfela prezenteshana preeksh peenemshanas.

Prezenteshana preeksh peenemshanas ir wekfela preekshā rahdi-shana ar to peeprashjumu, waj trafats fashanā ar wekfela isdaritu trafeshanu, grib usnemtees us sevi to peenashjumu, wekfela sumu wekfela notezeshanas deenā samakfat. Tahds peeprashjums noteek eepreeksh wekfela notezeshanas, parasti weenmehr tuhlin pehz wekfela nonahshanas trafata jeb wekfela samakfataja dshwes weeta un it ihpashchi wina weifala telpās nn ja tahdu naw, tad wina dshwofli.

Wekfela peenemshana jeb akzepteshana.

Wekfela akzepteshana ir isfashchana, ka wekfeli grib samakfat; tas ir trafata isfkaidrojums zaur rakstu us wekfela, ka winsch trafeto wekfela sumu grib samakfat, pee kam winsch us wekfela usraksta: „Acceptirt. August Garbe“. Jeb „Angenommen August Garbe“, t. i. latwiski: „Peenemts. Augusts Garbe“. Ja trafata apshimeshana wekfela adrese isfkiras no akzeptanta paraksta, fshmejotees us preekshwahyda, tad akzepts paleef spehka, ja tikai ir zitadi peerahdams, ka wekfeli ir akzeptejuse ihsta persona. Droschibas pehz teek wekfeli suma peerakstita klast ar burteem, p. p.: „Angenommen für Zweihundert Mark“. Latwiski: „Peenemts par divsimts markam“.

Datuma peerakstishana, kad wekfelis ir tizis akzeptets, naw wajadsiga, tomehr akcepta datums der wekfela nehmejam pee Nachsicht wekfeteem, tapehz ka winsch der preeksh wekfela notezeshanas noteishanas.

Tik ilgi kamehr trafats wekfela wehl naw akzeptejis jeb peenehmis, winsch pehz wekfeli likumeem wehl naw atbildigs par wekfela samakfashanu, ne wekfela dewejam, ne ari nehmejam. So lai gan zaur wekfela isdoschanu wekfela kontrakts eefahkas, bet ihsti nodroschinats winsch ir tikai pehz wekfela akzepteshanas. Ja wekfelis ir israkstits wairak eksemplaros, tad akzeptets teek tikai weens eksemplars.

Ja kapteinis peenem wekfeli makfashanas weeta, tad wispirms tas winam ir ruhpiigi jaislafa.

Pee tam naht swarâ netik ween maksaschanas terminsch, bet ari kursa apstahkti. Sem kursa ir saprotams tas, ko weens wesselis pp. Rīgā ir wehrts, kursch Londonā ir samaksajams. Ja Londonai pp. Rīgā ir dauds naudas jamakšā, tad wesseli uš Rīgu tiks mekleti un tā tad kurss preeksch schis weetas stahwēs augstu; turpreti ja peedahwajums ir stipris, t. i. ja dauds wesseli teek peedahwati pahrdoschanai, tad wīnu kurss kritis.

Sweschu wesselu kursu wehrtibu dabu redset no kursa sihmem (Cours-Zettel); ja kursa listēs ais wesselu kurseem ir peerakstīts „B“ jeb „Br“, tas nosihmē Brief, pa latwiški wehstule. „P“, tas nosihmē papirs, tad ir wairak pahrdeweju nekā pirzeju. Bet ja ais wesselu kurseem stahw „G“ jeb „GLD“, tas nosihmē Geld, tad ir wairak pirzeju nekā pahrdeweju; ja ais wesselu kursa stahw „b“ jeb „bez“, tas ir bezahlt, pa latwiški samaksats; „gem“, tas ir gemacht, pa latwiški darits, tad tas nosihmē, ka par scho kursu pahrdoschana teescham ir tikuse noslehgtā. Ja tikai masums ir tizis pahrdots, tad ais wesselu kurseem stahw „etw“, tas ir etwas, pa latwiški drusjin jeb ari stahw „kl“, tas ir Kleinigkeit, pa latwiški masleet; pehbigi, ja ais wesselu kurseem stahw diwi apsihmejumi un it ihpaschi „bz“ un „B“, jeb ari ja stahw „bz“ un „G“, tad tas nosihmē, ka schahds kurss ir tizis samaksats un ka wehl ir bijuschī peesolijumi un peeprašijumi. Satiksmē preekschā nahkdameem wesseteem ir toti daschads notezeschanas laiks lihds wīnu preekschā rahdischanai preeksch samaksaschanas, jeb ka parasti to ihfaki issaka, wesseteem ir toti daschadas sichts; dascheem wesseteem ir, tad kad wīnus pehrk, tas ir pirkschanas deena, tikai wehl daschas deenas, lihds kamehr wesselis ir jarahda trasatam preekschā, deht samaksaschanas. Tomehr preeksch wisseem wesseteem teek wesselu kursē tikai preeksch diwām sichtem peesihmeti un it ihpaschi preeksch ihfa laika, wahziski „Kurze Sicht“ (KS), tas ir preeksch astonam jeb desmit deenam, jeb ari preeksch trihs nedetam notezeschanas laika, rehšinot no wesselu isdoschanas deenas, lihds wīnu samaksaschanas deenai, jeb ari preeksch „lange Sicht“, tas ir pa latwiški ilgaka laika, kahdn wesselu laiks beids pehz diweem jeb trihs mehnescheem. Labak sinams ir, ja frakts nauda teek samaksata ar tahdeem wesseteem, kureem ir ihšs, jeb ari pehz eespehjas ihšs notezeschanas laiks. Wisdroshakais wišs atgadijeenos ir, ja tscharte-partijā sihmejotees uš frakts naudas maksaschanu, pehz pareisas lahdiņa nodoschanas teek frakts nauda ismaksata skaidrā naudā bes atwilkuma. Bet ja frakts nauda teek samaksata ar wesseteem, tad wisdroshaki ir, ja teek šajits, ka frakts teek samaksata zaur trasetu, atzeptetu un indosetu

wesseli. Tapat ari angfu banku wesseteem ir wissaur tikpat leela droschiba.

Pe frakts nolibgumeem ir jagreesch us to wehriba, ka dauds semes, ka par peem. Austrija, Italijs, Turzija un wairaks Deenwidus Amerikas walfis, nauda neteef wehrteta ne pehz selta, ne ari pehz sudraba, papirs ir litumigais maksaschanas lihdsellis. Zaur pahreezigi leelu papira naudas islaischanu, ka ari zaur to, ka schis waldibas ir atteikuschas no papira naudas ismainischanas peenastuma selta jeb sudraba, papira nauda daudstahrt ir tik toti zena krituse, ka wina stahw dsiti apasch wehrtibas. Zaur to nu noteef tas, ka Konstantinopoles wesselis, kuresch par peem. ir samaksajams Hamburga, ir par tik dauds masaf wehrtes, zi dauds Turku nauda pehz kursa stahw apasch wehrtibas.

Lai wisam apgruhtinaschanam schai sinu waretu isbehgt, tad ir wajadsigs nolihgt ka frakts nauda maksajama waj nu mahrzinas sterlinu, jeb selta frankos, jeb wahzu markas; tur peederoschas waldibas ir usnehmuschas ismainischanas peenastumu un kur zaur skaidras naudas noguldiuachanu ir tikuse dota peeuahkoscha droschiba, ta ka ari scho semju papira nauda ir tik pat laba, ka selta nauda.

Ja kapteinis peenem wesseli, ka frakts naudas maksajumu, tad winam it ihpaschi tas ir jaeewehro, ka wesselis teef winam eerehkinats pehz tas deenas kursa. Angfu waloda to issaka ar sekoscheem wahrdeem: „At current rate of exchange“. Tas daudstahrt neteef eewehrots un rehderesam zaur to eet pasuschana it tatra gadu leelas naudas sumas.

Pe skaidras naudas eemaischanas pret wesseteem ir wajadsigs it ihpaschi Angfu bankas buht toti usmanigam. Gemaksata nauda it ihpaschi sche, eepreesch pahrmainschanas teef swerta un par istruchumu t.ek isdariti atwillumi. Ir tahds atgadijeens sinams, kur par eemaksatam 34 mahrzinam sterlinu tika atwillts 17 schillinu; nauda, kura ir atrasta par weegln, teef tuhlin sagreesta.

Gesch Buenos-Aires noteef gandrihs tahdi pat peedsihwojnmi un tur wajaga it ihpaschi buht toti usmanigam ar selta unzem, kuru wehrtiba ir leelaka par trihs angfu mahrzinam sterlinu. Schis selta unzes teef daudstahrt atrastas par weeglam, jeb ari pat ir tikuschas wiltotas, zaur kapara naglas eedsihschanu.

Wessetu indoseschana (Schiro).

Wessetu indoseschana jeb schiro ir no wesseta ihpaschneeka us wesseta otras puses usrakstits isskaidrojums, no kura ir redsams, ka

wefſela ihpaſchneekſ to weſſeli ar wiſam wiina teeſibam ir pahrdewiſ
 zitaſi ſinamai perſonai. Zaur ſchahdu weſſela pahrdewumu teek otra
 perſona par weſſela ihpaſchneeku, ta ka ſchai perſonai ir teeſiba weſſele
 eerakſtito ſumu no traſata ſanemt. Ta perſona, kura weſſeli zaur
 indofeſchanu otrai perſonai pahrdod teek noſaukta par indofantu jeb
 par ſchirantu. To perſonu, kura weſſeli zaur indofeſchanu ir dabujuſe,
 noſauz indofatoru jeb ſchiratoru.

Agrakos laikoſ tikaſi taſ wareja praſit weſſetu ſamakſaſchanaſ,
 uſ kura wahrda weſſeli bija iſrakſtiti, bet muhſu laikoſ weſſeliſ ir
 paliziſ par tahlaſ dodamu papiri un wiinu war atdot tahlaſ makſa=
 ſchanaſ weeta. Weſſela nehmeiſ zaur indofeſchanu weſſeli atdod zitam,
 taſ ir, wiinam ir teeſiba weſſela ſumaſ eekafeſchanu atdot treſchai
 perſonai, jeb ar ziteem wahrdeem ſakot, wiinam ir teeſiba weſſeli indofet
 jeb ſchiret. Zaur ſchahdu pahrdofchauu wiſaſ weſſela teeſibaſ pahreet
 uſ jauno weſſela nehmeju jeb indofatoru un it ihpaſchi ari ta teeſiba,
 weſſeli tahlaſ indofet. Weſſeli war likumigi indofet ari weſſela iſde=
 wejama, traſatama, akzeptantama, jeb ari kahdam agrakama indofantama
 un no ſcha weſſeliſ war atkal tahlaſ titt indofetſ.

Indofantſ, ta tad taſ, kuſch weſſeli ir indofeiſi jeb pahrdewiſ,
 pehſ weſſetu likumeem ir atbildigiſ it latram tahlaſam weſſela ihpaſch=
 neekama par to, ka weſſeliſ tikiſ peenemtſ un ſamakſatſ. Schiniſ iſſatrâ
 indofenta atbildiba tad nu ari ir taſ eemeſliſ, kadeht ſchahdſ weſſeliſ
 ir daudiſ droſchakſ par kaut kahda paradneeka weentahrfchyn parada
 dokumentu, jo wiſaſ perſonaſ, kuraſ uſ ta weena weſſela ſtahw, ir
 ka weenaſ kehdeſ lozekki, kuri ſawſtarpigi galwo par weſſela ſamakſa=
 ſchanaſ, wiini wiſi galwo weſſela ihpaſchneekama, iſſatris kopâ par wiſeem.
 Zaur indofeſchanu teek indofetâ weſſela ihpaſchneekſ atſihtſ par ſchi
 weſſela ihpaſchneeku. Indofeſchanu wajag iſrakſtit waj nu uſ weſſela
 paſcha jeb uſ weſſela kopijaſ jeb uſ ar weſſeli ſaweenotaſ ſewiſchlaſ
 lapas (Alonge). Indofamenta forma ir ſekofcha: „Für mich an die
 Ordre des Herrn N. N. Werth in Rechnung“, pa latwiſki: „Preekſch
 manis N. N. kunga ordrei. Wehrtiba rehſinâ“. Seb ari indofeſchanu
 uſ weſſela war iſdarit zaur ſekofchu uſrakſtu: „Zahlen Sie an N. N.“,
 taſ ir pa latwiſki: „iſmakſajat N. N. kungam“. Taiſni wajadſigiſ taſ
 naw, ka indofatora wahrdam preekſchâ uſrakſta: „An Ordre“, bet
 darit to war. Rapteinim ir jaiſdara indofeſchana, weenmehr tantiſ
 atgadijeenoſ, kad wiinſch par frakſtſ naudû dabuto weſſeli griib pahrd=
 ſuhtit rehderam.

Angļu bankas vešketa formulars.

Belfast Banking Company's Branch. £ 600—.—.

Londonderry, 19 July 1883.

Twenty one days after date, pay to Capt. A. W. or order against this first Bill of Exchange (second & third unpaid).

— Six Hundred Pounds Sterl. —

Value rec^d with charge to account of.

To

The Union Bank
London.

The Belfast Banking Company.
(Sign.) J. Th:
Manager.

Pa latwiski.

Belfastes Bankas Kompanijas Filiale £ 600—.—.

Londonderijā, 19. jūlijā 1883. gadā.

Divdesmit weenu deenu pehž datuma maksajat kapt. A. W. jeb minā ordrei pret šķo prima veškeli (sekunda un terzija nav maksājami).

— Sešsimti māhrzinas sterlinu. —

Wehrtibu šanehma un leekat uš rehšina.

To

Unions bankai
Londonā.

Belfastes Bankas Kompanija.
(Paraksts) J. Th:
Darīshanu wedejš.

Šķis ir parastais angļu bankas veškels, tahti Anglijā parasti teek nemti. Ša šķini veškeli šahwetn tee wahrdi: „Twenty one days“ nšrakstīts — „On demand“, taš ir pa latw.: uš peeprāšjumu, tad taš veškeliš buhtu sīcht veškeliš un tuhlin šamaksājams.

Uš vešketa otras puses tad buhtu ušrakstams šekofšs indosements:

Für mich an die Ordre des Herrn J. P. Werth in Frachtgeldern für Schiff „Baltija“.

Londonderry, 19. Juli 1883.

A. W.

Sekunda vešketa formulars.

Four months after date pay to my order the sum of Fifty Pounds and Eight Schilling sterl. Value received. Messr: Grenberg & Co.

Worthampton Square.

London.

H. Pouchon

Au besoin chez Messieurs K. D. Hambro & fils.

Au besoin chez Messieurs L. N. Rouquette & Co.

Au besoin chez Messieurs Prescott & Co.

Sche flahst naht sefoschee indosementi:

Payez à l'ordre de Messieurs Dury & Co. Valeur en compte.
Chaux de fonds (Suisse) le 13. août 1883.

H. Pouchon.

Payez à l'ordre de Messieurs Ferrier & fils. Valeur en compte.
Chaux de fonds (Suisse) le 20. août 1883.

p. p. Dury & Co.
Le Fras.

Payez à l'ordre de Messieurs Forro & Sciaccaluga. Valeur en compte.

Genève le 24 août. 1883.

Ferrier & fils.

Pagate all' ordine dei Sign. Carlo Curti & Co. Valuta avuta in contanti.

Genova li 28 Agosto 1883.

Forro & Sciaccaluga.

Payez à l'ordre de Monsieur A. Wagner.

Valeur en compte de frêt.

Gênes le 28 août. 1883.

Carlo Curti & Co.

Für mich an die Ordre des Herrn J. P. Werth in Frachtgeldern p. Schiff „India“.

Genua, den 28. August 1883.

A. Wagner.

Preekschejais weffels ir masleet raibats; tas ir tefoschais sekunda weffels, kura akseptetais prima, ka parasts narv kursa.

Te wahrdi: Au besoin chez Messieurs u. t. t. nosihmè, ka ja weffela notezeschanas deenâ maksaschana neteef isdarita, tad weffeli preekschâ rahdami pee Humbro R. D. un fils jeb pee M. L. Rofette un Co. jeb pee Prescott un Co.: schis adrefes nosauz ari par notes adrefem.

Preekschejee weffeli ir noraksti no original weffeseem, kahdi no kapteineem pee bankeereem teef pirkti.

Transatlantiskās ostās wajag isnemt weenmehr prima, sekunda un terzia weffelus. Nehderam wispirms aissuhita prima weffeli un tad ar otu pastu suhta pakat sekunda weffeli. Terzia weffeli patur kapteinis nš fuga.

Sche teef peenemts, ka runâ stahwoschee weffeli ir bankas weffeli, kurus narv wajadsigs pa preekschu eesuhitit deht aksepteschanas. Schini atgadijeena ari teef prima un sekunda weffeli gluschi weenwahrđigi indoseti. Ja ir weenigi tika prima weffelis, tad ar otro pastu eesuhita no scha kopiju jeb norakstu. Wispahrigi kapteinim

wajag to eeflatit par stingru lifumu, ka winſch no wiſa ta, ko ijdod no roſam, ka no weſſeem, reſſineem, wehſtulem u. t. t. weenmehrpatur norakſtu.

Ja weena walſts ſtahw ar otu karā, tad kapteinim pee weſſetu eepirſchanaſ wajag buht ſoti uſmanigam zaur ſaru iſjeldamoſ daudjo bankrotu deht; taſ patſ ir derigſ ari preeſch wiſeem laiſeem, kuroſ ir iſjehlufchāſ tirdſneezibaſ krihſeſ; taſ labakāſ firmas nn wiſlabaki nodibinatāſ bankaſ ſchahdoſ atgadijeenoſ nedod peeteekofchi droſchibaſ.

Feſtā nodala.

Ujrahbijumi fuga kapteineem, kuru fugeem un lahdiineem ir bijuſchi nelaimes atgadijeeni.

Ja fugim ir bijuſchi nelaimes atgadijeeni un lahdiuſch ir tiziſ apſkaidetſ, tā ka winam ir bijiſ jaeeſehgele noteſ oſtā, tad daudiſahrt iſjekas tiſ daudiſ grehtibaſ, ſihmejoteeſ uſ hawariju un aſekuranzi, ka ſekofchee aijrahbijumi fuga kapteineem newareſ buht nepatiſtami:

I. Pee iſſatra nelaimes atgadijeena fugiſ ir atkal jaiſlabo tiſtahu, ka winſch ir derigſ juhrāſ brauſſchanai, ja tiſai wiſu iſde-wumu leelumſ nepahrſneedſ $\frac{3}{4}$ fuga wehrtibaſ.

II. Ja pilnigaſ reparaturaſ naw eefpehjamaſ iſdarit, jeb minu war iſdarit tiſai par pahrliezigi augſtu maſſu, tad ir jaiſdara noteſ reparatura, tiſ tahln, kā ir wajadſigſ, lai fugiſ ſawu zekojumu waretu turpinat.

Ja fugiſ ir ſaſneedſiſ nonahſſchanaſ oſtu jeb ari zitu ſahdu preeſch reparaturaſ derigu oſtu, tad reparaturaſ teeſ iſdaritaſ, tapat kā wiſoſ zitoſ atgadijeenoſ, uſ aſekuraderu reſſina.

Tahdāſ oſtāſ, kuraſ naw eefpehjamaſ fugi apſiſt ar kaparu beſ leekām maſſaſchanaſ, kā eekſch Key-Weſt, Hawanna un leelakaſ dataſ Saweenoto Walſtju deenwiduſ oſtāſ, ir eeteizamaſ, ſcho darbu atſtaht neiſdaritu, lihdiſ kamehr fugiſ ir nonahziſ Giropas jeb Saweenoto Walſtju galwenāſ oſtāſ, kur ſchahda apſiſchana ar kaparu ir labaki un lehtaki iſdarama.

III. Ja rahjaſ jeb ſtengas ir lnhjuſchāſ un ſehgeleſ ir ſaplehtāſ un preeſchmetu beſ leekām maſſaſchanaſ newar tuhlin pilnigi iſlabot, tad wajadſetu iſleetot iſſatru lihdiſekli, ſahdu ween praktiſkſ juhrneekſ war iſleetot, lai ar apſkaideteem preeſchmeteem waretu iſtiſt lihdiſ

tahdas ostas šafneegšchanai, kur reparatūras war tikt iſdaritas par mehrenām zenam. Šchis iſdoſšanas tad teef iſdaritas wiſam partijam par labu, iſņemot zetojuma noſawejumu, jeb ari ahrſahrtigas maſſaſšanas, kuras weenumehr waj nu leelakā waj maſakā mehrā friht uſ rehdera.

IV. Par lahdina leſcheſchanu. Nemeenā atgadijeenā newajadsetu lahdinu leſchet, ja uſ to uebuhtu leelaka wajadſiba. Lahdina leſcheſchana netik ween ir dahrga, bet zaur winu iſzetas ari leela laika noſaweſchana un zaur leſcheſchanu ari lahdinam noteef daudſahrt apſtahdejumi. Saprahtigs fuga wadons tadeht par ſcho leetu pamatigi pahrdomās un praſis peedſihwojuſcheem wihtreem padomu un it ihpaſchi no tahdeem, kureem naw neſahda intereſe pee ta, ja lahdinſch teef leſchets.

Ja iſrahdas, ka leſcheſchana ir wajadſiga, kapteinim wajadsetu to iſdarit tik lehti, zik ween eefpehjamš. Iſdewumeem par leſcheſchanu, ſpihkereem un pa lahdina eenemſchanu newajadsetu neſad puſotra procenta pahrſneegt. Ja teef praſita nepeenahzigi leela maſſa, jeb neparaſti leels meſlera atlihdſinajums (promiſija), tad kapteins war daudſos ſchahdos atgadijeenos no apgruhtinajumeem iſbehtg zaur to, ka winſch pats noihrē ſpihkera ruhmes un pats uſņemās pahrraudſibu. Preekſch galweno dariſchanu weſšanas pee fuga, kuſch atrodas reparatūrā, gan wajadſes leelakas daſas atgadijeenos maſſat mehrenu un peemehrign atlihdſinajumu par agentu paſalpojumu. Ir eeteizamš peenemt ſaprahtigus laudis, uſ kureem war palaiſtees. Pa leelakai daſai kapteinim iſnahks labaki, neſa tad winſch nodod wiſu darbu iſdarit uſ akorda (Wauſch un Bogen — Lump Sum).

V. Kugu pahrdoſchana. Geſams kugi pahrnod wajaga wiſpirms uſ to wehrot, waj apſtahdetais kugis ir tahds, kuru naw eefpehjamš reparaet, jeb waj winſch ir tahds, kura naw wehrtš reparaet.

1. Apſtahdeta kuga naw eefpehjamš reparaet, ja fuga reparatura wiſpahrigi naw eefpehjama, jeb wina newar tikt iſdarita taui weetā, kurā kugis atrodas un kugis ari newar tikt aiſweſts uſ to oſtu, kurā reparaturu waretu iſdarit.

2. Kugis ir reparatūras newehrtigs, ja reparatūras maſſa beſ atwilkuma preekſch ſtarpibas ſtarp wezu un jaunu ir leelaka par $\frac{3}{4}$ no fuga agraſas wehrtibas. Ja kugis ir palizis nederigs preekſch juhras brauſšanas zetojuma laikā, tad fuga agraſa wehrtiba ir ta wehrtiba, kura kugim pee zetojuma eefahkuma ir bijuſe; wiſos zitos atgadijeenos fuga agraſa wehrtiba ir ta, kura kugim ir bijuſe, eekams

winsch ir palizis par nederigu preefsch juhraz brautschanas, jeb kura winam pee piluigas isrihtoschanas buhtu bijuse.

Reparaturas ne-eespehjibas jeb reparaturas newehrtibas noteifschana ir wajadsiga sihmejotees tiklab us rehderu intereff, ka ari us fuga tauschu intereff un ari us lahдина deweja un aseturadera intereff, kuru peenahkums tadeht ir zaur scho motiweto fuga pahrdoschanu pret rehderi un kapteini atsiht.

Reparaturas wehrtiba teef eesfaititi netik ween tee isdemumi, kuri pee reparaturas isdarischanas bija wajadsigi, bet pee reparaturas wehrtibas teef peesfaititi wiff tee isdemumi, kuri bij jataifa preefsch naudas dabuschanas notes osta, ka Bodmerejas premija, bankeeru prowisija u. t. t.

VI. Isstrandejusch i fugi. Daudstahrt atgadas, ka strandeschanas atgadijeena kapteins fugi atstahj strand-jejera sinaschana, pee tam domadams, ka winam tas ta ir jadara; bet ta ir malsdischana; kapteinim ir gandrihs pehz wifu juhraz brauzeju tautu likumeem japatur pahrraudsiba par fugi. Winam ir jafarakstas ar lahдина fanehmejeem un pehz winu usrahdijsimeem ir waj nu lahдинsch japahrdod un it ihpafchi atflahti, jeb ari ir jamehgina tahlat snhtit, jo kapteina peenahkums ir lahдина fanehmeju labumu ar wiseem spehseem aistahwet. Bet eekams kapteins lahдинu isdod ir wajadsigs nodroschinat par scho lahдинu distanzes frakti nn wifus tos prafijumus, kahdi winam buhtu. Pehz notifnschas lahдина isdoschanas kapteinim ir wajadsigs isnemt par to no teefas apleezinatu apleezibu. Tapat ir wajadsigs list isgatawot wifus papirus par wrafa pahrdoschanu, ka aukzioua protokoli, kwitetus rehfinus par palihdsibas un glahbschanas massaschanam un par wifu, kas tur peederigs.

VII. Fuga un lahдина bergeschana. Ja fugis un lahдинsch teef isglahbti, tad ir eeteizams, ka fugis un lahдинsch teef notafseti tahda wehrtiba, kahda wini atradas tan i brihdi, kad wini tifa eewesti un tad wajaga iswehletees waj fugim lahдинu apbandonet, tas ir nodot aseturaderam, jeb ari pahrdot. Ja naudas lihdsjetti zitadi naw dabujami, tad waretu us fuga, lahдина un fraktis usnemt bodmereju, lai waretu samakfat glahbschanas massu par fugi un lahдинu. Ja naw eespehjams bodmerejas usnemt un ja lahдинsch tik ahtri nesamaitajas, tad weenmehr wajadsjettu par to gahdat un lnhgt lai pahrdoschana teef atlistta, lihdsj famehr ir eespehjams dabut padomu un palihdsibu no rehdera jeb aseturadera.

VIII. Pee it katra nelaimes atgadijeena ar fugi, ja pee tam lahдинsch ir glahbts, ta ka winu ar zitu fugi war aifwest, tad efsra

frakts teef aismakfata no aseturadereem jeb no lahdina ihpaschneefkeem. Ja preefsch zekojuma turpinaschanas ir reparatura wajadfiga, un naudas us zitadu wihs nepar sadabnht, tad preefsch schi noluhka gan war weenu lahdina daku pahrdot; bet to wajadsetu darit tikai toti spaidoschos atgadijeenos un tad, ja lahdinsch war par peenehmigu zenu tift pahrdots. Bet eepreefsch lahdina pahrdoschanas wajadsetu sawahkt smalkas sinas par tam lahdina zenam, kuras ir nonahkschanas osta; tapat ari wajadsetu no lahdina ismeklet pahrdoschanai tas prezes, zaur kuru pahrdoschanu iszetas wismasakee saudejumi.

IX. Darischanu weschana zaur nepeederofcham personam. Daschās semes eeredni, p. peeni. hafenmeisteri, besichtigeri un zitas personas peefawinajas fewim paschas rihkotaju teefibas un pawehl, ka lahdinsch ir jalesche, ka kugis ir jakihlhole un ka ir jaisdara tas wisusmalkatās reparaturas. Wajadsetu weenumehr apdomat ka kapteinis pats ir ta augstaka autoritate un treschai personai naw teefibas eemaisitees wina darischanas. Kapteinim wajadsetu peeradinatees palaisitees us sawa pascha spreeduma, par kuru winsch ir atbildigs. Kapteinis war, ja winam ir kahdas schaubas, peenemt iktatru leetderigu padomu, un ja kapteinim ir jaeesahk rihkotees, tad winam wajadsetu eet pehz sawa pascha sapraschanas un pahrlischanas, kura ir stiprinata zaur teefas personu un leetprateju isteizeeneem; bet nekas nepar kapteini atswabinat no ta ka winam wispirms ir jafastahda sawa pascha sapratigs un taisns spreedums un tanis atgadijeenos, kur tas buhtu wajadfigs, islikt ari tos eemeflus kapehz winsch ir nospreedis scha un ne zitadi rihkotees. Ir maldischanas ja kahds doma, ka augschminetam personam ir pilnwara, kuri to ataisno, ko wini zaur sawam pawehlem ir likuschi isdarit. Ka peedshwojuschi laudis wini warbuht eespehi dot labu padomu, bet kapteinim newajaga nekad sawu peenahkumu islaisit no azim, lai to tahlako zetu waretu iswehletees un tad pa to staigat. Schahdos un scheem lihdsigos atgadijeenos kapteinim wajaga buht weenumehr usmanigam un mehginat no ta pahrleezinatees, kad tee, kuri winam padomu pasneeds, ir tahdas personas, kuras naw personigas intereses pee ta, ko wini eeteiz.

X. Lahdina sweeschana. Ja israhditos par wajadfigu lahdina weenu daku sweest pahr malu, tad ir wajadfigi ziktahl laiks un apstahkti to atkauj, papreefschu sweest pahr malu tos preefschmetus, kureem ir masaka wehrtiba un kuri ir smagaki.

XI. Pahrraukts zekojums. Ja zekojums zaur kautkahdu nelaimes atgadijeenu jeb zitu kahdu kawekku dehst tizis pahrraukts,

tad kapteinim ruhpiigi par to ir jagahdâ, ka protesti un faraksti no wiſa ta, taſ ir tiſis iſglahbts, naht wiſa rofâs, tapat ari wiſam wajaga iſnemt rehſinus par wiſam iſdoſchanam. Kapteinim wajadſetu par to gahdat, ka iſſatris naudas atlikums teef pa droſchato zetu noſuhtits wiſa rehderam jeb lahdina dewejam jeb ari lahdina ſanehmejam, kâ taſ kâtru reiſi iſrahdas par wajadſigu; pee tam ir glufchi weenalga, waj fugis un lahdinſch ir eefſtatami par paſudufcheem jeb ne. Schahda naudas atpakat ſuhtifchana apdroſchinafchinas neſahdâ ſinâ neaiſtar, bet tikai lahdina jeb fuga ihpaſchneekfeem atdod wiſahtrati weenu ſaudejuma dafu.

XII. Sinojums par nelaimes atgadijeeneem. Kapteina peenahkums ir par iſſatru nelaimes atgadijeenu beſ kawefchanâs eefuhtit pamatigu ſinojumu fuga rehderam, lahdina ſanehmejam un aſekuraderam; tâ kâ ſchahda ſinojuma iſtruhtſchanai warbuht ſoti neſlabas ſekas, tapehſ kâ ne rehderis, ne ari aſekuraders, beſ ſchahda ſinojuma neſa newar darit, tad pehſ eefpehjas wajadſetu iſſuhtit duplikatus, taſ ir ſinojums diwos ekſemplaros.

Baratterija.

Gandrihſ pehſ wiſu juhras braujeju tautu liſumeem aſekuraderi ir atbildigi par ſaudejumeem, kûri ir iſzehluſchees zaur kapteina jeb zaur fuga kâufchu pahrfſtatifchanos, aiſkawefſchann jeb noblehdifchannu, kô wiſu apſihmê ar to wahrdu baratterija. Bet tomehr ſchi aſekuradera atbildiba pehſ daſchu ſemju liſumeem ir eefſchaurinata. Ta par peemehrſn Wahſijâ aſekuraderi atbild par fuga kâufchu btehdibam un winu apwainoſchauos tikai tiktahku, ziktahlu zaur to apdroſchinatais preekſchmets ir zeetis ſſahdi. Pehſ daſchu ſemju liſumeem aſekuraders ir atbildigs par notifuſcham ſſahdem kôpâ ar wainigajeem fuga kâudim, turpreti pehſ daſchu zitu ſemju liſumeem aſekuraders ir atbildigs weens patſ, bet wiſam ir teeſſba wainigo apſuhdſet. Aſekuraderi turpreti neatbild par wiſam tàm ſſahdem, kûras rehderam ir iſzehlnſchâs zaur to, kâ kapteius neleetigi ir walfajis ſawu pilnwaru un ir noſlehdſis lihgumus, par kûru iſpildifchannu rehderam ar fugi un frakts naudu ir jaatbild, beſ kâ wiſam zeltoſ zaur to kâhda pekna. Ta tad ja kapteinis par peemehrſu bodmerejas naudu ir noſadſis, tad aſekuraderi naw par to atbildigi.

Septita nodata.

Sawarija=grosse, hawarija=partifulaire un bodmereja.

Wispahrigi wajaga peeturetees pee ta pamata lituma, ka hawarija tikdauds zif eespehjams utedeef ustaiſta, un ka kapteins par to ruhpejas, ka notikufchee apſtahdejumi, teef iſlaboti uſ fuga rehſina, tik lehti, ka ween eespehjams. Ir laudis kas mehgiua kapteini pamedinat, lai wiſch apſtahdejamu atgadijeenos nſtaiſtn hawariju; tahda pamedinaſchana ir aprehſinata weenigi uſ apmahniſchanas un winai pa leelakai dafai naw zita nekahda noluhſa, ka tikai weenigi tas, no rehderejas un aſeknranges ko nopelnit. Pee juhreeeteem daſchſahrt dſirdeta paruna: „Aſekuraizei jamakſa!“ ir loti nopeſama. Neweens eeſtats naw bijis wairat maldigis un ſawas ſekas ſtahdigis, nekā ſchis; jo aſekuraders ſamakſa tatſchu ſtahdes tikai weenigi ar to naudu, kuru wiſch no mums ka premiju ſanem, un ja ar to nepeeteef, tad mums ir japeemakſa, tas ir, premija teef paaugſtinata, ka tas pehdejos gados deemschehl ir daudſſahrt notizis. No ſchis ſawſtarpigi zeefchi ſaiſtitas atneſbas ſtarp aſekuraderi un rehderi, iſnahſ, ka no wiſeem newajadſigeem iſdewumeem ir jaſargajās. Leelakas dafas atgadijeenos bnhs iſlih gums ar labu ar aſekuraderi preeſch abām puſem, tas wiſu labakais; rehderam tas nahſ par labu, ka winam netiks iſdarits atwiſkums $\frac{1}{3}$ leelnmā deht ſtarpibas ſtarp jaunu un wezu. Beſ tam gandrihs nekad neteef kugis apdroſchinats pilnā wehrtibā, bet tikai $\frac{2}{3}$ jeb $\frac{3}{4}$ dafas, kas it ihpaſchi pee hawarijas=partifulaire kriht ſwarā. Tapat ari newar atſtaht neeewehrotu maſu atlihdsinajumu par kapara dibenu, ja wiſch wairs naw jauns, un tapat ari tas, ka ſehgefn taiſtaju un mahlderu rehſiui neteef atlihdsinati. Beſ tam to wezo gabalu wehrtiba, kuru weeta ir eelikti jauni gabali, jeb ari tā naudas ſuma, kura zaur ſcho gabalu pahrdofchanu ir eenahkuſi, teef atwiſkta.

Ir no loti leela ſwara, ka tahdos atgadijeenos, kur kugis ir gahjis pilnigi bojā, un it ihpaſchi tad, ja kuga laudis ir kugi atſtahjuſchi grimſtoſchā ſtahwoſti, ka kuga laudis ir redſejuſchi ka kugis nogrimſt. Tahdos atgadijeenos ir wajadſigs ferſlahrnngā to ſkaidri iſſazit; zitadi eesahſas kuga paſuſchanas laika terminſch, zaur ko, ſtatotees uſ kuga iſeeſchanas jeb nonahſchanas oſtu, ſaudejuma atlihdsinajums daudſ mehneſch neteef nokawets.

Tā ka laiks ir nauda, tad ir wiſas reparaturas jaisdara pehz eespehjas ahtri, weenalga, waj winas teef iſdaritas nſ paſcha, jeb uſ

afefuradera rehkinuma. So par dahrga laifa pafaudejumu neweens neatlihdsina. Ja kapteinis no schein islikteem hawarijas gadijeena pamata likumeem kaujas waditees, tad afefuraderi, ka to peefsihwojnmi jaw daudstahrt ir rahdijuschi, gan wares peedabuht pee mehrena atlihdsinajuma ismaksaschanas. Wispahrigi schahdos atgadijeenos, kur kontrole gandrihs neefsephjama un wifs ir wairak ufizibas leeta, taifna un ufiziga rihfoschanas ir nepeezeeschami wajadfiga. So tikai tani atgadijeena fugneeziba atkal paliks par eenefigu amatu, ja wina, ari sihmejotees uf hawarijam, mehginas ufsturet sawu labo slawu.

I. Ja fugis ir apdrofchinats weenigi pret totalu faudejumu.

Hawarijas pehz wiku dabas ir isschiramas:

- 1) Hawarija=partikulaire jeb sewischka hawarija.
- 2) Hawarija=grosse jeb leelata hawarija.

Pee hawarijas=partikulaires peeder wif apstahdejumi, kuri fugam jeb lahdimam nejausch noteek, waj nu zaur elementeem, waj zaur augstaku waru, ka tad pret kapteina rihfoschanos, un lai winsch ari buhtu rihfojees fuga drofchibas pehz uf to wifu labako.

Pee hawarijas=partikulaires it ihpachi war tikt peeskaititi: zaur wehtru jeb juhras wikau plihfumeem norauti jeb nolausti fuga preefschmeti, peepeschi lefi, isstrandeschana, fuga daufishana uf grunti, stahdes kuras isjetas zaur uguni, ledi, sadurschanos, tiklab ta stahde, kura notikufe pee pascha fuga, ka ari tas atlihdsinajums, kusch ir jamaksa otram fugam par zaur sadurschanos iszeldamos apstahdejumu, stahdes, kuras ir uotikuschas pee fuga un lahdimu zaur pahrliezigu sehgetu peetureschanu jeb prangoschanu (preschanu), wifas tas stahdes un maksajumi, kuri ir zehluschees naudas sadabuschanas deht preefsch hawarijas=partikulaires segschanas, tapat ari wifas tas stahdes, kuras tapat zaur uejauschu atgadijeenn ir notikuschas, par peemehru: ja zaur fugi eenahfuschu uhdeni ir lahdimusch apstahdets. Schahdas stahdes tadeht ir jazeesch katrai dakai par sewi, fugim sawa un lahdimam sawa. Ja fugis nemas naw apdrofchinats, jeb ir apdrofchinats weenigi pret totalu faudejumu, tad kapteinam ir jarishkojas ar leelako usmanibu, ka lai rehderis teek issfargats no schahdam nejanfcham, pee hawarijas=partikulaires peederigam stahdem. Bet ja schahdi atgadijeeni noteek, tad wiku dehl, ziftahfu schee apstahdejumi atteezas uf fugi paschu, naw wajadfigs neds protesta, neds ari isgatawot zituz papirus, tapehz ka zaur to rehderam newajadfiga wihse

isjeltos matšafchanas. Bet lai lahdina ihpašchneekus nodrošchinatu winu teešibās pret ašekuradereem, par warbuht pee lahdina notikufchām fšahdem, un lai ari pats rešders buhtu lahdina ihpašchneeks un lai nowehrstu fšahdes atlihdšinajumu prašjumus no fuga, tad kapteinam pee ee-eefchanas nonahšchanas oštā ir jataiša parašts protests. Wahzijā jataiša ferflahrunga, un ja pee lešcheshchanas israhbitos apfšahdejumi, tad protestam ari wajaga fihmetees uš fcheem apfšahdejumeem.

Ĥawarija=grosse ir, iħšos wahrdoš issafot, iffatrs apfšahdejums pee fuga un lahdina, kurfch ir tizis isdarits no kapteina jeb uš wina pawehli ar nodomu, jeb tiħšam, ar to noluhfu lai abus isglahtu no kopigām draudošchām breešmam; tapat pee Ĥawarijas=grosses peeder wišas tās zaur fšahdu riħšoščhanos fekoščhās fšahdes un preekšč ta pašcha noluhfa isdaritee maksajumi. Domehr Ĥawarijas=grosses isdarišchana tad noteek, ja fugis un lahdinšč ir tikufchi waj nu pawišam jeb ari pa dafai glahbti. Suhra sweests deka lahdinšč nefad neteek atlihdšinatš ka Ĥawarija=grosse.

Pamatojotees uš preekšchejām pamata domam pee Ĥawarijas=grosses peeder:

1) Ja prežes, fuga dafas teek sweestas pār malu, ja masti teek kapati, ja tauwas teek sagreestas, ja enkuri, enkura tauwas, enkura fehdes ir tikufčas flišpetas jeb kapatas: tad wišas fchis fšahdes paščas un tās, zaur fcheem apfšahdejumeem, pee fuga un lahdina fekojufčas fšahdes.

2) Ja fuga atweeglinafchanas deht lahdinšč waj nu pawišam jeb tīkai pa dafai ir tizis pahrlahdets lichteros, tad pee Ĥawarijas=grosses peeder: lichtera maksā un tās fšahdes, kuras pee lahdina ir notikufčas tiķlab uš lichtera, ka ari tās fšahdes, kuras pee lahdina ir notikufčas uš fuga pee pahrlahdeschanas lichteros un pee atpataf eelahdeschanas fugi. Šchis pamata litums teek ari isleetots tanī atgadijeena, ja fugis, kurfch ir dabujis fuhzi, eefstreen tahdā notes oštā, kuras eerihšojumi preekšč tahdas reparaturas naw peeteekofchi, zaur kuru fuhzi waretu noturet, kamehr pahršehgeleşchana uš zitu ostu, peħz eepreekšchejas lešcheshchanas praštu leelus pee Ĥawarijas=grosses peederoščhus isdewumus; ja fcha eemesla deht weena lahdina dafa teek weenā jeb wairafos fugos uš nonahšchanas ostu tahlať pahrlahdeti, ta tad preekšč fuga atweeglinafchanas. Tapat pee Ĥawarijas=grosses peeder to ļauschu alga un uštura, kuri ir peenemti palihgā pee pumpeščhanas no notes oštās lihds nonahšchanas oštai.

3) Ja fugis preefsch bojà eefchanas jeb kahpereschanas nowehr=schanas teef ar nodomu laists us malu strandê, tad pee hawarijas=grosses peeder wiß tee apstahdejumi, kuri ir iszehluschees zaur strandeschanu un zaur nonemschanu no strandes, ka ari wiß tee isdewumi, kuri ir bijschi par nonemschanu jamafsà.

Ja fugis bojà eefchanas nowehrschanas deht ir tizis laists us malu strandê, bet no strandes naw dabuts nost, jeb ari pehz nost=dabuschanas ir israhdijses par tahdu, kuru newar reparaet, tas ir: ja fugis ir bijs ta sabojats, ka pawisam naw bijs eespehjams reparaet, jeb ari taja weetâ, kura fugis atrodas reparaturas naw bijs eespehjams isdarit, jeb ari ja naw bijs eespehjams, fugi uowest us to ostu, kura reparaturu waretu isdarit, tad hawarijas=grosse sadalischana neteef isdarita.

Ja fuga strandeschana naw tinfse isdarita ar nodomu preefsch fuga un lahдина glahbschanas, tad schis stahdes, kuras zaur to iszelas, nepeeder pee hawarijas=grosses; tomehr pee hawarijas=grosses peeder wiß tee maksajumi, kuri ir tifuschi isdariti preefsch nonemschanas no strandes, tapat ari pee hawarijas=grosses peeder wiß tee apstahdejumi pee fuga un lahдина, kuri pee scha ar nodomu ir tifuschi isdariti taja noluhka lai fugi un lahдинu nonemtu no strandes.

4) Ja fugis, deht fugam un lahдинам zaur zefojuma turpinajumu draudoschu kopigo breesmu nowehrschanas, ir eegahjis notes ostâ, par peemehru deht kahdu apstahdejumu wajadfigas islaboschanas, kurfch fugim zefoschanas laika ir atgadijees, tad pee hawarijas=grosses peeder: maffa par ee=eefschann ostâ, ostas un bahku nodolki un zitas maffaschanas, kuras ir jaisdara par fuga ustureschanos, iseeschanas maffa, fuga kauschu alga un ustura par to laifu, kamehr fugis usturejas ostâ, isdewumi par fuga kauschu dsihwolki mala, ja fuga kaudis naw warejuschi palitt us fuga un it ihpaschi par wisu scho laifu, kamehr fuga kaudis naw warejuschi us fuga usturetees. Titai tad ja fugim ir bijs jaet us Spanijas ostam, tad rehderim weenam pascham ir jazeesch wifas tas stahdes, kuras zaur ee=eefschanu notes ostâ ir zehluschas.

Ja fugis ir peespeests notes ostu usmeklet deht lahдина lescheschanas, tad pee hawarijas=grosses peeder: isdewumi par lahдина transporteschanu no fuga un us fuga, lahдина usglabaschana mala lihds tam laikam, kad wimu wareja west atpakat us fuga. Ja fugis ee=eet notes ostâ, lai isdaritu reparaturas, tad kapteinam eepreefsch aiszefoschanas jaisnem attestats par to, ka fugis ir derigs preefsch juhra eefchanas un it ihpaschi diwos eksplaroos. Par notes ostâ

pahrдото апфлаhdето lahdiu (peh3 Angtu lifumeem) frakts naudas newar praftt, kapeh3 ir eeteizams, lahdiu peh3 eefpehjas weft labā stahwofli, lai ar winu waretu fafneegt nonahfchanas oſtu.

Saprotams ka ir janoteef lifumigai lahdiu apftatiſchanai un tad kapteinam ir jaisnem atteſtats par to, ka lahdiuſch ir bijis labā stahwofli. jeb ari tizis nowefts labā stahwofli, lai ar winu nonahfchanas oſtu waretu fafneegt. Sche klahr ir japeeſihme, ka ja fugim ir jaeet uſ Angtu jeb Belgijas oſtam, tad par fuga kauſchu algu un uſturu notes oſtā nekas neteef atlihdiſinats. Ja ir eefpehjamš no fuga laudim padaritos darbus uſnemt hawariju rehſinumā, ka darba algu, tad zaur augſchejo noſajizumu iſjelđamees ſaudejums atkal teef iſlihdiſinats. Beſ tam wehl ir peeminams, ka peh3 Angtu lifumeem iſdewumi par lahdiu atpakal eelahdeſchanu, ka ari laſmann nauda un ſchleperu maſſa pee iſeefchanas kriht weenigi uſ frakts.

5) Pee hawarijas-groſſes peeder wiſi preefſch notes reparaturas pee ſtuhres un pee luhſuſcheem un kapateem maſteem uſ juhras iſdaritee iſdewumi.

6) Ja fugis ir tizis aiſſtahwets pret eenaidneeekeem jeb juhras laupitajeem, tad pee hawarijas-groſſes peeder: pee aiſſtahweſchanas fugam jeb lahdiuam iſdarits apftahdejums, iſleetota mnnizija (ſchaujamaš materials), eewainotu fuga kauſchu ahrſteſchanas maſſa, iſmaſajami apbalwojnmi, kuri ja wajadſigs, ir janofaka no teeſneſcheem.

7) Ja fugis un lahdiuſch no eenaidneeka jeb juhras laupitajeem nonemti un ir tiſnſchi iſpirkti, tad pee hawarijas-groſſes peeder iſpirſchanas maſſa un tee iſdewumi, kuri ir tiſuſchi iſdariti preefſch wangineeku uſtureſchauas uu iſpirſchanas.

8) Sandejumi un iſdewumi, kuri ir zehluſchees preefſch naudas apgahdaſchanas deht hawarijas-groſſes ſegſchanas.

Ta tad pee hawarijas-groſſes peeder ari tee iſdewumi, kuri iſjelas, ja kapteinis ee=eet notes oſtā, lai iſlabotu apftahdejumuš, kuri kaut kahdā wiſje ir iſzehluſchees, jeb ari ir tiſuſchi iſdariti, fuga uu lahdiu glahbſchanas labad, pee dahrgeem lahdiuēem ſmagos hawarijas atgadijeenos ir ee=eefchana notes oſtā taš wiſu labakais preefſch rehdera, iſnemot to atgadijeenu, ja fugim ir jaeet uſ Spanijas oſtam un pa dakai ari uſ Anglijas un Belgijas oſtam. Bet ja lahdiuſch ir ari rehdera ihpaſchums, tad ir jagreeſch wehriba uſ prozentu ſaudejumu un ari uſ to, ka kapitalš pa wiſu to laiſu, kamehr fugis guſ notes oſtā, ſtahw dihkā; tiſai ahrſahrtigos notes

atgadijeenos ir eeteizams ar rehderam peederigo dahrgo lahdimu ee-eet notes ostā.

Ruga kauschu mehnescha alga pehz muster=rukā parasti teef aprehkinata no fuga ee-eefchanas deenas notes ostā lihds tai deenai, kurā kapteinam wiß dokumenti un rehkinu ir rokā un wiñsch war ißskaidrot, ka ir gatams preeksch sehgeleschanas. Preeksch atlihdßinajuma par fuga kauschu usturu ir nonahkschanas ostās noteittas (nsanzes) jeb paradumi, un tapehz ißkatram kapteinam to it labi wajaga eewehrot, ka wiñsch par sawas perþonas un par fuga kauschu usturu eefsch hawarijas großes rehþineem newar eelift wißas tās sumas, ko wiñsch par tām ißdod, ka padoma deweji hawariju atgadijeenā mehþina eestahstīt. Turpretim ir atkauts hawarijas rehþinos eewest pehz zeeti noþazitas takses usturas naudu par ißkatru deenu un wiþru. Sa par peemeþru fugim ir jaeet uß Weseri, tad teef atlihdßinats par ißkatru deenu un par ißkatru wiþru 1 marka 50 fenigas, par kapteinu un par stuhrmaneem jeb ofizeereem par deenu un par wiþru 3 markas. Wiß, kas teef wairaf ißdots par usturu, nahst uß rehdera rehþinu; pehz Beþgijas un Anglijas paradumeem pat nemas neteef atlihdßinats, turpretim teef dots wajadßigs atlihdßinajums par darbu un stauwera maksu, ja uo serklahrunþas ir redsams, ka tahdi maksajumi ir tikuschi ißdariti, tapehz ka fuga kauschu naw bijis eefþejjams atraut no fuga darbeem. No wißa ta, kas ir þazits, ir peeteefoschi redsams, ka pee ißdewumeem par fuga kauschu usturu ir taupiba eeteizama.

Meerigi þahrleektot nu wairs nebuhs jaþchaubas, kuri apßlahdejumi ir jareþkina pee hawarijas=partikulares un kuri pee hawarijas=großes. Tapehz ari kapteinis nelifsees fewi ne no weena mal=inatees un pawedinatees uß ißdewumeem, kuri wehlaß waretu winam darit nepatihþamus peedstþwojumus. Kapteinis no wißa scha war weegli redset, no þif leela þwara tas ir, ka pee no=tikuscheem nelaimes atgadijeeneem ruhþigi wed schurnalu. Naw wiß peeteefoschi, ka kapteinis pee serklahreschanas fßaidri ußdod weenigi fßinas par weþju, laifu par noseþgeleteem kurseem, par manewreschanu u. t. t., tapat ari nepeeteef, ja kapteinis weenigi ußdod fßaidras fßinas par notikuscheem saudejumeem, bet winam ir ari fßaidri jausdod fer=klahrunþā tee eemesli, kā un tapehz tee saudejumi ir bijuschi jaisdara, lai nowehrstu draudoþhus leelatus saudejumus, jeb preeksch fuga un lahðina glahþschanas no turwu fßahstahwoþchām draudoþchām kopigām breeþmam. Tikai uß schahði ißdaritas serklahrunþas pamata dispaþcheers, kuram sawā laikā wißa fuga hawarija buhs janofahrto, wares fßaidri ißschkirt, kas ir peederigs pee hawarijas=große; jo wiß tahdi saudejumi,

par fureem ferflahrunġa naw fſaidri peerahbits, tapehġ tee ar nodomu ir tikufſchi iſdariti, paleef weenumehr par hawariju = partikulaire, kadefſ tanis atgadijeenos, tad kugis naw nemaf, jeb weenigi ir apdroſchinats pret totalu ſaudejumu ſchahdas fſahdes ir jazeefſch rehderam weenam paſſcham.

Kapteinam tapehġ hawarijas atgadijeenos ir ſtingri eeteizams, ka wiſſch notaram, jeb kompetentai teeſai eepreeſſch ferflahrunġas uſtaiſſchanas eefneedſ uſ mata pareiſu iſwiſſkumu iſ ſchurnala par uſ zefojuma notikufſcheem nelaimes atgadijeeneem, pee kam ferflahrunġa tad wajaga papildinat wiſu to, kaſ ſchurnala ſem apſtaſſku ſpaideem naw bijis tiſ pamatigi eerakſtits.

Tapehġ ari kapteinam newar peetiſt ar to, ka wiſſch ſchurnaln nodob pirmam ſſrihweram, kaſ wiſam pretim naſt, lai ſchis no ſchurnala iſnemtu uſ ferflahrunġu ſihmejoſchos iſwiſſkumu, kura galwenas leetas nereti ir aiſmirſtas. Schahdos kritiſkos atgadijeenos ir ſtingri eeteizams nemt palihġa Kreewu konſula padomu un aiſſtaſſweſſchanu. So kaſ par iſzeesteem ſaudejumeem praſa atlihdfinaġumu, tam wajaga peerahdit, ka wiſam ſaudejumi ir bijuſchi.

Nebuſ leefi ka ſche iſleef wiſu to, kaſ kapteinam notes oſta ir jaewehero un kaſdi dokumenti ir wiſam jaegahda eekam wiſſch ſawu zefojumu turpina:

1) Tuhlin pehġ kuga nonahſſchanas oſta kapteinam ir japeeteiz ferflahrunġa un it ihpaſchi ſtatotees pehġ atgadijeena, ſefoſchâs oſtâs: nonahſſchanas oſta, jeb ja kugam lahdinſch janodob wairakâs oſtâs, tad tant nonahſſchanas oſta, kuru kugis pehġ nelaimes atgadijeena wiſpirms ſafneedſa; notes oſta, tant atgadijeena, ja ſchini oſta kugis teef iſlabots jeb leſchetſ; pirmâ iſdewigâ weetâ, ja zefojums beidsas, beſ ka nonahſſchanas oſta tiſtu ſafneegta.

2) Tuhlin pehġ kuga nonahſſchanas oſta kapteinam peenahſas gahdat par apſſahdejuma liſumigu apſſatiſchanu, zaur no Kreewu konſula, jeb ja taſda naw, tad no taſda zita konſula eezelteem leetpratejeem un par ſcho liſumigo apſſatiſchanu jaleef iſgatawot dokumenti. Schahdu dokumentu noſanz par beſichtſchanas jeb taſſeſchanas protokoli. Schini protokoli wajaga buht ſſaidri iſliſtam apſſahdejuma leelumam, ka ari noſazijumam par to, kaſ ir darams ar kugi un ar lahdinu, un ſcho noſazijumu tad peenahſas iſpildit.

3) Ja pehġ liſumigas apſſatiſchanas teef noſazits ka ir wajadſigs lahdinu leſchet, tad tuhlin, ja ween eefpehġams, wajaga iſdarit lahdina apdroſchinaſchanu pret uguni un poliſi par ſcho apdroſchinaſchanu peeweenot ziteem papireem.

4) Ja pee lescheschanas ir redsams, ka lahdina weena daka ir apskahdeta, ta ka pee dascham pakam ir jaisdara reparaturas, tad ir wajadsigs, ka par scho paku islabojumeem teef isnemti fewischi rehini, tapehz ka schee isdewumi uepeeder pee hawarijas=grosses; tapat lahdina fanehmejeem ir janefs tee isdewumi weeneem pascheem, turi ir tikuschi isdariti lahdina uftureschanas labad laba kahrtiba, par to laitu, kamehr lahdiensch ir atradees mala.

5) Ja lahdina teef useetas apskahdetas pakas, tad schahdas ir jaapsihme un no lahdina ja=atschfir. Ja apskahdejums ir tahdas dabas, ka pehz likumigu apskatitaju eeskateem par scho paku pilnigu samaitaschanos lihds fuga uonahschanai nonahschanas osta ir jabaidas, tad schis prezes ir atklahti japahrdod; zaur pahrdoschanu dabuta nauda teef no kapteina preesch wajadsigo maksajumu segschanas lihdsi isleetota. Bet tad schi nauda ir glnschi tapat ka wiff ziti isdewumi lihds nonahschanas ostai ka hawarijas naudas jaapdroshina, ja wifu isdewumu nauda naw us bodmerejas leeneta. Par apdroshinaschann un ta jo projam isdaritee maksajumi ir janefs tam prezem, us kuram schee apdroshinajumi sihmejas proporzionali.

6) Ta ka nu tee apskahdejumi pee fuga zaur lahdina isnemschanu weenmehr nah wairak un wairak redsami, tad zaur likumigu apskatischanu teef isdarita galigi wifas skahdes takfazija pehz daschadeem apskahdejuma weideem un it ihpachi ta, ka schee apskahdejumi ir eewedami hawarija=grosse. Pee schahdas likumigas apskatischanas ir jatafs iffatris fewischi: 1) kas schini zefojnma ir tizis pirmo reisi leetots, ta tad ir bijis jauns; 2) kas wehl naw pilnu gadu leetoschanâ bijis; 3) ziti apskahdejumi; 4) zaur nodilschanu, puhchanu un t. pr. iszehlschees apskahdejumi.

Kapteinim sche it labi ir jaewehro, ka hawarija nefad neteef wairak atlihdsinats, nefa takfe ir usdots un lai ari reparaturu rehins isnahktu eewehrojami augstaks. Ta tad ir kapteina peenahknms us to skatitees, ka likumigee apskatitaji, eewehrodami parasto atwilknu $\frac{1}{3}$ jaunu par wezu, uesdara weenkahrschas reparaturas takfazijas, jo ar apskahdeta preeschmeta weenkahrscho islabojumu ween wehl naw islabota skahde pee fuga. Bet ja reparatura pehz $\frac{1}{3}$ atwilkuma, ka weena suma teef eerakstita takfazijas protokolâ, ka tas daschas ostas ir paradums, tad ir wajadsigs to ari skaidri dokumenta issazit, tapehz ka zitadi reparaturu rehini islikfees weenmehr par augsteem, salihdsinot ar takfi; un ta ka nu wehlak pee hawarijas uftaischanas tee pateesee rehini ar $\frac{1}{3}$ likumiga atwilkuma jaunu par wezu lihds takfes leelumam war tift atlihdsinati, tad saprotama leeta, ka kugim pee tam nahktu

ta leelaka fahde. Ja kugim ir janahť us Wahzijas ostam, tad pee hawarijas-großes uštaißšanas par tahdeem apstahdejumeem, furi no-nahßšanas oštā ir atkal jaislabo, der takfazijas protokolā nofazitā takse.

7) Ģetams eesahť pee kuga isdarit reparaturu, ir jaisdara no likumigeem apstātītajem kuga takfazija apstahdetā stahwofli, tahdā ka kugis oštā ir eenahzis un par fcho ir jastahda dokumentis. Tā ka pehz fchis takses kugim peenahßas lihdsi maksat pee hawarijas-großes, tad ir tikai jawehlas, ka fchis wehrtības takse isnahťtu pehz eespehjas masa. — Ja kugim ir jaeet us wahzu ostam, tad fchi takse pee dis-paschas stahdhishšanas neteef leetota un tapehz ir leeta.

Pehz Wahzu tirdsneezības likumu grahmatas teef kuga wehrtība takseta nonahßšanas oštā, pee lahdina leschesšanas eesahkuma, pee tam notes oštā isdaritu reparaturu un eegahdajumu fchini brīhdi efoschā wehrtība teef atwilfta.

8) Ja reparaturas dehť no kuga ir janohem kapars, tad winu pehz eespehjas wajaga labi pahrdot, ja winu negrib kugi paschā nemt lihds.

9) Kad reparatura ir nobeigta, tad kapteinis par reparaturas nobeigšanu no likumigeem apstātītajem isnem apleezību. Ja laiks jeb oštas apstahķi neatkauj wifus apstahdejumus islabot, tad kapteinim no likumigeem apstātītajem bes tam wehl wajaga dabut zertifikaciju par to, ka winsch ir isdarījis tikai pawirschu jeb eepreeßcheju reparaturu. Bet tad kapteinim pehz fchi zertifikata nonahßšanas oštā ir wehl tee preeßchmeti, furi peeder pee hawarijas-großes, bet notes oštā newareja tikt atjaunoti, pehz no jauna isdaritas takfazijas, ir jaleef atlihdsinat hawarijā-großē.

10) Par wiseem isdewumeem kapteinim wajaga isnemt kwitetu rehķinu un schee rehķini tad ka peerahdijumi ir japeeleef wina hawarijas papireem, ka par peem.: ferflahrungai, apstātishšanas un taksesšanas protokolam.

11) Ferflahrunģā ir ferwischķi tas japeemin, ka kugis pehdejo zefojumu eesahťot naw laidis uhdeni zauri un preeßch zefojuma ir bijis peenahzigais flaits kuga ļauschu un kugis ir bijis peenahzigi isrihfots.

12) Pehdigi kapteinim ir jaisnem no sawa korespondenta, ja eespehjamis no Kreemu konsula apleezinats general-hawarijas rehķins par wiseem isdariteem maksajumeem; fchini general-hawarijas rehķinā newajabsetu nekam zitam stahwet eeschā, ka tīt tahdeem preeßch-meteem, par kureem waretu peelikt kwitetus rehķinus un dokumentus. Schini hawarijas rehķinā wajaga eerakstit ari kuga ļauschu usturas

naudu pehz nonahſſchanas oſtā, par uſturu maſſajamas taſſes, tapat ar, kapteina un fuga ſauſchu algu par to laiſtu, ſamehr fugis uſturejās notes oſtā un ari tanī atgadījeenā, ja ſchee maſſajumi, it ihpaſchi alga, pateeſibā nebuhtu tituſe iſmaſſata. Alga ir eekſch general=hamarijas aprehſināſchanas papira jaeraſſta eepreekſch linijās, tapehz ſa wina ir iſmaſſajama tiſai pehz nobeigta zekoſuma un tapehz par winu neteef aprehſinatas neſahdas komiſſijas jeb bodmerejas premijas u. t. t.

Ja kapteins ir peeſpeeſts notes oſtā ee=et, tad ir jaiſſchkir jantajeens, no kureenes lai dabu wajadſigo naudu preekſch iſdemumu ſegſchanas. Pee ſcha jautajeena iſſchkirſchanas kapteinim wiſpirms wajaga liſt waditees no tām pamata domam, ſa neweenam naw teeſibās praſt no wina rehdera un lai wiſch ari buhtu ſoti bagats zilweſs, ſa lai rehderis ſweſchā oſtā iſleeto weenigi ſawu kreditu, lai ſegtu notes oſtas iſdemumus, ſa ari lai dotu naudu preekſch to ſaudejumu ſegſchanas, kurus kapteins pee fuga ir iſdarijis, preekſch fuga un lahdina glahbſchanas, ſa ari preekſch leelaku ſaudejumu nowehrſchanas. Kapteins no ſcha redſes, ſa tiſlab no fuga, ſa ari no lahdina pehz wina wehrtibas un no fraſts naudas war gaidit ſamehrigas eemaſſas preekſch notes oſtas iſdemumu ſegſchanas, iſnemot, ja fugim ir jaet uſ Spanijas oſtam. — Bet tā ſa nu lahdina ſanehmeja notes oſtā naw un rehderam it nepawiſam naw peenahſtums zaur ſawu koſeſpondentu notes oſtā par ſewi un wehl maſaſ par lahdina ihpaſchneeksem gahdat, tad kapteins riſkojas fuga un lahdina labā, ja wiſch waja= dſigo naudu eegahdā zaur bodmerejas ſihmeſchanu, taſ ir wiſch dabu pret fuga fraſts un lahdina eekiblaſchanu no ta, kuſch bodmereju nem, naudu preekſch iſdemumu ſegſchanas. — Nonahſſchanas oſtā ir bodme= rejas grahmata jaiſpehrſ no teem, kureem peeder fugis, fraſts un lahdinſch. Saprotama leeta, ſa taſ, kuſch bodmereju nem, nedod ſawu naudu par welti, bet par to dabu premiju, kura war buht daſchada leelma, ſkatotees uſ to, waj notes oſtā nauda weegli waj gruhti ſadabujama, tad wehl uſ to, ziſ ilgs wehl buhs zekoſums, no ſa ſaſtahw lahdinſch un war iſtaiſt 10, 15 lihds 30 un wehl wairaf prozentu.

To pelnu, ſo ſchahds weikals eenes, war kapteins nodroſchinat ſawam rehderam, kad kapteins ar rehdera koſeſpondentu tajā ſinā weenojas, ſa koſeſpondents jeb weens no wina draugeem uſ ſawa wahrda, tomehr uſ rehdera rehſina aiſdod naudu, kad wiſch praſa weenu maſuminu maſaſ prozentes, neſa bij ſemakaſis peeſolijums, kuſch ir eenahzis uſ bodmerejas uſaižinajumu awiſes, jeb ja no zitām perſonam neſahds naudas ſolijums naw peenahzis, tad praſa to pa=

raſto premiju, pee kam ari tuhlin nolihgſt kurſu. Kapteins nu ſihmè bodmerejas grahmatu wairat ekſemplaroſ un leef lai koreſpondents winam ſchis bodmerejas grahmataſ blanko indofetaſ eefuhta. Koreſpondents tad aprehkinajaſ ar rehderi par iſlikto (aiſdoto) naudu un wina komiſſju, pee kam komiſſja rehkiñoſ ir eerakſtama pehz uſanzeſ. Tahdà lahrtà rehderiſ war nopelnit bodmerejaſ premiju, tomehr pee tam newajaga aiſmirſt rehderam paſinaot tiſ aſtri kà eeppehjamaſ par bodmerejaſ weikalu, lai rehderam buhtu eeppehjamaſ bodmerejaſ grahmatu apdroſchiuat. Kad kugiſ nonahſſchanaſ oſtu ir ſaſneedſiſ, tad kapteins nodod bodmerejaſ grahmatu rehdera koreſpondentam, jeh, ja kugiſ eet uſ diſinteneſ oſtu, tad nodod rehderam paſcham un bodmereja tad teef eekafeta. Gefamaſ bodmerejaſ grahmata naw ſamaſſata, kapteins nedrihſt luhkaſ attaiſt; jo ja kapteins iſdod lihſ eekihlato lahdinau agraſ iſ rokam ahrà, tad war nahſt tahdaſ ſekaſ, ka kugiſ weenſ patſ teef apſihlatſ par bodmerejaſ naudam un rehderam nahſ ſaudejumi. Pat no lahdina ſanehmeju puſeſ peefolito galwoſchannu kapteinim wajaga atſtaht ne-eewehrotu, lai ſchi galwoſchana buhtu tahda buhdama. Weenigà atbilde uſ tahdeem peefolijumeem paſtahw eekſch tam, ka winſch zaur leetaſ pratejeem leef iſdarit eepreekſchejo aprehkinu par to, ziſ daudſ iſſatram no dalibneekem buhſ jadod preekſch bodmerejaſ grahmataſ iſpirkſchanaſ. Gerunaſ, kad gribot ſinat ziſ daudſ lahdinam preekſch hawarijaſ=groſſeſ jamakſa un zitaſ tamlihdſigaſ eerunaſ ne maſ naw eewehrojamaſ, jo kugiſ paleek lahdina ſanehmejeem weenmehſ par droſchibu par to datu, kuru pehz galiga aprehkina lahdinaſch buhtu eemaſſajiſ par daudſ. Ir jau peeteekofchi, ka kapteins par to gahdà, ka ta nauda, kura pehz aprehkina triht uſ fuga un ſrakſtſ, teef laiſkà ſamaſſata. Ja kapteinam preekſch tam naw wajadſigaſ naudaſ, tad lahdina ſanehmejeem wiſpirmſ wajaga iſpirkt wiſu bodmerejaſ grahmatu, jo bodmerejaſ grahmataſ ihpaſchneekam wiſpirmſ wajaga kerteſſeſ pee lahdina un tad tiſkai winſch drihſt likt kugi apſihlat. Ta tad wiſſ, kaſ peeder pee hawarijaſ=groſſeſ, teef ſamaſſatſ kopigi, no fuga, lahdina un no nopelnitaſ ſrakſtſ naudaſ, zaur ko rehderam teef dots winu ſaudejumu atlihdſiuajumaſ.

Lai waretu ſaſtahdit eepreekſchejo aprehkinu par to, ziſ daudſ iſſatram dalibneekam pehz kopiga iſdewumu leeluma buhſ jamakſa preekſch bodmerejaſ grahmataſ iſpirkſchanaſ, teef ſchahda taſſeſchana iſdarita:

- a) Teef taſſetſ lahdinaſch pehz fatturaſ wehrtibaſ iſdoſchanaſ oſtà;
- b) Kugiſ apſtahdetà ſtahwoſſi, pehz eeppehjaſ ſemu, uſ ko kapteinim wajaga ſtatiteeſ;

- c) Frakts pehž manifesta jeb konnosamenta šatura; bet ja kugis notes ostā atrodas un šche lahdinšch no kuga šchīras, tad pehž nobrauktā zekožuma gabala.

Pehž wišpahrīga paraduma nopelnitā brutto frakts mašsa lihds tikai pehž $\frac{1}{3}$ atwiškuma preekšč kuga kaušchu algam u. t. t. Daščās semēs, tišlab kugis, tā ari brutto frakts peedalas tikai ar puš no tašfetās jeb nopelnitās ņumas. — No tām kuga reparaturam, kuras teē atlihdšinatas ka hawarija-grošse teē $\frac{1}{3}$ nowiškta dešt starpibas starp jaunu un wezu. Tikai tad, ja kugim uš pirmā zekožuma noteē hawarija, jeb ja ir tikuščas upuretas jaunās sehgeles un t. j. pr., jeb enkuri, tad atwiškums neteē išdarits. Pee dišpaščas uštaiščanas, tas ir, pee saudežumu išdalischanas zaur likumigi apstiprina-teem jeb žitadi kompetenteem leetpratežem, teē wišas tašdas reparaturas no hawarijas grošses išflehtas, kuras ir tikuščas išdaritas preekšč kuga ušlabošanas, tas ir, preekšč wiņa wehrtibas paaugstināščanas; tapat ari no hawarijas-grošses teē išflehtas wišas tās reparaturas, kuras ir tikuščas išdaritas preekšč tašdn apstahdejumu išlabošanas, kuras pee kuga ir notikuščas zaur elementeem jeb žiteem nejaušcheem atgadijumeem. Šchahdas, preekšč wezu wiņau išlabošanas, tā par peem.: tašrpu šaehdumu išlabošanas u. t. t. išdaritas reparaturas, šinams peeder pee kuga hawarijas-partikulaire un ir jāzeēch rehderam, ja kugis naw apdroščinats, jeb ir apdroščinats weenigi pret totalu saudežumu.

Tikai tanī atgadijeenā, ja kapteins newar dabut naudas ne uš bodmerejas, ne žitadā kahtā, wiņam ir atkauts no lahdina tikdaudš pahrdot, žit ir wajadšigs preekšč notes ostā išdaritu išdewumu segščanas un par šcho pahrdošchanu tad ferklarungā ir jāšaka, kas wajadšigs. Lahdina pahrdošchanai wajaga notikt atklahti.

Wiš hawarijas papiri ir jāiškatarwo diwos eksemplaros un tikai general-hawarijas rehšins ir jāleē apstiprinat. Weenu eksemplaru kapteins nošuhta uš nonahščšanas ostu rehdera korespondentam, otru eksemplaru wiņšč patur preekšč ņewis. Uš kuga išeščšanas ostu nedrihšt neka ņuhtit, jo iškatra hawarija-grošse ir jāuštaiša weenigi pehž nonahščšanas ostas liknmeem un ušanžem, kas ari iškaidrojas zaur to, ka lahdinšch mašsa pee hawarijas-grošses tikai pehž lahdina tās wehrtibas, tašda wiņam bij leščeschšanas šahkumā un tā tad ari šchi ņuma ir no lahdina šanehmežem prasama. Tā tad weenigi nonahščšanas ostā teē hawarija-grošse uštaiškta, notes ostā tas noteē tikai tad, ja kugis un lahdinšch šcheit weens no otra šchīras, kuga

reparaturas ne-eefpehjamibas deht. Protestâ jeb ferklarungâ wajaga peeminet, ka bodmereja ir tikuse sîhmeta.

Ja pateesbâ ir notizis hawarijas-großes atgadijeens un lai winsch buhtu ari mas, tad tomehr kapteina peenahkums ir to stahdi list eelaset; lahдина intrefenteem peenahkas ikkatru stahdi proporzionali samaksat, un lai wina ari buhtu toti masa.

Hawarijas atgadijeenos ir no toti leela swara, kâ eemehro sekofchu wispahrigu nosazijumu: ja tani laikâ kad wehl fugis stahw breefmâs ir noslehgtis nolihgums par glahbschanas un palihdsibas algu, tad ja israhdas ka apsolita atlihdsibas suma ir pahrleezigi augsta, tad scho nolihgumu war neatfihht un prasit atlihdsinajuma maksas paseminaschanu tiktahlu, ka lai wina buhtu samehriga ar apstahkeem. Ja hawarijas atgadijeenos ir palihdsiba wajadsiga, tad weenumehr ir eeteizams rakstitu nolihgumu uoslehgt.

Ja fugis ir bojâ gahjis jeb isstrandejis, tad kapteinim kâ lahдина un fuga aisstahwam wajaga rihfotees pehz sawas labatâs sinaschanas sîhmejotees us glahbschawu, pretfchu usnemfchanu un malâ isweschanu u. t. t. un par wisu ir wajadsigs itin skaidri eerakstit grahmâtâs un wajaga noslehgt kontraktus, pahrdewumus un zitus tamlihdsigus nolihgumus pehz isstrandeschanas weetas paradumeem un litumeem. Winam wajaga sarakstitees ar lahдина samehmejeem un pehz winu nolehmmuma waj nu lahдина pahrdot un it ihpaschi atklahti, jeb mehginat tahlas fuhhtit; jo tahdos atgadijeenos, kad fugis eet bojâ, ir kapteina litumigs peenahkums lahдина samehmeja intrefes ar wiseem spehkeem aisstahwet. Pehz tam kad lahдинsch ir tizis nodots, kapteinam wajaga par lahдина nodoschanu list isgatawot litumigi apleezinatu apleezibu. Tapat kapteinim ir wajadsigs stahdit preekschâ wisus tos papirus, kas sîhmejas us wrata pahrdoschawu, kâ par peemehru atziona protokoli, kwitetu rehkinu par glahbschanas un palihdsibas algu un wisus zitus papirus, kas pee ta peeder.

Kas ar nodomu rihhojas ta, ka teef panahkta fuga straudešana jeb grimšana un zaur to zitu zilweku dsihwibas nahf breefmâs, tad tahds pehz wisu walstu litumeem teef us to stingrako sodits. Kreewijâ tahds pasaude wiskas personigâs un pehz kahrtas teefibas un preekschrozibas un skatotees pehz apstahkleem nahf waj nu arestantu pahrmahzichanas nodatâ, jeb ari us nometinaschanos Sibirijâ; Wahzijâ dabu no 5—10 gadu jeb ari us wisu muhschu zeetumu.

Par wisam neapstahdetâ stahwolkli islahdetam prezem fugis dabu tikai distanz-frakti ismaksatu, ja fugis zekojumu ar prezem newar turpinat. Bet fugis tad dabu pilnu frakts naudu, tiktahlu, zif zaur

pretſch'n pahrdoſchanu eenemtâ ſuma ſneedſ, no wiſam tàm prezem, kuras apffahdetâ ſtahwoſſi ir noweſtas malâ un kuras uſ teeſas pa-wehli notes oſtâ ir tikufſchas pahrdotas, deht winu pilnigas ſamaitaſchanas nowehrſchanas; bet pilnu frakts naudu par ſchahdam prezem fugis dabû tikai tajâ atgadijeenâ, ja winſch zetojumu uſ nonahſſchanas oſtu turpina.

Ta naudas ſuma, kura pehz wiſu iſdewumu un frakts naudas ſamaitaſchanas no notēs oſtâ iſdariteem pahrdewumeem ir palikufſi pahri, kapteinam peenahſas peefuhtit rehdera foreſpondentam nonahſſchanas oſtâ, jeb ja to newaretu iſdarit, tad japeefuhta rehderam ſkaidrâ naudâ jeb glufchi neſchaubigi labos weſſelos deht eefuhtiſchanas pretſchu ihpaſchneefeem nonahſſchanas oſtâ.

Ta lahdiſch ir tizis ſweeſts juhrâ un fugis tad ir nonahzis notes oſtâ lai waretu liſt iſdarit reparaturas u. t. t., tad kapteinam ir atkauts zaur juhrâ ſweeſchanu iſjeldamâs tuſſchâs telpâs uſ nonahſſchanas oſtu eenemt zitas frakts prezes. Par ſchim prezem no-lihgta frakts naht weenigi fuga rehderam par labu, tadeht ka hawarija-groſſe jaw weenreis ir notikufſi un tikai iſſweeſtais lahdiſch, ka ari ta nonahſſchanas oſtâ leſchetâ lahdiſa daka, kura juhrâ ſweeſchanas laika bij uſ fuga nem pee maſſaſchanas dalibu. Ta fuga ſauſchu algas un uſturas naudas teeſ atlihdsinatas, tad no wiſa uſtureſchanas laika notes oſtâ, ir jaatweſt tas laiks, kuſch ir tizis iſleetots pehz ſerſlahrungaſ preekſch to pretſchu eenemſchanas, kuras no jauna ir peenahſuſchas ſlaht.

Œewiſchu eewehribu pelna kapteina peenahſums zetojumu turpinat, tiklihds ka winſch ir gataws ſehgeleſchanu turpinat un winſch nedrihſt palaiſt garam neisleetotas neweenas labwehligas iſdewibas eet juhrâ, un tapat ari ir wina peenahſums uſ zetojuma pehz eefpehjas rihtotees tâ, ka lai nonahſſchanas oſtu uſ to ahtraſo ſaſueegtu. Ta war peerahdit uokawejumu, tad kapteini war ſaukt pee atbildibas zaur teeſu par konjunkturâs diferenzi un ziteem ſaudejumeem un ſſahdem.

Ta fugis ir apdroſchinats pret totalu ſaudejumu, tad aſekuranzei ir jaſamaſſâ apdroſchinatâ ſuma, netik ween tad, kad fugis ir pilnigi bojâ gahjis, bet ari tad, ja fugis beſ wehſts ir paſudis, jeb ir ſa-dragats, lai ari pee tam daſchas wraka dakas jeb inventars buhtu tikufchi iſglahbti. Tapat ari aſekurauze tanî atgadijeenâ ir atbildiga, ja zaur glahbſchanu u. t. t. iſzehluſchees iſdewumi iſtaiſa 75 % no poliſes taſſes, jeb ja ir 75 % wajadſigi no poliſes taſſes preekſch to iſdewumu ſegſchanas, lai nowehrſtu iſſtrandejuſcha fuga totalu ſaudejumu.

II. Ja fugis ir apdrošinatš pret wišam juhras breesmam.

Ja fugis ir apdrošinatš pret wišam juhras breesmam, tad preekshejee ištaidrojumi par fuga apstahdejumu likumigu apstatižumu un taksaziju, par dokumentu apleezinaschanu un t. t., teef zaur sekošcheem papildinati.

Wispirms ir japeemin, ka rehdera peenahkums ir aseturaderam pasinot par apstahdejumu zaur rakstu, tik lihds ka rehders par to dabu šinu. Kapteina peenahkums ir wišos apstahktos tā rikhtees, itin ka kad fugis nemas nebuhtu apdrošinatš un itin ka kad iktatra isdemumu pamasinaschana minam pascham nahktu par labu. Apdrošinatā preekschmeta ištienais abandons nam peelaischams. Kapteinim ir tikdauds žif eespehjas jagahda par wiša ta uštureschanu, kas no apdrošinateem preekschmeteem wehl ir atrodams un kureem wehl ir naudas wehrtiba. Ja aseturanzes agentam no aseturanzes nam ušdots wadit aseturanzes leetu, tad agenta darbiba ir aprobeschota un fastahw meenigi eefsch kontroles.

Ja fugim ir bijuse hawarija, tad apstahdejumi ir pehz eespehjas ahtri ismeklejami un taksējami zaur leetpratejeem, kuri no aseturanzes un no rehdera kopigi teef eezelti. Ja tani ostā ir aseturadera agents, tad schis kopā ar rehdera representantu, jeb ari ar Kreewijas konsulu eežet leetpratejus. Tahdās weetās, kur aseturadera agenta nam, eežet ismekleschanas un taksazijas personalu Kreemu konsuls, bet ja ari Kreemu konsula nam, tad ismekleschanas un taksazijas personalu eežet ta waldibas eestahde, kurai uš to ir teešiba un schahdas eestahdes tad ir: weeteja teefa jeb Mloyda agents, jeb ari kahda Giropas jeb Seemeks Amerikas kara fuga komandeers, kuresch tani ostā atrastos. Tomehr aseturaderam paleef teešiba pee schis leetprateju eezelschanas nemt taisni pascham, jeb ari zaur pilnwarneeku dalibu. Leetpratejeem ir preekschā rahdams fuga schurnals un serklahrunga, ja wina jau ir istaifta un tad leetpratejeem ir jadod saws spreedums zaur rakstu un tani ir jasiho:

- 1) par iktatru atrasto apstahdejumu sewischi;
- 2) kuri no scheem apstahdejumeem ir zehluschees zaur pehdeja žetojuma nelaimes atgadijumeem;
- 3) kuri no scheem apstahdejumeem ir zehluschees zaur ziteem eemesleem, ka zaur nobruhšejumeem zaur parastu leetoschanu, zaur wežumu, zaur purwumu tofā, zaur kirpeem un tahrpeem, zaur truhžigu fuga buhwi jeb zaur eepreeksch žetojuma eefahšchanas notifuscheem apstahdejumeem.

Par nobruhſeteem pee paraſtas leetoſchanas teef eeſtatits, ja ſehgeles ir apſtahdetas, no wehja ſaplehtas jeb aiſneſtas, ja enfuri, tauras, kehdes jeb tekoſchi taurerki ir tikufchi apſtahdeti jeb lauſti, pat tanī atgadijeenā, ja apſtahdetee, ſaplehtee, ſalauftee preekſchmeti peh3 tam ir bijufchi jakapa. Bet ja ſehgeles ir tikufchas apſtahdetas jeb aiſneſtas zaur rundholtſchu luhſchanu, jeb ari zaur plihſdamas juhras eefſchmanos ſehgeles, tad ſchahda ſtahde ir eeſtatama par tahdu, kura naw iſzehlnſes zaur nobruhſechanu pee paraſtas leetoſchanas. Ja fugis ir apdroſchinats peh3 Bremenēs likuma no 1854 g., tad augſchejais pamata likums der preekſch wiſeem augſchā peemineeteem preekſchmeteem, ja augſchā peeminetais nelaimēs zehlonis ir nah3is no ahreeneſ.

No zif leela ſwara ir tas, ka kaptēinis uſ to ſtingrato peegreeſch ſawu wehribu nelaimēs atgadijeenā apſtahfleem pee hawarijam, ir redſams no ta, ka weens nn tas pat3 nelaimēs atgadijums war pee-deret tiſlab pee hawarijas=groſſes, kā ari pee hawarijas=partikulaire, pee kam iſſchkiroſchi ir weenigi tee apſtahſki, kuri nelaimēs atgadijeenu ir pawadijuſchi, ko labai warēs red3et no ſekoſcheem peemehreem:

Kugis, kuſch ir nogah3is uſ ſahneem, war daudſtahrt weenigi tikai zaur maſtu kapafchanu atkal tiſt uſzeltis. (Schi maſtu kapafchana peeder pee hawarijas=groſſes, jo zaur to teef glah3ts fugis nn lahdiuſch.) Lai ſadurſchmanos waretu nowehrſt, jeb lai waretu iſbehgt nejauſchi iſzelbamees uguns breeſmam ir daſchahrt tauras ſagreeſchana wajadſiga. Ari ſchis atgadijeens peeder pee hawarijas=groſſes. — Bet ja maſti un ſtengas ir papreekſchu tikufchas zaur wehtru nolaufas un ja pee luhjuſcho gabalu noſt dabuſchanas wehl zirwis buhtu wajadſigs, tad zaur to neiſzelas hawarijas=groſſes atgadijeens, bet peeder pee hawarijas=partikulaire. Bet ja zaur nelaimēs atgadijeenu fuga maſti ir tikufchi nolauſti un nolauftee gabali paleef draudoſchi preekſch fuga, tā ka wini ir jakapa un eet paſnſchanā, tad ſem apſtahſteem buhs pa-reiſi, ja ſcho nolauſto gabalu wehrtiba nah3 eekſch hawarijas=groſſes.

4) Par pehdejā zelojumā iſzehluſchos juhras apſtahdejumu reparaturas maſſu, kā ari tee preekſch ſcho juhras apſtahdejumu reparaturas wajadſigee tahlatee darbi un wimu maſſa. Schi taſſazija nedrih3t ſaſtahwet eekſch tam, ka teef uſdota kopiga ſuma, bet iſſatrs apſtahdejums ir janowehrte katrs par ſewi.

5) Par to we3o gabalu wehrtibu, kuru weetā ir jaeleeſt jauni.

Utraſto apſtahdejumu iſdarito atjaunoſchann ir peh3 tam zaur gala apſtatichanu jaapleezina un wiſi dokumenti un t. j. pr., ir zaur aſeturadera agentu jeb no Kreeru konſula jaapleezina. Ja taſſetā

fuma ir masaka par rehlineem, tad taksfeta fuma der par pamatu pee fskahdes aprehkinaſchanas, bet zitadi teef peenemti par pamatu preeſſch iſſatras reparaturas iſdotâ fuma. Ja pee apdroſchinaſchanas naw nekahdi ſewiſſchi nolihgumi taiſſti un ari zits nekaſ neſtahw zekâ, tad beſ ta atlihdsinajuma, kuru dabu zaur hawariju=groſſi, teef atlihdsinats kâ hawarija=partikulaire: fuga enfuri, ja tee pawiſam teef atlihdsinati, — pilnigâ wehrtibâ. Apſſahdejumi pee fuga kermena, pee wina maſteem, pirmâ gadâ pehz buhwes pilnâ wehrtibâ, wehlaſ ar $\frac{1}{3}$ atwilkuma. — Pehz daſcham polifem teef apſſahdejumi pee ſewiſſcham fuga kermena datam, pee maſteem jeb ziteem fuga peederumeem, kaſ zekojumu eefahkot ir bijuſchi jauni, beſ atwilkuma atlihdsinati; pehz Bremeru nolihgumeem no 1854. g. teef pilnâ mehrâ atlihdsinati weenigi, jaunaſ ſehgeleſ, jaunaſ tauwaſ un enkura keshdes, kaſ pirmo reiſi bruſketas, zitadi teef iſdarits atwilkums $\frac{1}{3}$ preeſſch ſehgelem un tauwam un $\frac{1}{6}$ preeſſch enkura keshdem. Scho apſtahlſi wajaga eerakſtit ferklahrunghâ.

Notes reparaturas uſ juhraſ, jeb ari eekſch notes oſtaſ, kura par reparaturas oſtu ir tikufe iſleetota, teef atlihdsinatâſ pilnâ mehrâ; apſſahdejumi pee kapara jeb ari pee metala apſchuwuma uſ pirmâ zekojuma pehz apliſſchanaſ teef atlihdsinati pilnâ mehrâ, uſ taſlateem zekojumeem, rehkinot no apſchuwuma peelſiſchanaſ pabeigſchanaſ deenaſ, lihds apſchuwuma nonemſchauaſ eefahkuma deenai pirmâ gadâ — ar $\frac{1}{3}$ atwilkuma no jauna kapara jeb metala apſchuwuma ſamaſſataſ wehrtibaſ, pee kam ir jaewehro wezâ un jaunâ apſchuwuma ſwaru ſtarpiba un pee apſchuwuma wehrtibaſ japeeleef klaht ta fuma, kaſ bij jamakſâ par apſchuwuma apliſſchanu, kâ par peem., ſpiteruteſ atjaunoſchanu, woilaka jeb papira apakſchâ palſiſchanu. — Saprotama leeta, ka $\frac{1}{3}$ atwilkums ir iſdaramſ tikai pehz tam, kad wezâ nonemta kapara jeb metala apſchuwuma wehrtiba ir pa preeſſchu tikufi atwilkta; otrâ gadâ teef atwilkts $\frac{2}{5}$, treſchâ gadâ $\frac{3}{5}$, zeturtâ gadâ $\frac{4}{5}$ uu wehlaſ par apſchuwumu neteef atlihdsinats nekaſ.

Koka ſpiterute — beſ wirſu uſliſtâ metala jeb kapara apſchuwuma teef atlihdsinata ar $\frac{1}{3}$ atwilkuma; bet ja ſpiterute ir wezaka par 3 gadeem, tad nekaſ neteef atlihdsinats. — Iſmargojumi un glahſneeka darbi neteef nekad atlihdsinati. Maſlbera darbſ ari neteef atlihdsinats, tikai pehz Bremeru nolihgumeem no 1854. g. teef atlihdsinats par jaunu koku un t. t. noſtraſſoſchanu ar $\frac{1}{3}$ atwilkuma. — Ja kugiſ brauz ar balaktu, tad fuga aſefuranzei ir jaatlihdsina wiſi tee uſupurejumi, kâ hawarija=partikulaire, kuri peederetu pee hawarijaſ=groſſeſ, ja kugim buhtu prezeſ par lahdiu.

Ruga kondemnazija nonahlfchanas ostâ neteef atkauta. Notifikuschee fuga apstahdejumi, ja winu reparatura neteef isdarita, teef atlihdsinati weenigi uš wina takfazijas pamata, pat tani atgadijeenâ, ja reparaturas nonahlfchanas ostâ naw eespehjams isdarit. Tomehr ſchis noteikums ſihmejas wairak uš relativu ne-eespehjibu reparaturu isdarit, tã tad, ja nonahlfchanas ostâ reparaturas naw eespehjams isdarit un fugi newar ari nowest uš to ostu, kurã reparaturu waretu isdarit.

Ja leetas prateji ſawã ſinajumã ir ſkaidri iifazijuschi, ka fugi it nepawisam naw eespehjams reparaet, par peemehru, ka wiſpahrigi naw eespehjams fugi reparaet, jeb ka naw eespehjams fugam dot atpatak wina agrakajãs formas, jeb ari zitu tamlihdſigu, tad takſeta reparaturas maſſa, tadeht ka fugis naw neſas wairak tã wraſs, iſnahſs pa leelakai datai tiſ augſta, ka atlihdsinajumã hawarija=partikulaire gandrihſ lihdsinaſees fuga totalam ſaudejumam un warbuht wehl buhſ leelaka par ſcho. Schini atgadijeenâ ir eeteizams, ka leef takſet pee fuga ſermena atrodoschos ſapara jeb metala wehrtibu.

Ruga kondemneschana un uš winas pamatodamãs fuga pahrdoschana notes ostâ uš aſekuranzes rehſina tikai tad teef atſihita, ja teef peerahdits:

1) uš apdroſchinata zefojuma iſzehfuſchãs apstahdejuma reparaturas ne-eespehjamiba;

2) ka ir ne-eespehjams aiſſehgelet uš zitu ostu deht ſcho apstahdejumu iſlaboschanas jeb ja,

3) no leetas pratejeem nowehrteta reparaturas maſſa pee uš apdroſchinata zefojuma notifikuscheem fuga apstahdejumeem, furi pehz poliſes nolihgumeem friht uš aſekuradera maſakais 75 % brutto, beſ iſdarameem atwiſkumeem, no poliſe nolihgtãs takſes iſtaifa. It ihpaſchi tas tã ir, ja apdroſchinajums ir noſlehgts uš Bremeru nolihgumeem no 1854. Pee ſchã ari tas apstahllis neko negroſa, ja weena ſlahdes atlihdsinajuma data friht uš lahdiu jeb uš kaſdu zitu treſchu perſonu.

Ja ſcho newar peerahdit, jeb ja reparaturas newar isdarit deht naudas lihdsellu truhfuma, tad wiſos atgadijeenos teef uš pehdeja zefojuma notifikuschee apstahdejumi, uš reparaturas takfazijas pamata diſpaſcheti un atrehſinati.

Ja fugis un inwentars teef pahrdots, tad kapteinam uš to ja-wehro ka kronometers, prowiantſ un ziti iſrihſoschanas preeſſchmeti, furi naw eerakſtiti fuga inwentarã, un ta tad ari nepeeder pee apdroſchinatã fuga, pee alſiona teef atdaliti.

Ruga asekuradereem ir jafamafšā iffatra hawarijas=großes fuma, ja fchi istaiša mafafais 1 % no mafajamas wehrtibas, ka ari iffatra hawarija=partikulaire, kura 3 % no poliſes takſes istaiša. Schis prozentes ſaprotams teef aprehſinatas ne=eeſſaitot agentu komiſſijas un diſpaſchu mafas. Behdigi wehl ir japeemin tās breefmas, kuras iſžeſas zaur uſ fuga uſnemtū bodmereju. Ja uſ fraſts, fuga un rehderijas friſdama bodmerejas grahmata daſa ar ziteem praſſjumeem no fuga, tā par peem. fuga kapteina un fuga ſauſchu algam, oſtas iſderumeem, laſmana naudā u. t. t., ir daudſ leelaka, neſa brutto fraſts nāuda un fuga wehrtiba, tad ir eeteizams fugi un fraſti atſtaht paradneekēem. Schini atgadijeenā teef fugis no teefas pahrdots, no tām ſumam, kuras eenahf no fraſts naudas un no fuga un wina inwentara pahrdofšanas teef ſamafſati wiſſ privilegeti praſſjumi, to ſtarpā ari kapteina un fuga ſauſchu algas un ſſaidrs atliſkums tad teef atdots bodmerejas grahmatas ihpaſchneekam. Ja ſuma, kura nu iſtruhſt no tās bodmerejas grahmatas daſas, kura friht uſ fraſti, fugi un rehderijn tad ir jafamafšā lahdiſam, tapehž ka bodmerejas grahmatas praſſjumi teef atlihdſinati weenigi no eekihlatā fuga un lahdiſa, bet newar tiſt pahrneſti uſ fraſts un fuga apdroſchinaſchanu.

hawarijas=große teeſiba Anglijā.

hawarijas=große teeſiba Anglijā nereti iſſchſiras no zitu ſemju noteikumeem ſchini leetā, lai gan wiſpahrigi ſakriht ar zitu ſemju noſagijumeem waj nu pawiſam jeb ar maſ pahrmajinjumeem. Tas muhſ weſtu par taſlu, ja gribetu ſche uſſſaitit wiſas tās ſawadibas, kuras Anglijā ſchini ſinā paſtahw. Sche tikai gribu uſrahdit, ka tuwakas ſinas ſchini ſinā ir dabujamas no Venede iſdotā grahmata par hawarijas=großes teeſibu Anglijā. Tapat ſchini grahmata ir iſliſtas nſanžes par fuga ſauſchu atlaiſchanu notes oſtā Anglijā.

York un Antwerp=ruliſ.

1877. gadā uſ ſtarptautiſſā kongreſa Antwerpenē ſaſtahdita un peenemta York un Antwerp=rules ir leelā mehrā tiſuſſas peenemtas un atſihtas no lahdiſa dewejeem, rehderēem un aſekuradereem par ſaiſtoſchām pee hawarijas=großes uſtaiſſšanas un tapehž turu par wajadſigu winas ſchini weetā eeweetot Latweeſchu tulkojumā:

1. Deſa lahdiſa juhrā ſweeſchana. Neſahda deſa lahdiſa juhrā ſweeſchana neteef atlihdſinata ka hawarija=große.

ƷƷatratra uſbuhwe, tura naw eebuhweta eefſch fuga ribam ir eefſatama par datu no fuga deſa.

2. Apſſaahdejumi zaur juhrâ ſweeſchanu. Apſſaahdejumi, furi ir notifuſchi pee mantam un prezem zaur uhdeni, tureſch neno=wehrſchami eefſeeſchas fuga ruhme zaur, preeſch juhrâ ſweeſchanas atwehrtâm luhſtam jeb zaur ziteem ar ſcho noluhku taiſſteem atwehrumeem, teef atlihdsinati fâ hawarija=groſſe, ja ſaudejums zaur juhrâ ſweedumu teef fâ hawarija=groſſe atlihdsinats. Apſſaahdejumi, furi ir iſzehluſchees fâ ſeſas no juhrâ ſweeduma zaur luhſumu un berſejumu jeb ar zitadi fâ ir zehluſchees zaur to, fâ ſahetiga noſtaumeſchana ir tifuff trauzeta, teef atlihdsinati fâ hawarija=groſſe, ja ſaudejums zaur juhrâ ſweeſchanu teef atlihdsinats fâ hawarija=groſſe.

3. Ugunsgrehſa dſehſchana uſ fuga. Apſſaahdejumi, furi teef iſdariti pee fuga, jeb pee lahdina jeb pee abeem, pee uſ fuga iſzehluſchas ugunſ dſehſchanas zaur uhdeni jeb zitadi fâ, ir hawarija=groſſe, ar to iſnehmumu, fâ par tahdam pakam nedabu hawarijas atlihdsinajumu par apſſaahdejumu zaur uhdeni, turaſ paſchas ir apdegufchas.

4. Sadragatu fuga datu kapafchana. Saudejumi jeb ſſahdes, turaſ ir iſzehluſchas zaur ſadragatu fuga datu jeb rundholtſchu atlikumu jeb zitu tahdu leetu kapafchanu, turaſ zaur juhraſ breeſmam papreeſchu ir tifufchas pahrlauſtas jeb aiſneſtas, neteef fâ hawarija=groſſe atlihdsinatas.

5. Strandefchana ar noluhku. Ʒa fugis teef ar noluhku uſlaifts uſ ſtrandes, waj nu tapeh3, fâ winſch ir grimſchanâ, jeb ari tapeh3 fâ winſch teef dſihts uſ ſtrandes jeb klintim, tad tee ſaudejumi, furi zaur ſchahdu tiſchu uſ ſtrandes dſihſchanu iſſelas pee fuga lahdina un fraktſ, waj nu pee weena jeb wairakeem ſcheem preeſchmeteem, neteef fâ hawarija=groſſe atlihdsinata.

6. Pintſchoſchana. Apſſaahdejumi, furi noteef pee fuga jeb lahdina zaur pintſchoſchanu neteef fâ hawarija=groſſe atlihdsinati.

(Peeſih me: Beh3 Danu, Frantſchu, Italeeſchu, Portugiſeeſchu, Spaneeſchu, Braſileeſchu, Argentineeſchu un Ʒſchiles teeſſbam teef pintſchoſchana peeſſaititi pee hawarijas=groſſe.)

7. Maſſajnmî notes oſtâ. Ʒa fugis ir eegahjiſ notes oſtâ ſem tahdeem apſtahleem, fâ ee=eeſchanas iſdewumi war tift peeſſaititi pee hawarijas=groſſes, un tad fugis ſawu agrakajo lahdinu, jeb ari ar weenu datu no ſchi lahdina ir iſgahjiſ, tad ari wajadſigee iſdewumi par iſeeſchanu ir peeſſaitami pee hawarijas=groſſes; ut ja iſdewumi par lahdina leſcheſchann ſchahdâ notes oſtâ war tift pee=

ffaititi pee hawarijas-groffes, tad isdewumi par schi lahdina attal eenemfchanu un eestaumefchanu fugi, tapat ka ari lahdina spihtera ihre ir peeffaitama pee hawarijas-groffes.

8. Kuga lauschu alga un ustura notes ostâ. Ja fugis sem p. 7 apfihmetos apstahklos ir eegahjis notes ostâ, tad alga un isdewumi par kapteina un kuga lauschu usturu no kuga ee-eefchanas laika notes ostâ, lihds tam laitam, fur fugis ir gatams preefsch zefojuma attal turpinafchanas, teef atlihdsinats ka hawarija-groffe.

9. Lahdina apfstahdejumi pee leschefchanas. Apfstahdejumi, furi noteef pee lahdina zaur leschefchanu notes ostâ, neteef ka hawarija-groffe atlihdsinati, ja tikai lahdiensch ir tizis leschets tahdâ weeta un us tahdu wihs, kâ tas tani ostâ noteef pee fugeem, furi naw apfstahdeti juhvas breefmâs.

10. Wehrtibas, kura pee hawarijas-groffes samakfafchanas japeedalas. Peedalifchanas pee hawarijas-groffes samakfafchanas noteef pehz to preefschmetu patefas wehrtibas zefojuma galâ, kureem pee hawarijas-groffes atlihdsinafchanas ir japeedalas, pee kam pee hawarijas-groffes atlihdsinafchanas nem dalibu kâ atlihdsinajumu suma, kura ir tikuf ijmakfata ka hawarija-groffe par usupureteem preefschmeteem; bet pee tam no rehdera frakts naudas un wina pahrbraufchanas naudam, kuras wehl naw nopelnitas, ir atwelfami tee ostu isdewumi un tās kuga lauschu algas, kuras nebuhtu bijufchas jaisdod ja fugis un lahdiensch hawarijas atgadijeena brihdi buhtu gahjis pasnfchanâ; tapat ari no to preefschmetu wehrtibas, kureem pee hawarijas-groffes samakfafchanas japeedalas, nahf atwelfami wihs tee isdewumi, furi pee teem ir tikufchi isdariti pehz hawarijas-groffes prafjumum iszelfchanas.

11. Frakts saudejumi. Iffkatrâ atgadijeena, kura usupurets lahdiensch teef atlihdsinats ka hawarija-groffe teef tas frakts saudejums, kusch ir zehlees zaur schahdn lahdina saudejumu, tapat atlihdsinats eefsch hawarijas-groffe.

12. Atlihdsinajumi par lahdinu. Atlihdsinajums par usupuretam prezem teef nofazits zaur to wehrtibu, kuru lahdina ihpafchneefs buhtu fanehmis, ja rinnâ stahwofchâs prezes nebuhtu tikufchas usupuretas.

Altota nodala.

Apdroščinaščana.

Tas labums, kurch wišam tautam no ašefuranžes buhščanam iļaug, pastaħw eekšč tam, tad tirdšneeziba teef zaur wiņu taħlu jo taħlu ištepta un paplašchinata un ari fargata. Lai mehs inħras apdroščinaščanas weħrtibu pareiši waretu nošweħrt, tad mums ne-
wajaga wišs štatitees uš teem šaudejumeem, par kureem mums ašefuranže ir dewuši atliħdšiuajumu, bet mums ir jašlatās uš to zekojumu škaitu, kuruš ašefuranže weizina un apšarga, un tapat ari ir jašlatas uš to pretšču weħrtibu, kuras zaur wiņu naħt šatifšmē, teef išweštās un eeweštās.

Ašefuranžes buhščana pirmo reiši tika eewešta 14 gadu šimteni tuhliņ peħz kompāša atraščanas zaur Italeeti Šlavia de Šioja.

Škatra nauda nowehrtējama interese, kura šahdam pee ta ir, ka fugis un lahdiņšč pastaħw pret juħras fugneezibas breešmam, war palikt par apdroščinaščanas preekščmetu.

It šewišķi war tišt apdroščinati: fugis, frakts, paħbrauščanas naudas, prežes, bodmerejas naudas, ģawarijas naudas, žiti prašjumi, kuri ir jašedš fugim, fraktei, paħbrauščanas naudam jeb prežem, zaur pretšču nonaħščānu nonaħščānas oštā gaidama peħna, nopelnama prowišija, no ašefuranžes ušņemtas breešmas. (Taħlaš apdroščinaščana.)

Naw eepēħjams išlikt šče pamatigi wišu šinibu par ašefuranžes buhščānu, bet peewedušči titai tās preekšč kašteina wajadšigas šwarigataš punktes preekšč ščas šinibas. Wiššwarigatais šchini šinā ir apdroščinata peenāškums, ja atgadas nelaimes atgadijeeni. Preekšč pamatigataš ašefuranžes buhščānas študeščānas ir eeteizama graħmata: „Allgemeine Seeversicherung-Bedingungen von 1867, nach der von der Handelskammer in Hamburg veranstalteten Ausgabe.“ Žena 0,60 M., dabujama Ģamburgā L. Friedrichšena un Comp. šemes un juħras kartu weišalā.

Ir štingri weħlejamš, ka kašteinaš pee šewis ir polišes norakšis un apdroščinaščanas nolihgumi, kuri it ihpašči ģawarijas atgadijeenoš, buhs šoti no šwara.

Šwarigataš ašefuranžes punkti, peħz augščā peeminetaš graħmatas Latweešču tulkojumā ir šekofšee:

§ 65. Škatrs nelaimes atgadijeens ir japasiņo ašefuradereem, titliħdš ka apdroščinaščanas neħmeiš jeb apdroščinatais dabū šinū

par notifikuscho nelaimi, ja apdrošchinatam ir bijuſt ſina par iſdarito apdroſchinajumu; zitadi aſekuradereem ir teeſiba no atlihdsinajumu ſumas to leelumu atwiſt, par kuru ſchi atlihdsinaſchanas ſuma buhtu warejuſt maſinatees, ja paſinojums buhtu tizis iſdarits pareiſa laiķa. Ja apdroſchinatam nebuhtu nekahdas ſinas par iſdarito apdroſchinaſchanu, bet wiſſch ir kahdam zitam uſdewis apdroſchinaſchanu iſdarit, tad winam par notifikuscho nelaimes atgadijeenu ir tuhlin tahlaſ ja paſino tai perſonai, kurai ir tizis uſdots apdroſchinajumu iſdarit. Un ſcha peenahkums tad ir paſinot tahlaſ.

§ 66. Kapteina peenahkums ir, ja nelaimes atgadijeens ir notizis, peh̄z eefpeh̄jas par to gahdat, ka tiſlab apdroſchinatās leetas teeſ glah̄btas, ka ari leelaki ſaudejumi teeſ nowehrſti. Tomehr kapteinim peenah̄kas, ja tas ir eefpeh̄jams un ziſ tahlu tas ir eefpeh̄jams, pa-preeſſchu ſarunatees ar aſekuradereem par wajadſigo rihtofchanos. It ſewiſchki wiſu gruhtakos hawarijas atgadijeenos, kapteinim peenah̄kas ar aſekuraderi norunat, kura rihtofchanas dotos apſtah̄klos buhtu ta wiſlabatā preeſſch kuga, preeſſch wina glah̄bſchanas un reparaturas, preeſſch glah̄bſchanas, uſtureſchanas, preeſſch glah̄btu ap-ſkah̄detu pretſchu pah̄rdofchanas, preeſſch neapſkah̄detu pretſchu tahlaſ ſuhtifchanas, un tad kapteinim peenah̄kas uſ ſchi norunajuma pamata rihtotees.

Ja kugi jeb wina lah̄dinu ir neh̄muſchi apdroſchinaſchanā wairaf weetejee apdroſchinataji, tad aſekuraderu peenah̄kums ir uſ apdroſchinataja uſaizinajumu, iſweh̄let no ſawa widus weenu jeb diwus deputatus un tad apdroſchinatajam ir augſchā peeminatee norunajumi ja iſdara ar ſcheem iſweh̄leteem jeb deputateem. Ko nu ſchee no aſekuradereem ar balſu wairumu iſweh̄letee deputati ar apdroſchinataju norunā, ir ſaiſtoſchi preeſſch wiſeem peeminateem aſekuradereem. Ja aſekuraderi leedſas ſchah̄dus deputatus iſweh̄let, tad apdroſchinatajam ir jarihtojas peh̄z ſawas paſcha labatās ſinaſchanas. Ja tah̄dā atgadijeenā, kur ir tiſuſe noſleh̄gta partiala apdroſchinaſchana, kapteinis, tas ir apdroſchinatajs, leedſas par apdraudeto dafu, kura waj nu ne-maſ naw apdroſchinata, jeb ari ir apdroſchinata zitās weetās, tā rihtotees, ka aſekuraders to tura par wajadſigu jeb derigu un ari leedſas pee ſchah̄das rihtofchanas ſawu dafu lih̄dſi maſſat, tad aſekuradereem ir teeſiba tos ſtrih̄dū ſtah̄woſchos darbus iſdarit uſ ſawa reh̄kina, pee kam tad weh̄laſ, ja wajadſigs zaur teeſu ir jaiſſch̄kir tas jautajeens, waj ſcho darbu iſdarifchana ir bijuſe wajadſiga jeb leet-deriga. Ja ſchis jautajeens teeſ iſſch̄kirts aſekuradereem par labu, tad apdroſchinatajam ir japeedalas pee iſdarito darbu ſamaſſaſchanas

ar samu datu; bet ja jautajeens teef isschfirts apdrofchinatajam par labu, tad aseturaderi ir atbildeigi par wisam tam skahdem, kuras zaur augschejo rihkofchanos warbuht ir notifikusas. Ja kapteins, tas ir apdrofchinatajs, neatkauj isdarit tos darbus, kuras aseturaders tura par wjadfsigeem jeb leetderigeem, tad pee no aseturadereem atlihdjsinajams skahdes sumas noteikfchanas ir ta jarihfkojas, it ka tee darbi ar nodomatu panahfnmu tikufchi isdariti.

Augscheja paragrafa issazitee noteikumi teef isleetoti, ja apdrofchinatajam ir darifchana tikai ar weenn weenigu aseturaderi.

§ 67. Ja fugim, kurfch apdrofchinaschanas weeta ir eenehmis lahdiu, jeb kuras us tureeni ir jaeet, ir notikufchi smagi nelaimes atgadijeeni un newisai taktu no schis ostas, ta ka no schis weetas ir eefpehjams rihfotees pee wjadfsigo darbu padarifchauas, tad ir, ja wjadfsigs pehz teefas nolehnuma, fuga un lahdiu intrefentu fapulze un preefsch kopigas rihkofchanas iswefchanas ir jaiswehle deputati no fuga un lahdiu, kureem apdrofchinataju weeta wifs wjadfsigais ir jaisdara. Abeem deputateem jeb aifstahweem par wihu kopiga intrefe bijufcheem puhlineem teef ismaksata prowifija, kura teef noteikta no tas perfonas jeb teefas, kurai ir jafastahda dispascha un it ihpaschi eewehrojot fuga un lahdiu wehrtibu un to darbu wairumu, kahdu iswehleteem aifstahweem ir wjadfsjis pabeigt. No schis prowifijas aseturadereem jeb wihu aifstahweem naw nekahdas teefibas kaut ko dabut.

§ 68. Tahdos atgadijeenos, kuros deht fuga un pretfchu, jeb ari deht weena jeb otra apfshadeschanas, eepreefch eefefchanas nonahfchanas osta, ir bijufchas wjadfsigas hawarijas naudas, tad apdrofchinataja peenahkums ir, tif taktu ta tas pehz apstahfkeem ir eefpehjams, palihdset pee fcho hawarijas naudu pehz eefpehjas tehtu usdabuschanu un gahdat par fcho hawarijas naudas nodrofchinaschanu zaur kapteina bodmerejas grahmatu. Bet ja naw bijis eefpehjams hawarijas naudu zaur bodmerejas grahmatu nodrofchinat, tad kapteina jeb apdrofchinata peenahkums ir, tiklihdj ka winsch par to dabu fihu, hawarijas naudas list apdrofchinat us aseturadera rehkina un atbildibu, ja aseturaderi us peeprafjumum ir issklaidrojufchi, ka negrib nemt apdrofchinaschanu hawarijas naudu. Ja kapteins, t. i. apdrofchinatajs to neifdara un ja fugis tad nenonahf nonahfchanas osta, tad aseturaderi wairs naw peespeesfi fcho hawariju samafsat. Bet ja hawarijas naudas apdrofchinaschanas weeta newar tift apdrofchinatas, kas kapteinim jeb apdrofchinatajam ir japeerahda, waj nu zaur aseturanzes meklera ifnemto atesti, jeb ari zaur zitu kahdu tam lihdfigu dokumentu, tad

kapteina jeb apdrošinata peenahkums ir, ja viņa afekuraderi to pagehr, wīsu darit, kas wajadfigs, lai hawarijas naudas waretu apdrošinat zītā weatā. Ja ari tas neisbodaš, tad afekuraders paleef atbildigs.

§ 127. Ja fugis ir isjeetis apstahdejumu, tad ir wajadfigs tīf ahtri kà ween eespehjamš pee fuga atrodoschos apstahdejumus zaur leetpratejeem list apstatit un toš apstahdejumus eerakstīt protokolā; tapat ir wajadfigs notakset to maksajamo leelumu, kurfch ir wajadfigs no taksetajeem nofazito reparaturu maksas segšanas un tad pehž apstahkfeem ir wajadfigs tuhlin eesahlt reparaturas.

Kà pee tam ir jarihkojas un kahdas zaur to preefch afekurade-reem pee stahdes atlihdsinashanas isdarishanas ir setas, preefch tam pastahw setoschee nofazijumi, kuri ir isteikti §§ 128, 129, 130, 131 un 132.

Schee nofazijumi sīhmejas:

1. Uš leetprateju pastelleschanu (§ 128).
2. Uš leetprateju nolehmmumu un takfaziju (§ 129).
3. Uš ušnemamā apstahdejuma aprehkina, kurfch ir jafastahda uš leetprateju nolehmmuma un takfazijas, jeb uš isdaritā reparaturas pamata (§ 130).
4. Uš apdrošinatam, sem fewischkeem apstahkfeem doto teešbu, apstahdeto fugi uš afekuradera rehkina atklahti pahrdot (§§ 131 un 132).

Ja tanī weatā, kur apstahdetais fugis atrodas, ir ari apdrošinatajš jeb ari rehders, tad schim pašam ir par to jaruhpejas, ka sche dotee nofazijumi teef ispiditi, zītadi tas ir kapteina peenahkums. Bet ja tas nenoteef, tā tad, ja rihkoshanas neteef isdarita šastanā ar scheem noteikumeem, tad kapteinim jeb apdrošinatam, ja winšch no afekuradereem grib dabut stahdes atlihdsinajumu, paleef, sinams, teešiba peerahdit, ka apstahdejumi un ihpašchi kahdi apstahdejumi, tanī laikā pee fuga ir bijufchi, kurā likumigā apstatishana un apstatitaju nolehmmumi buhtu bijufchi jaisdara; tapat ari kapteinim paleef teešiba peerahdit, ka wiš tee apstahdejumi, par kureem winšch no afekuranžes prasa atlihdsinajnmn, ir zehluschees uš pehdejā zetojuma. Bet schini atgadijeena naw nekahda peerahdishanas spehka wišeem teem apstati-shanas un takfazijas dokumenteem, kurus kapteins jeb apdrošinatajš buhtu lizis isgatawot, ne-eewehrodams preefch tam doto nofazijumu, kà par peem., ja winšch schos dokumentus buhtu lizis isgatawot ween-pušgi, nepeealzinadams klahť pee apstatišanas jeb takfazijas afekura-deri jeb viņa aišstahwi; tapat par peerahdishanas lihdsēkfeem neder

kapteina leeziba un no kapteina dokumentos dotee iſſfaidrojumī, ka ari to perſonu iſſfaidrojumī, kuras ir ſtrahdajuſchas pee pretlikumigi uſnemtās apſtatīſchanas un tatſeſchanas, jeb ari rihkojuſchees ka leetprateji un apdroſchinata koſeſpondenti, jeb ari zitadā kahrtā pee dokumentu ſaſtahdiſchanas ir dalibu nehmufchi.

Pee tam buhs kapteinam paſcham jaſamafſā tee iſdemumi, kuri eet pahri par to, kas buhtu bijuſchi wajadſigi pee kahrtigas rihkoſchanās. To ſlahdi paſchā, ſinamš, winſch zaur fuga kauſchu apleezibu wares peerahdit, bet ar to ween nepeeteef; winam wehl ir japeerahda, ka apſlahdejums pamatojas uſ juhras nelaimes un tapat ari ir japeerahda apſlahdejumu leelumš. Tā ka agentu neuſaizinaſchana pee likumigas apſtatīſchanas pa leelakai dafai pamatojas uſ kapteina neſinaſchanu jeb uſ wina palaidnibu, tad paraſti, tīfai ilgi pehz tam, tad fugis hawarijas oſtu jau buhs atſtahjis, uahſ ſchis wainas ſods un tad pa leelakai dafai nebuhs wairs labi eefpehjams, wehl ſadabut leezineeku iſteiknmns no tahdām perſonam, kurām pee ſchis hawarijas naw dafas. Un ja ari tahds atgadijeens buhtu domajams, ka kapteins ar nodomu ir atſtahjis agentu ne-eewehrotu, tad tomehr ir tad nahktoš gruhri ſfaidrus atestatus par notikuſcheem apſlahdejumeem ſadabut. Kahrtiba, kahdu wajadſetu eewehrot, lai iſpilditu ſcha 127. § noſazijumus, leetprateju uſaizinaſchanas weids un kahrtiba buhtu tīf uſkrihtofcha, ka zaur to ween jau buhtu ſfaidri redjams, ka kapteins rihkojas ar kaut kahdu noluhfu. Ir jau gan eefpehjams, ka kapteinim ſewiſchkoš atgadijeenos iſdoſees attaiſnotees, jeb ka aſekuraders par pareiſibu moraliſki pahroleezinatš, iſmafſā; bet taš droſchatais paleef weenmeh, ka agentu pee apſtatīſchanas un tatſeſchanas uſaizina lihds. Ir tīfai weens weenigs pamats aiſbildinatees par neuſaizinaſchanu un taš ir it ihpaſchi taš, ja apdroſchinatam nebij eefpehjams kapteinim par noſlehgto apdroſchinaſchanu laikā dot ſinu.

Aſekuraderam ir jaatſihſt ſawa weetneeka jeb agenta rihkoſchanās, kamehr agraſ winam agenta rihkoſchanos tīfai tad nahzās atſiht, ja winſch agentam bija taiſni uſdewis wadit hawarijas noritinaſchanu. Ka aſekuraderam ſawa agenta rihkoſchanās ir jaatſihſt, ir weenigi pareiſi, jo zik weegli agents waretu ſawa amata waru pret kapteini neleetigi walfat un pawedinat kapteini uſ ſoteem, kuri no aſekuradera naw tikuſchi atſiht, jeb ari waretu kapteini pawedinat atſiht kaut ko nepadaritu, kas wehlaſ apdroſchinatam nahktu par ſlahdi.

Breeſſcheja noſazijuma iſnehmumi nahſ preeſſchā ſekofchoš atgadijeenos:

1. Ja pehz apſtahleem apdroſchinatam naw bijis eefpehjams kapteinim laikā paſinot par noſlehgto apdroſchinajumu un par wiſu to,

kas us fcha apdrofchinajuma pamata kuhu bijis jaewehro, tad wifas tahdas lifumigas apftatifchanas nu tafsazijas, kà ari fcho apftatifchanu un tafsazijas protokoti ir peelaifchami kà pamati preeffch apftahdejumu fumas noteiffchanas un ja pehz wina fatura peeteefofchi, ir ari peerahdijuma fpehjigi; pee tam fchahdas apftatifchanas un tafsazijas ir ifdaramas us tàs weetas lifumeem jeb paradumeem, fur apftahdejuma konftatefchana bij jaisdara.

2. Ja afefuraders preeffch hawarijas leetu noritinafchanas fuhra fewifchu aifftahwi, jeb ari kad preeffch hawarijas oftas ir wifpahrigs afefuraderu weetneefs preeffch hawarijas leetam — tad fchahdos atgadijeenos ir kapteina peenahfums wifus darbus ifdarit fasinà ar afefuradera weetneefu. Ja ar afefuradera weetneefu fkaidru atkauju jeb ari ar weetneefa lihdsdarbibu teef ateets no augfchà peewesteem nofazijumeem, tad par to kapteins naw atbildigs. Afefuraderam peenahfas atfiht fawa weetneefa rihkofchanos fihmejotees us fchahdes nofazifchanu.

§ 128. Par leetprateju usaizinafchanu paftahw fefofchee nofazijumi:

a. Tahdos atgadijeenos, fur afefuraders jeb wina weetneefs atrodas tauñ pafchà weetà, fur atrodas apftahdetais fugis, jeb ari atrodas peeteefofchà tuwumà, lai bef eewehrojama laika faudejuma waretu pee ifdarameem darbeem nempt dalibu, tad apdrofchinatam pafcham, ja winsch ir flahht, ir jausaizina afefuraders jeb wina weetneefs us lihdspeedalifchanos pee ifdaramas fuga apftatifchanas un protokotu eerakftamas apftahdejumu tafsefchanas. Ja apdrofchinata pafcha naw flahht, tad usaizinajumu ifdara kapteins, ja rehders kapteinam par apdrofchinajumu ir pafinojis, jeb ja kapteinam ir finams, kà afefuraders, jeb wina weetneefs ir fafneedsami. Ja nu fchee usaizinajumam pallaufa, tad ir abam pušem jaiswehle iffkatram pa weenam leetpratejam preeffch apftatifchanas ifdarifchanas un preeffch protokolà eerakftamas apftahdejumu tafsefchanas.

Ja abi leetprateji weenojas par to, kà apftahdejumi ir, kahdas dabas tee ir un ari par wina tafsefchanu, tad paleef pee tà, fo leetprateji nofpreefch. Bet ja leetprateji neweenojas, tad wineem ir jaezej fchkihrejus, kuru iffazijums tad paleef fpehkà. Ja leetprateji newar weenotees par iffchkihreju perfonu, tad apdrofchinatam jeb kapteinim ir jalnhds lai iffchkihreju eezej hawarijas oftà atrodofchais Kreemu konfuls, jeb ari tàs weetas kahda teefas eestahde. Par teefas eestahdi fcha paragrafa jehdfeenà teef eeffatita hawarijas oftas weetejà teefa, jeb ari katrs zits fchini oftà atrodofchais Giropas jeb Seemef=Amerikas

walsts konsuls, un ja tani weetā naw nedj weetejas teefas, nedj tahda Eiropas jeb Seemet-Amerikas walsts konsula, tad wīnu weetā nahf Lloyd agents jeb ari tahda Eiropas jeb Seemeta-Amerikas kara fuga komandants, ja tahds, tajā weetā atrodas.

b. Tahdos atgadījeenos, kur apdrošīnatam, jeb kapteinam peenahkas weenam pašam rihkotees, it ihpašchi ja ne asēkuraders ne wina weetneeks ir klahst, ne ari wini ihfā laikā ir šasneedsami, jeb ari ja kapteinam naw šinama asēkuradera ušturschanas weeta jeb wīnu šasneedsamiba, jeb ari, ja us lihdsdarbošchanos ušaižinats asēkuraders jeb wina weetneeks no lihdsdarbošchanas atšafas — tad wīšos šhiniš atgadījeenos apdrošīnatam jeb kapteinam ir šefošchi jadarbojas: Ir jagreeschas pee hawarijas oštā ešofcha ta semes konsula, pee kuras fugis peeder, jeb ari pee weetejās teefas un ja-luhds diwu leetprateju eezelschana, kā ari wajadšibas atgadījeenā šchihreju eezelschana, deht apštatiščanas un takšeschanas isdarischanas.

§ 129. Leetprateja jeb šchihreja špreedumam wajaga buht:

1. Šihmejotees us formu, wīnam wajaga buht isgatawotam zaur rakstu, tuhlin pehz tam, kad apštatiščana un takšazija ir notifusē un ja asēkuradera weetneeks ir lihdspeedalījees, tad šchim zaur rakstu ir ja-atšihst, ka apštatiščanas un takšazijas dokuments ir šastahdits ar wina peedalischanos. Ja leetprateju jeb šchihreju ušaižinaschana ir notifusē beš asēkuradera jeb wina weetneeka peedalischanos, tad tas dokuments ir no apdrošīnatā fuga konsula, kuresch leetprateju jeb šchihreju ir eezehliš, jeb ari no tās teefas, kura wina weetā eezelschana ir isdarijusē, šchai šinā ir ja-apleežina.

2. Šihmejotees us šaturu šchini dokumentā wajaga buht:

a. Šinojumeem par to, no kā leetprateji, jeb šchihreji ir tikušchi eezelti;

b. Šinojumam par to, kad un no kahdam personam apštatiščana ir tikušchi isdarita;

c. Šewišchi pee wahrda peesauktam ikšatram apštahdejumam, kuresch ir tiziš atraštis;

d. Leetprateju šinojumam par to, kureš no atrašteem apštahdejumeem wini peesšaita pee tahdeem, kuri ir zehlušchees zaur juhras nelaimem us pehdejā zetojuma, un kuri apštahdejumi turpretim ir eeskatami ka zitu zehlonu šefas, warbuht par uodilschana pee parastās leetoščanas, par wezumu, par purumu šofā, par širpu ehđumu, par truhzigu fuga buhwi, jeb ari par apštahdejumeem, kuri notifuschi eepreešchi pehdejā zetojuma šahšchanas.

Par nodilſchanu pee paraſtās leetoſchanas ir ari tas eefſtatams, ja ſehgeles ir tifuſchas apſſahdetas jeb no wehja ſaplehtas un aiſneſtas, un lai tas ari buhtu notizis pee pintſchoſchanas; tapat par nobilſchanu pee paraſtās leetoſchanas teef eefſtatits, ja enkuri, tauwas un tekoſchee tauwerki teef apſſahdeti jeb lausti, pee kam pee ſchahdu apſſahdejumu atlihdsinaſchanas ari tas apſtahllis neko nepahrgroſa, ja apſſahdetos, ſaplehtos, ſalaustos preekſchmetus pehz tam ir bijis wajadſigs ſapat.

Bet ja ſehgeles ir tifuſchas apſſahdetas jeb aiſneſtas zaur rundholtſchu luhſchanu, jeb ari zaur juhras plihſumu eenahſſchanu ſehgeles, tad ſchahdi apſſahdejumi naw peeſſaitami pee nobilſchanas zaur parſtu leetoſchanu.

e. To apſſahdejumu reparaturu takſazijai, kuri no leetpratejeem ir tifuſchi atrasti par tahdeem, kuri ir iſzehluſchees uſ pehdeja zetojuma. Œhi takſazija nedriht paſtahwet weenigi eefſch weſelas kopſumas uſdewuma, bet pee ikkatra ſewiſchka apſſahdejuma ir jaiſdara takſazija par ſewi.

§ 130. Ta jautajeena iſſchkirſchana, waj pehz tam, kad preekſchâ rakſtitâ apſſatiſchana, apſpreekſchana un takſazija ir notikuſe, ir tnhlin jaeeſahſ iſdarit reparatura — ſtahw atkarâ no ta, waj noſlehgtâ fuga apdroſchinaſchana beidsās tanî weetâ, kura kugis apſſahdetâ ſtahwoſli atrodās, jeb waj apdroſchinaſchana paſtahw wehl tahlat.

Ja apdroſchinaſchana beidsās tanî weetâ, kura kugis atrodās, tad kapteinim ir atkauts iſſpreekt, waj un kad ir jaeeſahſ fuga reparatura, jeb ari waj winſch kâ zitadi grib rihkotees, ſihmejotees uſ kugi. Kapteins dabu ſſahdes atlihdsinajumu no aſekuranzes weenigi uſ takſazijas pamata, lai winſch rihkotos kâ gribedams. Ja kapteinis liktu iſlabot apſſahdejumus, tad pee reparaturu ſamaſſas aſekuraders wairs nepeedalas un tapat ari nepeedalas pee to iſdewumn ſegſchanas, kuri buhtu wajadſigi pee naudas apgahdaſchanas preekſch reparaturas iſdariſchanas.

Ja turpretim fuga apdroſchinaſchana nebeidsās tanî weetâ, kura kugis atrodās, ja par peem. kugis pee uſ weena weeniga zetojuma noſlehgtâ apdroſchinajuma ſawu nonahſſchanas oſtu naw ſaſneedſis, jeb ja apdroſchinaſchana uſ wairaf zetojumeem jeb uſ laika wehl naw notezejufe, tad wajaga un it ihpaſchi beſ wilzinaſchanas, eefahſt reparaturu. Pehz reparaturas nobeigſchanas ir apdroſchinataja jeb kapteina peenahſkums aſekuradereem ſtahdit preekſchâ reparaturas rehfinus. Ja pehz ſcheem rehſineem kopigâ ſuma, kura par tahdu apſſahdejumu iſlaboſchanu ir tikufe iſdota, par kuru aſekuraders ir atbildigs,

naw tif augsta, tà takfaziĵâ noſpreestâ ſuma, tad ſſahdes atlihdſina= jumam der par pamatu ta maſakâ ſuma, kura pateeffbâ ir tifufe iſdota. Ja ir wajađſigs reparaturu iſdarit, tad aſekuraderam ir ari jaatlihdſina tee iſdewumi, kuri iſzetâs pee wajađſigâs naudaſ apgah= daſĉanas preeſſĉ reparaturas iſdarifĉanas, iſnemot toſ atgadijeenuſ, fur tee iſdewumi teef iſdariti peĥz zetojuma beigſĉanas peĥz wehl nenotezejuſĉam apdroſĉinaſĉanâm uſ laiĉa jeb uſ wairaf zetojumeem.

Ja nu tahdâ kaĥrtâ ir dabuta ſinat reparaturas maſkaſ kopigâ ſuma, waj uu uſ takfaziĵas jeb ari uſ pateeff iſdarita reparaturas pamata, tad preeſſĉ tam, lai galigi noſazitu no aſekuradera atlihdſi= uajamo ſumu, teef no augſĉejâs ſumaſ iſdariti ſekofĉee atwilſumi:

A. Wiſoſ atgadijeenoſ, kuroſ peĥz ſekofĉâ neteef taiſti iſneh= mumi, teef deĥt ſtarpibaſ ſtarp wezu un jaunu $\frac{1}{3}$ no noſazitaſ pilnâſ iſdewumu ſumaſ atwilſta. Tee iſnehmumi ir ſekofĉee:

1. Nekahdi atwilſumi neteef iſdariti:

a) Pee apſſahdejumeem pee fuga ſermena jeb maſteem, ja fugiſ apſſahdejuma laiĉa wehl naw bijiſ pilnu gadu uſ uĥdena;

b) Pee apſſahdejumeem pee ſewiſĉkâm fuga daſam jeb pee maſteem, jeb pee zita fuga peederumeem, ja apſſahdetee jeb paſuſĉanâ gaĥjuſĉee gabali pee ta zetojuma eefahſĉanaſ, uſ kura apſſahdejumſ ir atgadijeeſ, ir bijuſĉi jauni, pee tam ir gluiſĉi weena alga, waj fugiſ patſ ir bijiſ jaunſ, jeb jau ir taiſiĵiſ wairaf zetojumuſ;

c) Pee fuga enkura apſſahdejumeem;

d) Peĥdigi neteef nekahdi atwilſumi iſdariti no tahdn eepreeſ= ſĉeju un pawirſĉu reparaturu iſdewumeem, kuri ir tifuſĉi iſdariti noteſ oſtâ ar to nolnĥtn, lai fugim buĥtu eeppeĥjamſ zetojumu turpinat uſ tahdn oſtu, fur iĥſtâ reparatura waretu tiſt iſdarita.

2. Maſakſ jeb leelaſ atwilſumſ par $\frac{1}{3}$ teef iſdaritſ, jeb ari atlihdſinajumſ par notifuſĉeem iſdewumeem it nemaſ neteef iſdaritſ pee ſekofĉeem preeſſĉmeteem:

Teeſ atwilſtiſ:

a) Pee enkuru ſeĥſĉu apſſahdejumeem $\frac{1}{6}$, iſnemot to atgadi= jeenu, fur enkura ſeĥdeſ ir apſſahdetâſ uſ pirmâ zetojuma un tà tad atlihdſinajumſ teef iſdaritſ pilnâ mehrâ;

b) Pee metala apſĉuwuma ſekofĉi: pee apſſahdejumeem, kuri ir notifuſĉi pee kapara jeb Yellow metala apſĉuwuma uſ pirmâ zetojuma, peĥz apſĉuwuma peelikſĉanaſ pee fuga, neteef nekaſ at= wilſtiſ; uſ ſekofĉeem zetojumeem peĥz pirmâ gada notezeſĉanaſ teef atwilſta $\frac{1}{5}$, uſ zetojumeem otrâ gadâ $\frac{2}{5}$, treſĉâ $\frac{3}{5}$ un zeturtâ $\frac{4}{5}$. Par apſſahdejumeem, kuri tad uoteef uſ zetojumeem peĥz zeturtâ gada

notezeschanas, neteef netas atlihdſinatſ. Apſtahdejumi pee zinka jeb dſeliſ=bleſa apſchurumeem teef pirms trijos gados atlihdſinati; tā tas bij pee kapara jeb Yellow metala apſchurumeem. Par apſtahdejumeem, kuri pee zelojuma pehz treſchā gada notezeschanas noteef, neteef apdroſchinatam netas atlihdſinatſ. Preeſch daſchadeem metala apſchurumeem ſche pee=nemtā laiſa noteiſchana teef rehkſinata no tas deenas, kurā apſchuruma peeliſchana ir nobeigta, lihdſ tai deenai, kur apſchuruma atkalnoem=ſchana ir tikuſe eefahkta. — Atwilſums ir iſdarams no tās ſumas, zik jaunais apſchurums lihdſ ar iſdewumeem pee apliſchanas iſmaſā, pehz tam kad wezā metala apſchuruma wehrtiba no ſchās ſumas pa preeſchu ir tikuſe atwilkta, pee tam ir jaewed rehkſiūa ari ſwara diſerenzē ſtarp wezo un jauno apſchurumu. Ja wezam apſchurumam ir bijuſe apakſchā palikta ſpikerute jeb woiſats jeb papirs u. t. t., tad wīnu atjaunoſchana ari jarehkina lihdſ pee apliſchanas iſdewumeem.

Ja kugis ir apſchuhts ar koka kahrtu jeb ſpikerutu, beſ ka uſ ſchās ſpikerutes buhtu lihts kapars, jeb zits kahds metals, tad ſchahdas ſpikerutes paraſtais ilgums teef peenemts uſ trihs gadeem; tā tad ja pehz ſchi laiſa notezeschanas noteef ſchahdas ſpikerutes atjaunoſchana, tad preeſch ſcha notikuſchee iſdewumi neteef atlihdſinati. Tani atgadijeenā ja atjaunoſchana noteef agra, tad teef iſdarits paraſts atwilſums no weenas treſchdaſas.

c) Ja kugis zaur apſtahdejumeem iſzehluſchās reparaturas atgadijeenā teef paleelinats, wairak noſtiprinats, jeb zitadi ka pret ſawu preeſchejo ſtahwolli uſlabots, jeb ja kugi teef eelikti jauni gabali, kuri ne tik ween naht paſuſchanā gahjuſcho, jeb par nederigu palikuſcho gabalu weetā, bet kuru eeliſchana dod rehderam ſewiſchus labumus, tad ir, ja pee reparaturu iſdewumu notatſeſchanas ir ari preeſchejee darbi lihdſ eerehkſinati, pehz apſtahkeem noteizams ſewiſchſ atwilſums jaiſdara.

d) Nemas neteef taſſeti un paleef uſ rehdera rehkina beſ kahda atlihdſinajuma no aſekuradera puſeſ, wī iſdewumi, kuri ir zehluſchees zaur mahlderu un glaſhneeku darbeem jeb ari zaur kuga iſmargojumu atjaunoſchanu.

B. Tahlaſ teef atwilkta wehl atrodofchos to wezo gabalu wehrtiba, kuru weetā naht jauni jeb ari teef atwilkta ta ſuma, kura zaur wezo preeſchmetu pahrdofchann ir eenahkuſe. Ja ſchahds atwilſums teef iſdarits uu ja beſ tam wehl teef iſdarits atwilſums dehl ſtarpibas ſtarp wezo un jauno, tad pa preeſchu ir jaiſdara atwilſums ſtarp wezu un jaunu un tad no atlikuſchās diſereuzes ir jaiſdara otrs atwilſums.

Peeſihmejums: Pee metala apſchuruma atjaunoſchanas teef no tās ſumas, zik daudi jaunais metala apſchurums maſā, wiſpirms

atwilkta wezà metala wehrtiba un no schis diferenzes tad teef isdarits atwilkums par jaunu preefsch weza. Pee zitàm reparaturam tas ir zitadi, it ihpaschi pee zitàm reparaturam teef pa preefschu atskaitits atwilkums jaunu par wezu un tad teef atwilkta ta suma, kura no weza materiala ir eenahkufe.

§ 131. Ja preefschà rakstītais takseshauas un apskatishanas isnahkums ir tas, ka ir japeenem, ka naw eespehjams fugi reparaet un it ihpaschi waj nu absoluti, ja reparatura wispahrigi naw eespehjama, jeb ari relatiwi — ja reparatura tanī weetā, kurā fugis atrodas, newar tikt isdarita, jeb ari, ja fugi uaw eespehjams nowest us to ostu, kurā reparaturu waretu isdarit, tad apdrofchiuatom jeb kapteinim ir atkauts us asekuradera rehkina fugi atklasti list pahrdot un bes atwilkuma preefsch diferenzes starp wezu un jaunu un to sumu, par kuru no pahrdoshanas eenahkshais fšaidrais atlikums ir masaks par apdrofchinato wehrtibu, jeb par polises takš, prašit no asekuradera.

Bet ja naw wehrtis fugi reparaet, tā tad, ja starp reparaturas leelumu un fuga wehrtibu nepastahw pareisa proporzija, tad kapteinim jeb apdrofchinatom naw teešiba fugi list pahrdot us asekuradera rehkina.

Nofazijumi, sem kureem asekuradereem fuga pahrdoshana ir jaatsihst par isdaritu us wina rehkina wiszauri nahf spehštā, ja fugis apskahdetā stahwošlī atrodas zitā weetā, bet newis tanī, kurā asekuradera atbildibai wajadseja waj nu eesahktees, waj ari beigtees, tā tad, ja fugis ir notes ostā; turpretim, ja apskahdetais fugis atrodas tanī weetā, kur asekuradera atbildibai wajaga waj nu eesahktees jeb ari beigtees, tā tad iseešhanas jeb ari nonahkshanas ostā, tad šhos nofazijumus ispilda tikai tad, ja absoluti naw eespehjams fugi reparaet.

Scho nupat fazito eewehrojot, asekuraderam ir fuga pahrdoshana jaatsihst par šaistoshu preefsch wina sem sekoscheem apstahkšeem:

1. Ja us uofazijumu pamata usaizinatee leetprateji jeb šchihrejs, eewehrojot preefschraštus par dodamā rakstīta isšklaidrojuma formu un šaturu un peerahdot šawu isšklaidrojumu zaur usrahdišchauu pehz wiku eeskata isšchirofšeem apstahkšeem ir isšklaidrojufchi, ka fugi waj nu absoluti jeb ari relatiwi naw eespehjams reparaet.

2. Ja no leetprateju isšklaidrojumeem ir redšams, ka ue=eespehjamiba reparaet ir zehlušes zaur us apdrofchiuata zekojuma notikufšeem nelaimes atgadijeeneem un it ihpaschi ir zehlušchees zaur tahdeem nelaimes atgadijeeneem, par kureem asekuraderam pehz nolihguma šatura ir jaatbild. Tā tad pehz notikufšas fuga pahrdoshauas asekuraders tad tikai pee-dalas, ja zaur augščā peemineteem nelaimes atgadijeeneem iszehluššas wajadšgās reparaturas waj nu uemaf newar tikt isdaritas, jeb ari

nëwar tift ifdaritas tai weetâ, ne ari war tift ifdaritas zita weetâ, kuru no fchejeenes waretu fafneegt. Bet ja fugis ir tapis par tahdu, kuru naw eefpehjamf reparet zaur to apftahkli, ka fugim bef augfchâ peemineetëem apftahdejumeem ir wehl bijufchi ari ziti apftahdejumi, par kureem afekuraders naw atbildigs, ka par peem. nobruhfechana, wezums, fapuwums u. t. t., tad fuga pahrdofchana un tahdas pahrdofchanas fefas newar lift uf afekuradera rehkina;

3. Ja tee ar apftahdejumu konftatechanas nolufhtu faftahditee dokumenti ir tifufchi preefchâ litti weetejai teefai un ja apdrofchinatam jeb kapteinim ir zaur fcho dokumentu pamatu taiftto teefas fpreedumu tizis ufdots ifdarit atklahtu fuga pahrdofchanu, tas ir, ja fugis ir koudemuets. Tanî atgadijeenâ, ja tanî weetâ naw nekahdas teefas ne ari waldibas eeftahdes, tad apdrofchinatam jeb kapteinim fchis truhfums ir jaleef apleezinat un tad winam ir jagreeschas pee zitas kahdas tas weetas eeftahdes un zaur fcho jaleef apleezinat fawas rihtofchanas pareifiba un kahrtiba.

4. Ja fuga pahrdofchana ir notifufe atklahti un it ihpafchi kahrtigâ weidâ.

Tahdos atgadijeenos kur fuga kondemnefchana un pahrdofchana nahf uf rehdera rehkina un it ihpafchi, ja fugi naw wehrts reparet; deht truhfumeem pee kapteina rihtofchanas; ja teefa buhtu atwehlejufe fuga pahrdofchanu deht tahdeem apftahdejumeem, par kureem afekuraders naw atbildigs; ja reparatura naudas truhfuma deht netifa ifdarita un t. t., tad tee apftahdejumi, par kureem afekuraders ir atbildigs, ir jausftahda uf kahrtigas apftatifchauas un tafqazijas pamata, kuri no kapteina ir ufrahdami un tad fchis ftahdes teef atlihdfinatats zaur afekuraderi fem atwilkuma preefch diferenzes ftarp wezu un jaunu. Ja fuga pahrdofchana nahf uf afekuradera rehkina, tad no wina ufnemtâ atbildiba beidsas tikai pehz ifdaritas fuga pahrdofchauas un tad winfch ir atbildigs par fuga pirtfchanas fumas famakfu.

§ 132. Kapteinim jeb apdrofchinatam dotas teefibas pehz apftahfteem fuga pahrdofchana uf afekuradera rehkina ari wehl tad ir fpehtâ, ja reparatura jau ir eefahkta un tikai wehla ir atrasti eewehrojami apftahdejumi, par kureem ir afekuraderam jaatbild, ja tikai fchee apftahdejumi apdrofchinatam jeb kapteinim bij palikufchi nefinami bef wina mainas. Ja apdrofchinatajs jeb kapteins fawu teefibu fugi lift pahrdot wehla ifleeto, tad afekuraderam ir jaatlihdfina fewifchi tee ifdewumi, kuri pee reparaturas ir tifufchi ifdariti un it ihpafchi tif daudf, ka pee fuga pahrdofchanas reparaturas deht par fugi ir dabuta leelata famakfa.

Peelikums.

Beilbriefs.

Beilbriefs ir dokuments isdots no peenahzīgās eestahdes (us semem no pagasta waldes), kurā fuga buhweisters, rehpfchlegers, kalejs un sehgetu taištajš issata, ka wini no fuga ihpafchneeka ir pilnigu samaksu par farweem darbeem dabnufchi un ka tadeht winam peeder fugis, kuru winfch ir lizis usbuhwet. Schai dokumentā ari teef usdots fuga wahrds ka ari wina leelums pehz garuma, platuma un dsifuma.

Mehroschanas grahmata.

Mehroschanas grahmata atrodas fuga wahrds, kapteina wahrds un rehdera wahrds, kur winfch peederigs, wina leelums reg.-tonās un tad, kur un no ka schis papirs ir tizis isdots.

Kuga patents.

Kuga patents ir dokuments isdots no muitas waldes un tani ir issazits, ka kugam ir teeftba pazelt Kreewu flagu; tad ir usdots fuga wahrds, rehdera wahrds, fuga buhwes wihsē un weeta, leelums reg.-tonās un lastos, wina wisleelatais garums, platums un dsifums; beidsot teef issazits ka lai gubernatori un juhraz-wirfneeki un zitm draudfīgu walfstju eeredni lai pafneeds kugam un kapteinam palihdsību un lai nekawe swabadas braufschanas par juhram un upem us sawstarpīga likumu pamata un swescheem fugeem teef apsolita us ta pafcha pamata tapat palihdsība.

Birkfchanas jeb rehdera grahmata.

Schini dokumentā stahw eerastiti: pirzeja wahrds, pahrdeweja wahrds un fuga wahrds, ka ari fuga leelums reg.-tonās un zifdaufs par scho fugi ir tizis samakfats.

Klassifikazijas zertifikats.

Schini dokumentâ atrodas fuga, kapteina un rehdera wahrds, dsimtenes osta, kurâ gadâ un no ka winšch buhwets, fuga leelums reg.-tonâs, fuga garums, platumš un dsifums, par kurâm juhrām winam ir noteikts braukt un zif dsili winšch peld. Tahlak ir islitts no kahda materiala winšch buhwets, ar to winšch ir apschuhts, uu waj winšch ir ar dselsi jeb kaparu stiprinats, apakšch uhdens un wirs uhdens; tad, kur winšch ir apskatits un ismeklets un kahdu schkiru un us zif gadeem dabujis.

Muster-rullis.

Muster-rullis ir deenesta kontrakts starp fuga kapteini un fuga laudim. Schini kontraktâ fuga laudis apnemas us fuga ispildit tos wineem uslittos peenahkumus; apsolas fugi ueatstaht ahrsemes un ari pehz nonahschanas eefschsemē papreeschu fugi isleschet peenahzigi istihrit uu droschâ weetâ nolitt. Pehz tam fuga laudis war prašit lai winus atlaisch. Kontraktâ ir teikts zif fuga laudis dabu mehnescha algas, un katriš no fuga laudim to kontraktu patš ar sawu rofu paraksta.

Aprēķinuma kopija išeeshanas ošā.

Gesuhitita rehderam.

	Rbf.	Rap.	£	sh	d
30. jūnijā 1895. gadā.					
Kredits:					
Frakts no Mihišgrawa lihdš Montrosei:					
Par 789 Load muhrslatn à 8 sh . . .			315	12	
No ta teef atwiltti:					
Borschušs us frakti Rīgā 105 £ 4 sh à 9.50	999	40			
2 mehn. diskonto 5 % 2 £ 12 sh 7.2 d .	24	98½			
2½ % adrešes komiſija 7 £ 17 sh 9.6 d	74	95½			
			115	14	4,8
			199	17	7,2
Pehž Zuhšu usdewuma no 18. jūnija iſ-					
matkaja R. R. ſgm 4 £ 4 sh 7½/10 d .	40	20			
Liſſuhtiju rimeſi no 20. jūnija R. R. ſgm					
63 £ 3 sh 1½/10 d	600	—	67	7	9½/10
			132	9	9½/05
Debets:					
Meklera rehſins no Diſ un komp.:					
Par kapt. Grehwe no Faſi un komp. iſ-					
doſšanas Montroſā			6	6	6
Iwaitonis ee-ejot pehž rehſina			3	10	—
Laiwaſ nauda eenahſot p. r.			—	10	—
Uguſ nauda eenahſot un iſejot p. r.			2	10	6
Tonu nodokliſ un eerakſtiſhana 210 £. à ¾ d			—	13	1½
Proteſta nauda			—	5	—
Konſula nodokli			1	7	4
Dokaſ nauda p. r.			4	4	2
Iſchartereſh. komiſija par 315 £ 12 sh 5 %			15	15	7½/5
Mehroſšanas zertiſiſats			—	1	—
Tonu nodokliſ iſejot p. r.			—	14	4
Laſmanu nauda iſejot p. r.			3	—	—
Iwaitons iſejot			1	15	—
Paſtmarkaſ, telegramaſ u. t. t.			—	14	4
			41	6	10½/10

	Rbl.	Rap.	£	sh	d
Mellera rehkius no Did un komp.			41	6	10 ⁷ / ₁₀
Ship-Chandler Todd & Ord			12	15	3
Meesneeks Obey p. r.			2	17	—
Deferis W. Olers p. r.			2	5	—
Kalejs Raston un dehts.			1	9	—
Optikers J. Serfchant p. r.			—	10	—
Dokmeisteram Dawson un 3 Survejereem pee lahdina p. r.			1	1	—
6 muzas uhdens à 2 sh			—	12	—
Schgeldrehbe un ziti p. r.			—	9	2
Dokkandim par palihdsibu eenahkot un isejot			—	15	—
Lahdina mehra atnehmejam			—	10	—
Masakas kuga isdoschanas			—	5	—
Isdoschanas pilsehtā brauzot			2	—	—
			66	15	3 ⁷ / ₁₀
Vaudim ismaksata alga			12	19	—
Alisnhtija rehderam rimefi 29. jūnijā			40	—	—
Patureja us kuga ftaidrā naudā preefch isdoschanam nonahfchanas ofitā			5	—	—
Paleeku paradā			7	15	6 ¹ / ₃₉
Rā augfchā			132	9	9 ⁶⁰ / ₉₅
Kuga laudis dabuja:					
1. stuhрманim R. R.	33	25	3	10	—
2. botzmanis B. B.	23	75	2	10	—
3. zimmermanis R. R.	19	—	2	—	—
4. Pavaris L. W.	14	25	1	10	—
5. Matrosis K.	11	87,5	1	5	—
6. Matrosis V.	7	12,5	—	15	—
7. Leichtmatrosis A.	7	12,5	—	15	—
8. " B.	4	75	—	10	—
9. Kuga puikam	2	37,5	—	5	—
	123	50	13	—	—

Aprēķinums preekš matrošča N. N.

	Rbl.	Rap.
Nomunšturs 25. martā 1895. g.		
Deenēta beigās 15. martā 1896. g.		
Deenēta laiks 11 mēn. 20 deenas, par mēn. 18 rbl.		
Kredits: 210 rbl.		
Debets:		
Dabuja Rīgā 1 mēn. atskenejumu 18 rbl.	18	--
Kopenhagēnē 23 Kron. à 60 f.	13	80
Teingmauth dabuja	4	90
Montrošā dabuja 2 £ à 9 r. 80 f.	19	60
Hamburgā dabuja 22 M. 50 f. à 45 f.	10	12½
Nu-Jorkā dabuja 8 Doll. à 2 r. 8 f.	16	64
	83	6½
Saldo	126	93½

Nu-Jorkā, 15. martā 1896. g.

N. N.

N. N. fuga wadonš.

Alprehkinuma kopija išeefšanas oītā.

Ģefuhtita rehderam.

	£	sh	d
30. jūnijā 1883. g.			
Kredits:			
Frakts no Ņu-Jorkas uz Londonu par 3610 svar- tereem kveefchu à 7 sh	1263	10	—
No ta teef atvilti:			
Alfnehmums uz frakti Ņu-Jorkā . . . £ 471. 8. 7.			
2 mehnefchu difkonts à 5 %	10	10	7.
2½% adrefes komifjai	31	11	9.
	513	10	11
	761	19	1
Alfufhtiju rimefi no 20. jūnija Ņ. Ņ.			
ķungam £ 300. —. —.			
Pehž Ģuħu ufderuma no 15. jūnija			
ifmafaju Ņ. Ņ. ķungam	155	6	—.
	455	6	—
	306	13	1
Debets:			
Meklera rehķins no Coufens & Co.:			
Par fapt. Draft a/c. For & Co. ifdoķanas Ģalmutā	24	12	6
Ģwaitonis ee-eejot peħķ rehķina	13	—	—
Ģaiwas nauda eenahťot peħķ rehķina	17	—	11
Uģuns nauda eenahťot uu ifejot p. r.	7	5	4
Ģonu nodoklis un eerafķifķana par 568 tonu à ¾ d	2	—	6
Protefta nauda	—	5	—
Konfula nodokli	2	14	8
Ģajņiza un hofpitals	—	10	—
Dofas nauda peħķ rehķina	8	8	4
Ģfķarterefķanas komifija par £ 1263. 10. —. . .	63	9	—
Mehroķķanas zertifitats	—	1	—
Ģonu nodoklis ifejot peħķ rehķina	1	8	8
Ģafmana nauda ifejot peħķ rehķina	11	12	—
Ģwaitonis ifejot uf Ģravefendi	5	10	—
Ģaftmarķas, telegramas uf Ģalmuti	1	9	7
	159	7	6

	£	sh	d
Messera rehkins no Cousens & Co.	159	7	6
Sweeting & Sons Drydock pehz rehtina	29	17	7
Todd & Ord, Ship-Chandler, pehz rehtina	25	15	3
Meesneeks J. Dben, pehz rehtina	6	17	7
Beteris W. Ohlers, pehz rehtina	6	14	6
Kalejs Caston & Sons, pehz rehtina	2	16	—
Optikers J. Serfchant p. r.	—	10	6
Dokmeisteram L. Lawson un 3 Surweijereem p. lah. p. r.	1	1	—
Pitu sčrapeščana un dibenu tihriščana (Drydocka) .	3	—	—
6 mužas uhdens à 2 sh	—	12	—
Sehgel-drehbe un ziti p. r.	—	9	8
Doklaudim par palihšibu eenahfot un išejot	—	15	—
Lahdina mehra atnehmejam	—	10	—
Masakas fuga isdoščanas, porti un ziti	—	5	—
Semes isdoščanas, brauzama nauda u. t. t.	2	—	—
Preešč fuga isdots	240	11	7
Laudim ismatkata alga	46	19	6
Patureja uš fuga staidrā nauda preešč isdoščanam nonahščanas osta	5	—	—
Paleeku paradā	14	2	—
Ka augščā	306	13	—
Kuga laudis dabuja:			
1. Stuhmanis N. N.	10	—	—
2. Votsmanis N. N.	5	—	—
3. Zimermanis K. N.	5	—	—
4. Pawars L. W.	3	—	—
5. Matrofis K.	2	—	—
6. " D.	2	—	—
7. " B.	2	—	—
8. Leicht-Matrofis A.	1	10	—
9. " " B.	1	10	—
un ta tašfak.			
Summa	46	19	6
N. N.			

Londone, 1. juliā 1883. g.

beidjaš 15. jūlija 1884.

Credits M. 481.15

M 198.60

Saldo M. 282.55

R. R.

N. N. fuga madons.

Mangaln juhristolas preeſchneekſ.

Satur.

Preekſchwahrds	3
--------------------------	---

Pirmà nodaļa.

Mahziba par peeſtrakteſchanaſ weikalu.

Kà kapteinim jarihkojas pee fraktſ noſlehggſchanaſ	5
Par lahdina papireem:	
Tſcharte-partija	9
Tſcharte-partijas eeſpehja	9
Parasti iſteižeeni tſcharte-partijas (klaufeles)	10
Tſcharte-partija ar daſcham nepeenemamam klaufelem	21
Tihra tſcharte-partija	24
Gala-kwihte	26
Walejas tſcharte partijas	27
Tſcharte-partijas nolihgumu iſpildbiſchana	27
Tſcharte-partijas uſglabaſchana	28
Par kapteina ſatikſmi ar lahdina deweju	28

Konnoſementſ:

Par konnoſementu wiſpahrigi	28
Konnoſementu formulari	30
Jaunais Liverpooles konnoſementſ	36
Konnoſementa forma un peerahdiſchanaſ ſpehtſ	39
Konnoſementa ſaturſ	43
Rihkoſchanaſ pee konnoſementu paraſtiſchanaſ	45
Klaufeles jeb paraſti iſteižeeni	46
Par konnoſementu paraſtiſchanu ſweſchà walodà	47
Par datumu doſchanu konnoſementà	48
Konnoſementu wiloſchana	48
Par konnoſementu paraſtiſchanu uſ daſchadam oſtam	48
Par konnoſementu iſgatawoſchanu	49
Par rihkoſchanaſ taħdà atgadižeenà, kad tſcharte-partija naw noſlehgta	49
Konnoſementa paraſtiſchana ſem protesta	50
Par lahdina iſdoſchanu konnoſementu ihpaſchneekam	50
Par konnoſementa atdoſchanu	51
Wlehðibaſ pee konnoſementu paraſtiſchanaſ	52
Par uſ orderi iſraſtiteem konnoſementeem	52
Zaureedami konnoſementi	53
Par konnoſementu wehrtibu pee muitàſ	54
Kapteina paraſtiſtam peelitto klaufeļu noſihme	54

Dtrā nodala.

Mahziba par to, kas ir jaacewehro pee pretšču eenemščanas
un leščefščanas.

	Lap. puse.
Par šabojatam pakam	55
Par protestu un ziti usrahbijumi pee lahdina eenemščanas	56
Par garneerinu	57
Par rihtofščanos tahdos atgadijeenos, kur lahdina eenemščanas ostā nav lahdinsč dabujams	58
Par peeteiščanos, kad fugis ir gataws us lahdina iščofčanu jeb eenemščanu Atbildiba	58
Gabalu pretšču peešratteščanu	60
Gabalu pretšču lahdini Anglijā	60
Gambiera un gutšča lahdini	62
Dead-Weight	62
Smagu lahdinu eenemščana masos fugos	62
Par usmanibu pee lahdina iščofšanas	63
Fratts maksasčana par apšahdetam prezem	63
Manifests un prowiantu liste	66
Par manifestu Spanijā	66
Manifests Wenezuelā un zitās Amerikas ostās	67
Manifests un prowiantu liste Norwegijā	67
Muitas nosazijumi preešč eenahčdameem fugeem Greetijā	68
Manifesta formulars preešč eenahčdameem fugeem	69
Muitas-deklarazijas formulars preešč Spanijas ostam	69
Suhras protests un ferklahrunga	70
Suhras protests un ferklahrunga Anglijā	71
Upstatiščana no leetprateju puses (Besichtigung)	72
Par šauweščanu	73

Treščā nodala.

Fratts naudas eekasēščana	75
Obserwešanas jeb tihriščanas karantene	78
Karantene daščās Amerikas ostās	79

Žeturta nodala.

Fratts nolihgumi kara laikos	80
Parises kongresa nosazijumi 1856. gada	82

Peektā nodala.

Par wešfeleem un tas wajadfigakais no wešfelu šinibas	83
Pašča jeb šaufais wešfelis	84
Trate jeb wilttais wešfelis	85
Wešfela duplirati	87
Wešfela presentēščana preešč peenemščanas	88
Wešfela peenemščana jeb atzepteščana	88
Wešfela indofēščana (Šhiro)	90
Angļu bankas wešfelu formulars	92

Зап. русе.

Septitã nodalã.

Astotà nodala.

Beelium s.

Veilbriefs	132
Mehroschanas grahamata	132
Kuga patents	132
Birfschanas jeb rehdera grahamata	132
Kapitskizijas zertifikats	133
Muster-rullis	133
Apreshkinuma kopija iseeschanas ostā eesuhitita rehderam	134
Apreshkinums preefsch matroscha N. N.	136
Apreshkinuma kopija iseeschanas ostā eesuhitita rehderam	137
Apreshkinums preefsch matroscha N. N.	139
Gala-wahrds	139

Manâ grahmatu apgahdibâ Rīgâ, pec Pētera bānizās,
un Stahruu eelâ Nr. 13 wehl isnahfuse un no ta pašā
šarakstītajā isdota šahāda grahmata:

Dewiāzija

jeb

weetiga nowīlkščana.

Pahrštrahdajums un tulkojums

no

Mangatn juhrškolas preekščneeka

walstšpadomneeka J. Breikščā.

—♦♦♦ Matja 1 rubli. ♦♦♦—

—♦♦♦—

Ši grahmatas bagatigā šatura šewiškī eewehrojamas
ščahdas nodatas:

Semes magnetisms.

Dewiāzijas noteikščana.

Kompas šelšis kugos.

Magnetisko spēkū šaweenoschana un šadalischana.

Magnetisms šelšis kugos.

Nowīlkščanas tabeles aprehķinaschana.

Pahrgulščanās waina.

Kompasa īslīhķīnaschana jeb adjusteschana.

Ernsts Plates.